F. PAVLI MINERVAE BARENSIS ORDINIS PRAEDICATORVM LECTORIS THEOLOGI:

DE NEOMENIIS SALOMONIS PERPETVIS

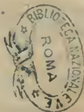
LIBRI DVO.

Quorum prior totam neomeniarum rationem ex sacræ Scripturæ fonte, & Doctorum testimonijs iuxta Hebraicam veritatem abundantissime explicat, Posterior vero Calendarium Gregorianum exactè complectens: ostendit contra Hæreticorum prauitatem anni correctionem iustam esse.

Opus Theologicum, Mathematicum, & Naturale contra Hebræos, & Hæreticos.

AD S. D. N. CLEMENTEM VIII. P. O. M.

Alfonsus Arias

VICI ÆQVENSIS,
Apud Io. Iacobum Carlinum, & Antonium Pacem.
M. D. IC.

Omnia à me edita, & in poſterum edenda, S. R. E. (quæ omnium Eccleſiarum mater eſt, & Regina) caſtigationi humiliter ſuccumbunt.

SANCTISS. AC BEATISS. PATRI

CLEMENTI VIII.

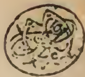
PONT. OPT. MAX.

F. PAVLVS MINERVA BARENSIS
Ord. Prædic. minimus, salutem in eo præcatur; qui est omnium vera salus.

AVSTVS & fœlix dies Orthodoxæ illuxit Ecclesiæ (Beatissime, atque Sanctissime Pater CLEMENS VIII. cui ab animi clementia, Clementis nomen cœlitus inditum est) cum post tot temporum calamitates, post tot Ecclesiæ turbulentias; ex trium Summorum Pontificum breui, ac ferè subito raptu: in te patres ora tenentes, diuino inspirante numine ad Summi Pontificatus fastigium euexerunt. Dignum quidem virtute tua, dignum splendore, dignum sanctimonia. Quasi augurantes Patres his tribus comitibus à te regendam fore Dei Ecclesiam, vti vere hodiernis temporibus gloriose regitur. Quid enim in ore omnium decantatur, nisi optimum principem sanctimonia admirabili spiritualia tractare, temporalia splendore, domestica virtute? Vt mirum certe videatur in tot tantisq; grauissimis totius Ecclesiæ negotijs: quomodo hisce simul vniuersa mire gubernat.

Sed quid mirum, cum Deus, qui te ad Apostolatus apicem extulit: te quoque ad Apostolatus officium digne exequendum, dirigit? At pauperes cum quãta foues charitate? miseros et afflictos cum quanta respicis compassione? Sapientes viros, & in studijs fere consumptos, cum quanta reficis liberalitate? Verum quod te insignem reddit, & ab Ecclesia tamdiu desideratum, est; vt Gallorum Regnum longa Religionis dissensione perturbatum, pace diuina, quietũ reddideris: Ferrariamq. nobilissimam & ditissimam ciuitatem (coniugijs etiã Regijs firmatis) sub ditione Ecclesiastica sic gloriose redegeris; vt priscis illis principibus, domi, forisq. bello, & pace illustribus, coequaris. Absit adulatio. Testis est Vrbs Romæ, per quam virtutũ tuarũ fama circumuoluitur; Quinimò et vniuersus orbis, qui animi tui dotes, atque virtutes plane regias ita prædicat; vt cum ad hominũ aures vix perueniunt; ad tanti Principis affectum statim pertrahuntur. Sed & mea ita commota sunt viscera; vt semper in ea cogitatione sim versatus; illudq. in animo semper fuerit meo: vt sanctitatem tuam viserem; atque ad sanctissimos pedes tuos prouolutus; de hisce rebus tuis præclaris coram gratularer; conceptamq; erga beatitudinem tuam obseruantiam; aliquo amoris signo patefacerem. En igitur serui tui munusculum hoc ob deuoti animi affectum oblatum: exiguum sane, & inconcinnum tantæ maiestati (vt

à me

à me profectum) accomodum tamen celsitudini tuæ ob auctorem Regem; ac propterea Regi dedicãdum. Quare & tibi, qui in terris Regis Regum, et Domini Dominantium Iesu Christi Filij Dei vicem geris: proportionatumq; ob tractationem. Theologa namque, Mathematica, & naturalia dilucidantur, aduersus aliquas Hebræorum nænias: contra insuper hæreticorum quorundam maleuolentiã; eorum præsertim, qui contra Calendarium Gregorianum iniquè debacchantur; quiq. Romani Pontificis authoritatem obscurant; & sanctæ huius Sedis celsitudinem. Sed & vtraque tuetur, roboratur, & effertur: ac (vt decet) cõtra hos, & huius generis similes blacterones, ostẽdit is lectulum esse Salomonis, quem sexaginta fortes ambiunt ex fortißimis Israel: omnes tenentes gladios, & ad bella doctißimi; vniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos hæreticorum. Accipe igitur Beatiß. Pater neomenias hasce, quæcumq; sint illæ, ea humanitate, qua solet & cætera à te suscipi, et probari. Erit enim mihi id per quàm iocundum; efficiesq. si grato, ac liberali animo te accepisse cognouero; vt grauius aliquod opus sub fœlicißimi nominis tui auspicio in lucem emittere, enitar. Vale Beatißime Pater, & de sancta Dei Ecclesia optimè merite: Religionemq. nostram quæ tua est affectu, & effectu, vtroque etiam complectere. Iterum diu, & fœliciter Vale.

PAV-

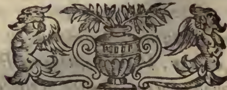
PAVLI REGII
VICI ÆQVENSIS EPISCOPI
AD SANCTISS. PATREM
CLEMENTEM VIII.
PONT. OPT. MAX.

In opus Pauli Mineruæ Theologi præstantissimi,

EPIGR.

VM Petri sacra sceptra tenes, soliumq. beatum.
Cuius ad Imperium tartara nigra tremunt.
Si vacat à grauibus curis; & pondere rerum,
Hoc, æqua, dum Orbem, tempore, lance regis.
In scripta hæc CLEMENS pia lumina flecte parumper,
Quandoquidem veniunt illa dicata tibi.
Et veniunt visura tuo sub numine lucem.
Auspice quo, sperant viuere posse diù.

PETRO

PETRO ALDOBRANDINO
S. R. E. CARDINALI
AMPLISSIMO.

F. PAVLVS MINERVA BARENSIS Ordinis Prædicatorum minimus, æternam fœlicitatem precatur.

ALOMONIS Regis ſapientiſſimi neomeniæ (vt ferunt) ſqualidæ, ac horridæ, in meas cum inciderint manus (Illuſtriſsime Cardinalis) rudi forma detracta, accuratiori ſtylo perficiendas eſſe cenſui. Eaſq. pro mea virili parte affatim Calendarium Gregorianum contra hæreticorum prauitatem approbans, elimaui. Impoſita denique illis extrema manu, eas viciſsim à ſitu, & ſqualore vendicatas in lucem edere propoſui: editaſque, Clementi VIII. Pont. Opt. Max. vere clementiſsimo, pauperum patrono: ſtudioſorum ſubleuatori; cuius tu nepos glorioſe exiſtis, dicare conſtitui (& ſi rerum tractatio id requireret.) Indigeo homine, vt coram tanto Principe non ſolæ, non nudæ, non ſordidæ compareant. Ex millibus te elegi, virtutum tuarum fama permotus, morum quoque tuorum affabilitate, beneuolentiæ magnitudine, humanitate ad omnes ſingulari: quæ me cohibere non potuerunt, quin ad te Illuſtriſsime Cardinalis (& ſi ignotus) recurrerim. Magnos magna decet; infimiſq. opitulari magnorum

gnorum

gnorum est, Effice vt hæ neomeniæ non solæ compareant, sed tua sociatæ præsentia: non nudæ, sed beneuolentiæ vestibus indutæ: non sordidæ, sed humanitate tua ablutæ; pro comperto enim habeo, hisce ducibus, gratissimas fore Principi: meq. in perpetuum in tuo ære adscriptum, tibi persuadeas velim: gratissimumq. fore studiorum fructibus. Vale Illustrissime Cardinalis, de Cardinalitia dignitate optime merite: Iterumq. vale ad multos annos.

F. PAVLI

F. PAVLI MINERVÆ BARENSIS

ORDINIS PRAEDICATORVM LECTORIS THEOLOGI.

DE NEOMENIIS SALOMONIS PERPETVIS.

Ad Christianum candidumq; Lectorem.

PRÆFATIO.

RVMOR est, Paulum Mineruam Salomonis Neomenias in lucem prodijsse, exposuisseque. Qui auctor, vt sapientissimi Regis facta renouare audeat? Quæ rerum nouitas? Quis elucubrationum fructus? Quæ vtilitas? Verborum ambagibus plenus est liber. Abest orationis lepor; sed vera, an falsa prodit? sua vel aliena edit? Quis rerum ordo? De auctore quidem, minimus inter omnes: nec dicere erubesco. Qui scientia, ætate, ingenio, ac modo scribendi, à quopiam facilè vincitur. Nec tantum mihi arrogandum puto, vt viris disertissimis, vel æquiparari, vel cum ipsis contendere velim, Absit. Verum promere non ambigo, à nemine discendi cupiditate superari, & si vires impares: tanquam ille, qui in ordine Prædicatorum nutritus, à maioribus suis, degener minimè cupit esse. Et de rerum nouitate? Nil certè Neomenijs recentius, nihilq; vetustius. Sed quomodo vtraq; conueniũt?

Conueniunt quidem. Nam si Mundus æternus esset, menstruis semper supponeretur Neomenijs: atq; ab ipsius exordio vsq; ad hæc nostra tempora, semper Neomenias vidimus. Sed est alia Neomeniarum nouitas, alia vetustas. Vetustas enim ex Salomone sapientissimo Rege perpenditur, quarum (vt par est) auctor extitit: Nouitas, quia nouiter, & à nouo homine, tanquàm noua, ad hominum vtilitatem edita. Sed quæ vtilitas? Quis harum fructus? Minima enim sunt, quæ tractantur. Verùm qui minima dixerit, quæ tractantur; sciat quòd non magna solùm, sed minima etiam nouisse, aliquando necessum fuit; quæ & profuerunt: Nec aliquem librum tam malum existimamus cum Plinio, vt non aliqua ex parte prodesse possit. Fructus igitur, varietas rerum erit. Cælestia, diuina, & naturalia sunt quæ conduntur: quæ tamen ab intento minimè absunt, sed in vnum fæliciter coeunt. Nec verborum multiplicitate plenum aßeres, grauitatem enim quandam præ se ferre videtur liber quispiam, qui vel illustrium virorum sententijs, vel solidissimis rationibus munitus, decoratusq; perspicitur. Quòd si concinnis verborum structuris, leporisq; suauitate vacuum esse perspexeris, scias nec Epistolas, nec Orationes conditas; sed Salomonis Neomenias traditas, ac expositas. Quæ partim digressionibus, partim discussionibus disputationibusque, partim quoque inquisitionibus cũ elucidentur; rarò hæc omnia verborum elegantiam seruabũt. Vnde Manilij carmen opportunè occurrit.

Ornari res ipsa negat, contenta doceri.

At nec tantis etiam barbaris vocabulis opus scateri credimus. Sed vera, an falsa prodit? Absit, vt falsa pro veris, vel vera pro falsis promulgemus, vel vt falsa cum veris misceamus, vel saltem ambigua pro certis manifestemus. Sed lege prius,

post-

postmodum nescio si falsa dixeris, quæ tractantur. Veritas enim ex se illustris est; falsitas ex se tenebrosa est. Pro veritate me ipsum negarem, pro falsitate nec orbem lucrarer; intantum quod si reperirem pro certo hominem non esse rationalem (& si sit impossibile) me belluam confiterer. Sed sua an aliena sunt, quæ edit? Multa enim horum etiam à viris doctissimis alibi tacta videmus. Verum censor recordari debet, quod nihil scriptum, nihilq; dictum, quin prius fuerit dictum, & scriptum. Attendendum igitur est, quæ tractantur quonam ratione tractantur, adducuntur: proponuntur, diluuntur, quo proposito citantur, quo ordine, qua dicendi sine explicatur: sciatq; librũ librum aperire. Itaq; non maiorẽ laudem eorum esse censeo, qui inuenta posteris reliquerunt, quàm qui supra inuenta aliquid addiderunt. quàmuis enim inuentoribus multum debemus: & maximè quidem, cum ea adinuenerint, quæ perfectioni intellectus conferunt, alijs tamen, nec minus, cum inuẽta quæ obscuritate tenebantur, illustriora reddiderint. Quid enim prodeßet inuenta tradere, si ea postmodum vel obscura, vel indiscussa remanerent? De ordine verò rerum, hunc præcipuè obseruauimus, quo à communibus ad minus communia, & ab vniuersalibus ad particularia descenderemus. Primò enim rerum cœlestium dignitatem, lumen, motum, influentias, impreßionesq; tetigimus lunæ omnia applicando; Neomeniarum deinde neceßitatem explicauimus ob multas lunæ vicissitudines, ac in hæc inferiora influentias: ob propinquitatem, ob motus celeritatem, atq; propter rectam fæstorum mobilium celebrationem. Quidditatem insuper earum, & rei, & nominis iuxta Græcã, & Hebraicam veritatem. Quòd si Hebraicas sententias, haud nostræ conuenire versioni videris; scias deficere verba Hebraica, cum ad aliam fuerint translata lin-

guam, teste Nepote Iesu filij Syrach in prologo libri Aui sui. Nos tamen in hoc graues auctores sequuti suimus. Neomeniarum deinde Auctorem, & causam inuentionis earumdem refferrimus: Omnia etiam Hebræorum festa, legis obseruantias; ritus, ceremonias, oblationes, holocaustomata, & horum multa; quæ omnia per Calendarij ordinem, ita distinximus; vt quibus diebus mensium accidant, omnibus in manifesto erunt. Cumq; principium anni Hebræorum in mense Nisam posuerimus, alij vero in mense Tisri: ex tempore creationis mundi ostendimus, quod illius initium, nedum iuxta Hebræam veritatem; sed rationibus, & Sanctorum Doctorum auctoritatibus: multaq; alia ad id pertinentia adiunximus, dissuerimusque; Vt de diuersa anni Hebraici ratione, de vsuali, legitimo, & embolismico, & cætera huiusmodi. Postremo tabulam Neomeniarum Salomonis eam scilicet quam in codice antiquo reperimus, tradidimus. Et quoniam rationibus præcisè astrologicis hærere minime videtur, duas alias addidimus: alteram quorundam Astrologorum, alterã iuxta Rehinoldi, viri in hac parte diligentissimi hypotheses, canonesque, secundum inæquales lunæ motus; quo bonarum artium studiosus, ex meliori sibi Neomenias conciliet. Postremo ad animarum edificationem mysticas Neomeniarum significationes scripsimus, sicq; primus absoluitur liber. Age, singula enarrata sunt. Sed quid opus erat librum edere talẽ? Hodiernis siquidem temporibus non scribunt lineam, quam statim in lucem prodire conantur: saltem quæ edunt, digna prælo essent. Nam quæ prodeunt, perfecta omnibusq; numeris absoluta prodire debent. Nunc verò res econuerso se habet; multa etenim imperfecta, erroribusque mixta quàm plurimis emergunt. Vnde tales videri volunt potius literati, studiosi, erudi-

eruditi, ingenio præditi, gloriæ mūdanæ cupidi, & vt ab alijs honorentur, quàm aliter. Igitur malum tibi videtur ò Censor hominem virtutes persequi, labores sumere, omniaque ad aliorum vtilitatem expendere? Quid enim sanctius, quàm virtutes amplecti, quæ causæ sunt, vt vitia fugiamus, otia vitemus, atque vt aliorum vtilitatē diligenter perquiramus? sed de librorū vtilitate quorumcumq; lege viros illustres, confido etenim tibi satisfacturos. quod si in multis auctores aberrare dixeris; haud magnum tibi apparere deberet; cum hominis penè proprium sit, labi falli, decipi, hallucinari, errare. Quis enim mortalium adeò oculis lincæis præditus est, vt aliquando non cæcutiet? quis tàm vigil, vt non quandoq; dormitet? Quis tam doctus, vt aliquantisper non delinquat? In memoriam quoque reuocandum est, eorum quæ scimus minimam partem haberi, quæ ignoramus: maximam. Sed quòd dicis Auctores ostentationis causa, alienæq; gratiæ aucupandæ libros promulgare haud rectè dicere poteris, cum hæc (si vera sint) in mentibus eorum latitent, ac ob id tibi manifesta minimè esse possunt, sed caue ne tanquàm inuidus obtrectator damneris, & vt iudex iniquus expellaris à studiosorum cœtu. Verum qui ex virtutum fructibus eriguntur, tument, inflantur, aliosque despiciunt: malè agunt. qui verò virtutes ambiunt, benefaciunt. bona enim est virtutis ambitio; si bono fine ambitur. Virtus enim ex se bona est, placet enim Deo: vitium malum est, nam odio à Deo habetur. ergo virtutes ambiendæ, vitia verò fugienda. Cur igitur non edendi sunt libri? sed scis qui non edendi? Hæreticorum libri. scis qui? qui blasphemijs pleni sunt, qui deniq́ue contra optimos mores, & huius generis similes moliuntur. Cæterùm amplius non contendam. quoquomodo res se habeat, certum est, actiones hominum,

num, quæcunque ſint illa, humano ſemper ſubdi iudicio, nec mens, aliorum facta diiudicare deſiſtit, linguaq; prona potius ad vituperia, quàm ad laudes; ac propterea nec labores hoſce meos immunes à Zoilorum linguis ſperandum eſt. Propterea viros modeſtiſſimos, omnique exceptione maiores alloquor, quos, & librum, & Auctorem defenſuros confido, eoſque obnixè deprecor, vt ſi quid minus rectum me dixiſſe compererint: viribus, ingenio, ſcientiæ, & ætati parcant, & memorentur, neminem poſſe vnum omnia ſcire; nam & bonus quandoquè dormitauit Homerus. Ideoque non tàm citò ad carpendum proni, ſed me benignè permonentes aſteriſco, ſeu obeliſco errores annotent: quod ſi videro optimè improbatos, facile cedam. Verum aduertant quæſo, ſi errores aliqui obrepſerint, præſertim in Mathematicis ſupputationibus, (quæ verè intricatiſſimi labirynthi anfractus nuncupari poterunt) num ex inaduertentia, vel caſu, alioque accidenti euenerint: ſæpe enim accidit in ſcribendis rebus errare contra Authoris intentionem. In diſputationibus quoque, & digreſſionibus ſciant, me non perſonas, ſed opiniones inſequi, & refellere. Proinde te rogo Lector humaniſſime, quæſoque, vt hæc qualiacunq; ſint, boni conſulas, ac vt totus candidus es, candidè omnia interpreteris. Vale.

R·P·F· ALBERTI MAZZAE NEAPOLITANI,

EX PRÆDICATORVM FAMILIA

Prædicatoris Generalis, inter Theologos minimi,

ARGVMENTVM.

In libris duobus de Neomenijs Salomonis, P. F. Pauli Mineruæ Barensis Lectoris Doctissimi, ad Candidum Lectorem.

VLTOS ex probatissimis authoribus inuenimus (Candide Lector) qui de elementis vel seorsum, vel cōiunctim, qui de mixtis quibuslibet, qui de celestibus, qui de diuinis quoq; cum copiosissime, tum etiam doctissime, atque luculentissimè suas edidentes lucubrationes: æternum sibi nomen apud posteros vendicarunt. Quid enim sublimius, excellentiusq. in hac vita cerni potest, quam virtuosos labores, aliorum causa in lucem prodere? vbi assimilatur primo intellectui, qui absq. labore aliquo hæc omnia nobis manifestauit, atque in hominum vtilitatem expressit. Nil certe virtute illustrius, nihilque nobilius. Nil quoque laboribus virtuosis laboriosius, difficiliusque. Nam etsi Poetæ dicere licuit; Virtutem posuere dij sudore parandam, verum erit homine studioso, nec nobilius, neque (si fas est dictu) diuinius reperiri. At authorhic noster in vno eodem met opere, qui de Neomenijs Salomonis inscribitur: hæc omnia ferè, mirabili artificio ita connectare videtur, vt nescio si opus inscriptionis

titulo

titulo Theologicæ, aut Phiſicæ, aut Aſtrologicæ inſigniri mereretur. Nam & Thæologas res, & naturales, & Mathematicas (reiectis etiam Hebraicis ſententijs, quibus & opus Hebræum redundare conſpicitur) magna quidem ndagine digreditur. Quartusdecimus iam agitur annus; cum apud Mediolanum vbi ſanctę illius inquiſitionis Cãcellarium agebat, adoleſcens has excogitauit opes: nũquã tamen eius, fuit animns vt ederētur, partim modeſtia ductus: tum quoque neſciens qua probabilitate pollerentur. Quo factum eſt, vt ad pleroſque huius ætatis viros doctrina, & eruditione varia inſignes recurreret: quidque de ſui operis labore ſentirent, ſciſcitaretur. præſertim in hac noſtra parthonopæa Ciuitate ad dominum Io. Vincentium de Porta patritium Neapolitanum omnium ſcientiarum locupletem qui cum opus introſpexerit, diſquiſierit, dilueritque (me teſte) ingenium authoris admirans: magnis extulit laudibus, perſuaſitque edendum, compulitque (eſt etenim authoris amantiſsimus ob egregias, eius virtutes) tamquam rei publicæ neceſſarium. Quare euenit, vt in lucem emitteretur liber. Ego autem qui non, minus cæteris, Religioſiſsimi authoris noſtri virtutes colo, veneror, & admiror: non potui Iuditium meum (& ſi exile) in hac epiſtola quæcũq; ſit illa: nõ patefacere, q̃uis haud acri p̃ditus ingenio de alienis lucubrationibus, certum ferre, non poſſum. At quodcunq; ſit illud, ingenue fateor nihil doctius iſtis lucubrationibus, nihil ingenioſius quicquam, nec difficilius, quinnimo nihil vtilius. nam & Hebræos ex vna parte in multis ita confutat, ex alia vero ita in Hæreticos inuehit, vt videtur Deum cumulate authori omnia elargitum eſſe. Sed quod admiratione dignum eſt, & me in

ſtupo-

ſtuporem vertit,qui fieri poteſt, vt in tot tantiſq; cotidianis occupationibus diſtrictus,vitaq; ſua tota Religioni penitus addicta,cum hijs ſtudijs rationem habeat,ac ſi quieti verſaretur? Omitto Religionis noſtræ ſanctos labores, qui diu noctuq; omnibus ingruunt. Miſſas facio occupationes in diuerſis noſtræ Religionis officijs:quibus ſummá cum prudentia,laude,dexteritateq; functus eſt. Clarum tamen eſt in ſacris dierum ieiunijs ſingulo quoq; Anno prædicationi inſiſtere:reliquo vero temporis lectionibus publicis vacare. Nam & Ariſt.Metaphyſicem ad adoleſcentes aliquali ſaltem traſcēdentium cognitione imbuēdos, ſumma cum laude explicuit: Nunc vero maiorum ſuorum iuſſu ad Moralia Theologica ſe transferens, eorum ingenia ad ſolidiora & pleniora atq. ſalubriora capeſſenda idonea reddit,atq; præparat. Et tamen præter Salomonis Neomenias,præmanibus habet librum completum,& quantocius edendum CCXXIX. ſententiarum parętneticarum Nili Epiſcopi,& Martiris è Græco in Latinū conuerſarum totidem comentarijs illuſtratum, tanta ſcientia rerumq; varietate refertum, vt ad imbuendum Chriſtianum hominem,nihil doctius, nihil melius, nihil ſanctius excogitari dilucidariq; poteſt. ſed & libros de libro Apochripho,de mundi duratione,de ſtatu Animarum mediarum poſt mortem, de rebus cæleſtibus & Metheorologicis,de oratione Dominica, quibus iam primam impoſuit manum: opus cuius inſcriptio eſt,opiniones hominum de Deo,&creaturis; Aliud,Defenſio Caietani contra Lechetum: Quis non admirabitur? finem his imponam, ne me aſſentatorem prædices. videbis ipſemet (Candide Lector) oculiſque proprijs inſpicies, quæ rudi tam diſcurſu

peroraui, pro veritate ſcriptitaſſe. Reliquũ eſt:vt cum plurimum debeamus authori noſtro, rogare Deũ Opt.Max. vt nobis diu incolumem ſeruet, quo meliora ad noſtram vtilitatem excogitet, atq; in lucem emictat. Vale.

HIERONYMVS ENRIQVES SACRÆ THEOLOGIÆ DOCTOR AC IVRISCONS.

R.P.F. PAVLO MINERVÆ BARENSI Ordinis Prædicatorum viro eruditiſsimo.

ITAM hominum decere, vigilijs incumbere, vt vnus alteri opituletur, viamque breuem oſtendat ſalutis, multis carnis illecebris præpeditam: multis ſenſuum furoribus; multa, & eorum, qui nobiſcum non ſunt; ſugeſtione, & præuaricatione conturbatam, mihi viſum eſt; cui nec deſiderium ſimile defuit: vires tamen imbeciles. Quid enim laude, & ore omnium commendatione magis dignum, quàm vnum hominem multorum eſſe, & horum ſalutis condecentiſſimam cauſam? Hac *credimus Deum, noſtram carnem aſſumendam acceleraſſe, vt per vnius ſanguinem, & crucem pacificati eſſemus cum eo, qui fecit, & ſæcula. Hæc enim præcepta ſunt in triuijs Athenarum commendata: amicum non fallere: cuique viam oſtendere itineranti. Quod non ſolum libera exhortatione; aut vehementi impulſu: verum etiam, & quarundam pœnarum mulctatione pœnas luerent, opprobrijq; labem publici paterentur, qui contra agerent. Sic nec digna tali patrato obſcæna: pœna viderentur. Eorum igitur vitam vſq;*

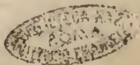
vsque adeo commendauimus; ad Cœlum eueximus, quam in vigilijs consumptam, qui ad omnium salutem exprompsissent: Vti ab Hieronymo commendatur Plato, qui in eadem die, qua vitam cum morte commutaßet; animam efflaßet, scriptitasset. Ita & ab his qui Christi tunicam inconsumptam sustinent, commendatur Paulus Doctor gentium, quòd pro fratribus à Christo anathema esse, cuius aliquando arcana vidisse fatetur, maluerit, quòd nullos, ob suos vitasset gladios, quòd pium ob Ecclesiam, suo, & aliorum sanguine iaciendam ferrum suscepißet: quòd suam doctrinam salutis nostræ documentis vberrimè refertam: generi hamano communicasset. Humanum genus post cognitam lucem, immortales concinuit laudes: gratiasq; perpetuas consecrat. Ei nimis fatentur fabulatores humanum debere genus, à quo ex agresti quadam vita ad commertia translatum est, vt in Ciuitatibus non solum sapientia; sed cum sapientia eloquentia dominaretur. Ideo sciẽtiæ meo quidem iudicio ab hominibus excogitatæ sunt, vel ad istos à Dijs immortalibus, qui omnigenæ salutis curam gerũt, peruenisse vitæ sunt, vt innumeris hominum vlceribus, tanquã pharmacum coleræ remedium sint salutare. Vtq; se senserint corpore sauciatos, & animo non obsopescant, & quodam læthargo hebetes ad mortem propinent obtuso eorum animo. Sed resipiscant aliquando, & vitam ab huiuscemodi ægritudinibus alacriter tueantur. Quod cum homines cognouissent continua rerum obseruatione artis præcepta congenuerunt. Eũdemq; ordinem, progressumq; certa quadam ratione scientiæ obseruarunt, qui, & innatis, è terra stirpibus, omniumq; animantum operibus intueri licet. A paruo ortum traxerunt sicut hæc, quæ cum ab ortu adoluerint, eadem postea vetustate extabescunt. Sic admirantes homines eclypsim matura quadam

ingenij obstinatione causam inuenerunt: & scientiarum principia in rebus æternis condita; interclusaq; aperuerunt. In libris quorum Authores autentici recipiuntur in canone, non hæc omnia docentur; quæ longo temporis decursu, vt Doctorū ingenia excoluisse sint visa, excerpta sunt: quæ ad morum integritatē non nisi posteris notificata sint? Medicinæ artis documēta, multa sunt, quæ animalia, Dij, vexationes nos docuerunt. Contemplati sunt barbari miram astrorum syderumq; pulchritudinem, è quorum aspectu, intercapedineq; multa cū in terris oriri barbarica quadā grauitate animaduertissent, multa ausi sunt pronosticari: in his potissimè, quæ ad Agriculturæ, Nauigatoriæ, & Medicinæ facultatē reducuntur. Sic & reliquis tum demū imposita manus est, cum illæ ingeniorum fertilitate florere, corruscareque viderentur. Nunc verò exhaustæ sunt. sed quid prosint hominibus, difficile est persuasu, cum non omnes manna illud absconditum degustarint. Philosophia (vt fertur) virtutis continet, & officij, & bene viuendi disciplinam, quam qui profitentur: grauissimam personam sustinent, vt verè Plato noster hanc mortis meditationē dixit, cuius nempe contemplatione carnis illecebras, sensuum impetus compescamus. Sed diuinitus Theologia nostra, quæ verè philosophia est, hoc docet; cujus nempè finis est, vt mundetur oculus, quo videatur Deus, & qui missus ab hoc est coæternus Patri, Filius Iesus Christus. Astrologicæ æterna intuentes corpora quomodo glorificemus eorum, & nostrum eūdem creatorem, quem in eorum contextura, atque compagine admirati simus, docent. Sic Geometricæ profunditatem, latitudinem, longitudinemque corporum, vt hæc cum in Deo non sint, vt infinitum eum fateamur, aperiunt. Reliquæ omnes cursu suo incedunt, vt omnes nobis salutem expctent, se-

curum

curum nobis iter præparent, dulcissimam quietem festinēt. Eia iam age Paule, qui benè hæc vigilijs quibusdam nocturnis cō templatus es tu, ea nobis monimentis commendanda trade; quibus nos multa, vt à te omnes expectamus, contemplantes, adiuuemur ad salutem. Dignum te desiderium, cùm ab Allobrogis redirem Mediolanum: communicasti mecum Neomenias Salomonis exposuisse, ac expositas, dubitas si generis humani ad salutem, condere deberes. His quibus iustos lunæ cursus, dimensiones, Judæorum festa, oblationes &c. habeamus, promittis. His multos scripturæ sensus, aperis, multa Theologiæ arcana enodas, multarumque Naturæ rerum secreta dilucidas; vt tria in vnum mirabiliter coniungere videaris, Deum, Cœlum, & Naturam. Pauca hæc sunt, quæ condis ò Paulæ, multa verò quæ in pectore retines. Quid nos ad te his allicis? Iam tui omnes sumus, qui dulcem tecū quoquomodo adepti sumus familiaritatem. Tui faciles mores adepti sunt homines, hominum iudicia, quibus te semetipsis dignissimum iudicent. Adoloscentiæ ætatem agis, & multas aptè ita percurristi scientias, vt in Prædicatorum ordine; sub quo Doctissimi vigent, & Religiosissimi Patres: præfulgeas iuuentute tua apud omnes admirabili. Omnes hoc opus expectant, vt qui doctissimum Patrem tuum Medicinæ, & Philosophiæ doctorē cognouerunt: legū peritissimū, scientiarūq; omniū, præcipuè mathematicarū illustrē; eius nunc filiū, doctissimum, multis reperiant scientijs, hoc sibi ipsis præsupponentes, quod deceat, & filios imitari patres, & ex nobili prosapia in illud Platonis nostri, traduci ingenia: Ascient patris virtutes in filio, vti in eodem eiusdem agnoscent imaginem. Igitur nulla tibi proponenda mora est, vbi multorum oblectamentum agitur. Eia iam age. Quid times? homuncionum quodam

dam

dam genus, quod æquos illustrium labores vituperat, mordet, lacerat? Opus insigne, iudicio econtrà iustorum, apertum. atque accomodatum, etiam ab his, quos tu, nec reatus sis, sic tuendum existima, vt inanis (vt insalubris) latrantium hominum, futurus sit labor; quos tanquam Reipublicæ nostræ stroma, pestemque; vtinam Dij immortales à nobis in æternam memoriæ eorum obliuionem euulsam conculcarent, suppeditarent, eijcerent. Optimam deinde doctrinam cribro Ecclesiæ secretam, cuius tu castigationi succumbis, quam approbat in lucem edendam largitur: nec iudicio malorum, inuidorumq; conciliabulis secernendam à nobis existimamus, qui in gremio Ecclesiæ: bona spe vestra collocauimus, è cuius lacte bibimus, nutriti sumus, & aliti: quorum denique parentes, & catholici fuerunt, & sancto Christi inundati sanguine: qui cum eo, qui ab æterno fœcundauit, reconciliauit. Adde quod licet astrologica quædam, cum sint, quæ scriptitas, nulla tamen immiscere videris, quæ sanctorum Patrum doctrinã: sanctiones: determinationesque terrent, expellũt, irrident. Quæ omnia cum ab vno irrepsisse videantur errore, hoc fatemur; nullam ab æternis corporibus, per quoscunq; eorum anfractus, intercapedines, aspectusque in terris oriri causam, quæ appetitum nostrum consiliatiuum ad id quod sua non fertur libertate, impellat. Quæ ex his prædicuntur, quæ ad hominis vitam, mores, casus, actiones, iudicia, & interitus particulares attinent; vnde à catholica Ecclesia tanquam verè falsa non solum proijciuntur, sed expelluntur etiam ab his, qui eam doctrinam tanquàm generi humano saluberrimam tradiderunt. Fieri enim nequit (inquit Ptolomæus, is, qui in hac facultate iudicatus est cæterorum Princeps) vt qui sciens est, particulares rerum formas enuntiet,

tiet: ſicut nec ſenſus quidem particularem, ſed vniuerſalem ſuſcipit rei ſenſibilis formam. Quod ſi ſoli numine afflati, vel qui inſaniunt, prædicunt particularia, quæ vere hominum actiones ſunt: cur cum his noſtrum agetur negotium, quorum aliorum numen quid ſit nos lateat, aliorum verò opinio deſpicienda ſit ab his, qui rectum iudicium non perceperunt? Hæc non ignoras. ſicut is, qui non ſolum baptiſmatis lauacro mundatus ſis: ſed qui etiam ſub Prædicatorio ordine, ſicuti ſub quodam vaſto Cælo, emicas fulgentiſſimum ſydus, & tecum emicant mores tui, vt horum iudicio accepto, quid eſt, quod non præſtoleris ad iuſtum & æquum? ſi quid ergo apud te mea valet auctoritas, quod eſt humanitatis tuæ (inſtanter peto, rogoque, vt omni timore ſublato) illuſtres labores tuos promulgare minimè verearis: hancque epiſtolam, qualiſcunque ſit illa, in ſignum amoris erga te, mei, in operis tui initio inſerere digneris. Mei enim intererit officij, ab illorum linguis, qui ad ſindicandum nati videntur, vſque ad mortem te defendere, ſicut & mei intereſt officij, ſumma quadam humilitate te colere, laudare, commendareque: tuum verò nec hominum linguas pertimeſcere, nec laudes expellere meas, quæ non à felici ingenio, eò alacriter afferantur, quo æquali generantur animo, integritate pullulant, beneuolentia augeſcunt, & quo pium erga me tuum conſpiciunt animum, hoc pie offerunt: quo vt nec dilabantur dignitate, dignæ fiant. Viue fælix, & meliora ſemper in dies meditare. Jadem· —

PAVLI REGII EPISCOPI VICI AEQVENSIS.

Ad Reuer. P. Fratrem Paulum Mineruam.

HEXASTICON.

EGIVS exultat, cum Regis munera mentis
Paule feras Solymi, Pectore Paulus ouans.
Sacra Minerua tibi, quid mirum? fauit abundè,
Vt iubar vnde micas, dotibus ingenij.
Ergo caput tolles clarum super æthera scriptis,
Nominis atq; tui fama perennis erit.

R.P.F. IOANNIS ANDREÆ DE MONTE ROMANI Ord. Prædicat. Lectoris. In P.F. Pauli Mineruæ Barensis. Opus.

EPIGRAMMA.

QVI legis hæc Pauli digesta labore Minerua
Et Paulo digna, & doctæ Tritonidos arte;
Quæ mentes hominum fallunt fuge somnia vana,
Et spretis terere augurijs pia cura superbum
Sit tua sub pedibus fatum: veracia sacris
Quæq; docet Paulus deprompta è fontibus, hauri.
Hoc duce scire potes, quo, phæbi lumine, phæbe
Clara modo rebus, virtutes influat omnes
Omnibus; & varij quo mutent tempora soles
Ordine; principium quod sit cuiuslibet anni,
Quiq; dies festus; nunquis sit fastus & ater.
Hæc retegit noua stelliferi fax, ordinis, orbem
Luce noua illustrans Patriæ vnica gloria Bari.
Quòd si quis certet melius pertexere telam;
Admonitus caueat; radio ne Palladis audax
Ictus in Idmoniæ speciem vertatur Arachnes.

DE AVREO PAVLI MINERVÆ OPERE

Angelus Spannochius Senensis I. C. & Iulius Signius Bonon.

A. *QVIS Solymi Regis reserabit sensa? S. Tonantis*
Mente alta penetrat, qui penetrale Dei
A. *Ille hoc præstaret Pallas quem fouerat altrix*
S. Præstat idem sapiens non ne Minerua tuus?

Eiuſdem Signij ad Paulum Mineruam.

DIceris ingenuas artes callere Minerua.
Quid mirum? Pallas te Ioue nata docet.
Tu bene Leuigenum Romanæ gentis Hetruſcæ
Diuitias linguæ Cecropiæq. tenes:
Tu alter Gorgias, verum Sus forte Mineruam
Qui tibi vult laudes commemorare tuas.

ΙΟΑΝΝΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ,
πρὸς τὸν ἀναγνώστην, περὶ τοῦ Ζωΐλου, ἑξάστιχον.

ΠΑῦλος Μινέρβας, γλαυκώπιδος υἱὸς Ἀθήνας,
Βαρεὺς, ζαχρηής, ἄξιος ἐστὶν ἀνήρ,
Παιδεύτως, φρονίμως ὅτι τὰς Νεο- τοῦ Σαλομῶνος
Μηνίας κάρτα νῦν ἐδίδαξε σοφῶς.
Ζωΐλε φεῦγε ταχὺ, ἔξω καὶ ὕπαγε ῥίμφα,
Τοῦ Διὸς αἰγίδ' ἔχει, Παλλάδος ὅπλα κρατεῖ.

AD R. P. F. PAVLVM MINERVAM
Libri Auctorem.

Ioan. Franciſci Marci Vetrani Carmen.

A Ioue nata tibi ſolo cognomen, & artem
Præbuit, Vnde refers ſcripta Decora nimis.
Illis Ornabiſ felici numine ſecla,
Extollet nomen poſteritaſq. tuum.
Grata mathematicis, quod fers, cæleſtia cunctis.
Naturam & rerum nobile pandit opus.
Viue Diu felix ætatis gloria noſtræ,
Ingenio vt promas munera plura tuo.

MARCVS ANTONIVS FIDVCIVS VTINENSIS.
Candido Lectori.

SI, diuina legens cæleſtum oracula rerum,
Quæ capit impreſſis pagina tincta notis:
Dum pandit Soliſq. vias, Lunæque: minorum
Atque facum aſpectus, ortum, obitumq. docet:

Miraris specimen doctrinæ, atque artis honorem
Attonitus, supra captum hominum illa putans,
Desine mirari: Pauca hæc monimenta perennis
Doctrinæ æterno fonte Minerua dedit.

FRATRIS PETRI ANTONII DVCIS
Vtinensis ordinis Prædicatorum Lectoris in Auctoris opus.
Ad Lectorem. Carmen.

DVm varios cæli tractus percurrit & Astra
Paulus: Quidve ferat subiectis menstrua terris
Lumine fraterno reparans noua Cornua Phœbe
Inuenta, & Regis Solymi, prius abdita pandit;
Arte recurrentis, Dum tempora digerit anni
Norma vbi perpetuò verax præscribitur æuo:
Huic fama arridens: tibi sic subijcitur, inquit
Omne æuum, nullumq. tui variabile tempus
Ius habet: æternis mandans tua nomina seclis
Sic per te fiet iam notior ipsa Minerua.

IACOBI CRITONII SCOTI ADHVC DEI
munere superstitis ad candidum Lectorem in
Præclarum opusculum Pauli Mineruæ Neomeniæ Epigramma.

HVnc grauis error habet, qui dogmata sola tenere
Artibus in cunctis extimat esse satis
Nam nisi præceptis opus adiungatur & vsus
Aut nihil aut prosunt dogmata, quæq. parum.
Et quia verba fidem faciunt, quàm facta minorem,
Certius & rebus credere quisque solet
En tibi perpetuo Pauli noua Luna Mineruæ
Euehitur curru, nobile Lector, opus
Gregorij ritumq. probat, firmatq. probatum,
Pontificis Summi neomenia patens.
Cedant Pythagoras, Thaletes, atque Berosus
Endymion tanto Democritusq. viro.
Et Plato diuinus faueat fælicibus ausis
Annuat & cæptis acer Aristoteles.

Et tua Rex Salomon vestigia tanta sequutus.
Eximium Paulus condidit arte decus.
Astrorum quisquis velit ergo noscere cursus.
Verbaq. fatidici pectore digna Numæ.
Hoc legat ardescens iterumq. iterumq. calescens.
Egregium placida mente reuoluat opus.

EIVSDEM IACOBI CRITONII SCOTI adhuc summi Dei beneficio superstitis.
In Reuer. P. F. Pauli Mineruæ Barensis elaboratum. De Neomenijs Salomonis opus. Epigramma ad Authorem.

OMnibus excultum numeris emergit in auras
Hoc opus egregium non sine fruge labor
Cursibus astrorum perspectis gestamen honoris
Protulit ingenium Paule Minerua tuum.
Squallebat neglectus ager tam fertilis aspris
Sentibus obductus, qui modo flore nitet
Flore Minerua tuo longe emicat, ecce recidis
Horrentes tribulos, & meliora seris.
Abdita nam reuocas nigris monimenta latebris
Lunarum & purgas inclyta scripta situ.
Differis interdum Valide Regisq. secreta
Distutis, & prompto Solymi quæq. stylo.
Ne cessa properare; tuas & perfice laudes
Gaudebit Regio Parthenopea sibi.

FRATRIS MARCI MONASTERIENSIS EYFFLIÆ Ord. S. Dominici, apud Inclytam Vbiorum Coloniam Agrippinam, sacræ Theologiæ studentis Bononiæ anno 1590.
Pro Commendatione R. P. F. Pauli Mineruæ Bariensis præsentis operis auctoris.

SI miramur opes, quæ clausa Cubilia Croesi.
Immo Midæ tutis continuere locis
Si miramur opes Arabum, non pauperiorum
Immo quicquid opum Mundus auarus habet
Cur non miremur, veneremur, amemus, & huius
Egregium auctorem, nonne veremur eum?
Nempe pias Gazas ingentia munera nobis.

Thesaurum magnum dona petenda dedit
Multa arcana dedit, nec non cælestia multa
Explicat hic nucleum cortice dante locum.
O quantos exantlauit pater iste labores
Vt tibi thesaurus cederet eximius.

Eiusdem F. Marci in Zoilum Phaleucium.

NE damnes, laceresve, rideasve,
Quod sit plana phrasis, stilusq. simplex
Nam vili pretiosiora sæpe
Tecta materiaq. conteguntur.
Ornari quid opus, modo doceri
Res contenta satis sit expetenti.

CONCILIA, LIBRI, ET AVCTORES,

Qui operi adiumento fuerunt, vel passim citantur.

Dama-

D

S. DAmaſus Pontifex.
Daniel Finus Ferrarienſis.
Rab. Dauid.
Democritus Philoſophus.
Demetrius Rex.
Didacus Couarruuias Toletanus.
D. Dionyſius Areopagita.
Dictionarium Græcum.
Dionyſius Carthuſianus.
Dionyſius Exiguus Abbas Romanus
Diodorus Hiſtoricus.
Dius Hiſtoricus.
Dominicus Soto ordinis Prædicatorum.
Dorda Sapiens apud Hebræos.

E

ELeutherius Pontifex.
Rabbi Eliezer Hebræus.
Endimion Aſtronomus.
Epiphanius.
Eſdræ liber.
Eraſmus Rehinoldus Saluedēſis Mathematicus.
Eſaias Propheta.
Eudoxus Aſtronomus.
Ethan Sapiens Hebræus.
Euariſtus Pontifex.
S. Epiphanius.
Eucherius.
Euclides Mathematicus.
S. Euſebius Pontifex.
Eugenius Quartus Papa.
Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus.
Euſebius Emiſſenus.
Euthimius Monacus Giggabonus.
Ezechiel Propheta.

F

FRanciſcus Forerius ordinis Prędicatorum.
Franciſcus de Puteo Carthuſienſis.
Franciſcus Iunctinus Theologus & Mathematicus.
Faſciculus temporum.
Franciſcus Bordinus Corrigiēſis Mathematicus.
Franciſcus Maurolycus.

G

GAlenus Medicus.
S. Gamaliel Hebræus.
Gaſpar Cardinalis Contarenus.
Gelaſius Pontifex.
Gentianus Heruetus.
Georgius Peubarchius Mathematicus.
Gloſſa ordinaria.
Gloſſa Interlinearis.
D. Gregorius Pontifex.
Gregorius Halloandrus.
Gregorius Primaticius Senēſis Theologos ord. Prædicatorum.
Gulielmus Pepinus ord. Prædicatorum.
Gulielmus Durandus Epiſcopus Mimatenſis.
Gregorius Tertius Pontifex.
D. Gregorius Nazianzenus.

H

HArtamnus Doctor Collector Chronicarum.
Hector Pinctus Hieronymianus.
Heman Sapiens apud Hebræos.
Hermannus Zoeſtius Mathematicus.
Hermes Triſmegiſtus.
Hermes auctor Paſtoris.
Herodotus Hiſtoricus.
Heſychius.
D. Hieronymus.
Hieronymus Oleaſter Luſitanus Inquiſitor ord. Prædic.
Hieronymus Cardanus Medicus & Mathematicus recognitus.
Hieronymus de Tufo Lauelli Marchio.
Hieronymus Fracaſtoreus Veronenſis.
Hieronymus de la Rua Toletanus Theologus.
Hieronymus Ruſcellus Geographus
Hipparchus Aſtronomus.
Hireneus.
Homerus Poeta.
Honorius Papa Primus.
Hugo de ſancto Victore.
Hugo Cardinalis ordinis Prædicatorum.
Huguitio.
Hyppolitus Epiſcopus.
Hippocras Medicus.

I

IAcobus Naclautes Epiſcopus Clugienſis ord. Prædicatorum.
Ianus Matthæus Duraſtantes Medicus ſancto Iuſtanus.

O

OEcumenius.
Onuphrius Panuinius ord. Eremit. S. Augustini.
Origenes.
Oseas Propheta.
Ouidius Poeta.
Orphæus Musicus & Poeta.
Oratius Poeta.
Ozai Propheta.

P

D. Paulus Apostolus.
Paulus Burgensis Episcopus.
Paulus à Migdelburgo Episcopus Forosempronienfis.
Paulus Crusius.
Paulus Regius Episcopus Æquensis.
Petosyris Ægyptiorum Rex.
S. Petrus Apostolus.
Petrus Lombardus Theologus.
Petrus de Palude ord. Prædicatorum Patriarcha Hierosolymitanus.
Petrus Pitatus.
Petrus Antonius à Duce Vtinensis ord. Prædicatorum.
Petrus Diaconus Monacus Cassinensis.
Petrus Berchorius ordinis sancti Benedicti.
Petrus de Riuo Theologus Louaniensis.
Petrus Alliacensis Cardinalis & Mathematicus.
D. Pius Primus Pontifex.
Philo Iudæus.
Pierius Valerianus.
S. Polycarpus Martyr & Episcopus.
Plato philosophus & theologus.
Plinius Historicus.
Plutarchus Chæroneus.
Prosper Aquitanus Episcopus.
Prutenicæ tabulæ recognitæ.
Ptolomæus Mathematicus.
Pythagoras philosophus.
Pnæton astrologus.

R

RAbbanus.
Raphael Volaterranus.
Remigius.
Ruffinus.
Rupertus Abbas.
Romana Synodus.

S

SAlomon Rex.
Rabbi Salomon Iudæus.
Sanctes Pagninus ordinis Prædic.
Septuaginta interpretes.
R. Simeon Iudæus.
Sixtus I. Pontifex.
Sixtus Senensis ord. Prædicatorum.
Solinus.
Socrates Græcus Ecclesiasticus Scriptor.
Solon vnus ex septem Sapientibus.
Sosigenes Mathematicus.
Strabus.
Suidas.
Stanislaus Hosius Cardinalis & Episcopus Varmiensis.
D. Symmachus Papa.

T

THales primus ex septem sapientibus.
Thebit Bencorat Arabs Astronomus
D. Theodoretus.
Theodosius Trebelius Foroiuliensis.
Theodorus Gaza.
Theophilus Antiochiæ Episcopus.
Theophilus Patriarcha Alexādrinus.
Theophilactus.
Theodorus Papa primus.
Titus Liuius Historicus.
Thimocharis Mathematicus.
D. Thomas Aquinas Doctor Angelicus
Thomas Caietanus Cardinalis ord. Prædicatorum.
Thomas Valdensis Anglus Carmelita.

V

VAlens Antiochenus.
Varro.
D. Victor Papa & Martyr.
D. Victorius Pontifex.
Victorinus Aquitanus.
Vincentius Beluacēsis Episcopus ordinis Prædicatorum.
Vincentius Brixiensis ord. Prædicatorum Inquisitor Venetiarum.
Virgilius Maro Poeta.
Vitalis Hebræus.
Vitruuius.

Z

D. ZEpherinus Pontifex.
S. Zozimus Pontifex.
Zoestius Mathematicus.

F I N I S.

F. PAVLI MINERVAE BARENSIS

ORDINIS PRAEDICATORVM LECTORIS THEOLOGI.

DE NEOMENIIS SALOMONIS PERPETVIS.

LIBER PRIMVS.

De dignitate corporum cælestium in communi. Caput I.

PRAECIPVORVM corporum ſublimitas quæ quantaq; ſit qui eorum motum, naturam, influentiam, impreſsionemq; optimè norunt, omnes in eam conuenerunt ſententiam, vt nihil dignius, nihil admirabilius, nihil denique vtilius ad inferiorum gubernationem, naturęq; propagationem à Deo optimo Maximo conditum fuerit, quàm cœleſtia corpora, quæ vt magis agerent beatorum ſpirituum imperio localiter moueri ne dum ſapientum, ſed fidei quoque ſententia eſt. Teſtes ſunt profecto Græci, atq; Phœnices, tum Ægyptij, à quibus edocti Muſeus; Melampus, Homerus, Solon, Plato, Eudoxus, & Democritus (Diodoro referente) rem adamuſſim declararunt. Sic Orphęus cuius CHELYN ob id inter aſtra relata fingitur. Sic Dedalus, quem ob id volare fabulati ſunt. Sic Pythagoras qui Veneris naturam primus deprehendit. Sic Anaximander Mileſius qui obliquitatem ſigniferi. Sic Cleoſtratus qui ſigna in eo, & prima Arietis & Sagittarij inuenerunt. Sic & multo

Quos docuerũt Aegyptij.

Naturæ Veneris primus inuentor.

Significri obliquitas & signa in eo à quibus inuēta sunt.

ante Atlas & Phæton: quorum alter spheram ipsam, quam etiam humeris sustinere confingunt, vnde cœlorum pater dictus est. Alter solis cursum explorauit, quam ob causam & tale nomen sibi sol asciuit. Sic quoque Endimion, qui cum primus lunæ naturam inuestigauerit, remq; totam carminibus enarrauerit, amore illius captum scribunt auctores. Innumeri penè sunt, quicquis in scriptis cœlorum naturam motus, cursus, phœnomena, impressionem, influentiam, ac virtutem; qualiacunq; sit in posterum reliquerunt. Nihilo secius prę ceteris alterum Mercurium illum inspicio Trimegistum, qui ob reconditam eius sapientiam viuens pro rege, mortuus pro Deo, apud Ægyptios habitus est. Alterum verò Ptolomæum illum alexandrinum, cuius doctrinam & sapientiam orbis terrarum inspicit & admiratur. Ceterum ne verborū folijs agam ?non ne ratio ipsa ex motu desumpta Cęlos orbis terræ, & in ea existentium moderatores esse demonstrat?

Cursus solis explorator.

Lunæ naturam quis primus inuestigauit.

Mercurius trismegistus.

Ptolomæus.

Prima ratio cœlorū dignitatē demonstrans ex motu.

Cum enim in quolibet genere primum sit causa eorum, quæ sunt post: Cumq; prę cæteris motibus, motus Cęli sit primus: cęterorū motuum motum cęli causam esse necessario sequetur; ac igitur inferiora omnia motu cęlico moueri. Est vtiquè inter omnes motus, primus cæli motus tribus de causis. Primo quidem quia inter omnes motus, localis est primus tempore, natura, & perfectione; tempore quia hic solus potest esse perpetuus, si credimus Arist. octauo libro physicarum auscultationū tex.com.54. hoc probanti; natura nam sine ipso aliquis aliorum motuum nequit esse. Quoniam nihil augmentatur, nisi præexistente alteratione, per quam quod prius dissimile erat, conuertatur, & fiat simile; nihil alteratur, nisi præexistente mutatione, ad hoc enim quod fiat alteratio, alterans necesse est propinquius alterato haberi nunc, quàm prius. Perfectione deniq; cum rem non secundū aliquid extrinsecum motus localis variet, quam ob causam rei iam perfectè dicitur. Est secundo inter omnes motus primus cęli motus, cum inter locales motus, circularis & tempore, & natura, & perfectione sit prior: tempore quia perpetuitatem consequitur (quemadmodum Arist. octauo naturalium tex.com.64. doctè diseruit) natura, quia simpliciter & magis vnus habetur, cum in principium, medium, & finem non distinguatur, sed totus sit quasi medium. Demum perfectione antefertur: quandoquidem ad principium reflectitur. Tertio & vltimo motus cęli inter alios motus primus est, quia hic solus semper regularis & vniformis inuenitur, in cęteris grauium & leuium fit additio velocitatis in fine, in violētis additio tarditatis, motus ergo cęli aliorum motuum causa est, omniumq; inferiorum corporum moderator. Sed præter hāc rationem, alteram in medium afferamus: quam Diuus Thomas Ecclesiæ lumen, & Doctor Angelicus prima parte, quæst. 115. art.3. in corp. ac tertio contra Gent. cap.82. inter cęteras adducit.

Motus cęli inter cēs est primus tribus de causis.

Aristoteles.

Inter locales motus circularis est primus.

Motuū differentia.

Secunda D. Tho. ratio cir

Pri-

Primum principium motus necesse est, vt sit aliquid immobile, tunc; quæ ad immobilitatē maximè accedunt, aliorum debent esse maxime motiua; Verū ad primi principij immobilitatē, magis cœlestia quàm inferiora corpora accedunt, hæc enim, motuum pluribus speciebus, illa verò vnica tantùm gaudent. Ergo hæc quasi immobilia, inferiora regent, vt potè pluribus motuum speciebus agitata. Hæc igitur cęlorum est dignitas atq; nobilitas; quod cunq; præsidendo corpori, ipsorum motu quolibet progrederetur, nutriretur, augeretur, perficeretur, mundaretur, & renouaretur. Sed quid Ethnicorum hominū testimonijs immoror? quid philosophorum argumentis, probationibusq; insisto? Ea profectò est eorum dignitas, vt ad totius orbis gubernationem necessaria fuerit illorum creatio, vt non immeritò summus ille rerum opifex Gen. 1. dixerit: fiant luminaria in firmamento cęli, & diuidant diem, ac noctem, & sint signa, & tempora, & dies, & annos, vt luceant in firmamento cęli & illuminēt terram; vbi Moyses subdidit, fecitq; Deus duo luminaria magna, luminare maius vt pręesset diei, & luminare minus vt preesset nocti, & stellas, & posuit eas Deus in firmamento cęli, vt lucerent super terram, & pręessent diei, ac nocti, & diuiderent lucem & tenebras. Ex quo nō solum motu agere deprehenduntur cœli, verum & lumine; & sicuti varios sortiuntur motus, nam vel naturali, & proprio mouebuntur, vel extraneo, & extrinseco, ac illo quidem omnes ab occasu ad ortum sed inæqualiter, hoc vero ab ortu ad occasum primi orbis raptu sed æqualiter; ita quoque diuersa habēt lumina. Sol clarissimus & splendidissimus est, vnde & lucis vehiculū à Theologis appellatus est. Luna ex se natiuum nō habet lumen sicuti & cæteri planetæ (quamuis omnes etiam à Sole illustrētur) nisi obscurum: sed cum per varia schemata à Sole illud recipiat, albicans est. Mercurius etsi paruus, lucidum tamen habet lumen sed non cādidum: Venus splendidum, & candidum. Mars rubens & subobscurum: Iuppiter cæteris splendidius præter lumen Veneris. Saturnus plumbeum habet colorem, & opacum: Sydera inerrantia planetarum lumina sortiuntur. Cœlorum etiā orbes in quibus sydera fixa sunt, (quemadmodum & planetarum) clarissimi sunt & splendidissimi: sed propter raritatem suam, luminū qualitatibus non attinguntur. Stellæ vero quia suorum orbium partes densiores, cuius coloris sunt facile cernuntur. Igitur quemadmodum varios consequuntur motus, diuersaq; lumina, ac cum specificis ad inuicem distinguantur differentijs, diuersos certè in inferiora effectus producēt, ita vt non sit res sub lunæ circulo cōtenta, quæ cœlestibus corporibus minimè supponatur. Nec credas me velle dicere, quod cum infra lunare globū homo contineatur, isq; intellectu, voluntate, atq; anima insigniter decoretur: quod vel voluntas in homine, vel intellectus, vel anima in eo, cœlestibus globis

Marginalia: ca cœlorū dignitatem. — Primū principiū motus è immobile. — Inter corpora, magis cęlestia accedūt ad primi principij immobilitatem. — Dignitas cœlorum. — Luminarium officia. — Moses. — Motu & lumine agūt cœli. — Diuersa planetarum lumina. — Stellæ fixæ planetarū lumina consequuntur. — Cęlorum orbes clarissimi... — Hominis aīa intellectus, & voluntas cœlestibus cor-

subijciatur, vana sunt hæc & falsorum dogmatũ immixta. Quid enim insultius quàm animam, quæ spiritus est, omnes corporeas excedens virtutes, corporibus supponere? Quid hebetius quã intellectum, qui supra tempus extans, ac ab omni ipsius differentia abstrahens, corporibus quæ causæ sunt temporis submittere? Quid amentius atq; scelestius quàm voluntatem, quæ libera est, legi astrorum subdere? absurda quidem & iniqua sunt hæc. Verum quod theologi etiam Sancti docent, explicamus; scilicet, quod vt hominis intellectus Angelis, Deoq; voluntas subijcitur: ita corpus cœlestibus subiacere corporibus non dubitamus. Est testimonium diui Dionisij Areopagitæ, de diuinis nominibus, & de cęlesti Hierarchia 4. cap. Magni Basilij in exameron, August. 3. de Trinit. diui Thomæ Aquinatis pluribus in locis suæ doctrinæ, & innumerorum ferè doctorum. Sed duabus tantum authoritatibus contenti erimus, Augustini scilicet, & Doctoris Angelici August. 5. de Ciuit. Dei cap. 6. sic inquit. Non vsquequaq; absurde dici potest, ad solas corporum differentias afflatus quosdam sydereos peruenire. Diuus Thomas in opusculo de iuditijs astrorũ dicit: quod cœlestium corporum virtus ad immutanda corpora inferiora se extendit, idq; patet obseruationibus omnium.

poribus non subduntur.

Intellectus & volũtas hoīs quibus subduntur.

D. Dionysius Areopagita. Magnus Basilius.

D. August.

D. Thomas.

De Neomeniarum necessitate, & Lunæ actionibus. Caput II.

ET motu & lumine cœlestes illas sphæras, globosq; æternos agere, cum iam dictum sit: Eorum quoq; nobilitatem ex magnitudine, ex influentia, & ex figura ostendere possemus. Verum cum in libro quem de rebus cœlestibus, & meteorologicis fecimus, hæc habebis; hic repetere nõ est necessarium; Solum de Neomeniarum necessitate, dignitateq; digrediemur. Hæc enim est huius capitis intentio, quinimò, & sicuti prologomena quædam totius operis erunt. Ad duo igitur videtur esse necessaria Neomeniarum cognitio, ad corporum scilicet inferiorum, mutabilitatem, alterationemq;, & ad festorum mobilium notitiam. At circa primum clarum est, quod si inferiora corpora cęlestibus subdantur: lunæ potissimum supponentur. Quemadmodum enim actiuum in rem proximam vehemẽtius aget, quàm in remotam (ignis enim sua calefactoria virtute interius in obiectum sibi propinquum agit, quàm in distans,) sic luna nobis proprior, atq; finitima, citius, sæpiusq;, quàm reliqui errones aliaq; cœlestia corpora influet, atq; ideo quia vicinior & motu velocior rebus generandis humorem suggerit vitalem; & à corrumpendis aufert. Motu quidem suo, & propinqui-

Inferiora corpora lunæ potissimum subiacent.

Luna inter stellas efficacius agit.

pinquitate, non ſolum nobis, ſuam transfundit naturam; ſed & planetarum defert virtutes, cum eis vel corporaliter, vel figuraliter applicatur. Hinc ſpatia impregnationis animalium omnium & eorum vitas iuxta lunæ reuolutiones accidere aſſeuerat Ariſtoteles in libris de animalibus. Hinc Ptolomęus Solem & Lunã vitæ authores exiſtimat, & hanc quidem quæ ad augmentum, vegetationemq; pertinent exibere, illum verò quæ ſpectant ad ſenſum. Generaliter igitur omnibus humidis dominatur, conchilijs præſertim quibuſcunq; & in mari clauſis, ac exanguibus, quæ in aqua morantur, vt Cancri, Gambari, & ſimiles; ita vt in huiuſmodi congreſſu parum, aut minimum in eis reperitur; nec deeſt ratio, nempè ob luminis priuationem, ſicuti è contra luna lumine plena, implentur, vnde eſt illud Oratianum.

Ariſtoteles Ptolomæus.

Quibus luna dominatur.

Lubrica naſcentes implent conchilia lunæ.

Ob incrementum igitur vel decremẽtum creſcunt vel decreſcunt. Sed huius rei cauſãm Cardanus lib.7. de rerum varietate iam recognito cap.37. non lunæ incremento tribuit, ſed id fieri voluit, quia aquæ & limus, quibus veſcuntur attenuantur, & concoquuntur, ideò melius nutriuntur, ob id implentur: nam ſi ob incrementum id accideret, humidiora non pinguiora fierent. Sed Cardanus cum plura medicinæ artis arcana aſſequutus fuerit, & inter medicos ſui temporis, non vltimus extiterit: communis & vulgaris illius recordari debuerat, calido viuimus, humido nutrimur, ergo ex humiditate nutritio: ex nutritione pinguedo, pro corporum differentia; pinguiora euadunt, igitur ob humiditatem, igitur ob lunæ incrementum. Imò ſuamet ratio (non volens) arguere videtur ob lunæ incrementum ſimilia impleri: nam ſi aquæ & limus quibus veſcuntur, ex attenuatione & cõcoctione pinguia talia reddunt, talis attenuatio, & concoctio non accidit niſi in lunæ incremento: id igitur cauſa horum eſt, ergo & plenitudinis ſimilium animalium, quamuis cibus cauſa pinguedinis propinqua erit, lunæ plenitudo remota, qua ablata non pingueſcerent. Alphonſus Toſtatus Epiſcopus Abulenſis ſuper Geneſis cap.8. ſcribit in coniunctione & luminarium oppoſitione humida benè ſe haberi, nam & ſunt plena, & de oppoſitione ab omnibus conceditur, de cõiunctione verò omnibus ferè contrariatur. Vacuitatem autem conchylium, Cancrorũ, & ſimilium mauult accidere in luminarium quadraturis, quàm in coniunctionibus: tunc enim luna deſiccandi virtutem habet, nam eo tempore vaſa theriãcam cõſeruantia, vacua ferè perſpiciuntur; in oppoſitione verò plena; ſed hoc, nec experti fuimus, nec nunc accidere putamus; quod ſi huiuſce rei periculum Abulenſis fecerit, potius erit in vltimis quadraturis, quãdo luna lumine minuitur, quàm in primis cum ſolis lumine creſcit. Veritas tamen eſt in incremento omnia augeri naſcentia: in decremento deſtitui. At in Neomenijs nedum anima-

Cardani ratio de incremento & decremento cõchylium, &c.

Refellitur Cardanus.

Abulẽſis opinio circa humidorum incremẽtũ, vel decrementũ.

Sẽtẽtia Abulenſis aliqualiter explodi tur.

torum

torum omnium (vt inquit Albumasar) & in animatorum genus, decrementum suscipit, sed cum luna intermenstrua est propter humoris inopiam, seu potius deprauationẽ: natos infantes (Aristotele sic docente) imbecilliores esse visum est. Amplius sanguinis profluuium mulieres pati animaduerterunt medici, cuius cruoris contactu fruges non germinare, acescere musta, mori herbas, amittere arbores fœtus, ferrum rubigine corrumpi deprehensum est, imò si quæ canes inde ederint in rabiem efferuntur. Glutinum deinde asphalti, quod nec ferro, nec alio dissoluitur cruore, ipso pollutum sponte dispergitur. Causa est quia menstruum vitiosi humoris inditium est, nam indigestum & crudum (vt inquit Macrobius) est quod digeritur, & quasi infirmum effluit, nec habet sedem, sed natura quasi noxiũ, & magis frigidum pellit; ita vt si hora concubitus menstruum pateretur mulier, vir qui cũ ea coiret, vel perpetua afficeretur ęgritudine, vel periculo exponeretur (adeò venenosum & virulẽtum est menstruum) vt vitam cum morte esset cõmutaturus. Sed id non est tam constans, vt semper in Neomenijs menstruo mulieres laborent: nam & alio lunæ tempore; verum vt in pluribus in Neomenijs. Sunt & alij lunę effectus qui tum in Neomenijs tum in reliquis lunæ meatibus producuntur, vt sunt marium incrementa, & decrementa, quamuis & multæ aquæ propriam aliquã habeant naturam: vti mare Adriaticum quod sex horis fluxum, & sex horis refluxum patitur, sed habet etiam causam cœlestem: simile etiã in fonte Plinij cernitur, & Euripus in Græcia septies quotidie refluit. Est & cerebri incremẽtum, & decrementum iuxta lunæ vicissitudines: sunt & alij effectus quos si recensere voluissemus, parum nostro prodessent instituto, sed hæc voluimus dixisse, vt manifestaretur quanta sit necessaria Neomeniarum cognitio. Placet tamen hoc in loco, duo reliquis illustriora inserere: alterum de Cynocephalis ex Ægyptiorũ hyeroglificis excerptum, Pierio Valeriano authore, alterum de homine ex Galeni doctrina, & in dies comprobatum, lunæ vires maximè sentientibus. Et de Cynocephalis qui erãt lunæ hyeroglificum apud Ægyptios in templis alebantur, vt luminarium congressus exploratissimè deprehenderentur. Nam Cynocephali eo tempore quo luna omni priuata lumine nobis videtur penitus euanuisse, cum soli cõiungitur: mira afficiuntur passione. Mas enim luminibus capitur, cibum non sumit, sed humi procumbens: infirmatur. fœmina quoq; visu deficit: & pręter id quod ea quoque pari efficitur ægritudine, sanguinem egerit è natura, sic lunæ vires sentiunt. Simias etiam tristes luna caua argumentatur Cornelius, cum affectus idem omnino in id genus omne diffunditur; quamuis in Cynocephalis & maior & exploratior est. Homines deinde ægrè se habentes in ipsius initio ægritudinis, lunari corpore à combustione recedente, maximo afficiuntur æstu, cum enim

Albumasaris placitũ circa animata, & inanimata in lunæ coitu.

Menstrui natura & effectus.

Menstruũ nocet quàm plurimum viro hora cõcubitus.

Maris fluxus & refluxus ex motu lunæ.
Fons Plinij
Euripus in Græcia.

Pierius Valerianus.
Galenus.
Lunæ vires in Cynocephalis & eorum passiones.

Simiæ tristes in lunæ coitu.

enim humores, inæqualiter se habeant, qualitatesq; ad inuicem dissideāt, exardescit tunc infirmitas, quod medici animaduertere debeāt: nam ægrotorum corpora iuxta lunæ conuersiones reuoluuntur, agitātur, & afficiuntur, Hinc Galenus, hypocras, deniq; tum veteres tum recentiores medici rectè dies criticos ex lunæ motu obseruari docuerunt, cuius rei obliuio, si medicū obreperit æger moritur. Ptolomęus Astrologorum Rex inclitus, & astrorum peritissimus, seu Hermes cęlestium doctissimus (est enim quæstio de authore centiloquij) in centiloquio propositione 57. sic inquit, Cum fuerit septimus, & eius dominus impediti remoue medicum ab ægro; quasi diceret, medici inscitia lunaris aspectus, & naturæ inscij, moritur æger. Et verè medicus sine cęlestium cognitione est quasi cæcus manu tentans quærens viam. Sicuti quidam medicus mihi notus, cęlestes negans influxus: & tamen ab his qui in ea facultate principes habentur manifestè elicitur, medico necessariā esse cœlestium cognitionē. Vnde non miror si in medēdo plures interficit quā viuificat, sed verus medicus cęlestia terrenis cōiungit ob illorū sympathiam, & congenitā naturam; sed de his satis accuratè Hermes trismegistus in sua Iatromathematica hoc est, medicinæ cū mathematica cōiunctione digreditur. Illud tamen prætereundū nō est, (si illustribus medicis fides est adhibenda) scilicet, luna supra suum finitorem existēs hominem iam in proximo spiritū efflaturū impedire molitur, quin animā deponat; non idcirco quod animæ dominetur, sed quia tātū fortitudinis corpori impertiri videtur, vt animā agere nequeat, quod tamen plerisq; non contingit luna supra illorum finitorem minimè commorante. Id autem, & in Neomenijs & in reliquis lunæ meatibus accidit, sicuti etiam non semper in Neomenijs homines ægrotant, vnde non solum eo tempore, sed & alio affliguntur. Ideo quocunq; ægritudinis tempore obseruandi sunt dies critici, magis autem in Neomenijs: tunc enim ægritudo molestior est & periculosior. Hæc verò accipienda sunt, sicut & aliæ causæ naturales, quæ non semper sed vt plurimum eueniunt. Poteramus & multa alia afferre, sed id solum studioso sufficere deberet: quod ab hoc lunæ statu totius mēsis qualitas sumitur, nec sol vnquam deficere videtur nisi in Neomenijs; Hanc ob causam mutationum rerum causa potissimumq; principium huiusmodi congressus erit. Magna est igitur huius sydoris efficacia, ob id magnum luminare appellari credimus in Genesi, quamuis ad solem relatum sit minus, imò cum magnitudine à cęteris præcellatur stellis: dicitur tamen magnum luminare efficacia & virtute, Chrisostomo sic docēte super Genesim: & ratio diui Thomæ pri. par. quæst. 70. art. 1. in responsione ad quintum argumētum in promptu est. scilicet, quod etsi quantitate à cęteris vincatur stellis, effectus tamen eius magis in inferioribus sentiūtur. Est deinde Neomeniarum scientia

Dies criticos ex lunæ motu Medici obseruant.

Ptolomæus.
Hermes.

Cœlestia debent esse nota medicis.

Hermes trismegistus.

Lunæ dominatus supra moriturum.

A Neomenia desumitur qualitas mensis.

Magna lunæ efficacia.

Chrisost.
D. Thomas.

Luna minor effectu stellis.

Neomeniarũ scientia ad quid necessaria.

tia ad festorum mobilium cognitionem necessaria, quod fuit & secundo promissum: nam à luna signum diei festi scribitur ecclesiastici 43. & luna: in omnibus in tempore suo ostẽsio temporis, & signum eui, &c. Et quamuis ad Hæbreos pertineat obseruatio hæc, dum festos dies lunæ motu inuestigant, transijt tamen ad nos ob Paschæ sollemnitatem. Quæ cum quartadecima luna primi mensis Exodi 12. obseruari præcipiatur, lunæ progressu inuestiganda erit; sed à fidelibus principaliter à Neomenia Februarij mensis, vt inferius dicemus, à Iudæis à Neomenia mensis Nisan. Hanc ob causam secundus est editus liber, in quo numeri annui, quibus Sancta Mater Ecclesia vtitur, positi sunt: & sancti Paschatis ratio edocetur; cumq; sit fundamentum inueniendæ huius sanctæ sollemnitatis, erit & via ad cęteras festiuitates indagãdas, mobiles dicimus, non alias. Vt est festum Ascensionis Domini, Penthecostes, Sanctissimę Trinitatis, & Corporis Christi. Fixæ enim non lunæ motu metiuntur, sed solis. Dico solis motu non quod absolutè solis motu inuestigantur, quemadmodum & motu lunæ festa mobilia: sed dicuntur fixæ solis motu inuestigari; Quia semper eodem die mẽsis celebrantur, quamuis non eodẽ die hebdomadæ. festum enim Natiuitatis Domini semper die xxv. Decembris fideles celebrant, festum Assumptionis Beatæ Virginis semper xv. Augusti, & sic de reliquis. Sed festa Resurrectionis Domini, Ascensionis, Penthecostes, & cętera huiusmodi, non semper eodem die, sed variabilitèr: nisi post multos annos. Vnde & mobilia cõmuniter vocitari omnibus placitum fuit.

Sãctum Pascha quomodo à Iudæis & fidelibus inuestigãdũ est.

Fixę solẽnitates, qua nam ratione inueniuntur.

De quidditate Neomeniarum appellatione, & origine.
Cap. III.

ANTEQVAM verò ad Neomeniarum traditionem accedamus, opere prętium fore arbitramur, si illarum originem nomenclaturam, & quidditatem præcipuè explicemus. Docet enim Plato in Timeo, & in naturalibus non prętermisit Aristoteles, vt inter initia consideretur, quid sit de quo agatur. Quid verò cum duo respiciat nomen rei, & rem nominis, vtrumq; sanè absoluemus, alterum ex nominis significato, alterum verò ex rei natura, & si hoc non vsq; ad vltimas rei differentias præcisè, cum ad cœlestium cognitionem eò se habeat intellectus noster quò ad Sanctorum Angelorum intelligẽtiam; Nemo enim ex superis aliquid eorum nobis innotuit peculiare, eorum tamen cognitio vsq; adhuc illustrior cęteris habita est. Neomenia igitur propriè nomen Græcum est, à νέος dictum, quod est nouũ, & μήνη siue μήνη, quod interpretatur Luna, & non defectus, (vt quidam sentiũt) nõ enim in singulis

Plato.

Aristoteles.

Cęlestium cognitio nõ habetur quidditatiua, sicuti nec Angelorum.

Neomenia nomen Græcũ.

gulis neomenijs defectus occurrit, sed in illis dumtaxat in quibus Luna in eodem Eccliptica gradu Soli obiecta capiti draconis coniungitur, vel caudæ, sub nadir Solis, seu vt rectius loquamur in linea inter visum nostrum, & Solem, (vt alibi docuimus) si non defectum, pro eo quod est lumine destitutum velint accipere, cum in neomenijs Luna nullũ prorsus lumen habeat; sed erit impropria locutio. Vel neomenia à νεὸς nouus, & μήνια menstrua, à μὴν, idest Luna: quod singulis mensibus à mulieribus defluant. μηνιάτα Græcè, Latinè mestruus, ob id superius menstruo mulieres affici in neomenijs diximus. μήνια igitur, vel μὴν: vel μήνη, Lunam significat; quod nomen etiam pisci cuidam breui hac de causa impositum fuit (vt Cicero de finibus, & Martialis meminerũt) quia Lunæ vicissitudines omnino sequitur: crescẽte enim ipsa crescit, & pariter decrescente decrescit (quamuis & aliud à natura natiuũ habeat: æstate scilicet fieri nigrum, Hyeme verò candidum) Neomenia verò nouam Lunam. Et quamuis hoc satis ostensum fuerit cum ex nominis quidditate, cũ Græcæ sapiẽtiæ testimonio, illustrior tamen redibit opinio Doctorum fulta præsidijs, Sacræ scripturæ nodos rectè dissoluentium; præsertim cum negotium ad sacram pertineat scripturã. Diuus August. lib. 19. contra faustum manicheũ, tom. 6. inquit; cum quæris, cur Christianus neomenias in lege mandatas non celebrat, si Christus non venit soluere, sed adimplere? Respõdeo, quia propter quod pronunciãdum celebrabãtur, iam Christus impleuit: celebratio nouæ Lunæ prænunciabat nouam creaturam, de qua dicit Apostolus; si qua in Christo noua creatura vetera trãsierunt, ecce facta sunt noua. Diuus Hieronymus in Amos cap. 4. tom. 6. Luna inquit Grecè μὴν. Petrus Lombardus de sacra Theologia bene meritus, super Psalmum octuagesimum, inquit: in neomenia, idest in vestra innouatione preceptum est in lege Moysi, in figura vestre innouationis, quod populus ille buccinaret in neomenia: idest in noua Luna. Diuus Tho. pri. 2. quest. 102. art. 4. in responsione ad decimũ argumentum, & ad Collosenses 2. lect. 4. Neomenia (inquit) celebratur quolibet mense, in nouitate Lunæ. Hugo Cardinalis in sacris litteris apprimè eruditus in postilla super Num cap. 28. inquit, est autem neomenia innouatio Lunæ: & paulo inferius diem nouæ Lunæ, neomeniam vocãt. Idem Leuitic. cap. 23. dicit, scilicet quod neomenia est innouatio Lune, idẽ super Psalmum 80. Neomenia grecè, noua Luna latinè. Glosa ordinaria super num. 28. inquit, tertia festiuitas neomeniæ dies in qua etiam Hostia offertur: neomenia autem noua Luna dicitur, noua Soli proxima, vt sub claritate eius lateat. Thomas Caietanus in Psal. 80. seu 81. iuxta Hebreos in versiculo Clangite in nouo cornu, in solemnitate diei festiuitatis vestre, in nouo (inquit) Caietanus. Ecce tempus in nouilunio: vbi trãslatio quam sequimur pro nouo habet neomenia.

Quãdo Solis defectus in neomenijs.

Alia neomeniæ explicatio.

Nomẽ Lune grecũ cur pisci cuidã impositum fuit.

Cicero.

Martialis.

D. August.

Celebratio nouæ lunæ quid prenunciabat.

D. Hieronymus.

Petrus Lombardus.

D. Thomas.

Hugo Cardinalis.

Gloſſa ordinaria.

Thomas Caietanus.

Cirillus. Cirillus in Euangelio Ioan. cap. 28. lib. 4. super illud Exodi 40. mense primo in neomenia mensis, vno die eriges tabernaculum; neomenia inquit nihil aliud denotat, quam Saluatoris Aduentum, quo renouamur, quo transactis iam priscis omnia noua facta videmus. D. Anselmus super illud Apost. ad Collos. 2. Nemo autem vos iudicet (inquit νέος græcè, nouum dicitur latinè, μήνη luna, neomenia noua luna. Vbi Gregorius Primaticius Senensis Doctor Theologus ordinis prędicatorum dicit, aut in parte Neomeniæ, vt est festi nouæ Lunæ: quo in loco quædam translatio habet, aut in parte diei festi, aut nouilunij. Cujus enarrationes sunt vetustissimorum Theologorum, ob œcumenio collectæ, Ioãne Hentennio interprete. Nicolaus de Lyra super illud Psal. 80. Buccinate in Neomenia tuba, inquit, idest in nouilunio, & dicitur à νέος græcè, quod est nouum latinè. Idem incognitus super eundẽ Psalmi versiculum. Idem Ioannes Baptista Folengus. Idem Euthimius Monacus Gigabonus. Idem Franciscus de Puteo Carthusiensis. Idem deniq; Petrus Berchorius in suo dictionario. Adsunt & alij, vt Franciscus Forerius ordinis prædicatorũ super Esaiam cap. 1. & Hector Pintus Lusitanus eo loci, & in eius annotationibus, qui idem scribunt. Adest & Raphael Volaterranus in Philologia lib. 35. cap. de luna inquiẽs, ipsam dum esse in coitu deficientem luminis, Neomeniam dici. Centum etiam auctoritates pro huiusce rei confirmatione adducere potuissemus. Sed ne longis verborũ ambagibus negotium inuoluere videamur, est testimonium septuaginta interpretum, qui per calendas, & nouilunia neomenias verterunt. Vnde versiculus ille Psal. 80. Buccinate in neomenia tuba: Sic in græco Psalterio se habet. σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ, σάλπιγξ ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ἡμῶν. Vide Bibliam Andreæ Asulani græcè conscriptam. Latinè verò sic vertit Ioannes Placentinus Monacus Cassinensis: Canite in nouilunio tuba in insigni die solemnitatis vestrum. Vbi Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis in Paraphrasibus, & eius annotationibus sic exposuit. Ministri Dei leuitę clangite tuba cornea in nouilunio. Cui pulchrè fauet Philo Iudæus vir clarissimus in Decalogo: Vbi inquit, sacrum nouiluniũ in quo tuba canitur. Itẽ in libro de sacrificijs: publica sacrificia alia fiunt quotidie, alia septimo quoq; die, alia in nouilunijs, &c. Ex quibus omnibus manifestum est neomeniam nouam Lunam esse. Quare etsi in re tã clara & manifestã nimis immorati fuerimus: pro neophitis, vt sciãt communem esse animi conceptionem; ac propterea pro fundamento certissimo dicendorum substernendo id fecimus. Igitur rem nominis indagantes neomenia, seu noua Luna tunc fit cum ipsum Solem, qui à parte præcedẽtis coitus longius recessit assequitur spatio dierum 29. horarum 12. minutorum 44. Secundorum trium, tertiorum duodecim ferè, vel dierum totidẽ, minutorum 31. secundorum 50. tertiorum 8. quo

Neomenia saluatoris aduentum significat.

D. Anselmus.

Gregorius primaticius.

Lyranus.

Franciscus Forrerius.

Hector Pint'

Raphael Volateranus.

Græca veritas circa illud buccinate in neomenia.

Andreas Asulanus.

Cornelij Iãsenij expositio.

Philo Iudæ'.

Quãdo fit noua luna.

quo fit, vt tempus quò motum hunc luna obseruat, mensis Synodicus nuncupetur: differens à Periodico, qui est tempus, quo Luna totũ circumit signiferum spatio dierum 27. horarum 8. ferè; & ab eo qui illuminationis inscribitur dierum 28. intercapedine constans; licet tempus hoc non sit perpetuum, cum alias tardius alias citius post illuminationem se nobis Luna manifestet: vel ob latitudinum varietatem, vel motuum ipsius differẽtiam. In latitudine enim Septentrionali citiùs se ostendit quàm in Australi: citiusq; motu velox, quàm tarda. Rursus cum Sol breuioris signa ascensionis commeat, Borealibus plagis citiùs Luna cõspicitur: tum propter signiferi obliquitatem, & Orizontis; tum propter talium signorum rectum descensum. Et horũ causa est, quandoquidem obliquus Orizon Boream versus magis succumbit: versus verò Austrum magis eleuatur. Insuper si sub eclyptica à fine Sagittarij in finem Geminorum accidat coniunctio, tunc cum Sol in Orizonte occidendo fuerit: maiores in circulo reuolutionis Lunæ erunt partes; & ab ipsa Luna ad Orizontem, quàm de signifero à Luna ad Solem. Et huius ratio est, partis illius signiferi obliqua discessio: quò accidit, vt à Borealibus citiùs quàm Australibus videri possit. Et cum dictum sit de velocitate motus Lunæ: intelligendum est de veri motus ipsius velocitate. Quò circa diligenter animaduertendum est, quod si omnes hæ causæ concurrerent, tunc termino horarum 24. Luna vetus, & noua appareret; si duæ tantum: altero post coitum die; si vna sola: tertio videbitur; si nulla, quarto die eam apparere continget.

Mensis Synodicus.
Mensis periodicus.
Mensis illuminationis.
Cur Luna post incẽsionem aliquando tardius, aliquando citius se nobis manifestat?
Sol quando breuioris signa ascensionis permeat: cur Luna citius apparet.
Lunæ veteris & nouæ apparitio.

De Neomeniarum quidditate iuxta Hebræos.
Cap. IIII.

NEOMENIARVM quidditate iám ex Græco fonte habita, & Doctorum auctoritatibus confirmata, remanet hoc inquirendum ex Hebraica veritate: & eò magis, quò negotium Hebræum est. Vt igitur sciatur, qua nam ratione Hebræi nouam vocant Lunam, explicare necessum erit, & noui rationem, & Lunæ. Lunam ירח idest Iareach appellant Hebræi. Suffragatur huic negotio D. Hieronymi auctoritas in Amos c.4. tomo 6. vbi in illius commenti dilucidatione dicit, Luna Hebraicè יֵרֵחַ hoc est Iereach, per sceua seruientem vocalem scribens: Græcè μήνη dicitur; quod & nos iam adnotauimus. Sed nostra confirmabitur sententia, sacræ Scripturæ testimonijs. Psal.8. Quoniam videbo cælos tuos opera digitorum tuorum. ירח idest Lunam, & stellas &c. & Psalm.88. seu iuxta Hebræos 89. כירח, idest beiareach. Hoc est: Et sicut

Lunæ appellatio Hebraica.
D. Hieronymus.
Psalmus.

cut perfecta Luna in æternum &c. & Iosuè 10. Sol contra Gabaon ne mouearis וירח veiareach: ideſt & Luna contra vallem Aialon. Et ſtatim, ſteteruntq; Sol וירח ideſt & Luna donec vlciſceretur ſe gẽs de inimicis ſuis &c. & Eſaiæ 60. Non erit tibi amplius Sol ad lucendum per

Iſaias.

diem, nec ſplendor לירח ideſt laiareach, hoc eſt Luna illuminabit te; Et paulo inferius: non occidet vltra Sol tuus, הירח haiareach, hoc eſt,

Eccleſiaſtes.

& Luna tua non minuetur. Similiter Eccleſiaſtes 12. antequam tenebreſcant Sol, & lumen, & ſtellæ והירח, vehaiareach, ideſt & Luna: & reuertantur nubes &c. Sicq; in pluribus ſacræ Scripturæ locis Lunã in-

Appellationes aliæ Lunæ Hebraicę.

uenies nominari ירח cum puncto vocali Camez. Habet præter hãc, & alias appellationes, vocatur enim לבנה ſeu לבנה ideſt leuanah, ſeu lenonah. Eſaiæ 24. & erubeſcet הלבנה Halleuanah, ideſt Luna, & confundentur Sol. Alia translatio habet, & pudore ſuffundetur Sol. & cap. 80. Et erit lux Halleuanah, ideſt Lunæ ſicut lux Solis. Et canticorum 6. Pulchra Calleuanah, ideſt vt Luna: quæ appellatio à cando-

Aquila Hebræus.
D. Hieronymus.

re deſumpta videtur; ſic enim Aquila interpretatus eſt לבנה ideſt albam, teſte Hieronymo ſuper Eſaiam cap. 3. lib. 11. ob id Thus à candore Leuonàh, per Holem nuncupatum eſt. Leuit. 2. Et ponet ſuper illã Leuonàh, ideſt Thus. Et Cant. 4. cum omnibus arbuſtis Leuonah, hoc

Luna iuxta Caldaicam expoſitionẽ.
Sãctes Pagninus.

eſt thuris. Et in pleriſq; alijs ſacræ Scripturæ locis hoc reperietur vocabulũ. Caldaica verò expoſitio pro Luna habet. סיהרא Sihara. Hoc enim ex Geneſ. 37. & Eſaiæ 13. excerpitur: vel vt notat Sanctes Pagninus in ſuo theſauro linguæ Sanctæ (non qui auctus eſt opera Ioannis Mercerij, & Antonij Ceuallerij hæreticorum, prout in indice conſtat, ſed in ſuo primæuo) in ſecunda inquam parte theſauri linguæ Sanctæ in literis שׂ expoſitio illa pro Luna Iareach, habet Sahara: quod & confirmat in ſuo enchiridio aramæo, ponens ſin, vice Samech. Iudicum 8. & tulit Haſaharnim, quod eſt lunulas, quæ ſunt ornamenta inſtar Lunæ, quibus decorabantur reges Zebææ, & Salmana; ſic docue-

Rabbi Dauid
Rabbi Abraã
D. Hieronymus.

runt Rabbi Dauid, & Rabbi Abraam: Bullas verò notauit D. Hieronymus. Sed reuera Luna Hebraicè Iareach nuncupatur, reliqua verò nomina ob aliqua eius accidẽtia, & paſſiones ipſi imponuntur. Quemadmodum Luna præter hoc quod à Gręcis μήνη vocatur, dicitur etiam

Cur diuerſis nominib⁹ appellant Lunã Hebræi.

σελήνη, quaſi ſileat, cum in coniunctione prorſus occulta nobis videatur. Inde recedens vocatur μονοειδὴς, ſiue μηνοειδὴς, ſiue κεροειδὴς, Latinè verò cornicularis, falcata; velut à Plinio dicitur, curuata in cornua. Rurſus ad quadraturam accedens διχότομος, ſeu ἡμίτομος: Latinè diui-

Varia nomina Lunæ Gręca.

dua, & dimidia. Inde quintam circuli partem peragens, vſquequo plena lumine luceat ἀμφίκυρτος, ſiue πανσέληνος, Latinè prætumida, vtrinq; gibboſa; vel (vt Plinius inquit) ſinuata in orbem; quæ etiam φάσεις ac-

Plinius.

cidunt, cum ad Solem accedit. Quod igitur omnibus his vocetur Luna nominibus, ob diuerſas eius paſſiones euenit, ex Phænomenis ſcili-

cet

cet aliisq; eius proprietatibus. Sic etiam quod Luna Hebraicè Leuanâh, seu Leuonâh, siue Siharâ, vel Saharâ nuncupetur, tum ob eius rotunditatem, tum ob talis colorem luminis prouenit. Hoc iam explicatum est, reliquum verò examinãdum remanet. Nam Sahar Hebraicè, Latinè rotundum Sonat, siue (vt placet Hieronymo) tornatilem, Cant.7. Venter tuus crater Hassahar, hoc est rotundus: vnde & mulierum specula ob rotunditatem Saharonim, vocantur (sunt enim specula: quibus quondam vtebantur Hebræi). Quod vocabulum (vt dictum est) Caldaica expositio Lunæ imposuit ob rotunditatem. Nihilosetius ירח propriè Lunam in Hebręo significat. Verum quod noua vocetur, habet textus Hebraicus in multis locis chadassah, idest noua. Esaiæ 65. Ecce enim ego creo cælos nouos, & terram חדשה chadassah, idest noua, quæ ego facio stare coram me &c. Et 2. Reg. cap. 21. Et accinctus erat ense cadassah, hoc est nouo, vel secundum aliã translationẽ, gladio nouo. Et Exod. 1. Surrexit in terra Rex חדש cadass, idest nouus super Ægyptum. Et Eccl. Nihil sub Sole cadass, hoc est nouum. Siue iuxta Hebræos: Et non est omne nouũ sub Sole: vbi quandoq; Camez, aliquando Hateph pathah ponitur. Cum igitur nouum hadasâh, siue chadas sonet, quod nos nouilunium, Gręci Neomeniam, quod sacræ Scripturæ interpretes, plerumq; obseruarunt: Hebræi rectè Iareâch chadasŝâh, vel câdass habent. Quocirca ex dictis liquet Neomeniarum, quidditas, & appellatio.

D. Hieronymus.

Specula Hebraicè quomodo vocentur.

Interpretatio noui Hebraica.

Hebræi qua nam ratione vocant nouilunium.

De vera Neomeniarum appellatione iuxta veritatem Hebraicam. *Cap. V.*

TAMETSI hoc bene explicatum fuerit, verum tamen cum etiam Hebræi habeãt, & nomina propria rerum, absq; eo quod circumscribant; quemadmodum Græci plerumq; atq; Latinè (nouam enim Lunam Neomeniam vocant Græci, Latini nouiluniũ) altius speculandum est, qua nam ratione apud Hebræos noua vocatur Luna. Quamuis enim Iareach cadassah, vel hadass, noua nuncupatur Luna: ad multa tamen non est recurrendum nomina, quoties rem per vnicum appellare possimus: & eò magis, quò Hebrææ linguæ comparatione pauperiẽ habet Græca, & Latina, docente sic Hieronymo in Esaiam cap. vlt. tomo 5. Primo igitur inspiciendum est, si hoc nomen Neomenia in sacris reperiatur literis: hoc enim totum confirmabit intentum, nempè & nomen nouilunij Hebraicum: & quod magis refert, præsentis materiæ rationem; est enim totius negotij fundamentum. Hoc deinde inuento, rationabiliter vnico appellari nomine Neomeniam demonstrabimus.

Hebræi habent rerũ nomina absque circumscriptione.

Hebræa lingua ditior est Græca, & Latina.

D Hieronymus.

In

Salomonis epistola ad Hyram Regē Tyri.

In primis sese offert caput secundum, secundi Paralipomenon, vbi cōspicitur epistola Salomonis ad Hiramū Regem Tyri missa: in qua pro domus Domini ædificatione ligna cedrina, viros in auro, argento, ære, ferro, purpura, coccino, & hyacintho eruditos: & qui celaturas sculpere sciuissent petebat; cuius tenor iste est, qui sequitur. Sicut egisti cum Dauid Patre meo, & misisti ei ligna cedrina, vt ædificaret sibi domum in qua & habitauit: sic fac mecum, vt ędificem domum nomini Dei mei, vt consecrem eam ad adolendum incensum coram illo; & fumiganda aromata: & propositionem panum sempiternam, & holocaustomata mane, & vespere לשבות וחדש lassabaoth vechadesc: Hoc est, Sabbatis quoque & Neomeniis, & solemnitatibus &c. & Esdræ 3. cap. 5. & post hæc oblationes institutas, & hostias Sabbatorum, chades hoc est Neomeniarum, & dierum solemnium omnium sacrificatorum: & quotquot vouebāt Domino à chades, idest Neomenia septimi mensis cęperunt hostias offerre Deo &c. & paulo inferius, & determinatum est de viris, qui habebant vxores alienigenas vsque ad Neomeniā primi mensis: Hebraicè verò vsque ad chades. Et quarto, cap. 1. dies enim festos vestros, & chades, hoc est Neomenias, & circuncisiones repudiam. Et Esaiæ primo incensum abominatio est mihi; Neomeniam & Sabbatum, & festiuitates alias non feram. Quem locum septuaginta interpretes sic verterunt. Incensum abominatio mihi est: Neomenias vestras, & Sabbata, & diem magnum non feram. Hebræi verò sic habēt. קטרת תועבה היא ליחדש ושבת קרא מקרא לא אכל chetorat, thoeuah hi li, hodesc vessabath chero michera lo vchal. Hoc est. Incensum abominatio est mihi, nouilunium & Sabbatum, & vocare vocationem ferre non possum. Et Psal. 80. Siue iuxta Hebreos 81. Buccinate in Neomenia tuba in insigni die solemnitatis vestræ. Textus verò Hebręus ly Neomenia habet chodes. Et Oseæ 2. Et cessare faciā omne gaudium eius, solemnitatem eiūs chadas, idest Neomeniam eius (& si hoc in loco Sanctes Pagninus, pro Neomenia vertit memoriā) & primi Machab. 10. in epistola, quam Rex Demetrius genti Iudæorum misit, vt opitularetur sibi contra Alexandrū Antiochi filium debellantem eū, sic legitur. Et omnes dies solemnes, & Sabbata, & Hadesche, idest Neomeniæ, & dies decreti &c. Et Iudith 8. cap. Ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ: præter Sabbata, & Neomenias. Et D. Apostolus Neomeniarum meminit, ad Coloss. 2. dicens: Nemo ergo vos iudicet in cibo, aut potu, aut in parte diei, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum &c. Quarum appellatio cum in sacra Scriptura inueniatur, ac Hebraicè sit chadass, siue chadesc, recta est progressio nostra, rectiusq; Hadass, seu Adesc, quam Iareah Adass; quod Hebræi, vt iam enarrauimus nouum vocant. Nam verbum chodes à nouando dicitur, quo & noua Luna, & primus mensis dies, & mensis ipse, & primus dies anni apud He-

Interpretatio Sabbatorum, & Neomenia tū Hebraica.

Esdras.

Esaias.

70. Interpretū versio circa locū Esaię

Hebræa traductio.

Oseas.

Sāctis Pagnini versio.

Regis Demetrij epistola ad Iudæos.

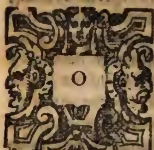
Iudith.

D. Paulus.

Per verbum innouare multa significantur apud Hebræos.

Hebræos significatur, quæ omnia sigillatim pertractabimus; tametsi per Iareach Adass interpretari quoque posset noua Luna.

De Calendis quæ idem sunt, quod & Neomeniæ, idq; sacræ Scripturæ testimonijs, & Doctorum. Cap. VI.

OMNIBVS his sic dispositis, superest & nunc de calendis agere: cum & ipsi in sacra citentur Scriptura; tum quoq; cum idem penitus significent, quod & Neomeniæ, vt ostendemus. Principio igitur omnium loca Scripturæ animaduertere necessum est, & primo illud Numeri 10. vbi innuitur tubarum, castrorumq; mouendorum ordo: Hobabq; à filiis Israel discessus; ita habetur in medio: si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendas: canetis tubis super holocaustis &c. quo in loco ita habent Hebræi calendas. חדש Hadsce. Et Num. 28. in calendis chadesce, & 29. præter holocaustum. החדש hachodesc, hoc est calendarum cum sacrificiis suis. Et primi Regum cap. 20. vbi ostenditur Ionatham non posse Patri suo reconciliare Dauidem, & illum è manibus eius, trium sagittarum signo liberat: inquit Dauid ad Ionatham. Ecce calendæ sunt in crastino; Hebræi verò ly Calendæ ita habent: chodesc. Et 4. Reg. 4. Vbi ostenditur Eliseum ditare Sunamitidem oleo, cui filium impetrat, eumq; mortuũ suscitat, ac sanata illa panes multiplicat; cui respondet vir suus, quam ob causam vadis ad eum, hodie non sunt calendæ? chodes. Et primi Paralip. 23. cap. Leuitæ verò, vt stent mane ad confitendum, & canendum Domino, similiterq; ad vesperam tam in oblationem holocaustorum Dñi, quàm בלשבתות בחדש Balassabaoth, vechadesc. Hoc est in Sabbatis, & calendis, & in solemnitatibus reliquis. Et secundi cap. 8. Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod extruxerat ante porticum: vt per singulos dies offeretur in eo iuxta præceptum Moysi, Balasabahot velechadascim; hoc est in Sabbatis, & calendis: & in festis diebus terpe &c. & cap. 31. pars autem Regis erat, vt de propria eius substantia offeretur holocaustum mane, semper & vespere: Sabbatis quoque & vechadesc, idest calendis, & solemnitatibus cæteris &c. Et primi Esdræ cap. 3. Et post hæc holocaustum iuge tam bechodes, idest in calendis, quàm in vniuersis solemnitatibus &c. & Rursus secundi cap. 10. & in holocaustum sempiternum bechades lassabahot, hoc est in calendis & Sabbatis, &c. Et Esaiæ 1. iniqui sunt cætus vestri calendas vestras odiuit anima mea. Vbi Hebræi calendas vestras habent חדשיכם hauesceechem. Et Ezech. 45. Et super principem erant holocausta, & sacrificium, & libamina in solemnitatibus, Vbechadascim vlassabahoth,

Calendæ, & Neomeniæ idem sunt.

Numeri.

Libri Regũ.

Libri paralipomenon.

Esdras.

Esaias.

Ezechiel.

Hoc eſt in calendis, & in Sabbatis. Et 46. Sed in die chadaſim, ideſt calendarum aperietur. Et paulo inferius, in die autem chadaſim, id- eſt calendarum vitulum de armento immaculatum &c. Quibus habitis hæc duo eliciuntur, primum calendas in ſacris tangi literis: ſecundum id prorſus ſignificare quod & Neomenia. Nam Hadeſc ſuperius pro Neomenia interpetratum eſt, nunc pro calendis: igitur vtraſq; idem eſſe manifeſtum eſt. Verum ex ipſarum ratione magis demonſtrabitur intentum. Proprium calendarum vocabulum Varro cōplexus eſt in de vita populi Romani lib. 1. Quod & confirmat Nonius à Græcis deſumptum; calendæ enim ἀπὸ τὸ καλῶ, quod eſt voco (vt docēt lexycon grẹcum, & Dictionarium). Nam Græci καλεῖν vocare dixerūt: cuius rei reddit cauſam Theodoſius Trebellius Foroiulienſis in promptuario linguæ Latinæ. Pontifex enim minor nouæ Lunæ primum obſeruabat aſpectum, viſumq́; Regi nunciabat: Rex cum Pontifice ſacrificium offerebat; quo completo Pontifex capitolium aſcendens, calata, ideſt plebe vocata; quot numero dies à calendis ad nonas ſupereſſent pronunciabat. Catholicon verò præter aliam, quam affert rationem: calendas inquit primum diem menſis eſſe. Quandoquidē mos Romanis erat eo die Pontificem turrim aſcendere, nunciáſq; Lunam, quota eſſet, pluries καλὸ καλὸ, quaſi voco vos: venite, audite ætatem Lunæ, vel principium menſis dicebat; ob id dies ille menſis, calendæ appellatus eſt, quaſi vocatio. Huic ferè omnes authores aſſentiunt, præſertim Iuba in hiſtoria, ſcribens magiſtratus calendis populū vocare, & in quartam diem nonas indicere ſolitos eſſe. Idus enim diem tanqnàm religioſum obſeruabant. Quæ etſi benè dicta videantur, profundius tamen perſcrutanda eſt calendarum ratio. Quam ſemper optimam inuenerimus, ſi calendas Lunæ occultationem, cum ſcilicet nō apparet: dixerimus. Nam quicquid occultè fit, clam fieri, & cælari: latinè dicitur. Antiqui enim tres omninò ſingulis mēſibus Lunæ Phaſes fieri animaduertebant (quamuis, & hic modus non ſit certiſſimus). Primam cum Soli ingreſſa penitus occultatur, ſecundam cum Solis radios elapſa ab occidēte incipit apparere: Poſtremum cum ſolaribus radiis illuſtrata pleniluninm efficit. Primam calendas appellare placitum fuit, ſecundam nonas: tertiam propter ſpeciem & vndiq; collucentis Lunæ pulchritudinem, Idus. Calendæ ergo cum nouam ſignificent Lunam, idem erunt prorſus calendæ, Neomenia, & nouilunium. Sed doctorum auctoritatibus clarius demonſtretur intentum. Et in primis afferatur D. Hieronymi teſtimoniū (cui Eccleſia multum debet) ſuper Ezech. 46. lib. 14. ſuper illud, die Sabbati aperietur; ſed in die calendarum aperietur, & rurſum: completis diebus triginta, quando alterius menſis finis, & alterius exordium eſt; inquit: Ideſt Neomenia, die videlicet calēdarum aperietur. Et paulo inferius calen-

Varro.

Nonius.

Nomen calēdarū à Græcis deſumptū

Ratio Trebellij de calendarum nomine.

Catholicon.

Mos Romanorum in calendis.

Propria calēdarum ſignificatio.

Tres Lunæ phaſes obſeruabant antiqui.

D. Hieronymus.

Ezechiel.

lendarum autem. Hoc est die tricesimo; (sumit enim finem præteriti mensis, & primum sequentis). Et super cap. 45. eiusdem libri, quasi in medio commentarij, tam videlicet in calendis, idest in Neomenijs; Et super Esa. cap. 1. inquit idem D. Hieronymus. Iniqui sunt cętus vestri, calēdas vestras, & solemnitates vestras odiuit anima mea. Quod septuaginta interpretes sic verterunt; ieiunium, & ocium, & Neomenias, & festiuitates vestras: odio habet anima mea. Hebræi verò sic dicunt. און ועצרה חדשכם ומועדיכם שנאה נפש Auen vahazadah hadscechem vmohadechem saueah naphsci, quod idiomate Latino sic interpretatur. Afflictionem, conuocationemq́;, Neomenias, vestras, & solemnitates vestras odit anima mea. Beda venerabilis in Samuelem cap. 7. lib. 3. iuxta verò Bibliæ distinctionem cap. 20. inquit super illud: Dixitq́; ad eum Ionathas, cras calendæ sunt, & requireris, calendas scriptura sancta non disparia illa mēsium initia, quæ annua duodecim habent Romani: sed nouilunia quæ à Græcis νεομηνίας, vocantur, significat. Vbi Nicolaus Lyranus dicit, ecce calendæ, idest festum Neomeniæ. Et paulò inferius super hoc glossa interlinearis dicit: tribus enim diebus festiuitatem Neomeniæ agebant. Item in Esdram lib. 1. cap. 3. super illud. Et post hæc holocaustum iuge tam in calendis &c. inquit. Vnde pro calendis melius Græci Neomenias, hoc est nouilunia nuncupant. Quo in loco Nicolaus de Lyra ait, tam in calendis, idest in Neomeniis: Et glossa ordinaria super idem explicat; vnde pro calendis, Græci melius Neomenias: idest nouilunia vocant. Rursus super illud Num. 28. in calendis autem &c. inquit, hoc est in Neomeniis, Quo in loco Hugo Cardinalis explicat, agit hic de secundo festo, idest de Neomenia: & paulò inferius. Diem nouæ Lunæ Neomeniam vocant, & calendas legales: Hoc idem asserit Num. 29. calendarum, idest Neomeniæ. Adamus insuper Sasbouth Delphus, Theologus doctissimus in Esaiæ commentariis cap. 1. super illud, calendas vestras &c. inquit, quod hoc in loco interpres noster vertit calēdas, superius Neomeniam transtulit, estq́; eadem vox vtrobiq́; apud Hebræos nempè chodscechem. Vbi Leocastrus dicit; quod Hebraicè legitur quodes, quæ vox Latinè sonat Neomenia, calendæ, seu nouilunium. Et inferius idem significant calendæ, Neomenia, & nouilunium. Et Franciscus Forrerius Vlyssipponensis etiam super illud Esa. cap. 1. calēdas, inquit; idem nomen est Hebræis, quod versiculo superiori vulgus dicit Neomenias. Glossa ordinaria, Hugo Cardinalis, & Nicolaus Lyranus, omnes simul super Ezech. 45. & 46. vbi fit mentio calendarum omnes (inquam) exponunt calendarum; idest Neomeniarum. Vnde quod alij in sacra Scriptura verterunt Neomenias, siue calendas, Sanctes Paginus vertit semper calendas: præterquàm 1. Machab. 10. cap. Vbi vertit Neomenias, per hoc innuens calendas idem prorsus significare,

Esaias. D. Hieronymus. Septuaginta interpretes. Hebraica traductio. Beda. Lyranus. Glossa interlinearis. Esdras. Lyranus. Glossa ordinaria. Numeri. Hugo Cardinalis. Adamus Sasbouth. Leon Castr. Franciscus Forrerius. Glossa ordinaria. Hugo Card. Lyranus. Sāctis Pagnini versio. Machabæi.

C quod

quod & Neomenias, & nihil redundare, ficuti de facto nihil redundãt, vt iam vidimus. Cum igitur Neomenia nouam Lunam denotet: calendæ quoque nouam Lunam defignabunt.

De calendis, & Neomenijs, quæ fignificant principium menfis, menfem ipfum, anniq; exordium. *Cap. VII.*

Eomenias idem effe, quòd & calendæ, idemq; fignificare: tum ex nominis interpretatione, tum ex ratione ipfarum, tum quoq; ex doctorum teftimoniis; cum iam oftenfum fuerit: remanet etiam nunc oftendendum apud facras literas, ipfum etiã nomen principium menfis, imò menfem ipfum: & ex confequenti anni exordium denotare: idq; vt fequentia clariora reddãtur. Eft igitur auctoritas Moyfi Gen.7. Anno fexcentefimo vitæ Noè bachodefc, Hafceni. Hoc eft in menfe fecundo decima feptima die lachodefc, ideft menfis. Et Gen.8. ותנח התנה בחדש השניעי בשבעה עסר יום לחדש על ארי ארדט Vathaneh Hathenah Vachodefc hafceuihi befcibehah, hafar iom lachodefc hal hare ararath. Hoc eft requieuit arca menfe feptimo, vicefimo feptimo die menfis fuper montes Armeniæ. Et ftatim. Vehammaim haiu haloch vehafor had hachodefc naafiri haafiri beechad lachodefc nireu rafce heharim, ideft. At verò aquæ ibant, & decrefcebant vfq; ad decimum menfem. In decimo vero prima die menfis apparuerunt cacumina montium. Adfunt verò aliæ auctoritates, menfium nomina tangentes, quæ explicantur, vtfupra. Vt autem nullibi deeffe videamur, & cæterorum Moyfi librorum auctoritates adducere recte cenfemus. Et primo illud Exod.12. Hachodefc hareh, hoc eft, Menfis ifte vobis principium, aut caput cadaffin, ideft menfiũ, primus erit vobis lecadefci, ideft in menfibus anni. Et 40. locutus eft Dominus ad Moyfen dicens. Beiom hachodefc harifon beechad lachodefc takim, el mifcham ohel moed. Ideft primo menfe prima die menfis eriges tabernaculum teftimonij, fiue iuxta Hebræorum interpretationem habitationem tabernaculi, aliquorum dico non omnium. Et Num.1. Vaiedaber, iehouah, çl mofeh, bemidbad, finai, beohel, moed, beechad, lachodefc, hafceni. Hoc eft. Locutusq; eft Dominus ad Moyfen in deferto Sinai, in tabernaculo fœderis prima die menfis fecundi. Et paulò inferius. Hichehilu beechad lachodefc hafceni, ideft & cõgregarunt prima die menfis fecũdi, & 29. Vbachodefc, hasbihi beechad lachodefc mikera, kodefc iheieh. Hoc eft menfis quoq; feptimi, prima die menfis venerabilis, & fancta vobis erit. Et primo Deutoronomij. עשר חרש באחר לחרש Afar, chodefc, beechad lachodefc. ideft vndecimo menfe prima die menfis. Et

Genefis.

Nomen menfis apud Hebræos.

Exodus.

Hebræa interpretatio.

Numeri.

Deuteronomium.

Ofeæ

Oſeæ primo. Nunc deuorabit eos. חדש, ideſt menſis; ſeu, nũc comedet(vt vertit Sanctes Pagninus.)Et Iob 44.numerus חדשה,ideſt,mẽſium eius apud te eſt, Et Eſa.47. qui ſupputabant, lechadaſſin, ideſt menſes. Et Ezech.47. Et deficiet fructus eius per ſingulos lecadaſſah, ideſt menſes. Sicq; hoc nomen, & menſem denotans,& menſis principium, ſæpiſſimè in ſacra Scriptura inuenies. Ita vt ſi recenſere voluiſſemus, oportuiſſet librum ediſſe ſpecialem; ſunt enim trecentum auctoritates, & amplius. Verum diligenter animaduertendum eſt, nomine menſis, non ſolum in ſacris literis accipi chodes, verumetiam Ierah,quod ſupra, per Iareach Lunam appellari probauimus,eo quod Luna ſingulis innouetur menſibus, prout eſt illud Deutoronomij 21. flebit Patrem, & matrem ſuam vno ירח Ierah, ideſt menſe: Sanctes Pagninus vertit menſem dierum ירח ימים Ierah iamim. Et 3.Reg.6. anno 4. fundata eſt domus Domini beierah. Hoc eſt in menſe Zio,& ſtatim, & in anno vndecimo ירח Ierah, hoc eſt menſe Bul. Et Exo. 2. Et videns eum elegantem abſcondit tribus Ierahim,hoc eſt menſibus. Sunt etiam aliæ auctoritates huiuſmodi nomen dicentes, prout eſt illa 4.Reg.cap.15. Iob 7. & 28. &c. His igitur explicatis manifeſtũ erit hanc ob cauſam menſem, principiumq; menſis chodes dici,quo nomine in præcedentibus nouam Lunam denotari explicatum eſt: quia Hebræi menſes obſeruant lunares,menſisq; principiũ à nouæ Lunæ exordio inchoant, ac conſequenter anni initium. Si enim chodes Neomeniam, & calendas ſignificat; Neomenia autem & calendæ idem ſint: vtrumq; verò nouam Lunam denotet, initium quoque menſis à noua Luna exordiri, quis chodes apud Hebræos, & nouam Lunam, & principium menſis non dicere ambiget? Hoc iam à ſacra Biblia explicatũ habemus, dum Num.28.inquit in calendis autem &c. ipſamet declarat, ideſt in menſium exordiis. Et ibidem iuxta Sanctis Pagnini verſionem habetur, in capitibus menſium. Et illud Num.10. Siquãdo habebitis epulum, & dies feſtos, & calendas, loco ly calendas vertitur etiam ab eodem in capitibus menſium veſtrorum, ideſt in principiis. Et Num.29. illud ſcilicet præter holocauſtum calendarum: Sanctes Pagninus vertit, præter holocauſtum menſis. Multa ſimiliter adſunt auctoritates, quæ loco calendarum, ſeu Neomeniarum per menſium capita, ſeu per menſem ipſum elucidantur. Resq; profecto veritati conſona eſt. Nos enim menſis principium calendas dicimus, maioremq; ipſius partem per calendas ſumimus. Græci tamen Neomeniam vocant cum calendis careant, eſt enim adagium illud: Ad calendas græcas, hoc eſt nunquàm; Hebræi verò chodes quod, & calendas, & Neomenias, & principium menſis, & menſem ipſum denotat.

Oſeas. Iob. Eſaias. Ezechiel.

Aliud menſis nomen apud Hebræos.

Deutoronomium. Sanctes Pagninus. Exodus.

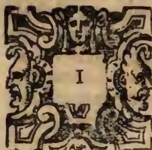
Iob.

Hebræi quo menſes obſeruant,& vnde principiũ ei⁹.

Numeri. Sãctis Pagni verſio.

Menſis initiũ apud Latinos apud Græcos, & apud Hebræos quomodo vocatur.

Confirmatio dictorum per doctorum auctoritates.
Cap. VIII.

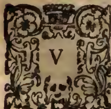
INCLYTAM Neomeniarum rationem Doctorum sententijs fulciri opus est, & ostēdere Neomenias, calendasq; principium mensis denotare, & mensem ipsum, & primo est sententia Hieronymi super Esa. cap. 66. lib. 18. super illud, & erit mensis ex mense. Inquit hic Doctor, & mēsis spiritualis quando à puncto vsq; ad punctum Luna complebitur, & suo curret ordine, vt efficiat mensem, idest calendas: quæ græcè appellantur νεομηνίαι hoc est mensis noui exordium. Nicolaus de Lyra super illud Esdræ 1. cap. 3. tam in calendis &c. ait, idest in Neomeniis, quæ celebrantur in principiis mensium. Vbi glossa ordinaria idem dicit: In calendis, idest, in initiis mēsium. Et paulò inferius. Deus omnes calendas, idest exordia mensium celebrari præcepit. Vnde canite in initio mensis tuba in insigni die solemnitatis vestræ; vbi loco ly in initio mensis, vulgata editio habet Neomenia. Psal. 80. quem Psalmi locum Petrus Lombardus explicat in Neomenia, hoc est in initio mensis tuba. Cassiodorus quoque Neomeniam mensis initium dicit. Hugo in Neomenia in initio mensis docet. Hieronymus Oleaster Lusitanus ordinis Prædicatorum hæreticæ prauitatis Inquisitor apud Olyssiponem in pentateuchum Moysi super illud Exod. 12. mēsis iste vobis &c. ait, in decimo huius mensis, idest à nouilunio, in quo erat mensis initium. Et Num. 28. super illud in capitibus mensium vestrorum iuxta Sanctis Pagnini versionem sic docet. Vocat capita mensiū initia mensium. Similiter Cirillus in Euangelio Ioan. cap. 28. lib. 4. super illud Exod. 40. loquutusq; est Dominus ad Moysen dicēs, mense primo prima die mensis eriges tabernaculum: pro prima die mensis habet Neomenia, innuens Neomeniam primum mensis diem significare. Franciscus Forrerius Vlyssiponensis super illud Esa. cap. 1. calendas &c. inquit. Est autem Græcis Neomenia, Latinis nouilunium: idest primus dies Lunæ, ac proindè mensis, quem antiqui dixere calendas, sumiturq; Hebræis pro ipso festo quod primis diebus mensium celebratur; & eodem nomine festum ipsum, & primum diem mensis, ipsumq; mensem appellant. Quem locum Leon Castrus eodem modo dilucidat dicens. Scias quod D. Hieronymus, & septuaginta, vertere Neomenias vestras, & Sabbata: Hebraicè quoque posse reddi mensem vestrum, & Sabbatum, & diem magnum non feram; quod Hebraicè legitur quodes, quæ vox Latinè sonat, Neomenia, calendæ, seu nouilunium: quibus nominibus primus dies mensis significat. Et vltimo. Itaque hoc loco Neomenias, idest primum diem mensis, & primum diem anni, inter-

D. Hieronymus. Calēdę apud Græcos. Lyranus. Glossa ordinaria. Petrus Lombardus. Cassiodorus. Hugo. Hieronymus Oleaster. Cirillus. Franciscus Forrerius. Quid Græcis Latinis, & Hebræis calendæ denotant. Leon Castr⁹. D. Hieronymus. Septuaginta interpretes.

terpretabimur: & primum mensem anni; nam paulò post sequitur Neomenia, aut calendæ. Cui pulchrè arridet Hieronymus Oleaster num.28. super illud calendas &c. explicatum à Sancte Pagnino capita mensium, explicans Hebraicæ capita mensium per chodes, id est mensis: à chadas, quod est innouare quasi innouatio, quoniam quolibet mense Luna innouatur. Amplius Hector Pinctus eodem loco explicat Neomeniam per festum, quod Iudæi celebrabant à principio mensis, vel in nouilunio, docens apud Iudæos idem significare. Et in annotationibus super Esa. explicãs nomen illud Neomeniam, ait hoc nomen pro mense, pro principio mensis, siue pro nouilunio accipi. D. Ambrosius super Apostolũ ad Coloss.2. super illud. Nemo ergo vos iudicet &c. docet sic. Solent iterum reprehendere nos, quia dies festos eorũ spernimus, aut quia initia mensium non obseruamus; quæ Neomenias vocant (loquitur iste Sanctus contra hæreticos, & Iudæos.) Idem Caietanus. Aut in partitione diei festi, aut non festi, tam in diebus quàm in mensibus, quam in Sabbatis: erant festi aliqui dies, erant & principia singulorum mensium festiua. Lyranus super illud Ecclesiastici 43. Lunam esse signum diei festi in omnibus &c. exponit, idest festi Neomeniæ, quod celebrari debet apud Hebræos in principio cuiuslibet mensis. Confirmat insuper Theodoretus Neomeniam mensem significare, sicq; calendas à Lunæ nomine quæ Græcè μήνη dicitur, μὴν, verò mensis appellatur. Id autem trahit ex eo robur: quod sic inuenies in Dictionario Græco: in Dictionario Hesychij Græcè conscripto: in Dictionario Constantini Lascaris: in Dictionario Ioannis Castroni Placentini Carmelitæ: in Dictionario Suidæ Græco: & in primo tomo Isagogæ linguæ Græcæ Sanctis Pagnini: Qui omnes μήνη, per Lunam explicant, μὴν, per mẽsem. Vnde Menas inquit D. Ambrosius epistola 83. Græci dicunt menses; quod & confirmant Iunianus Maius Neapolitanus inde Priscorum proprietate verborũ, & Ioannes Tortellius Aretinus de ortographia. Sed hoc illustre mihi fecit Marcus Antonius Marsilius Columna Bononiẽsis Archiepiscopus Salernitanus Illustrissimus, ac variarum rerum doctissimus, qui in sectione secunda suæ hydragiologiæ cap.3. nu.30. dum docẽs Lunam quæ singulis quibusq; innouatur mẽsibus nuncupari Iarcach; explicuit, idest mẽsis grauiditas.

Hieronymus Oleaster. Sanctis Pagnini explicatio. Hector Pinctus. D. Ambros. Caietanus. Initia mensiũ festiua. Theodoretus Dictionariũ Græcum. Hesychius. Constantin. Lascaris. Io. Castron. Suidas. Sanctes Pagninus. D. Ambros. Iunianus Maius. Io. Tortellius Marc. Anton. Marsilius.

Menses apud Hebræos à Lunæ ortu principium habent. Cap. IX.

VERITAS tamen horum ex eo dependere videbitur, siquis apud Hebræos menses à Lunæ ortu, progressu, & interitu incipi, & terminari meminerit: à noua enim Luna menses dicendos arbitrati sunt, cum ipsa mensibus det nomen. Vnde Iesus Syrach filius 43. cap. libri sui de Luna ait, Mensis secundum nomen

Mensiũ principia. Iesus Syrach

Luna ostēdit tempus,&diē festum. Luna quid ꝑ motū demonstrat. Iudæi primi fuerunt, qui pascha celebrauerunt, & Neomenias. Mensis ethimologia. Lyranus. D. Hieronymus. Calendarum initium apud Hebræos iuxta Lunæ motum erāt non Solis. Amos. Luna mēsib' deditnomen. D. August. Christus Pascha Iudæorum à XIIII Luna obseruauit. D.Ambrosi'. Dies pro Luna, Lunā pro diebusaccipi: antiquis consuetum est. Solis, & Lunæ cursus q̃d efficiunt. Rupertus Abbas. Menses tempore Noemi quomodo cōputabantur. Caietanus. Strabus. Lyranus. Hugo. Alph. Tost.

men est eius. Quo in loco Glossa ordinaria explicat, quod in eo quod dicit Lunam ostensionem temporis, & signum cæli, & diei festi: significat, quia ipsa menstruis defectibus per Zodiacum ambulans, annorum seriem, mundiq; ætatem demonstrat: quia temporis computum, anniqu e transitum, iuxta Lunæ cursum metiebantur Hebræi. Qui primum quo exierunt de Aegypto, solemnitatem Paschæ celebrauerunt, singulorumque Neomenias mensium honorauerunt. Et paulò post, mensisque à mensura, vel à Luna, (quæ Græcè dicitur mene) apud Latinos appellatur, quia menses iuxta Lunæ cursum computabant. Lyranus quoque super illud signum eui, &c. asserit quod per Lunæ motum numerantur menses apud Hebræos. Vnde D. Hieronymus in Esaiæ com.cap.66. lib.18. postquam dixit calendas appellari Neomenias, hoc est mensis noui exordium, sequitur: apud Hebræos initium calendarum non iuxta Solis cursum, & diuersa mensiū spatia, sed iuxta Lunæ circumitum incipere & finiri. Et in Amos cap. 4.lib.2.tom.6. Lunam asserit circa vtramq; linguam Hebræam scilicet, & græcam ex suo nomine mensibus nomen dedisse. Et D. Augustinus illud Psalmi 80. buccinate in Neomenia tuba, sic verit. Tuba canite in initio mensis: in comentariis verò ita exponit, initium mensis noua Luna est, & in epistola 119. ad Ianuarium de ritibus Ecclesię tom.2.cap.3.& 13. pro diebus celebrationis Paschæ, dies Lunæ nominat, præsertim cap.5. Vbi dicit, Christum, transitum illud idest Pascha: à quartadecima Luna voluisse obseruare. Idem docet Ambrosius in epist.83. allegans illud Exod. 12. Leuit.23. & num.28. scilicet, & facies Pascha Domino Deo tuo quartadecima die primi mensis; diē pro Luna, naturalemq; vsum exterarum nationum, Lunam pro diebus appellare scribit, idq; per totam ferè epistolam narrat; præsertim addit, peritissimos etiam secundum legem lunari cursu mensem computare, & super epist.ad Gal.cap.4.tom.5. super illud, dies obseruatis, & tempora, inquit, diem Sol facit, menses cursus Lunæ. Et lib.4. Hexameron cap.5.tom.4. Lunam consumare annum secūdum Hebræos recitat. Insuper Rupertus Abbas vetustissimus interpres, super Gen.8. docet homines tempore Noè, menses computasse secundum Lunam. Et in Oseę Prophetæ cap.5.lib.2.inquit solum mensem lunarem nouerant ex lege Hebræi. Similiter & Caietanus super Gen.8. Hebræos à lunatione menses sumere existimat. Strabus quoque super idem capitulum: super illud, mense secundo septima & vicesima die mensis, iuxta aliquorum trāslationem, quando Noè ingressus est Arcam: decimam septimam Lunam, vel decimam septimam diem mensis fuisse, sentire videtur. Ideo post annū, vndecim additis: fuit vicesima septima dies, & vicesima septima Luna. Et super hoc Lyranus, & Hugo idem sentiūt, nempè Iudæos pro mensibus Lunationes facere. Alphōsus

ſus quoque Toſtatus Epiſcopus Abulenſis eodem loco in reſponſione ad octauam quæſtionem, Iudæos computare annos nõ per menſes noſtros, ſed per lunationes tradit: ita vt vna lunatio menſi correſpõdeat duodecim verò anno, & ſic computauit hic Moyſes. Et in quæſtione ſecunda ſuperius, expreſſe huiuſmodi computationem fundari ſuper hoc docet, quod menſes illi eſſent lunares, qualibus Moyſes in lege vſus eſt. Caietanus ſuper illud Exo. 12. Menſis ſcilicet iſte vobis: de menſe lunari eſſe Sermonem dicit, menſeſq; eſſe lunationes. Idem Lyranus ſuper eundem locum: & Hugo Cardinalis ſentiunt. Idem Hieronymus Oleaſter arbitratur, dicens Iudæos menſes ſuos per lunationes ſupputare: primamq́, à prima oppoſitione Lunæ ad Solem in ſignum Arietis incipere, ita ꝙ prima Lunæ oppoſitio ad Solem in Ariete, eſt prima lunatio: & prima dies menſis primi apud Iudæos. Sed id quod addidit ſcilicet, & prima dies menſis primi magnam ingerit in huius negotio difficultatem. Quandoquidem dicens quod prima lunatio ſit oppoſitio Lunæ ad Solem, vel (vt verbis propriis vtar) Prima oppoſitio Lunæ ad Solem in Ariete ingreſſum, ſit prima lunatio; & prima dies menſis apud Iudæos, deſtruit fundamentum: Hebræos ſcilicet à Lunæ nouitate incipere primã diem menſis. Si enim oppoſitio eſt prima dies menſis, non erit Lunæ coniunctio, opponitur enim altera alteri (vt manifeſtum eſt etiam bubulcis) cum in oppoſitione plena ſit lumine, totamq́; medietatem illuminatam nobis obuertat, in coniunctione totum oppoſitum accidat. Verum cum id ne dum contra Patrum explicationes, Hebræorumq́; vſum militet, ſed contra ipſummet, qui paulò inferius ſentit Hebræos primam diem primi menſis prophani, & conſequẽter anni exordiri in nouitate Lunæ propinquiori æquinoctio æſtiuo: primam verò diem primi menſis ſacri, & conſequenter anni initium ſumere in Lunæ incenſione viciniori æquinoctio verno: Et 28. numerorum ſuper illud in capitibus menſium, dicit Iudæos menſes à Luna obſeruare, primamq; Lunam eſſe primum diem menſis: non eſt putandum, quod vir iſte Doctiſſimus in re tam manifeſta defecerit, ac in ea re ſit lapſus, quæ & manifeſtam continet falſitatem, & apertam contradictionem. Sed ſatisfaciendum eſt, dicendo quod, ly, & prima dies menſis non eſt conſequens primam lunationẽ, ſed primæ oppoſitionis eſt coniunctiua, ita quod ſenſus erit, quod prima Lunæ ad Solem oppoſitio, & prima dies mẽſis primi apud Iudæos, eſt prima lunatio; ſcilicet, prima dies primi menſis, ac ejuſdem oppoſitio eſt prima lunatio, ita vt prima lunatio incipiat à primo die primi menſis, mediet in oppoſitione: deinde finiatur donec iterum incẽdatur: hæcq; eſt tota vna lunatio. At reuertamur ad Doctorum auctoritates, quæ rei maximè conducunt. Et prima ſit Bedæ Venerabilis, qui in Eſdram lib. 1. cap. 3. ſuper illud. Et poſt hæc holocauſtum iuge

Annos quomodo computabãt Hebræi.

Caietanus.

Lyranus.

Hugo Card.

Hieronymus ab Oleaſtro.

Prima Iudæorum lunatio, vnde, & vbi incipit.

Dubium.

Luna in oppoſitione, & coniunctione quid habet.

Initium primi mẽſis prophani, & ſacri apud Hebræos.

Dubij ſolutio

Quid lunatio prima.

Beda.

ge tam in calendis quàm in vniuersis solemnitatibus Domini, &c. inquit, Holocaustum iuge dicit, quod mane,& vespere offerebatur: calendas autem vocat initia mensium. idest ortum Lunæ nascẽtis, à quo semper Hebræi menses incipiebant; vtpotè nullis exceptis lunaribus habentes. D. Thomas etiam super illud Apost. ad Colloss. 2. Nemo ergo vos iudicet &c. inquit Neomeniæ, idest festi nouæ Lunæ: Iudæi enim obseruant tempora à Luna. Similiter Hector Pinctus in Esaiam cap. 1. in suis commentariis explicat, Lunis pro mensibus Iudæos vti; & in annotationibus; apud Hebræos per Lunas menses numerari, & in nouilunio menses incipere. Cui assentit Augustinus Steuchus Eugubinus Canonicus Regularis Sancti Augustini, ordinis Sancti Saluatoris, in recognitionem veteris Testamenti, dilucidans illud numerorum cap. 28. scilicet in calendis autem: per Neomenias, & nouilunia assignat rationem, Iudæos scilicet ad Lunæ exortum menses obseruare. Idem sentit Carolus Sigonius lib. 3. de Republica Hebræorũ cap. 1. & 2. asserens, quod Iudæi menses semper à noua Luna exorsi fuerint, & cap. 4. dicit, Iudæos dies vocare Lunas. Amplius Philo Iudæus lib. 3. de vita Moysis, eius mensis hoc est Martij: die quartadecima secundum ipsum, quo Luna secundum orbem solet complere lumine, celebrari migrationis publicam festiuitatem scribit. Ecquis non videt, quod si dies quartadecima mensis, quo Luna radiis Solis plenè illustratur, phasè celebrari manifestum est, diem mensis pro Lunæ die accipi; diemq; Lunæ pro die mensis? fauet equidem huic sententiæ illud primi tertij Esdræ; nempè, & fecit Iosias Pascha in Hierosolymis Domino, & immolauit phase quartadecima Luna primi mensis, quod alia translatio habet quartadecima die primi mensis: & verè sic est. Habebant enim Iudæi in legitimis suis lunationes pro mensibus nouiluniiq; diem, principium mensis mensemq; ipsum חדש, chodes, quod nomen Neomeniam, & calendas maiores nostri verterunt, appellabant. Quemadmodum hisce temporibus mẽsium initia calendas cum Romanis nos Latini scribimus. Vnde sicuti nos à calendis, Ægyptij à quarto calendarum Septembrium, vsq; in nouem calendarum earundem, in triginta diebus suos menses diuidentes, residuos quinq; dies intercalares nuncupabant: ita Hebræis à nouiluniis mensium principia, ipsosq; alios in viginti nouem: alios in triginta metientes, capiebant. Sed de his inferius. Quapropter quotiens in sacra Scriptura, siue in lege, siue ante legem, quota die mensis quid factũ, dictumvè sit, seu quid faciendum, dicendumvè, indicatur: non aliud quàm Lunæ ætas ostenditur, à qua semper Hebræi à quibus credita sunt Dei eloquia, antiquo Patrum more menses vsq; nunc obseruare non cessant: velut antiqui suos menses, non à Solis, sed etiam à Lunæ progressu cõputare solebant: similiter quota die Lunæ in sacris literis aliquid

fuisse

Iuge holocaustum quid.

Hector Pinct. Lunis pro mẽsibus vtuntur Iudæi.

Augustinus Steuchus.

Carolus Sigonius.

Philo Iudæ. Paschæ celebratio.

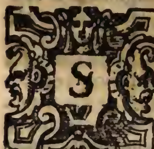
Esdras.

Dies nouilunij apud Hebræos principium mensis erat.

Mensium diuisio apud Hebræos quæ? Mẽsis dies Lunæ dies significant, & è cõuerso.

fuiſſe demonſtratur, menſis dies intelligi neceſſum eſt. Nec id meum inuentum aliquis eſſe credat, cum ſcripturæ traditio, Patrum explicatio, ipſorumq; Hebræorum hodierna obſeruatio plenam faciunt fidē, ac ſcrupulos omnes eximant.

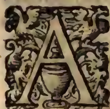
De vſu, & Neomeniarum origine. Cap. X.

SANE fauente Deo Neomeniarum quidditatē, & appellationē iuxta Scripturæ teſtimonia, patrū auctoritates, ipſarumq; rationē abſoluiſſe credimus; remanet nunc ipſarum vſum, & originem inueſtigare. Quod quamuis ex præcedētibus iam notū ſit, nihiloſecius ab Hebręis proculdubio emanaſſe fatendū eſt. Moſes enim Iudaicę cōditor legis, ex Dei præcepto feſtos dies omnes à Neomeniis, & equinoctiis conſtituit; & ipſorum aliqui minus ſolemnes erant, quibus ſeruile opus exercere conceſſum fuerat mane, & veſpere ſacrificio conſumpto: inter quos ſingula menſium capita, quæ Neomeniæ dicuntur, & calendæ exiſtebant. Hi autem profeſti dies hanc ob cauſam in ſingulis menſium exordiis iterabātur: quo diuinę gubernationis beneficium plebs Hebræa agnoſceret, illudq; in perpetuas æternitates memoriæ mandaret. Fauet his dictis caput 18. num. in quo holocauſtum Domino offerendum deſcribitur, duo ſcilicet vituli de armento, Aries vnus, agni anniculi ſeptem immaculati, & tres decimæ ſimilæ oleo cōſperſæ per ſingulos Arietes, & decima decimæ ſimilæ &c. Verum inter ipſa menſium capita, feſtus dies celeberrimus eſt in quo opus exercere nefas erat, & à Domino prohibitum: nempè mēſis ſeptimi prima die mēſis, in qua tubis ſolemnizabant Iudæi in memoriā redemptionis Iſaac ab immolatione, oblato pro eo Ariete cornibus hærēte vepribus: prout in Gen. 22. cap. legitur; de quo apud Leuiticum caput 23. & Num. 29. videnda ſunt. Ioſephus etiam de bello Iudaico, & Philo ambo Iudæi in lib. de ſacrificiis ex quibus Hebræos vti Neomeniis elicitur id edocent, ipſasq; ab ipſiſmet Iudæis originem trahere, etſi etiam pleriq; antiquorum id obſeruarunt. Verum de hoc inferius, cum de Anni menſiumq; ratione agetur: paulò fuſius pertractabimus.

> Neomeniarū vſus, & origo.
>
> Cur Neomeniarū feſta in ſingulis menſium exordiis iterabantur. Numeri.
>
> Holocauſtū Neomeniarū
>
> Inter Neomeniarum feſta vnū erat celeberrimum.
>
> Ioſephus Iudæus Philo.

De Neomeniarum auctore. Cap. XI.

APPELLATIONE Neomeniarum explicata, ſimul & origine, vſu & quidditate: reliquum eſt indagare, quis proprius earum auctor extiterit. Et quamuis ego nunquam Hebræus fuerim, nec Salomonis tēpore vixerim, quo huius rei teſtis meritò eſſe deberem: nihiloſecius & maiorum teſtimonia, & Hebræorum hodierni tēporis confeſſio, Neo-

Neomeniarũ auctor Salomon.

Vitalis Hebræus.

Salomonis sapientia oĩum orientaliũ, & Aegyptiorũ præcedit sapientiam.

Auctor Ps. 88 Ethan, & Hemansapiẽtes, leuitæ, & cantores.

Lyranus.

Chalcol, & Dorda sapiẽtes.

Salomonis sapientia quæ?

Regina Sabba venit audire Salomonis sapientiam.

Obiectio prima.

Solutio.

Obiectio Secunda.

meniarum harum rationem primum Israelitici generis in lucem extulisse Salomonem Regem sapientissimum edocent. Habui enim Salomonis tabulam cum ipsius Regis inscriptione ad inueniendum nouæ Lunæ coitum, quam inferius subiiciemus; idq; cum à Sacerdote quodam, & Rabbi Hebræo Mediolani quærerẽ, cuius nomen Vitalis erat (quem nescio si adhuc viuat) hominem annorum sexaginta ferè: confirmauit verum esse, quod quærebam; et si non apud Iudæos omnes huius temporis perseueret obseruatio hæc: dum alij luminarium coitiones astronomica supputatione (vt in diarijs habetur) inspiciunt; alij epacta, alij verò tabula Salomonis. Sed si tabulæ inscriptio, Hebræorumq; assertio efficaciter non concluderet, vel potius esset figmentum: quod inconueniens emergeret, huiusmodi tabulam esse Salomonis; cũ Salomon ipse sapientiam omnium à Domino habere meruerit? ita, vt sapientiam eius sapientiam omnium orientalium, & Aegyptiorum præcedere, sacra testatur Scriptura: cunctisq; etiam hominibus sapientiorem. Sapientiorem Ethan Ezarithe Psalmi 88. auctore, & Heman, de quo videndi sunt Doctores super Psalmum 87. ambobus Leuitis cantoribus iuxta eorum Hebræorum traditiones, Lyrano sic testante super Psal. 87. & 3. Reg. 4. & primo Paralipomenon 2. vel à tribu Iudæ descendentibus. Sapientiorem Chalcol, & Dorda omnibus filiis Mahol, de quibus 4. cap. 3. Regum, & primo Paralipomenon 2. fit mentio. Cuius sapientia ea fuit, vt tria millia parabolas loquutus fuerit: cuius carmina fuerũt quinq; millia, qui disputauit super lignis à Cedro Libani, vsque ad hyssopum, quæ egreditur de pariete, & disseruit de iumentis, & volucribus, & reptilibus, & piscibus: ad quẽ de cunctis populis ad audiendum sapientiam eius, & ab vniuersis Regibus terræ cõfluebant, vt 3. Reg. 4. cap. digreditur. Immo Regina Sabba à finibus terræ Hierosolymam venit audire Regis sapientiam, cui dixit; maior est sapientia, & opera tua, quam rumor quem audiui. Immo cui Dominus ipse Deus dixit; Ecce feci tibi sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens, & intelligẽs: in tantum vt nullus ante te similis fuerit, nec post te surrecturus sit, sicuti 3. Reg. 3. cap. tangitur. Quòd si aliquis obiecerit (sicuti & obiectum fuit nobis, cum essemus Mediolani) Salomonem disputasse super lignis à cedro, quæ sunt in libano, vsq; ad hyssopum quæ egreditur de pariete, disseruissæq; de iumentis volucribus, reptilibus, & piscibus, & non de re alia, præsertim ad motus cælestes pertinente, & ob id Salomonem, Neomeniarum auctorem haud fuisse. Obiectio hæc nulla erit, cum etiam apud eos, qui nunquam artem attigerunt syllogisticam, nõ sequatur illatio; Salomonem disseruisse de his: ergo Neomeniarum inuentorem minimè fuisse; stare enim potest vtrumque, scilicet; quòd de illis disseruerit, & tamen Neomeniarum inuentorem extitisse. Quod si denuo in sacra Scriptura nullibi reperiri Sa-

ri Salomonem de Neomeniis tetigisse obiiciet; Respondemus, etiam multa alia Salomonem adinuenisse quæ in sacris omittuntur literis: cum ad ipsas non pertineant. De quibus videndus est Hugo Cardinalis 3.Reg.4. qui huiusmodi negotium plenè recolit. Immo sacra Scriptura tria millia parabolas Salomonem esse loquutum testatur: & tamen in libro parabolarum non amplius quam nongenti,& quindecim versus Hebraici adnotantur, Lyrano sic dicente 3.Reg.4. qui versus non semper vnam continent parabolam; & Caietanus ibidem tertiam dumtaxat parabolarum partem nos habere scribit: & de libris Salomonis dubitat, si apud nos existant. Ideo mirum non erit, Salomonem auctorem fuisse Neomeniarum, & in sacris literis hoc non reperiri. Cum etiam scribitur disputasse super lignis à cedro, quæ sunt in libano vsq; ad hyssopum, disseruisseq; de iumentis, volucribus, reptilibus, & piscibus,& tamen horum nullus apud nos extat liber: forsan iuxta Doctorum sententiam, quia combusti cũ aliis fuerunt à Nabuzardan. Immo Iosephus in octauo antiquitatis libro scribit, Salomonem parabolarum atq; similitudinum scripsisse libros tria millia, & sacra Scriptura inquit parabolas tria millia: similiter quod scribitur, canticorum quinque millia,Iosephus dicit libros quinque millia: Vnus tamen apud nos habetur:canticum canticorum. Scripsit etiam verborum naturæ, siue naturalium disputationum opus ingẽs, rerum omnium sapientia refertum. Edidit, & descriptionem templi Hierosolymitani, officiaq; singula Sacerdotum, & Leuitarum, aliorumq; ministrorum templi. Quo in loco Neomeniarum tabulas ad solemnitatem Iudæorum indagandas inseruisse existimamus. Huiusce rei meminit liber secundus sacrorum annalium. Tertij Reg. cap.11. citatur liber verborum Salomonis in quo ipse, vel iuxta aliorum sententiam, Ozai prophetæ, vitam,omniaq; Salomonis gesta conscripsit. Nihilosecius nullus horum apud nos extat, vel si reperitur, mancus reperitur. Causam reddunt Rabbini Iudæorum, in deuastatione vrbis Hierosolymæ combustos fuisse vna cum libris legis à Naburzadam, militiæ Caldęorũ principe; Quod & asseuerare videntur doctores 3.Reg.4. præter hos, alios edidit, vt testatur Iosephus loco superius citato: nẽpè præcationum, siue præcantationum ad ægritudines mitigandas librum vnum: exorcismorum, siue coniurationum ad liberandos à dæmonibus obsessos librum vnum; cuius meminit origenes tractatu 35. in Matthæum, & Beda cap.19. áctuum Apostolorum. Adsunt etiam epistolæ Salomonis ad Hyramum Tiriorum Regem, & Hyrami ad Salomonem, de quibus Iosephus in primo contra Appionem fidem facit, testem adducens Dium, qui in Phænicum hystoriis integerrimus approbatus est.Extat & liber alius cuius inscriptio est Salomonis sapiẽtia, diuersus ab eo quem recipit Ecclesia. Huius meminit Theophilus

Responsio.

Hugo Card.

Quot parabolas loquutus est Salomon.

Lyranus.

Caietani opinio de parabolis Salomonis, & de libris eius.

Libri legis pleriq;, & Salomonis combusti à Nabuzardan.

Iosephi opinio de libris parabolarũ, atq; similitudinũ Salomonis.

Varia Salomonis opera.

Ozai propheta.

Origenes, & Beda.

Salomonis epistolæ.

Iosephus, & Dius.

Teophilus.

Ioannes Pic°.
Cichus Esculanus.
Sixtus Senensis.
Obiectio.
Responsio.

Antiochiæ Episcopus sextus in tertio libro ad Autholicum. Et Ioãnes Picus Mirandulanus in præfatione sua Eptali: Cichus Esculanus, secundo & quarto capite de sphæra, citat librum Salomonis de vmbris idearum, & tamen quis nostrum hos vnquam vidit libros? Sed si quis librorum Salomonis quantitatem videre desiderat, consulat Sixtum Senensem ordinis Prædicatorum in primo tomo suæ bibliothecę Sanctæ libro primo, & secundo, litera S. At rursum obiiciet aliquis sacrã Scripturam nullibi dixisse, Salomonem disseruisse de cælestibus, sicuti de aliis. Ad quem respõdendum existimamus, quod etsi nunquàm Salomonem de cælestibus disseruisse inuenitur, legitur tamen ipsorũ omnium perfectam habuisse notitiam. Vnde Sap. 7. Salomon ait. Ipse enim scilicet Deus, dedit mihi horum, quæ sunt scientiam veram, vt sciam dispositionem orbis terrarum, & virtutes elementorum, initiũ, & consummationem, & medietatem temporum, vicissitudinum permutationes, & cõsummationes temporum: morum mutationes, & diuisiones temporum, anni cursus, & stellarum dispositiones, naturas animalium, & iras bestiarum: vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorum, & virtutes radicum, & quæcumq; sunt abscondita. & improuisa didici, &c. Quis igitur est tam vecors quod Salomonem locupletem sapientiæ possessorem, ita fuisse non iudicat, vt omnia cognouisse visus fuerit? Diui Ambrosij quoque auctoritas in libro de Salomone cap. 1. confirmabit intentum, dum docens Salomonem omnia cognouisse quæ in arcanis abditarum dispositionum tenebantur absconsa, reddit causam, scilicet; Qui à Deo esset sapientiam consequutus: cum nouerat mundanæ dispositionis introitum, qualiter esset hoc cælum omne quod cernimus ardua sublimitate suspensum: Quemadmodum fieret aeris istius circumiectus, & fusus æquo moderamine libratus in medio: Quibus pigro ad imum dilapsa põdere terra subsisteret, qua ratione intra certas littorum metas liquidi elementi impatiens fluctus lapsus exæstuet: Quod principium rerum, quis finis, & quæ essent media colle; quæ iterum diuisiones, & mutationes tẽporum non latebant, qui compræhenderat qualiter sibi annorum mutua vicissitudo, redeunte orbe, succederet cursus, præcedendo se nonnunquàm, aut subito subsequendo: Vnde earum esset ortus, aut obitus, & alia multa, quæ sapiẽtia docente cognouerat, quæ omnia Ambrosius explicans illud Prouerb. 30. tria scilicet sunt mihi difficillima; & quartum penitus ignoro, adducit. Verum alia se offert obiectio, libros quinque sapientiales non esse Salomonis, sed Philonis Iudæi viri disertissimi; testante sic Hieronymo in prologo eorumdem. Idq; Picus in præfatione suæ eptali confirmat, cum Græcam redoleãt sapientiam. Ad hoc, etsi responderi posset cum aliis absolutè oppositũ sentientibus hos esse Salomonis: nihilominus ob D. Hieronymi reuerentiam,

Salomon omnia sciuit etiã cælestia.
D. Ambrosij testimonium de sapientia Salomonis.
Obiectio.
Io. Picus.
Obiectionis dilutio.
D. Hieronymus.

tiam, & Ecclesiæ auctoritatem, dicere non dubitamus; librorum materiam esse Salomonis: ordinem verò, & verborum delectum Philonis Iudæi; sicq; omnes conciliantur, (quamuis D.Hieronymus iuxta aliorum opinionem, nempè Iudæorum loquatur, non suam). Verum Daniel Finus Ferrariensis libro sexto sui flagelli in Iudæos cap. 13. pronunciat Philonem Salomonis familiarem, eiq; semper assistentem: qui & audiens à Salomone libros Græcè conscripserat. At opinio Danielis fini qua nam ratione sit vera nescio, cum ex hystoriis constet Philonem post Salomonem multis sæculis fuisse. Quandoquidem ex Neotericis & quidem probatissimis habetur Salomonem factum Regē anno mundi 2930. ædificare cæpisse templum anno mundi 2935. dedicasse templum anno mundi 2941. ædificasse palatiū anno mundi 2944. venisse audire eum Reginam Sabeam anno mundi 2949. adorasse idola anno mundi 2951. regnasse quadraginta annis, ac propterea diem clausisse extremum anno mundi 2970. Philonem verò iuxta nonnullos, vel fuisse domesticum Petri Apostoli Romæ, vel floruisse anno Domini 90. nam & extat eius legatio ad Caiū: eiusdemq; oratio pro Hebræis ad eundē. Quomodo igitur syncronon Salomonis fatetur finus? Quarè satius est dicendum, libros Salomonis sapientiales à Philone ex Hebræa in Græcam conuersos: ac propterea sapientiam redolere. Nam de Philone adagium erat, ob maximam eius eloquentiam Platonicè symbolicam, quod vel Plato Philonizabat: vel Philo platonizabat. Si verò aliquis iterum argueret, Neomeniarum auctorem potius Gamalielem Christi discipulum fuisse, ad cuius pedes, legem, & Prophetas, se didicisse fatetur Paulus Apostolus Actuum 22. quam Salomonem: quandoquidem similes tabulas edidisse ferunt auctores; præsertim Paulus Episcopus Forosemproniensis in sua Paulina, vbi aliquas tabulas pro nouiluniis reperiendis adnotat, dicens esse Gamalielis. Respondemus ipsummet Gamalielem non propria loqui inuentione, sed maiorum suorum: (vt ibi est videre) tabulasq; quas ibidem Forosemproniēsis Episcopus adducit, atq; Gamalielis esse asseuerat; differentes prorsus ab his, quæ Salomoni inscribuntur, cernes; nisi q̄ eisdem punctis vtræq; constent. Postquàm verò hæc scripserimus, dubitatum est à nonnullis iuris disertissimis de auctore Neomeniarum, dicentibus: quod Salomon illarum rationem inuenerit, probatu difficillimum esse, argumentum à nemine traditum; immo inter scripta eiusdem nihil tale referri; satis autem constare Methonem Atheniensem eius cycli fuisse inuentorem: vnde & annus methonicus dicitur; per parum item videri prætermisso verò auctore illius cycli ad alium referre, nulla fretus auctoritate: immo reclamantibus omnibus. Quibus & respondere nō dubitamus, Salomonem inuentorem fuisse Neomeniarum posse bifariam intelligi, primò vt Salomon primus inuenerit

Daniel Fin.

Fini opinio reiicitur.

Salomon factus Rex.

Aedificat tēplum, & dedicat.

Aedificat palatium.

Aduentus Reginæ Sabæ.

Idolatria Salomonis.

Regnum, & mors.

Philo quādo claruit.

Libri sapientiales Salomonis à Philone ex Hebręa in Græcam conuersi.

Argumētum Gamaliel Pauli Apostoli p̄ceptor.

Paulus à Migdelburgo.

Responsio.

Dubiū de auctore Neomeniarum.

Methō Atheniensis.

Dubij solutio

rit Neomeniarum, seu Nouiluniorum rationem formaliter; & sic non intelligimus Salomonem inueniſſe cum & multo ante Salomonem inuenta fuerit. Et in ſecundo libro ſatis huiuſce rei conſcius eris; ſecundo materialiter, hoc eſt, ex cycli ratione iam inuenti, diſpoſuiſſe tabulas Neomeniarum pro Neomeniis indagandis: ſicq; dicimus Salomonem Neomeniarum hoc eſt tabularum ſic diſpoſitarum auctorem fuiſſe; denominatio autem fit à digniori, idq; non eſſe difficile, ſed facile: manifeſtũ eſt omnibus. At rurſus obiicies: haſce Salomonis Neomenias minimè correſpondere tẽpori Salomonis; & nos fieri ſatis arbitramur: dicendo, ob diuerſas epactas menſtruas, annuasq; ex quibus reſultant Neomeniæ: poſſe fieri haſce haud præciſè correſpondere Salomonis tẽpori. Verum ſi illas aſſumpſeris ex quibus elicitæ ſunt hæ, videbis tempori Salomonis non nimium diſtorte congruere. At dices iterum. Eſto Salomoni attributam eſſe Neomeniarum rationẽ, nihiloſecius id eſſe apocriphum: valde ſuſpicatur. Reſpondemus, apochriphum attribui ſolum, vel libris ſcripturæ; vt diſtinctio fiat inter agiographos, canonicos & apochriphos libros (quemadmodum in de libro apochripho ſcripſimus) vel ad religionem pertinentibus. Vnde ſi quis librorum Ariſtotelis, ipſius non fuerit, non hanc ob cauſam apochriphi nomen merebitur: quoniam nec ad ſcripturam, neq; ad religionem ſpectare conſpicuũ eſt omnibus; ſed dicetur, vel abſolutè non eſſe Ariſtotelis (ſi id demonſtrari poterit) vel dubiũ, num auctor Ariſtoteles fuerit. Neomeniæ igitur Salomonis (dato) quòd illius nõ fuerint, non ob id apochriphi nomen mæreri neceſſũ eſt, cum nec ad ſcripturam pertineant, neq; ad religionem, vt manifeſtum eſt. Sed dicetur dubitari, num Salomonis fuerint: ita vt ſit non clarum, ſed immanifeſtũ. At nihil obſtare Neomenias fuiſſe Salomonis, iã oſtenſum eſt.

Alia obiectio Reſponſio.

Dubium. Reſponſio.

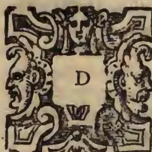
Apochriphi nomen cui cõuenit.

Diſtinctio librorum ſcripturę.

Neomeniæ Salomonis nõ merentur nomen apochriphi.

Si qui libri Ariſtoteli attributi, non fuerint Ariſtotelis: non ideo ſunt apochriphi.

Cur Neomenias Salomon adinuenit. *Cap. XII.*

DE E S T ratio ad quid ſcilicet Salomon Rex Neomenias excogitauerit, ſi proprius earum auctor (vt par eſt) fuerit? ſicuti cæteros libros, vel ad mores inſtituendos, vel ad contemptum mundi, vel ad plebis ædificationem & legis obſeruantiam inſtituit? iam manifeſta erit reſponſio, ſi dixerimus Salomonem Regem Neomenias ad hoc inſtituiſſe, vt cognito Neomeniæ die, & ex cõſequenti menſis principio, cognoſcerentur inde dies in quibus ſacrificia; orationes, holocauſtomata, reditus, libamina, conuocatio, & reliqui dies feſti, ſeu profeſti ritè expenderentur, altiſſimoq; Domino dignè, & laudabiliter perſoluerentur. Cum enim primum ſit cauſa medij, & medium vltimi, primo ignorato ignorabitur

Cæteros libros ad quid Salomon inſtituit.

Ex Neomeniis principia mẽſium, & illorũ feſta habentur.

tur quidem medium, medio quoq; vltimum ignotum erit. Mense primo quartadecima die mensis apud Iudæos phase Domini est, & quintadecima solemnitas, quam celebrabant, hodiernisq; tẽporibus obseruãt, ad eo memorãdum liberationis beneficium ex Ægypto, (vt excerpitur ex Leuit. 23. Num. 28. Exod. 12.) Igitur si Neomeniæ dies ignotus esset, mensis principium latuisset, cæterique dies in confusione lapsi essent; sicq; in festorum celebratione; immò in ipsis Neomenijs, sacrificijs, libaminibus, &c. cœcutissent. Ad tollendum ergo errorem hunc possibilem fore, Salomon Rex post templi dedicationẽ Neomeniarum tabulam tradidit perpetuis temporibus duraturam: Qua Lunæ coitu cognito, inde principijs mensium habitis, rite, recteq; celebrarent & ipsas Neomenias, & cœteras in mensibus contingentes festiuitates. Qua igitur ratione (dicet aliquis) ante Salomonis tempus festos dies Iudæi celebrabant, cum eo tempore tabula minime excogitata fuisset? non ambigimus respondere: vel epacta, vel astronomica supputatione. Verumtamen prima cum Neomeniæ non bene inuenirentur, sed post diem, plerumq;, & à vero coitu secundum & tertium: secunda quoq; etsi rectè inuestigabantur, nihilo secius ad euitandos assiduos labores, qui ex luminarium motuum arithmetica supputatione emergere solent, & cum in ea facultate eruditi non semper existebant; medium inter hos venatus est modum Rex Salomon, quo luminarium coitiones non difficulter haberi potuissent. Cœterum vt omnis tollatur calũnia, sciatq; prudens lector absq; Neomenijs, quæ sunt mensium initia, nequaquam Iudæos dies celebrare posse: opere prętium esse duximus, Calendarium Hebræum hic attexere, menses erigere lunares, omnesq; Hebræorum festos dies, & profectos inserere; quo Neomeniarum defectu, quæ principia sunt mensium animaduertat studiosus non posse Hebræos Neomenias celebrare, nec cœteras obseruare festiuitates in lege mãdatas. Hæcq; est causa cur Salomon Neomeniarum tabulam condidit perpetuis temporibus duraturam. Rationem horum mensium inferius adducemus cum de anni ratione mentio fiet. Hoc etiam animaduertendum censuimus, Carolum Sigonium Bononiensem lib. 3. de Republica Hebræorum cõstituere Calendarium Hebraicum; sed ipsum vetus appellat, quod non est verum iuxta eius sententiam; parum enim constans esset. Quandoquidem opinatur ibidem vetus Calendarium Hebræorum à Septembri exordium sumere, nouum à Martio: cum iuxta antiquam Iudæorum consuetudinem ibi annus incipiat; hic verò iuxta Moysi traditionem ex Dei præcepto: idq; eo loci teneat. Quod etsi ex sacris eloquijs sit manifestum nempè Exod. 13. cap. 2. Deutoron. 12. Nihilo secius adducit testimonium Philonis Iudæi viri illustris qui lib. 3. de vita Moysis inquit. Mosen primum mensem fecisse eum, qui inuernum ęquinoctium inci-

Phase Domini apud Iudæos quando celebrabatur
Leuiticus.
Numeri.
Exodus.

Quæstio de festorum celebratione ante Salomonis tempus.
Dilutio.

Absq; Neomenijs nõ possunt Iudęi celebrare festa sua.

Calendariũ Hebræum vnde initium sumat.

Philo.

Moses quem mensem primum fecerit.

incidit, sed huius rei veritas inferius ostendetur. Non est igitur vetus iuxta ipsum, sed nouum: nisi velit accipere vetus cũ tempore Moysi sit conditum; sed hoc studiosis decidendum relinquimus. Calendariũ tamen eo construximus modo, vt passio Christi rectè occureret feria sexta mensis Nisan primi mensis Iudæorum: contra Iudæorum opiniones asserentium; nunquam Christum Dominum nostrum passum fuisse feria sexta. Verum de hoc inferius quoque digrediemur. Interim hoc notatu dignum esse censemus, Neomeniam Nisan passionem Christi proximè præcedeatem, contigisse iuxta veros Lunæ motus die Mercurij post meridiem, hora vigesima secunda, minutis 41. ad poli latitudinem Grad. 31. minutis 40. Sub qua Hierosolyma Ciuitas sita est: in partibus 27. minutis 28. secundis 16. signum Piscium. Igitur die sequenti, qui erat Iouis horologij hora 16. minutis 43. accidit. Cum igitur ob motus Lunæ velocitatem, atque Zodiaci & Orizontis obliquitatem nouæ Lunæ visio fuerit citissima: eiusdem de sub radijs apparitio die Veneris præfuit. Quare primus dies Mensis Nisan tempore passionis Christi, fuit feria sexta: in qua celebrarunt Neomeniam Iudæi iuxta medios Lunæ motus (vt putant) ideo initium anni & primi Mensis Nisan Hebræorum à feria sexta exordiri scripsimus tempore passionis Christi. Scio Sotum virum doctissimum, & nunquàm satis laudatum 4. sent. dist. 9. quæst. 10. art. 4. idem nouiluninm contigisse feria quinta hora diei naturalis Hebræorum 19. fateri: hoc est prima pomeridiana cum aliquibus minutis iuxta aliquos in hac sciẽtia peritos. At differentia vtrobiq; duarum horarum completarum perpenditur cum aliquibus minutis. Nihilosecius sufficiat, die Veneris Sole ad Occasum tendente: apparuisse nouam Lunam. Igitur eo die incæpisse mensem Nisan. Nam & Iudæi dicunt Lunam horas 24. silere 18. veterem, 6. nouellam, licet sæpè post duos dies à nouilunio mensem nunc exordiantur.

Neomenias Nisan tẽpore passionis Christi.

Nouæ Lunæ visio ꝓximè præcedẽs passionem Christi.

Dominicus Soto.

CALENDARIVM HEBRÆVM IVXTA DISPOSITIONEM ANNI ILLIVS, IN QVO PASSVS EST CHRISTVS.

INITIVM

INITIVM ANNI HEBRÆORVM IVXTA VERITATEM.

MENSIS PRIMVS.

נסן Nisan apud Hebræos, dierum triginta. Phamenoth apud Ægyptios. Distros apud Macedones. Μάρτιος, apud Græcos. Martius in Latino.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
1	☌	1	*Sexta sabbati. festum Neomeniæ. sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
2		2	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
3		3	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
4		4	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
5	*	5	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
6		6	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
7	□	7	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
8		8	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
9		9	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
10	△	10	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
11		11	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
12		12	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
13		13	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
14	☍	14	*Quinta sabbati. Phase Domini ad vesperam. Agnus mactatur, & editur. Initium azymorum.*
15		15	*Sexta sabbati. Pascha. Prima dies azymorum.*
16		16	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati. Secunda dies azymorum. Oblatio manipuli pro primitijs frugum. Messis incboatio. Initium septem bebdomadum.*
17		17	*Prima sabbati. Sacrificium iuge. Tertia dies azymorum.*
18		18	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge. Quarta dies azymorum.*
19		19	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge. Quinta dies azymorum.*
20	△	20	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge. Sexta dies azymorum.*
21		21	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge, & vltima dies azymorum. Collecta frugum prima.*
22	□	22	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge. Prima messis bebdomada.*
23		23	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
24		24	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
25		25	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
26	*	26	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
27		27	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
28		28	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
29		29	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge. Secunda messis bebdomada.*
30		30	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*

MENSIS SECVNDVS.

זיו Zium, siue יר Iar apud Hebræos. Pharmuthi apud Ægyptios. Xantichos apud Macedones. Ἀπρίλιος, apud Græcos. Aprilis in Latino; dierum 29.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
31	☌	1	*Prima sabbati. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
32		2	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
33		3	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
34		4	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
35		5	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
36	*	6	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge. Tertia messis hebdomada.*
37		7	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
38	□	8	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
39		9	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
40		10	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
41	△	11	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
42		12	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
43		13	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge. Quarta messis hebdomada.*
44		14	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
45	☍	15	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
46		16	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
47		17	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
48		18	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
49		19	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
50	△	20	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge. Quinta messis hebdomada.*
51		21	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
52		22	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
53	□	23	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge. Festum arcis mundatæ à Simone Principe.*
54		24	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
55		25	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
56		26	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
57	*	27	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge, & Sexta messis hebdomada.*
58		28	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
59		29	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS TERTIVS.

סיון Siuan apud Hebræos, dierum 30. Pachon, vel Paon apud Ægyptios. Artemisios apud Macedones. Μαῖος, in Græco. Maius apud Latinos.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
60	☌	1	*Secunda ſabbati. feſtum Neomeniæ. ſacrificium iuge, & Neomeniæ.*
61		2	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
62		3	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
63		4	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
64	*	5	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge. Septima meſſis hebdomada.*
65		6	*Sabbatum, & feſtum Pentecoſtes, ſeu hebdomadarum. Sacrificium iuge, hebdomadarum. & Sabbati.*
66	□	7	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
67		8	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
68		9	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
69	△	10	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
70		11	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
71		12	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
72		13	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
73		14	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
74	☍	15	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
75		16	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
76		17	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
77		18	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
78	△	19	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
79		20	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
80		21	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
81	□	22	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
82		23	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
83		24	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
84		25	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
85	*	26	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
86		27	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
87		28	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
88		29	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
89		30	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS QVARTVS.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	תמוז Tamuz apud Hebræos. Payni apud Ægyptios. Defeos apud Macedones. Ιούνιος, apud Græcos. Iunius apud Latinos; dierum 29.
90	☌	1	*Quarta sabbati. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
91		2	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
92		3	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
93		4	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
94		5	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
95	⚹	6	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
96		7	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
97	□	8	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
98		9	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
99		10	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
100	△	11	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
101		12	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
102		13	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
103		14	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
104	☍	15	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
105		16	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
106		17	*Sexta sabbati. Ieiunium ob fractionem tabularum legis à Moise propter Idolatriam vituli. Sacrificium iuge.*
107		18	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
108		19	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
109	△	20	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
110		21	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
111		22	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
112	□	23	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
113		24	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
114		25	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
115	⚹	26	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
116		27	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
117		28	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
118		29	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS QVINTVS.

אב Ab apud Hebræos dierum 30. Epiphi apud Ægyptios. Paremos apud Macedones, Ιούλιος, apud Græcos, Iulius in Latino.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
119	☌	1	*Quinta sabbati : festum Neomeniæ. sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
120		2	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
121		3	*Sabbatum. Sacrificium iuge. & Sabbati.*
122	*	4	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
123		5	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
124		6	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
125		7	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
126	□	8	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
127		9	*Sexta sabbati. Ieiunium lamentus, & ploratus causa Templi destructi à Nabucdonosore. sacrificium iuge.*
128		10	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
129	△	11	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
130		12	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
131		13	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
132		14	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
133	☍	15	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
134		16	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
135		17	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
136		18	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
137		19	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
138	△	20	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
139		21	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
140		22	*Quinta sabbati. Xylophoria. Sacrificium iuge.*
141	□	23	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
142		24	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
143		25	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
144	*	26	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
145		27	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
146		28	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
147		29	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
148		30	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS SEXTVS.

אלול Elul apud Hebræos, dierum 29. Mesor, vel Mesori apud Ægyptios. Loos, vel Lor apud Macedones. Αυγούςος in Græco. Augustus in Latino.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
149	☌	1	*Sabbatum. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ, & Sabbati.*
150		2	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
151		3	*Secunda sabbati. Sacrif. iuge.*
152		4	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
153	*	5	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
154		6	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
155		7	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
156	□	8	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
157		9	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
158		10	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
159	△	11	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
160		12	*Quarta sabbati. Sacrif. iuge.*
161		13	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
162	☍	14	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
163		15	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
164		16	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
165		17	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
166		18	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
167		19	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
168	△	20	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
169		21	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
170		22	*Sabbatum. Sacrif. iuge, & sabbati.*
171	□	23	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
172		24	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
173		25	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
174	*	26	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
175		27	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
176		28	*Sexta sabbati. Sacrif. iuge.*
177		29	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*

EXORDIVM ANNI VETERIS HEBRÆORVM & Calendarij iuxta aliquorum opinionem.

MENSIS SEPTIMVS.

תשרי Tisri, siue אתנים Ethanim apud Hebræos. Thoth apud Ægyptios. Gorpeos apud Macedones. Σεπτέμβριος apud Græcos, September apud Latinos, dierum 30.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
178	☌	1	*Prima sabbati. festum Neomeniæ celeberrimum. festum tubarum. Proprium holocaustum. Neomeniæ, & iuge.*
179		2	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
180		3	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge. ieiunium Godolie.*
181		4	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
182	⚹	5	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
183		6	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
184		7	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
185	□	8	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
186		9	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
187	△	10	*Tertia sabbati. Expiationes, seu propitiatio. Ieiunium. Indictio Iobelei in annum septuagesimum, & quinquagesimum. Proprium holocaustum, & iuge.*
188		11	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
189		12	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
190		13	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
191	☍	14	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
192		15	*Prima sabb. 1. dies scenophegiæ. propriũ holocaustũ. collecta frugũ vlt.*
193		16	*Secunda sabbati. 2. dies scenophegiæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
194		17	*Tertia sabbati. 3. dies scenophegiæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
195		18	*Quarta sabbati. 4. dies scenophegiæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
196		19	*Quinta sabbati. 5. dies scenophegiæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
197	△	20	*Sexta sabbati. 6. dies scenophegiæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
198		21	*Sabbat. festũ salicis, & 7. dies scenopheg. Sacrif. iuge, sabb. & propriũ.*
199	□	22	*Prima sabbati vlt. dies scenophegiæ. festum cætus, & collectæ. Sacrificium iuge, & proprium.*
200		23	*Secunda sabbati. Encennia templi Salomonis. Sacrificium iuge.*
201		24	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
202		25	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
203	⚹	26	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
204		27	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
205		28	*Sabbatum. Sacrificium iuge. & Sabbati.*
206		29	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
207		30	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS OCTAVVS.

בול Bul, siue מרחשון Mareshuan apud Hebræos, dierum 29. Paothi apud Ægyptios. Hyperboreteos apud Macedones. Οκτίμβριος, in Græco. October in Latino.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
208	☌	1	*Tertia sabbati. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
209		2	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
210		3	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
211		4	*Sexta sabbati. Sacrif. iuge.*
212	*	5	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
213		6	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
214		7	*Secunda sabbati. Sacrif. iuge.*
215	□	8	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
216		9	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
217		10	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
218	△	11	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
219		12	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
220		13	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
221	☍	14	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
222		15	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
223		16	*Quarta sabbati. Sacrif. iuge.*
224		17	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
225		18	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge:*
226		19	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
227	△	20	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
228		21	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
229		22	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
230	□	23	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
231		24	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
232	*	25	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
233		26	*Sabaatum. Sacrif. iuge, & sabbatii.*
234		27	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
235		28	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
236		29	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS NONVS.

כסלו Casleu apud Hebræos: Athyr apud Ægyptios. Dios apud Macedones. Νοβέμβριος in Græco. Nouember apud Latinos, dierum 30.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
237	☌	1	*Quarta sabbati. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
238		2	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
239		3	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
240		4	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
241	*	5	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
242		6	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
243		7	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
244	□	8	*Quarta sabbati. Sacrif. iuge.*
245		9	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
246		10	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
247	△	11	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & sabbati.*
248		12	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
249		13	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
250	☍	14	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
251		15	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
252		16	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
253		17	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
254		18	*Sabbatum. Sacrif. iuge, & sabbati.*
255	△	19	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
256		20	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
257		21	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
258		22	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
259	□	23	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
260		24	*Sexta sabbati. Sacrif. iuge.*
261	*	25	*Sabbatum. Purificatio templi per Iudam Machabæum, quæ inter Encennia refertur. Item festum ignis cælestis. Item festū Iudith.*
262		26	*Prima sabbati. Sacrif. iuge.*
263		27	*Secunda sabbati. Sacrif. iuge.*
264		28	*Tertia sabbati. Sacrif. iuge.*
265		29	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
266		30	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS DECIMVS.

טבת Tebeth apud Hebræos. Chiuchi, ſeu Cheach apud Ægyptios. Apileos apud Macedones. Δεκέμβριος in Græco. Decẽber apud Latinos, dierum 29.

Dies Anni.	Lunæ Phaſes.	Dies Menſis.	
267	☌	1	*Sexta ſabbati. feſtum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
268		2	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
269		3	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
270		4	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
271		5	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
272	*	6	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
273		7	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
274	□	8	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
275		9	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
276		10	*Prima ſabbati. Ieiunium in memoriam obſidionis Nabucdonoſor,*
	△		*Sacrificium iuge.*
277		11	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
278		12	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
279		13	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
280		14	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
281	☍	15	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
282		16	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
283		17	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
284		18	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
285		19	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
286	△	20	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
287		21	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
288		22	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
289	□	23	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
290		24	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
291		25	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
292	*	26	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
293		27	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
294		28	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
295		29	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS VNDECIMVS.

שבט Sebath, apud Hebræos, apud Ægyptios Tybi, vel Tydeſchi; apud Macedones Edrimos, vel Ethiinos, apud Græcos Ἰανουάριος Ianuarius apud Latinos, dierum 30.

Dies Anni.	Lunæ Phaſes.	Dies Menſis.	
296	☌	1	*Sabbatum feſtum Neomeniæ. Sacrificium iuge, Neomeniæ, & Sabbati.*
297		2	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
298		3	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
299	⚹	4	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
300		5	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
301		6	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
302	□	7	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
303		8	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
304		9	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
305	△	10	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
306		11	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
307		12	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
308		13	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
309		14	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
310	☍	15	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
311		16	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
312		17	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
313		18	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
314	△	19	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
315		20	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
316		21	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
317	□	22	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
318		23	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*
319		24	*Secunda ſabbati. Sacrificium iuge.*
320		25	*Tertia ſabbati. Sacrificium iuge.*
321	⚹	26	*Quarta ſabbati. Sacrificium iuge.*
322		27	*Quinta ſabbati. Sacrificium iuge.*
323		28	*Sexta ſabbati. Sacrificium iuge.*
324		29	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
325		30	*Prima ſabbati. Sacrificium iuge.*

MENSIS DVODECIMVS.

הדר Addar apud Hebræos. apud Ægyptios Mechir, vel Methi: apud Macedones Peridios. in Græco Φεβρουάριος. Latinè Februarius. dierum 29.

Dies Anni.	Lunæ Phases.	Dies Mensis.	
326	☌	1	*Secunda sabbati. festum Neomeniæ. Sacrificium iuge, & Neomeniæ.*
327		2	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
328		3	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
329		4	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
330	✱	5	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
331		6	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
332		7	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
333	□	8	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
334		9	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
335		10	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
336	△	11	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
337		12	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
338		13	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
339		14	*Prima sabbati. festum victoriæ de Nicanore à Iuda Machabæo parte. Ieiunium Hester. Festum sortium minus.*
340	☍	15	*Secunda sabbati. Festum sortium maius. Sacrificium iuge.*
341		16	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
342		17	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
343		18	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
344	△	19	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
345		20	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
346		21	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
347	□	22	*Secunda sabbati. Sacrificium iuge.*
348		23	*Tertia sabbati. Sacrificium iuge.*
349		24	*Quarta sabbati. Sacrificium iuge.*
350		25	*Quinta sabbati. Sacrificium iuge.*
351	✱	26	*Sexta sabbati. Sacrificium iuge.*
352		27	*Sabbatum. Sacrificium iuge, & Sabbati.*
353		28	*Prima sabbati. Sacrificium iuge.*
354		29	*Secunda sabbati. planctus Iepte. Sacrificium iuge.*

De

De anni Hebraici ratione, vnde initium sumat. Cap. XIII.

IDENDVM remanet, quæ nam sit Hebraici anni ratio, & mensium: Num à Martio principium habeat, vel à Septembre? ob diuersas multorum opiniones nedum Latinorum, & Græcorum, verumetiam, & Hebræorum. Et si ab illis incipiat, num vno mensi triginta, alteri verò viginti nouem dies rectè describendi sint? Idq; ex eo occasionem sumit, cum calendarium sic cõstruxerimus, vt à Martio initium sumat, mensesq; alios dierum triginta, alios vigintinouem posuerimus, & tamen multi oppositum asseuerant, sicq; perspecta erit tota Neomeniarum quidditas. Caietan. 12. cap. Exod. explicans illud mẽsis iste vobis &c. inquit, primum anni mẽsem lunationem esse, cuius oppositio est ad Solem in Ariete. Et inferius consequenter (inquit Caietanus) perpendes, quod optimè primus anni mensis decretus est mensis lunationis, quam primo replet Sol in Ariete. Idq; proculdubio in Martio contingere fas est, cum eo tempore primum equinoctij signum Sol peragret, & signiferi. Hoc autem ita intelligendum est, quo primus mensis dies, & anni à nouilunio (vt par est) sumat, quod optimè adnotauit. Hugo Cardinalis in cap. 12. Exod. super illud mensis iste vobis, &c. dum scripsit, Hebræos in Martio congruentius cæteris nationibus annum incipere. Verum Caietanus super Genes. 8. cap. adhuc litem sub Iudice esse dicit, aliis inchoantibus menses à lunatione æquinoctij vernalis, alijs à lunatione æquinoctij Autumnalis. Si tamen mundi creatio in veris initio, Sole primum Arietis scrupulum intrãte, fuerit, clarum erit mensem secũdum esse lunationem ad Solem in Tauro relatam. Igitur primus mensis erit lunatio ad Solem in Ariete, sicq; principium anni Hebræorum à Martio incipiet. Idemq; Lippomanus catena asserit. Mundi igitur inceptio quærenda esset. Circa quam magna est illustrium virorum dissensio, dum alij in sectione verna, alij in sectione æstiua ipsum creatum putent. Virgilius æquinoctium vernum fuisse putauit, dum secundo Georgicorum libro ita cecinit.

Qui primus anni mensis iuxta Caietanum.

Hugo Cardinalis.

Lis est sub Iudice de primo anni mensis Hebræorum.

Lippomanus Catena.

Virgilij opinio de tempo creationis Mundi.

Non alios prima crescentis origine Mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim, ver illud erat, ver magnus agebat
Orbis, & Hybernis parcebant flantibus Euri, &c.

Ouidius itidem idem sensit, dum primo fastorum cecinit.

Dic age. frigoribus quare nouus incipit annus?
Qui melius per ver incipiendus eart?
Omnia tunc florent, tunc est noua temporis ætas,
Et noua de grauida palmite gemma tumet.

Ouidij sentẽtia de tempore creationis Mundi.

Et

Et modo formatis operitur frondibus arbor
Prodit & in summam seminis Herba solum,
Et tepidum volucris concentibus aera mulcent,
Ludit & in Pratis, luxuriasq; pecus.
Tunc blandi Soles, ignotaq; prodit hirundo,
Et luteum celsa sub trabe figit opus.
Tunc patitur cultus ager, & renouatur aratro,
Hæc anni nouitas iure vocanda fuit.

Varia Hebræorum sententia de tépore creationis Mundi. Rabbi Eliezer. Alphons' Tostatus. Rabbi Eliezer ratio, mũdum creatum fuisse mẽse Septembris. Placitũ Rabbi Iosuè de Mundi inceptione. Athenienses & Græci, vnde sumunt anni initium. Romani, & Arabes quando mundum inceptum putant. Solinus. Firmius. Pauli Crusij opinio, & aliorũ de mundi inceptione. Prima ratio. Secũda ratio. Tertia ratio. Quarta ratio

Verum inter Hebræos maxima de inceptione anni est concertatio. Aliqui enim Rabbi Eliezer præcepta sequentes annum Septembris mense incæpisse dicũt. Ita docet Alphonsus Tostatus Episcopus Abulensis super 7.cap.Gen.& Lyranus eodẽ loco. Vbi scribit, Rabbi Eliezer, & sequaces dicere, quod Mensis secundus (ille de quo dicitur anno sexcentesimo vitæ Noë) apud Hebræos nuncupatur Mareshuan: qui apud nos est October. Igitur primus anni mensis est September: In quo enim arbores in suis fructibus perfectæ sunt. Cumq; à primordio sic sint productæ: ob id mundus illo mense creatus videtur. Dicunt igitur hunc mensem simpliciter primum in anno. Alij vero Rabbi Iosuè documenta amplectuntur, qui docuit annum incepisse in Martio: cumq; mensem esse primum. Quocirca relictis cæterarum nationum opinionibus de Mundi inceptione, sicuti Atheniensium, & Græcorum, qui à solstitio æstiuo anni principium sumebant: Romanorũ, qui à Solstitio Hyberno: Arabum, qui ab ingressu Solis in Leonem (vt Solinus docet, & Iulius Firmius lib. 3.tradit). Hoc sciendum est, Doctores in duas se diuidere partes: alias primam, cæteros secundam opinionem sectantes. Paulus Crusius in libello de Epochis, quẽ complures sequuntur in sectione æstiua, mundum creatum esse probat efficacissimis rationibus. Primo auctoritate Rabbi Eliezer in Genes. & confirmatione Rabbi Abraham in cap.7. Danielis ex agnominatione vocabuli primi in Genesi ראשית rescit quod significat initium: & per ἀναγραμματισμὸν, idest earundem literarum conuersionem, arcanũ mensis Septembris: qui תשרי Thisri Iudæis dicitur, habet; vt pro בראשית Bereschit intelligamus בתשרי Bethisri. Rursus ex Moysis testimoniis in Exodo; Nam cap.12. Hebræis præcipitur à Domino Deo, vt mensem liberationis suæ Nisan scilicet, pro anni exordio in posterum obseruent: ex hoc ergo aliud fuisse anni initium temporibus antiquis demonstratur. Rursus cap.23. dicitur diem festum coles in exitu anni, cum fruges in horrea congregaueris: igitur, si in eo festo anni exitus fuerit, circa idem festum, primum noui fuisse necessum est. Amplius ex descriptione anni in diluuio, ostenditur annum, initium sumpsisse in æquinoctio autumnali: Quandoquidem secundus mensis est principium, & finis diluuij, sed iuxta Iosephum, Mareshuan est secundus men-

mensis, qui in ordinem secundus est à Thisri: igitur Mareshuan est initium, & finis diluuij. Ob id in sacris literis is mensis Bul dicitur: quasi Mabul, idest à diluuio. Igitur mensis Thisri. Qui nostro correspondet Septembri: principium anni fuit. Huius opinionis est Abulensis super cap. primum Genesis inquiens: mundi creationem mense Septembris, existente Sole (in quarta creationis die), vel in fine Virginis, vel in prima Libræ parte, factam fuisse. Mouetur ex eo, cum in creatione orbis fructus maturos arbores habuerint: idq; proculdubio in Septembri accidere comperitur. Hanc sequitur Lyranus super c.7. Genes. & Exod. 12. & secundo Neemiæ 2. cap. Id quoq; tenet Burgensis super 12. cap. Exodi, motus auctoritatibus, vt supra. Et demum reliqui hanc sequentes opinionem, illis sacræ Scripturæ auctoritatibus innituntur. Alij verò, vt Beda, & Iunilius Doctores antiqui, moti illis verbis Genes. 1. germinet terra herbam virentem &c. tenēt mundum verno tempore, in quo solent herbæ virentes apparere, & ligna pomis onustari, fuisse perfectum, & ornatum. Alij fundant se in illo Exo. 12. Mensis iste vobis sit primus in mensibus anni, qui est Martius, vt Hector Pinctus, & multi. Quoad Burgensem, etsi anni reditum ad suum principium in Septembri collocet: reprehendit tamen eos, qui aiunt, Hebræos aliquando computasse annos à Mundi creatione: cum ante legem, penes hominum ætates, non mundi creationem, computatio attendebatur. De diluuio enim non dicitur Genes. 7. in anno creationis mundi, sed in anno vitæ Noè &c. sicq; explicās illud Exo. 12. mensis iste &c. non esse arguendum ait, antea populum Israel alium mensem pro primo habuisse; cum nullum talē habuerit: sed ex hoc innuitur, quod modo dabatur eis ordo computandi annorum menses: vt scilicet ob redemptionis beneficium ab illo mense vernali initium sumerent. Burgensis obscurè loquitur, nec quo tempore, mundi perfectio fuerit, ex eo clarè elici potest. Nihilosecius quoad præsens spectat institutum, omnes effugiemus dubietates, ac contradictiones: nam quid hac in re sentiemus, statim manifestabimus. Conciliatione igitur opus est: vt omnis pellatur ambiguitās; & de anni exordio illud adducendum est, quod docet Burgensis loco supra citato. Duplex anni principium Iudæi obseruant, alterum in mense Nisan; à quo totius anni festa connumerari incipiebant: & reliqua ad solemnitates spectantia (teste Iosepho lib. 1. antiquitatum cap. 5.) quem annum sacrorum appellat Hieronymus Oleaster in Pentatenchū super cap. Gen. 7. ciuilium verò Carolus Sigonius lib. 3. de Republica Hebræorū cap. 1. & hic, si vocatur primus; clarum est id euenisse propter festorum institutionem: Alterum à mense Thisri, vnde iubilei annos, Sabbatorum, requiei, actionum, omniumq; contractuum enumerabant: vt ex Leuiti. 25. & Deutoronom. 15. habetur. Naturalis, & vulgaris à Sigonio nun-

Mensis Thisri nostro correspondet Septembri.

Opinio Abulensis de mundi inceptione

Ratio eius.

Eiusdem sententiæ Lyranus, & Burgēsis.

Bedæ, & Iunilij opinio, de tempore creationis mūdi.

Et ratio eorū

Hectoris Pincti ratio, & aliorum fundamentum.

Burgensis opinio, Hebræos aliquando cōputasse annos penes hominum ætates, & non aliter.

Obscura Burgensis explicatio.

Opinionum conciliatio.

Duplex anni princip ū apud Hebræos Iosephus.

Hieronymus Oleaster.

Carolus Sigonius.

nuncupatus: ab Oleaſtro annus in rebus profanis. Primus in æquinoctio verno ante Hebręorum receſſum ex Ægypto à Deo opt. Max. præſcriptus, ſecundus à mundi initio ſub æquinoctio autumnali eſt inſtitutus: in quo mundum creatum eſſe arbitrantur Iudæi. Hoc quoque edocet Ioannes Lucidus lib. 1. de emendatione temporum cap. 2. Didacus Couarruuias Toletanus lib. 4. variarum reſolutionum: & his temporibus. Hieronymus de la Rua Toletanus Doctor Theologus cõtrouerſiarum Theologicarum partim poſitiuarum, partim ſcholaſticarum, parte prima controuerſia prima poſitiua. Id autem ſic eſt intelligendum, quod primus menſis anni Hebræorum ſemper à principio lunationis propinquioris æquinoctij verni (ſi ſacer eſt) exorditur, vel ſi profanus à principio lunationis propinquioris æquinoctij æſtiualis; ſiue lunationis principium ſit ante æquinoctium, ſiue poſt, ſiue ibidem; Quamuis Ioannes Geneſius Sepulueda in epiſtola, quam Gaſpari Cardinali Contareno de ratione ſcribit: primum menſem Hebræorum ſumi in lunatione poſt æquinoctium vernum doceat.

Ioãnes Lucidus. Didacus Couarruuias. Hieronymus de la Rua. Initium primi mẽſis anni ſacri, & profani Hebræorum. Io. Geneſius Sepulueda. Gaſpar Cardinalis Contarenus.

De tempore creationis Mundi. *Cap. XIIII.*

CREATIONEM Mundi in verna ſectione factam fuiſſe, cum rationibus depræhendimus: tum grauiſſimorum hominum auctoritatibus. Idq; nobis primo perſuadet Solem creatum in Ariete; cumq; in verna ſectione illud peragret, primus anni mẽſis Martius ſimpliciter erit, non September. Huius rei negotio teſtimonium adhibent viri illuſtres, & Mathematicarum ſcientiarum diſertiſſimi, qui Mundi cõſtitutionem communiter exiſtente Sole in prima, vel in ſecunda Arietis decamoria decernunt. Quemadmodũ Alphonſus Hiſpaniarum Rex. Petrus Alliacenſis Cardinalis. Valens Antiochenus, & reliqui; Præter Arabes, & Aegyptios, qui Sole exiſtente in primis Libræ partibus, mundum cæptum ſtatuunt: & Petoſyris, & Necepſo Aegyptiorum Reges cum Aeſculapio, & Annubio in quintadecima Leonis parte creatum eſſe iudicant. Confirmant totum negotium cæleſtium contemplatores, qui annuas conuerſiones mundi reuolutiones nuncupatas, ab ingreſſu Solis in Ariete ſupputant, ab eoq; futura, quę vel neceſſario, vel, vt in pluribus eueniunt, pronoſticantur; vt ſunt ventorum flatus, aeris qualitates. niues, grandines, pluuiæ, nimbi, tonitrua, corruſcationes, terremotus, ſiccitas terræ, vel humiditas. Annonæ penuria, ſeu fertilitas ex cæli ſtatu vaticinatæ. Reuolutio verò cum ſit tempus illud, quo Sol ad idem æquinoctium, vel Solſtitium, aut alium certum locum reuertitur: quem dato aliquo certo initio occupauerat; Quis tam

Propria opinio de tẽpore creationis mundi. Prima ratio. In creatione mundi Sol in quo ſigno reperiebatur. Alphõs' Rex Petrus Alliacenſis Card. Valens Antiochenus. Arabum, & Aegyptiorũ opinio, in mũdi creatione, in quo ſigno Sol reperiebatór. Petoſyris, & Necepſo ſententia, in qua parte ſigni fe-ri Sol creatus fuit. Primæ rationis cõfirmatio.

eam hebetis ingenij erit, ne dicam obstinati animi, vt non videat anni exordium in Martio fuisse: cum eo tempore Sol Arietem ingrediatur, abeoq; mundi conuersionem condant? Iam omnia (si aliud principium esset) confusa essent, locaq; omnia essent commutata, & in maximum versarentur errorem hi, qui mundi reuolutiones ab ingressu Solis in primum Arietis scrupulum constituerent: Immò Mundus in tenebris totus moraretur. Cumq; ita sit, vt ab illo conuersiones excerpant, & ex cęli themate futura, quæ vt in pluribus eueniunt, prædicant: verum erit, quod signum in quo fuit Sol ab initio cõstitutionis eius, non Libra, neq; Leo fuit, sed Aries. Ergo primus anni mensis, in quo Mundi constitutio facta fuit, congruentius Martius, quam September. Illustrior apparet opinio, cum motus omnes astrorum à loco inter sectionis ecclipticę octauę sphereę cum æquinoctij circulo, quę sola initium est arietis computent, & ab ea partes, & signa computanda censeant. Ob id Ptolomæus Arietem Solis carpentum decreuit, in cuius initio cõtingit sectio verna. Est & ratio Francisci Bordini Corrigensis Philosophi, & Medici in sua Chiliade Responso. 338. à Cardinalibus desumpta signis, quæ à nobis sic extenditur. Ab vno quatuor punctorum necessario videtur fuisse inchoandum, si mundus principiũ habuit; Cum enim Deus omnia innumero, pondere, & mẽsura sapienter fecerit, congruentius est à Cardinalibus signis inchoasse, quam à reliquis: Hęc enim sunt minus insignia, illa autem illustriora, nam ibi fiunt maximæ Solis stationes, quæ mutationum rerum causa sunt. Sed non à solstitialibus, puta à Cãcro, vel à Capricorno, ob maximas dierum, & noctium inæqualitates, ergo ab vno æquinoctiorum, vbi est æqualitas: non à Libra, quam in Septembri Sol permeat, cum sit Meridionale signum, (præstant enim Septentrionalia Meridionalibus) ergo ab Ariete. Est enim Septentrionale signum, & cęterorum principium; sed in Martio id Sol replet, igitur Mundi inceptio ibi facta est, sed obiicies. Cum Australium signorum medietas per longitudinem accepta, aliqua versus Boream tendat, aliqua versus Austrum: respectu alterius medietatis proximioris post Eccliptcam dicetur, vel Borealior, vel Australior; sicq; aliquantulum ratio deficiet, cum illa signa sint etiam Borealia: sed quicquid sit parum obest, relata enim Borealia sunt, non absolutè. Verum nostram adducamus rationem. Sicut enim tenentes mundi æternitatem, si motus incępisset, ab Oriente cępisset, sentiunt: ita, si Sol inciperet moueri, ab Ariete inciperet moueri. Nam scribit Caietanus super 12. Exod. caput, Philosophorum esse sententiam, si Sol incępisset moueri, quod ab Ariete cępisset: quæ tamen propositio ex eo robur trahit; Quod sicuti Orientis pars à qua iuxta Philosophorum placitum, si motus incępisset ab Oriente cępisset, præstantior est cęteris, ita cum signorum omnium Aries sit Princeps,

Reuolutio quid sit.

Secunda cõfirmatio.

Motus oẽs astrorũ à quo loco Eccliptcarum cõputandi.

Ptolomæus.

Solis carpẽtum quod signum.

Secunda Ratio.

Franciscus Bordinus.

Cur cõgruẽtius à Cardinalibus signis quàm ab alijs mũdũ cęptũ fuisse credendum est.

Signa Septẽtrionalia mobiliora sunt Australibus.

Obiectio.

Obiectionis dilutio.

Tertia ratio propria.

Orientis pars præstantiorẽ cęteris cęli partibus.

ceps, & caput, & præstantius, à quo rerum propagatio Sole in eo existente, oritur: si Sol incæpisset moueri, ab Ariete cæpisset; cum præcipuè sit vitæ causa. Nam Sole Arietem circumeunte, videmus rerum omnium generationem fieri. Vide Aristotelem 2. de Generat. text., com. 58. sed iuxta fidei Catholicæ documenta, Mundus habuit principium sui esse; In principio creauit Deus Cœlum, & terram, Genes. 1. & Io. 1. omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Et Psal. 148. dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt: Igitur in Ariete cæpit moueri. Hoc signum in Martio à Sole repletur: primus ergo anni mensis, in quo Mundus productus est. Martius fuit, & non alius. Sunt, & sacræ Scripturæ auctoritates, & illud Exo. 12. Mensis iste vobis primus erit in mensibus anni &c. Vbi vult Burgensis ex huiusmodi auctoritate non posse argui antea Hebræos aliud anni exordium habuisse: sed quia modo dabatur eis ordo cõputandi menses. Ergo primus anni mensis non fuit September, & Leuit. 23. Mense primo quartadecima die mensis Phase Domini est. Mensis primus iuxta Doctores Martius est. Et inferius. Mense septimo prima die mensis erit vobis Sabbatum memoriale &c. Mensis septimus est September in cuius initio festum Neomeniæ, & Tubarum celeberrimum recolitur. Sunt, & aliæ, atq; similes auctoritates, sed hæ ad intentum sufficiant.

Aries nobilior est cæteris signis.

Mundus habuit initium. Genesis. Ioannes.

Sol in Ariete cæpit moueri. Exodus.

Burgensis.

Mensis prim⁹ Qui?

Mensis septimus Quis?

De testimonijs Doctorum circa tempus creationis Mundi. Cap. XV.

ET, si, quo tempore mundus productus fuerit satis rationabiliter demõstratum sit; clarius tamen apparebit intentum, si Doctorum testimonia afferantur. Cum enim res ad sacram pertineat scripturã: quamuis non de tempore, sed de orbis Exordio sit articulus fidei; nihilosecius maior emerget certitudo, Doctorum auctoritatibus: præsertim Augustini: Ambrosij, & Hieronymi Ecclesiæ luminum D. Augustinus quæstionum suarum ex nouo Testamento secunda parte. quæst. 55. expressè tempus creationis mundi his verbis insinuat. Quid causæ fuit, vt illo tempore crucifigi se permitteret Dominus, quo octauo kal. Aprilis Pascha acturi erant Iudæi? Omnia propriis locis, & temporibus, egit Saluator. Vt enim omnia se voluntate Patris rectè cõdidisse doceret, tunc voluit passione sua mundum redimere, & reformare: quando eũ, & creauerat, idest in æquinoctio: vnde mundus initium cæpit, & dies super noctem increscere. In Regno itaq; agens Romano, nõ nisi octauo kal. Aprilis pati debuit, quando æquinoctium habent Romani: Tũc enim vtiq; primum hæc pars mundi illuminata est: & ex eo dies incrementum cæpit accipere. Ideoq; & Passione Saluatoris à morte liberata, &

Primum testimoniũ D. Augustini.

Quo tempore Deus creauit mundum, eò reparauit. Quo die mensis Martij passus est. Christ⁹ iuxta D. augustinũ

ta, & à tenebris ad lucem perducta est. Nulla itaq; vituperatio auctoris poterit videri, quando lapsam creaturam tunc reformauit: quando & fecerat. Nec enim reprehendi poterit rei lapsæ initium creationis, cum ad id redeat instauratio Paschæ: eadem enim die, voluit esse renouationis gaudium, quo fuerat, & dedicationis. Ergo mysterium hoc continet, vt salus mundo tunc redderetur, quando illam acceperat. Et in quæstionibus ex vtroq; mixtim quæst. 106. inquit. Luce ergo facta, & cursum duodecim horarum impleto, totidemq; & noctis spatio peracto, æquinoctium fuit in primo die, & exinde cæpit dies increscere super noctem tribus scilicet mensibus. Qui sunt tempus veris. Et paulò inferius. Et fit æquinoctium primi temporis, quando Deus mundū creauit. Qui dies intelligitur esse vndecimo Kal. Aprilis, quando primus dies Paschæ est, idest primus dies primi mensis. Et paulò inferius. In principio etenim facta Luna, fuit quartadecima: quia omnia plena sunt facta: adde triduum à decimo vespere, & hi sunt tres dies ante luminaria: quæ fuerunt, vt vndecimo kal. Aprilis factus sit mundus. Liquido constat ex hac Augustini digressione mundum cæptum esse in Martio. Verum videamus quid sentiat Ambrosius. Qui libro primo Examerou, cap. 4. super illud Mensis hic initium mensium erit vobis; sic progreditur. Quamuis, & de tempore istud accipiatur, quia de Pascha Domini loquebatur, quod veris initio celebratur. In hoc ergo principio mensium cælum, & terram fecit, quod inde mundi capi oportebat exordium: vbi erat opportuna omnibus verna temperies. Vnde annus mundi imaginem nascentis expressit, vt post hybernas glaciales atq; hyemales caligines serenior solito verni temporis splendore, luceat. Dedit ergo formam futuris annorum cuniculis mundi primus exortus, vt ea lege annorum vices surgerent, atq; initio cuiusq; anni produceret terra, noua seminum germina: quo primum Dominus Deus dixerat germinet terram herbam fœni, seminās semen secundum genus, & secundum similitudinem, & lignum fructiferum faciens fructum; & statim produxit terra herbam fœni, & lignum fructiferū, in quo nobis, & moderationis perpetuæ diuina prouidentia, & celeritas terræ germinantis ad æstimationem vernæ suffragatur ætatis. Nam etsi quocunque tempore, & Deo iubere promptum fuit, & terræ obedire naturæ: vt inter hybernas glacies, & hyemales pruinas cælestis imperij fœtu germinans terra fœtum produceret: non erat tamen dispositionis æternæ rigido stricta gelu in virides subito fructus laxari arua, atq; fouentibus prunis horulenta misceri. Ergo, vt ostenderet scriptura tēpora in constitutione mundi, ait mensis hic vobis initium mensium primus est vobis in mensibus anni: Primum mensem vernum tempus appellans. Decebat enim principium anni principium esse generationis: & ipsam generationem molliori-

Secūdum D. Augustini testimonium.

Tempore veris creatus est mūdus in æquinoctio.

Luna plena creata est iuxta D. Augustinum.

Quo die Martij factus est mundus?

D. Ambrosij sententia de tempore creationis mūdi.

Cælū, & terram fecit De' in initio veris.

Pulchra digressio.

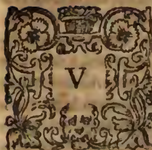
Secũda Diui Ambrosij auctoritas de tẽpore creationis mundi.

bus auribus foueri. Et in libro de mysterio Paschæ cap. 2. Est enim Pascha verè anni principium, primi mensis exordiũ, nouella germinum reparatio. Ac terræ hyemis noctę discussa primi veris restituta iocunditas. Hoc inquam tempore visibilium, & inuisibilium conditor Deus defixo humo, cæli machinam suspendens, diem Solis ardore radiauit, splendorem Lunæ solatio noctis attribuit, pendentem cæli cameram splendentium syderum decorauit ornatu: Mare certis litorum finibus coercens: concauæ stridentis vndæ æstũ metas statuti limitis haud iussit excedere. Ex Ambrosij sententia manifestum est, mundum in verno æquinoctio creatum esse. Diuus Hieronymus de celebratione Paschæ, (si tamen opusculum suum est) inquit. Propter hanc vitæ nouitatem primus mensis in anni mensibus celebrationi huic attributus est: Nam ipse dicitur, & mensis nouorum. Ita quoq; senserunt magnus Basilius. Ioannes Damascenus, Iustinus, & Eusebius Emissenus. Rabbanus super illud, mensis iste vobis &c. Nunc apud Hebræos Nisan: apud nos Aprilem esse, explicat; Huncq; Hebræos primum obseruare, quia decimoquinto Kalendarũ eius prima dies seculi fuit: quartadecima die, secunda: decimatertia, tertia: duodecima, quarta: qua Sol, & Luna condita sunt; & tunc primum æquinoctium fuit. De isto mense ita loquitur Strabus cælestium, & terrestrium Doctissimus. Hic est Nisan iuxta Hebræos, in quo factus est mũdus, cuius plenilunium post æquinoctium vernum semper attendendum est, in quo Populus Israel à seruitute Aegypti liberatur: & humanum genus sanguine Christi à potestate Diaboli eripitur. D. etiam Athanasius Græciæ splendor in libro de variis quæstionibus sacræ Scripturæ ad Antiochũ, scribit, quinta die Martij, & vicesima Adamum creatum fuisse. Idq; in sexto die factum est; Mundi igitur inceptio eo, non alio perfecta est mense. Centum etiam testimonia adducere possemus pro huiusce rei negotio: sat sint hæc, tamquam grauiora. in superiorum enim dilutione obiectionum, illustrior apparebit veritas de mundi inceptione in Martio, hæcq; est communis opinio, vt Gulielmus Pepinus 12. Exod. clausula secunda scribit. Quamuis quidam literalis expositor Aegyptius primum anni mensem apud Iudæos simpliciter Septembrem dicat. Testimonium hoc est, Petri de Palude, vt dicit Pepinus, vt supra. Et de mense Nisan in quo creatus est orbis, an sit Martius, vel Aprilis, vt Rabbanus, & Strabus asseuerare videntur, inferius dicetur.

D. Hieronymus. D. Basilius. Io. Damascenus. Iustinus. Eusebius Emissenus. Rabbanus. Prima dies seculi quo die mensis Martij fuit. Strabi sententia de mense creationis mundi. D. Athanasij Placitum de de die in qua creatus fuit homo. Pepinus. Petrus de Palude.

Respon-

Responsa ad obiecta superius posita. Cap. XVI.

ERVM quo huiuscæ rei veritas clarior fiat, obiectis suprapositis mundũ in Septembri productum fuisse ratiocinantibus satisfaciẽdum est. Et primo rationibus Pauli Crusij, & sequacum quas voluntarias, & sine fundamẽto (si quis bene animaduerterit) inueniet. Si enim ex eo, prima robur habet, quia in Hebraicis literis arcana includuntur: sicq; oppositum בראשת bereschit בתשרי betisri significabit: Vnum è duobus eueniret, vel ambo: Aut quod vbicumq; hoc nomen principium in sacris poneretur literis, è regione betisri significabit: quod incõgruum à scripturæ sensu. Et alienum perpenditur: aut quod omnes ditiones è conuerso aliquid significabunt. Quid igitur significabit Hellesmot. Per literarum conuersionem, quem nos Exodi dicimus, Vaijera, hoc est liber Leuiticus: Vajedaber, id est, Numeri, Elleadaberim, quod interpretatur Deutoronomiũ, sicq; de reliquis. Ista enim nomina principia librorum sunt: est enim mos apud Hebræos (teste Hieronymo in quæstionibus super Genesim) vt voluminibus, ex eorum principiis nomina imponant. Arcana igitur Hebraicarum literarum non in earundem conuersione consistunt, sed in vnaquaq; arcanum est, quia quælibet, numerum aliquem includit, aliquid supra hominis captum continentem (vt apud Cabalistas traditur) seu in literarum commutatione, & trãspositione: De quo consule Ioannis Pici Eptaplum, quo in loco cernes expositionem illius Genesis primo. In principio creauit Deus cælum &c. Industriosa potius inuentio est Rabbi Abraham, & Rabbi Eliezer, quàm aliter. Nam perinde esset, ac si scriberetur Roma, per anagrammatismum, amor sonat. Igitur ex hoc argui poterit vbi reperiri Romam, cum è conuerso amor exprimet, illum denotare? At amplius ostendam id merè inuentum esse. Quandoquidem nomina Mensium. Quæ adhuc apud Hebræos extant: manifestum est non esse Hebraica. Non enim Nisan, Zium, siue Isar: Siuan, Tamuz, Ab, Elul, Ethanim; siue Tisri: Bul, siue Maresuhan: Casleu, Tebeth, Sebath & Addar. Hebræa sunt, sed Syra? Mutuarũt à Syris Hebræi nomina mensium (vt inquit Hieronymus Oleaster in Pentateuchum, super 23. Leuitici cap. 1. vel Caldaica (vt docet Burgensis super 12. Exodi, & idem Oleaster). Ante enim Babylonicam captiuitatẽ ita numerabant menses, primus, secundus, tertius, quartus, quintus, sicq; vsq; ad duodecimum. Post reditum verò ex captiuitate, Mensium nomina à Caldęis acceperunt; ipsiusq; in posterum vsi sunt. Hoc clarum est in omnibus sacræ Scripturæ libris, in quibus similis Mensium ordo reperitur, præter in Esdræ, Hester, & Machab. Nam Gen. 7. scribitur. Anno sexcen-

Dilutio primæ rationis Pauli Crusij.

Hebraicæ dictiones nihil propriè significant è conuerso.

Hebręi imponunt nomina libris, ex principiis eorum.

Hebraicæ literæ quæ arcana habent?

Io. Picus.

Nomina mẽsium Hebręorum non sunt Hebraica.

Hieronymus Oleaster.

Burgensis.

Hebræi ante Babilonicam captiuitatem quõ numerabant menses.

Hebræi post reditũ à captiuitate mensiũ nomina à quib' acceperũt.

tesimo

Genesis. tesimo vitæ Noè, mense secundo. Et 8. Requieuit Arca mēse septimo. Et vlterius. At verò aquæ ibant, & decrescebant vsque ad decimum mensem. Decimo enim mense, prima die mensis &c. Et in medio. Igitur sexcentesimo primo Anno vitæ Noè, primo mense. Et paulò inferius. Mense secūdo, septimo, & vicesimo die Mensis. Et Exo. 40. Mense primo. Prima die mensis eriges Tabernaculū &c. Et paulò inferius. Igitur mense primo anni secundi; Et Leuit. 16. Mense autem septimo, decima die Mensis &c. Sunt, & aliæ quas omittēdas existimamus, quoniam hæ ad intentum sufficiunt. Afferamus & illas, quæ mensium nomina exprimunt. Et primò Esdræ 2. cap. 2. factum est in mense Nisan. Et 3. cap. 7. Et consummata est domus nostra vsq; ad tertiam, & vicesimam diem mensis Addar. Deinde Hester. 3. mense primo, cui nomen Nisan. Et inferius. Vocatiq; sunt Scribæ Regis mense primo Nisan. Et paulò inferius. Vno die, hoc est decimo tertio die Mensis duodecimi: qui vocatur Addar. Et 8. cap. Erat autem tempus tertij mensis. Qui appellatur Siuan. Postremò, Machab. 1. cap. primo die quintadecimā mensis Casleu. Et 4. Et ante matutinum surrexerunt quinta, & vicesima die Mensis noni, hic est mensis Casleu. Et inferius. A quinta, & vicesima die mensis Casleu. Si igitur ita est. Et cōstet haud Moysis tempore ipsam captiuitatem accidisse, sed post multorum curricula temporum. Moyses enim in tertia claruit ætate, circa annos creationis Mundi 3720. si credimus Fasciculo temporum. Seu paulò ante 3688. vt scribitur in Cronica magna, per Doctorem Hartmannum Schedel collecta, & Nurembergæ edita. Captiuitas verò facta est in quinta ætate, seu verius transmigratio. Anno à mundi Exordio 4610. à Cathaclysmo 2369. à natiuitate Abrahæ 1427. quæ per septuaginta annos durauit (vt in Cronica magna habetur) vel transmigratio iuxta placitum fasciculi temporum, accidit anno mundi 4611. seu verius 4634. Post transmigrationem templum fundari cæpit. Et Historia libri Esdræ componi, idq; anno creationis mundi 4659. Itaq; magnum temporis interuallum inter Moysen, & Babylonicam captiuitatem, transmigrationemq; decursum est. Liber verò Genesis, cum à Moyse conscriptus fuerit, gentiq; suæ promulgatus: manifestum erit, nunquàm Moysen mensis Septembris arcanum intendisse; ita, vt pro Bereschit, Betisri acciperetur. Quandoquidem nomen hoc Tisri incognitum omnino Moysi, & genti Iudæorum, tunc temporis erat. Quod si alicui minimè placuerit huiusmodi supputatio fatemur profectò nō esse omnibus numeris absolutā. Illam saltem recipiat; quam in Sanctorum Patrum Græcorum monumentis, propè D. Methodij reuelationes reperimus: numerando scilicet tempus, quo exierūt filij Israel de Ægypto, quo tempore viuebat Moyses. Erat enim annus creationis mundi 3752. Constructio verò templi, post Iudæorum transmigratio-

Exodus.

Leuiticus.

Sacræ scripturæ auctoritates nomina mēsium exprimentes.

Hester.

Machabæi.

Moses quādo claruit.

Fasciculus tēporum.

Hartmannus Schedel.

Hebræorum captiuitas, seu transmigratio quo tēpore facta.

Templi fundatio, & librorū Esdræ cōpositio.

D. Methodi⁹.

Moses quādo claruit iuxta aliam supputationem.

tio-

tionem è Babylone, facta est anno creationis mundi 4527. Differentia annorum est 785. quæ si alicui non videbitur præcisa, & vellet Hebraicam sciat iuxta Hebraicas supputationes, Mosen natum anno mundi 2368. migrasse ex Ægypto anno mundi 2448. anno ætatis suæ 80. mortuus est in itinere annorum 120. A mundi condita vsq; ad côditum alterius templi, quod fuit in reuersione à Babylone in qua captiui fuerunt Hebræi, annorum spatio 70. præcucurrerunt anni 3408. Constat igitur saltem ab ingressu Israelis in terram promissionis, in qua nô introiuit Moses, annos præcucurrisse 920. Tanta igitur temporis intercapedo coniicitur à Mose vsq; ad transmigrationem è Babylone, si sequamur spicilegium, computi Hebraici in æra annorum mundi. Nam iuxta aliorum opinionẽ, duobus annis minor est supputatio hæc Hebraica, altera. Quare si quis sequi maluerit alias supputationes, quæcumque sint illæ: palam erit quod inter Moysen, & Babylonis transmigrationem, multorum, multorumq; annorum, intercapedo extiterit: quo tempore nominum mensium vsus, apud Hebræos inolcuerit. Et quamuis Ethanim, qui est etiam mensis septimus 3. Reg. 8. tangatur. Et de mense Zio 3. Reg. 6. qui est mensis secundus; dicendum est hæc nomina mensium. Et alia si reperiantur, non fuisse cômunia apud totum Populum; vnde nec remanserunt secundæ rationi iam respon sum est, ex dictis Burgensis supra cap. 14. Tertiæ rationi respondebitur inferius. Quartæ verò ratione satisfit. Secundũ mensem esse principium, & finem Diluuij, sed hunc esse mare: Suhan falsum est, quicquid dicat R. Eliezer, & Iosephus. Quorum auctoritas postponenda semper est Sanctorum auctoritati, & Doctorum, Quandoquidem manifestato opposito, scilicet mundi productionem mense Martio factã fuisse, partim rationibus, partim placitis, Maresuhan octauus erit. At quando obiicitur, ex hoc Maresuhan esse. Secundum mensem, cum is mensis Bul quoque vocetur, quasi Mabul, idest à Cathaclysmo: hoc est eum esse Mensem, in quo Diluuium accidit; Respondetur hôc nomen Bul non esse merè Hebræum, sed vel Syrum, vel Caldaicum, (vt paulò superius de reliquis dictum est) licet enim Mabul Cathaclysmum significet, ergo & Diluuij mẽsem significabit? Amplius male interpretatur verba Genes. 7. anno sexcentesimo vita Noè, mense secundo. Septima. Et vicesima die mensis sumentes mensem secundum pro diluuij mense, tanquàm principium, & finem ipsius. Huncq; esse Octobrem: cum Ambrosius Sanctæ Ecclesiæ splendor in libro de Arca, & Noè cap. 14. sentiat. Diluuium tempore veris factum fuisse, vt maior oriretur in illis dolor. Sic enim inquit. Est etiam illa non perfunctoria cousideratio, quòd sexcentesimo anno vitæ Noè vigesimaseptima mensis fit Diluuium; secundum mensem verni esse temporis nô ambigitur: quando augentur nascentia. Ager parturit fructus &c. Et paulò in-

Templi constructio quo têpore facta fuit?

Mosis ortus discessus ex Aegypto: & interitus.

Temporis interuallũ inter Mosen, & trãsmigratio nem Babylonis.

Vsus nominũ mensiũ apud Hebræos.

Secundæ rationi satisfactũ est supra. Quartæ rationis dilutio.

Nomen mẽsis Bul nô est Hebræũ, sed Syrum, vel Caldaicum.

D. Ambrosij testimoniũ de tempore diluuij.

lò inferius. Ideò non post collectos fructus infunditur aqua: ne beneficium, magis quam diluuium terra sentiret. Et paulò inferius ait. Cessationem diluuij fieri eo tempore, quo incepit. Verno scilicet tempore. Et 16. capite. Eodem mense, atq; eodem die restituitur æqualitas terræ post diluuium, quo corrupta est incipiente diluuij infusione. Veris enim tempore omnis ager viret, & terra parturit fructus: tunc incipiunt gemmare arbores, germinare fructus; mense igitur secundo, hoc est Aprilis. Primus enim mensis, Martius est, quo habet iustus natalem, quando noctiũ, dierumq; æqualitas æstimatur: hoc est octauo, (vt Romani putant) vel vt alij quinto Cal. Aprilis, mensem inquam secundò, hoc est Aprili, septima, & vicesima mensis cæpit diluuium. Ver igitur initium anni æstimatur, non secundum vsum temporis (nam plerią; in Septembri eius initium iudicarunt) sed secundum prærogatiuam: vt quia tunc species anni inchoat, & incipit se fructus ostendere; tunc videtur anni esse principium. Septimus anni Mensis, secundum numerum, is qui September dicitur, computatur: quia etsi à Septẽbri mense annus inchoare videtur, sicut indictionum vsus ostendit: tunc enim seminum iactus; verè tamen ex quo plenior gratia se incipit demõstrare: ex eo anni origo subducitur. Et ideo qui alia ratione primus putatur: diuersa æstimatione septimus habetur. Præterea glossa interlinearis illud Gen. 7. & 8. mense scilicet secundo, sic explicat; qui à Latinis dicitur Maius. Eodem modo Strabus, & Rupertus, Hugo Cardinalis Iar, hoc est Aprilis. Num verò primus, & secundus Hebræorum mensis nostro correspondeat Martio, vel Aprili, seu Maio: inferius dicemus. Sed quod facescit negotium viris doctissimis, duæ sunt auctoritates, quæ oppositum asseuerare videntur. Altera est Genes. 1. Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram; & factum est ita: fundamentum Rabbi Eliezer, & sequacum, quod etiã Abulensis Achilles est. Et multorum. Altera est Exod. 23. solemnitatem quoque (supple custodies) in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas de agro: ex quibus sic argumentatur. Fructus maturi cum mense Septembri colleguntur, hosq; in creatione iuxta prædictam sententiam, Deus creauerit, igitur ipsius productio tunc temporis facta est. Confirmatur illo Deutoron. 33. Dei perfecta sunt opera: Gen. 2. ex omni ligno Paradisi comede, de ligno scientiæ boni, & mali, ne comedas, & 3. Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuq; delectabile: & tulit de fructu illius, & comedit, deditq; viro suo: qui comedit &c. ex quo fructus maturos tunc reperiri habetur. Rursus ex secunda sententia. Vbi est exitus anni, ibi est & principium; sed in eo congregantur fruges de agro idq; non euenit nisi in Septembri,

Initium, & finis diluuij eodem tẽpore fuit.

Mensis secundus qui.

Glossa interlinearis secũdum mẽsem, quem vocat.
Strabus.
Rupertus.
Hugo Cardinalis.
Obiectio prima ab auctoritate.
Fundamentũ Rabbi Eliezer, & Abulẽsis Achilles
Obiectio secunda.
Cõfirmatio.

Tertia ratio, vt supra.

bri, in festo tabernaculorum, ergo ibi est, & principium. September igitur anni caput simpliciter est. Primæ obiectioni dicitur illam auctoritatem nostræ potius fauere opinioni. Quandoquidem Beda. Et Iunilius,(vt dictum est)ex hoc verno tempore mundum creatum probant, quia in illo solent herbæ virentes apparere, & ligna pomis onustari. Hac quoque auctoritate mouetur glossa; & cũ Damasceno lib. 2. idem dicit. Rationi tamen dicendum est,quòd si in æstiua sectione iuxta naturæ ordinẽ fructus maturi colligantur: non tamen ob id mundum mense Septembri productum existimandum est. Sicut enim Deus ad vnam iussionis vocem, præter naturæ ordinem, mũdum creauerat, ita poterat (sicuti & de facto fecit) præter naturæ cursum in tempore suo, & herbas florere,& arbores germinare, fructificariq;: quo totius orbis productio supra naturæ vires ostenderetur. Putat ergo Abulensis, & ante eum Rabbi Eliezer, cum sequacibus, in rerum creatione, Deum seruasse naturæ ordinem: id absurdum est. Quandoquidem non ideo mense Septembri mundum Deus creauit, quia tunc fructus maturos habemus; cum id iuxta naturæ cursum accidat. Verum si maturi eò colligantur tempore; est, quia Deus, producto mundo, præcepit naturæ, vt illo mense in posterum, & herbæ crescerent, & flores extenderentur, & arbores germinarent: & fructus facere posset. Nec mirum videri debet, cum in prima rerum creatione, tum mense Septembri duplicem factam esse fructuum collectionem; cum etiam sub æquinoctiali in Taprobana Insula Isidorus 4. Ethimologiarum suarũ. Et Solinus in Polystore, duplex ver, duplex hyems, & duplicem arborum fructificationem singulis annis fieri asseuerant. Alteræ vero,quæ fortius mundum in Septembri productum probat, huiusmodi satisfit distinctione. Exitum anni dupliciter considerari posse, vel in se, id est quo ad dierum, mensiumq; expletionem, vel quò ad fructuum collectionem: Dicit ergo illa auctoritas, in exitu anni, non quia September vltimus mensis sit anni: sed quia vltimus in fructuum collectione, adunationesq;. Huius sententiæ est Caietanus 23.Exodi, & ante eum Hugo Cardinalis. Et verè sic est. Nam duplex frugum collectio erat apud Iudæos, prima mense Martio (quemadmodum in Calendario fiximus) de qua Exodi 23. Et solemnitatem mensis primitiuorum operis tui quæcumq; seminaueris in agro. Et 34.solemnitatem hebdomadarum facies tibi in primitijs frugum messis tuæ triticeæ. In Ægypto, & Syria mense Martio fruges maturescere incipiebant. Auctor huius est Philo lib. 3. de vita Moysis. Et inferius. Primitias frugũ terræ tuæ offeres in domo Domini Dei tui. Vnde etiam secundum Iosephum, illud, tempore mensis nouorum &c. explicatur, idest Martij, seu (vt adnotat glossa interlinearis) Aprilis. Quo obseruabatur à Iudæis frugum prima collectio, spicæ colligebantur, & igni torrentes, & manibus

Responsio ad primam obiectionem.
Beda.
Iunilius.
Glossa.
Damascenus

In mũdi creatione præter naturæ ordinem Herbæ floruerunt, & arbores fructificarunt.

Duplex ver, & duplex hyems vbi.
Isidorus.
Solinus.

Terræ ratio nis diluuio.
Anni exitus duplex.

Explicatio auctoritatis supradictæ.
Caietanus.
Hugo Cardinalis.

Duplex frugũ Collectio apud Iudæos.
In Aegypto, & Syria, quo mense fruges maturescebant.

bus confricantes, offerebantur primitiæ Domino: de quibus parum imponebatur sacrificio; reliquum erat Sacerdotis: quo facto, cuique metere licitum erat. Vltima collectio mense Septembri fiebat, de qua 23. Leuit. & 29. numeri, & alibi fit mentio. Sic quoq; interpretatur illud Exodi 34. solemnitatem (hoc est) facies, quando redeunte anni tempore cuncta conduntur, non quod mensis, quo cuncta conduntur. Sit principium anni redeuntis ad suum tempus simpliciter: nisi quò ad vltimum fructuum collectionem. Quapropter primum anni mensem Hebræorum non Septembrem absolutæ, sed Martium extitisse omnino arbitramur. Idq; nobis persuaserunt, tum rationes, tum grauissimorum hominum auctoritates. Et si credimus Gulielmo Pepino 12. Exodi. Clausula prima: scribit, communiter teneri mundum in Martio factum fuisse. Rabbanus, & Strabus in Aprili autumant. Sed hanc disonantiam statim conciliabimus. Et quamuis Caldęus Paraphrastes locum illum. 3. Reg. 8. sic explicuerit. Conuenerunt ad Regem Salomonem in mense fortium, festo die, quem olim primum appellabant, at is nunc est septimus; non propter id censendum est primũ anni mensem absolutæ, eum esse, qui nunc apud Iudæos est septimus, quoniam iuxta eorum opinioné loquitur, qui in septimo mense totius orbis machinam factam credunt; & hi sunt Ægyptij: à quibus huiusmodi opinio ad Hebræos deriuata est. Superius iam diximus Ægyptios mense Septembri orbem conditum iudicare. Et Petrus de Palude (teste Pepino, vt supra) scribit, quendam expositorem literalem Ægyptium sentire primum anni mensem simpliciter esse septimum; cum in eo mundus creatus fuerit. Vnde diuturnum (vt reor) Iudæorum cõmercium cum Ægyptiis, peperit; vt ex Iudæis quamplurimi id opinarentur; & vsque ad præsentem diem adeò inoleuit sententia hæc, vt maior corũ pars, oppositum astruere videatur.

Vltima frugũ collectio quãdo fiebat.

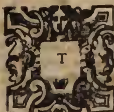
Conclusio.

Gulielm. Pepinus.
Rabbanus.
Strabus.
Paraphrastis explicatio.

Petrus de Palude.

Hebræi ab Aegyptiis acceperũt mundum creatum esse mense septembri.

Mensis Nisan, cui correspondet Martio, vel Aprili nostro. *Cap. XVII.*

TOT sententiæ, tantæq; opiniones, cui mensium nostrorum Nisan, correspondeat, dictæ sunt: vt nisi concilientur manifestam quippe continebunt dissonantiam. Aliquando enim Martio, quandoque Aprili legitur correspondere similiter de septimo mense, qui vocatur Tisri, quandoq; legimus, Septembri, aliquando Octobri, conuenire. Hanc ob causam quæ sit huius rei veritas, determinãdum est. D. Thomas Aquinas 4. senten. dist. 15. quæst. 3. art. 3. quæst. 1. in responsione ad quartum argumentum. Primum Hebræorum inquit, mensem Aprilem esse. Hu-

D. Thomæ opinio de primo Hebræorum mense.

ius

ius opinionis eſt Rabbanus,qui explicãs illud 12.Exod.menſis iſte &c. ait. Hic eſt apud Hebræos Niſan; apud nos Aprilis. Idem ſentiũt Strabus,Lyranus,Rupertus, vt ſupra: & magiſter in hiſtorijs,teſte Dionyſio Carthuſiano 12. Exodi. Idem quoque de conſecratione diſtinct.3. C. celebritatem ſcribitur, ſcilicet. Qui menſis apud Hebræos appellatur Niſan, apud nos verò Aprilis. Similiter diſtinctione 75. nempè. Primus menſis hoc eſt lunatio, quæ fit circa æquinoctium, vernũ apud Hebræos, eſt Aprilis. Rabbi vero Ioſue, & ſequaces Niſan, Martium vocant. Id quoque ſcribit Carolus Sigonius lib.3. de Republica Hebræorum cap.2.& 9. Qui igitur Niſan Aprilem dicunt, Tisri Octobrẽ vocabunt: & qui Martium, Septembrem. Verum cum Tisri ſeptimus apud Iudæos ſit menſis,Niſan potius Martio, quam Aprili correſpondere fatendum eſt; aut Tisri non erit ſeptimus,quod eſt contra Iudęorum decreta, immo contra ſcripturæ documenta. Id autem ſi rectè videatur, Doctorum placita vtraq; vera comperiemus. Ratio equidem anni, quæ apud nos extat; & apud Iudæos id manifeſtat. Clarum enim eſt, annum noſtrum Solis motione obſeruari; Hebræorum vero (vt dictum eſt ſuperius) Lunæ. Ille diebus 365.cum quadrante ferè abſoluitur, hic diebus 354. Superat ergo alter alterum 11. diebus; diffident igitur ad inuicem. Ergo menſes Hebræorum, nullam cum noſtris conuenientiam habebunt. Ruſus menſium principia in Neomeniis, ſeu nouiluniis obſeruant Iudæi; nos verò aliter. Igitur cũ nouilunia omnia non ſemper in menſium noſtrorum capitibus accidant,ſed poſt initium aliquando,quandoq; in medio,& multoties poſt medium; diuerſa erit ratio menſium vtrobiq;. Itaq; menſis Niſan aliquot noſtri Martij dies attinget, & aliquot Aprilis. Menſis Zium, ſiue Iar aliquot ex diebus Aprilis; & aliquot ex diebus Maij. Mẽſis Siuan aliquot ex diebus Maij, & aliquot Iunij. Menſis Tamuz, aliquos Iunij, & aliquos Iulij. Menſis Ab,aliquos Iulij,& aliquos Auguſti. Menſis Elul aliquos Auguſti, & aliquos Septẽbris. Menſis Tisri aliquos Septẽbris, & aliquos Octobris.Mẽſis Bul,ſiue Mareſuhan aliquot ex diebus Octobris, & aliquot Nouembris. Menſis Casleu aliquos Nouembris, & aliquos Decembris. Menſis Theth quoſdam Decembris, & quoſdam Ianuarij. Menſis Sebath,quoſdã Ianuarij,& quoſdam Februarij. Menſis Addar, aliquot ex diebus Februarij, & aliquot ex diebus Martij. Illud autem quod explicat interlinearis gloſſa 7.cap. Gen. Menſe ſcilicet ſecundo hoc eſt Niſan, qui à Latinis dicitur Maius; ſi textus non eſt corruptus (vt arbitror) ita, vt pro Martio dicatur Maius; ſaluandum eſt; id dixiſſe ob annum Emboliſmum, ſeu intercalarem. Qui 13. conſtat menſibus. Itaq; decimus tertius menſis, partim noſtro Martio, partim Aprili, correſpondebit. Primus deinde, qui reſpectu anni communis, ſecundus eſt: partim Aprili, partim Maio congruet; cumq; primus

Rabbanus. Strabus. Lyranus. Rupertus. Magiſter hiſto. Dionyſi' Carthuſianus.

Rabbi Ioſue opinio de primo Hebræorum menſe. Carolus Sigonius.

Annus noſter Solis motu obſeruat,Hebræorum Lunæ.

Nouilunia nõ ſemper in capitibus menſium noſtrorũ accidunt.

Menſiũ Hebræorũ proportio ad mẽſes noſtros.

Explicatio illius gloſſę interlinearis, videlicet, qui à Latinis dicitur Maius.

mensis Nisan ab Hebræis vocitari placitum sit; mensem primum intercalarem, secundum in anno cōmuni, Nisan appellauit interlinearis glossa; quia primus Embolismicus, cui conuenit Nisan. Hæc quoq; ratio explicat cur Nisan, qui est primus apud Hebræos, cōcurrat cum Aprili nostro. Vel aliter. Hebræi non semper Phase Domino decima quarta Luna primi mensis celebrabant. Verum aliquando mense secundo colligitur hoc ex 30. primi Paralipo. vbi habentur hæc verba. Inito ergo consilio Regis, & Principum, & vniuersi cætus Hierusalem, decreuerunt, vt facerent Phase mense secundo. Et inferius. Immolauerunt autem Phase Domino decimo tertio die mensis secundi. Qui mensis secundus cum partim Aprili, partim Maio correspondeat, ab interlineari glossa dictus est Nisan respectu celebrationis Paschę. Quæ semper primo celebrari consueuit mense: isq; Nisan appellatus; ob id explicuit (mense secūdo) idest Nisān, qui à Latinis dicitur Maius. Nec putes me velle dicere, glossam interlinearem eò loci de Paschatis celebratione intendisse, cum luce clarius sit, ibidem diluuij tempus explicasse. Quemadmodum & nos explicamus. Sed dicere volo, glossam interlinearem scire, primum mensem Hebræorum esse Nisan, deinde hoc mense celebrari Pascha. Insuper Hebræos aliquando mense secundo celebrasse Pascha: tempus verò celebrationis propriè fieri in mense Nisan: respectu huius, mensem secundū vocauit Nisan. Conciliantur itaq; Doctorum placita sic. Nempè, mensem Nisan aliquādo Martio nostro, aliquando Aprili congruere. Quoniam initium eius præcedit quandoq; æquinoctium vernum, quandoq; subsequitur: secundum quod annus Embolismus propè, vel longè fuerit. Id scripsit Ioannes Lucidus in opusculo de die vero Passionis Christi cap.4. & Sanctes Pagninus in suo thesauro Linguæ sanctæ, dictione Nisan. Postremò verò Hieronymus de la Rua Toletanus controuersiarum theologicarū partim positiuarum, partim scholasticarum, parte priori, controuersia prima positiua. Et Hector Pinctus in cōmentariis super Ezech. cap.1. Sed negotium confirmare videtur Ionathas Caldæus: dum interpretatus illud Ezech.1. & factū est in tricesimo, in quarto, in quinto mensis &c. sic dilucidauit. Hebraismus est, ac si dicat, in quinta die mēsis, in quarto mense, qui in ordine mensium est Iulius. Id testatur idemmet Hector Pinctus in commentarijs super Ezech.cap.1. Et tamen, hic mēsis apud nos à Martio inchoantes, quintus est; & Ionathas vocat quartum, quia mensis Nisan Aprili nostro, tunc respondere debebat. Verum vniuersaliter de mensium Hebræorum nominibus, aliarumq; nationum, vide Bedam præsbyterum inde temporum ratione, & Ioānis Nouiomagi scholia eo loci, vbi illorum menses numerant, atq; primum Nisan vocant: eumq;, cui nostrorum mensium concordet, perspicies. Vide etiam Eucherium libro secundo instructionum ad Salo-

nium

Secunda explicatio.

Hebræi aliquando mense secundo celebrarunt pascha.

Doctorū conciliatio.

Mensis Nisan cur aliquādo Martio nostro, aliquando Aprili correspondet.

Io. Lucidus.

Sanctes Pagninus.

Hieronymus de la Rua.

Hector Pinctus.

Ionathas Caldæus.

Hector Pinct.

Beda.

Io. Nouiomagus.

Eucherius.

nium capite septimo; Theodorum Gazam, & Lilium Gregorium in libello de annis, & mensibus.

Theodor' Gaza.
Lilius Gregorius.

De anni Hebraici quantitate. Cap. XVIII.

NQVIRERE oportet, quænam sit Anni communis Hebræorum quātitas ob diuersa Illustrium virorum placita. Et in primis supponitur annum vtriusq; luminaris motione, olim meritum esse, sed apud Hebræos Lunæ progressu. Hoc iam superius satis est explicatum. Nihilosecius sunt etiam Clariora Doctorū testimonia D. scilicet Basilij, Augustini, Ambrosij, Eucherij, Iunilij, & cæterorū. Qui ad annos agendos Solē, atq; Lunā principes constitutos docent. Itaq; cuncti in hoc consentire videtur, Iudæos annum nouisse lunarem. In quātitate tamen dissident præcipuè aliqui ex iunioribus. Nam Caietanus Cardinalis super octauum caput Geneseos, sentit annum, ne dum apud veteros ex diebus trecentis, sexagenisq́; constasse iuxta numerum graduum in signifero, verum apud Hebræos tempore Noè, seu Moysi. Idq́; probat quod dum 8. Gen. Noè integer supputatus est annus, non nisi trecentum, & sexaginta collecti sunt dies. Sicq́; ex illius literæ testimonio tot diebus annū constasse existimat. Hunc sequitur Iacobus Naclātus Florentinus ordinis Prædicatorum Episcopus Clugiensis in scripturæ suæ medulla cap. 4. præludiorum ad arcana Christi; quo in loco docet, Ægyptios hunc celebrasse annum, Græcos itidem, atq; Romanos, & ante hos Hebræos: nihil tamē determinat. Huiusmodi sententiæ fuit olim D. Augustinus, Ambrosius, & alij. D. Augustinus lib. 15. de Ciuitate Dei cap. 4. ad Marcellinum habet hæc verba. Tantus Mensis, quantus & nunc est, quem Luna cępta & finita concludit: tantus annus, quantus & nunc est, quem duodęcim menses lunares, additis propter cursum Solarem quinq; diebus, & quadrante consumant. Diuus Ambrosius lib. 4. Hexameron cap. 5. ait, in annos ordinatos esse Solē, & Lunam: Luna per tricenos dies duodenis vicibus suum cursum conficiens, consumat annum secundum Hebræos, aliquibus adiectis secūdum Romanos bissexto semel intra quinquēnium vnius diei adiectione celebrato. Tamen hoc addunt, annum haud 360. diebus celebratum, sed 365. intercalarem 366. quemadmodum & nos vsq; in hodiernum obseruamus diem. Verum an tempore Noè tantus fuerit annus dubium est; Nec id ex D. Augustini scripto, ac Ambrosij elici potest. Nec Caietanus aliquod adducit testimonium. Immo ex illis Genesis capitibus (meo quidem iudicio) nequit certo sciri Hebræos tales annos tunc obseruasse, etiam lunares pręcisè. Habemus tamen ex magno

Basilius.
Augustinus.
Ambrosius.
Eucherius.
Iunilius.
Caietanus.
Annus quib' diebus ne dū apud veteres, sed etiā Hebræos consta bat.
Genesis.
Iacobus Naclantus.
Annus apud Aegyptios, Græcos, Romanos, & Hebræos idem.
D. Augustini testimoniū.
D. Ambrosij sententia.
D. Augustin'
D. Ambros'.
Caietanus.

D. Basilius.

gno Basilio capite sexto Hexameron: Lunam esse anni effectricē: eoq; Hebræos vetustissimo tempore vsos fuisse. Quod si tempus vetustissimum Noè tempus accipiatur, facile aquiesco, & totus cōtentionis locus relinquatur. Hoc tamen verum est: omnes ferè Doctores in capitum illorum Geneseos expositione, ac aliorum sacræ Scripturæ locorum, in quibus vel mensium, vel dierum, vel annorum, quibus vtuntur Iudæi, fit mentio: omnes (inquam) vna simul expromere, Iudæos: dies, menses, & annos obseruasse lunares. Quod si ita est: alia erit anni quantitas, quàm quæ assignata est, aliaq; fuerit Noemi tempore; si tunc annus ad Lunæ motum attendebatur. Accipiamus ergo manifesta pro suppositis. Annus solaris lunarem superat diebus vndecim. Id haud nostrum est inuentum, sed asseritur à viris, tum diuinarum rerum doctissimis, tum cælestium. Immo natura ipsius motus Lunæ indicat: Est enim huiusmodi superantia, epactalis numerus à motu Lunæ mancus: vt Solis motui æquetur; Quo Lunæ ætas adinuenitur. Si igitur Solis motus annuus motum Lunæ annuum diebus totidem non excederet, rueret Epactæ ratio, ipsæq; Lunæ dies minimè indagarentur: Quod est contra experientiam, & communem hominum vsum; qui Epacta dies Lunæ inuestigant. Solis motus diebus 365. ac senis ferè horis completur: his relictis (parui enim sunt momenti) subtrahe à 365. vndecim remanent 354. Is est annus Lunæ communis. Quod si nō placet, accipiatur aliud suppositum. Nempè apud Iudæos, & in scripturis præsertim, dies, menses, & annos ad Lunæ motum exigi: Nō quem septem, & viginti diebus, & horis ferè octo absoluit; sed quem perficit, vt rursum Soli se copulet: illū etenim donec, à quo digressa est regrediatur punctum obseruat, hunc verò, vt rursum innouetur: quem motum (vt superius diximus) viginti nouem diebus. Horis duodecim scrupulis quadraginta quatuor complet. Multiplicentur igitur dies cum fractionibus duodecies, resultabit verus annus Lunæ communis dierum 354. horarum octo, scrupulorum octo, & quadraginta. Vtraq; ratio valida est, altera ratione Epactæ, altera ratione motus Lunæ æquissimi, qui medius ab Astronomis vocitatus est. Patet igitur anni quantitas hebræorum. Sunt deinde grauissimorum hominum testimonia; qui omnes annum lunarem minorem solari diebus vndecim anumerant, ipsumq; diebus 354. constantem efficiunt. Rupertus Abbas super octauum cap. Gen. post quam dixit Noemi tempore dies in Lunam computasse menses: sequutus est. Cuius duodenis mensibus, supercrescentes vndecim solaris anni dies Embolismi cedunt. Itē super illud Gen. 1. vt sint in signa, & tempora, & dies dicit; Annus siquidem communis, idest duodecim mensium est 354. dierum. Abulensis quoq; super Gen. 8. cap. in responsione ad octauam quæstionem; Annum Lunæ, minorem anno Solis vndecim diebus asseuerat. Iunilius, super illud,

Quo anno vsi sunt Hebræi.

Doctorū sententia Hebræos obscurasse annos lunares.

Annus Solaris quot diebus lunarem superat.

Exuberantia dierum Anni Solaris supra lunarē quid sit.

Motus Solis quot diebus completur.

quo pacto inuenitur ann' lunaris.

Hebræi dies, menses, & annos iuxta lunæ motū obseruant.

Quātitas mēsis Hebræorū.

Quantitas anni communis Hebræorum.

Rupertus.

Genesis.

Abulensis.

Iunilius.

lud, vt sint in signa &c. Luna (inquit) facit annum cõmunem 354. dierum: cum duodecies spacium sui cursus peregerit: idem sentit Hugo Cardinalis 12. Exodi. Idem Carolus Sigonius lib. 3. de Republica Hebræorum cap. 1. Idemq; docent plusquàm centum viri doctissimi. Sed consulæ Speculum doctrinale Vincentij Beluacensis Episcopi ordinis Prædicatorum: consule (inquam) libri decimiquinti cap. octuagesimũ nonum, & nonagesimum: & Catolicon in dictione Epacta. Sed obstat D. Augustini auctoritas, & Ambrosij, quorum doctrinam semper amplexi, & venerati sumus. Ideo dicimus D. Augustinum. Et Ambrosium de Anno lunari, non præcisè loquutos fuisse, sed largo modo iuxta cõmunem vsum. Communis quidem vsus nationum cuilibet mensi lunari triginta dies tribuit. Nam in Epacta indaganda vndecim dierũ additione vsque ad trigesimum percurrunt diem, quibus démptis residuum faciunt Epactam. Multiplicetur deinde duodecies triginta, emergit num. 360. Qui ad Solis cursum redactus, quinis indiget diebus, & quadrante. Annus verò lunaris præcisus fit dierum 354. de quo minimè intendebant Augustinus, & Ambrosius. Simili etiam modo potest intelligi Caietanus. Quod si aliquis (vt Caietanus) in annorum Noemi supputatione persistere voluerit, sicq; præcisus Lunæ annus dierũ 360. non 354. erit: Quamuis Caietanum semper dilexerimus, illiusq; doctrinam toto pectore insequatis audacter defenderimus, (vir profectò extitit ingenij acumine, & doctrinæ vbertate nulli secũdus) nihilosecius haud ambigimus respondere: sensum illius literę aliter à multis exponi: ac in illorũ capitum explicatione Doctores parum cõstãtes haberi. Dum alij dies, & menses à Noemi natiuitate, alij à mundi exordio, alij à Cataclismo supputent. Plerũq; illos centũ, & quinquaginta dies, diebus pluuiæ 40. succedere faciũt: vti Rabbi Salomon: Caietanus: Lippomanus Catena, & Naclantus. Alij ab ingressu Noè in arcam numerant, vt Hugo de Sancto Victore cum reliquis; ita, vt inter tot opinionum diuersitates, varietatesq; expositionum. Quæ sit veritas, ignoretur. At qui fieri poterit, quò ratio saluetur Epactæ? Quinque esset numerus Epactalis; consulæ Lunæ ætatem, inuenies? Nec dignus excusatione censetur, Naclantus, cum loco supracitato asserat, dies in scripturis ad motum Lunæ requiri, non alium quàm quem diebus viginti nouem: horis duodecim, & ferè quatuor, ac quadraginta minutis perficit: & post modum lunarem annum trecentorum sexagenorumq; dierum docet; & si horarum non dissimuletur ratio palã adiiciendi sunt quinq;. Si illum Luna obseruat motum, palam quod dies 354. horis 8. m. 48. non alij resultant.

Hugo Cardinalis. Carolus Sigonius. Vincentius Beluacensis. Catolicon. Obiectio. Responsio. Vsus nationũ cõmunis cuilibet mẽsi lunari 30. tantum dies tribuere. Annus lunaris præcisus. Caietanus si aliter sentit refellitur. Caietani la°. Varia supputatio dierum 2. mẽsium in Genesi. Rabbi Salomon. Caietanus. Lippomanus Catena Naclantus. refellitur Naclantus.

De

De ratione mensium Hebræorum. Cap. XIX.

NOTIFICATA lunaris anni quantitate, necessario mensium ratio dignoscitur: quorũ aliquos triginta diebus: aliquos viginti nouem constare fecimus. Et rectè quidẽ. Nam, & si anni quantitas dierum 354. h.8. min.48. supputata fuerit. Sicq; viginti nouẽ diebus, horis duodecim, scrupulis quadraginta quatuor, mensis vnusquisq; condi debuerat. Nihilominus si accurratè perpendatur duas lunationes nouem, & quinquaginta dies conficere, aptè id factum arbitrandum est, triginta primo, viginti & nouem, secundo, mensi dies tribuisse, & ita vsq; ad vltimum. Nam cum pro integro die, illæ duodenæ horæ computari nequeunt; seruari necessum erat; vt alter triginta, alter viginti nouem dierum, mensis haberetur. Idq; omnes ferè Doctores docent. Rupertus Abbas super illud Gen. 1. vt sint in signa, & tempora, & annos &c. dicit. Est autem mensis dierum viginti nouem, ac semissis. Et octauo capite super illud: Mense secundo septima. Et vigesima die mensis, arefacta est terra &c. inquit; Manifestè liquet annos singulos duodecim mensium: menses autem alios triginta, alios vnde triginta dierũ, in illis tot annorum hominibus computasse secundum Lunam. Lyranus quoq; eo loci consentit Iudæos primum mensem dierum triginta, secundum vigintinouem conficere, & sic de reliquis. Rursus Oleaster, mensem (inquit) semper constasse triginta dierum, vel circiter. Abulensis insuper loco supracitato, de mensibus (ait) lunaribus est sermo. Et isti mẽses sic diuiduntur vulgariter, quòd vnus teneat triginta dies, alius viginti nouem: quia in viginti nouẽ, & dimidio completur cursus Lunæ; sed quia illa dies non potest diuidi, dantur vni mensi triginta dies, alteri viginti nouem. Aliter supputat Theodoretus, dum docens, quòd ex Lunæ cursu mensium numerum discere possimus; retur trigenis diebus sex horis minus, cursum suum perficere. Ergo mensis erit dierum vigintinouem, horarum decem, & octo. Supputentur dies, & horæ. Annus lunaris communis erit dierum 357. Ruit ratio Epactæ augendo, anticipiant enim dies tres. Solaris igitur annus hunc excederet diebus octo, & quadrante; sed Cardinalis Caietanus illomet loco, putat mensem Hebræum constare ex diebus viginti, & nouẽ dumtaxat: & sic annum ex 348. Desunt pro singulis mensibus horæ duodecim, scrupula quatuor & quadraginta: quæ sex dierum errorem pariunt; quicquid sit de scrupulis, parui enim sunt momenti, ac in anno Embolismico omnia adæquãtur, & in decẽnouẽnali. Destruitur igitur natura Epactæ minuendo. Annum hunc lunarem superaret solaris diebus decem, & septem. Hæc sunt eius verba. Si supputaueris à die, quo

Mensium Hebræorum diuersitas.

Rupertus Abbas.

Lyranus.

Oleaster.

Abulensis.

Theodoreti supputatio de mensibus Hebraicis.

Caietani deceptio.

incæ-

incæpit diluuium vsq; ad diem hunc: summabis annum, & nonaginta vnum dies; qui conficiunt menses sex, & dies decem, & septem: deputando modo Hebræo cuilibet mensi tribuere viginti nouem dies. Ita quòd decima septima dies septimi mensis, fuit centesimus nonagesimus primus dies à principio diluuij. Contradicit etiā sibi ipsi Caietanus: dum in eiusdem octaui capitis principio, postquam annum ex diebus trecentum sexaginta cōstare iuxta numerum graduum in Zodiaco, docuerit, eumq; obseruasse Hebræos tempore Noë, seu Moysi; idq; cum cuilibet mensi tricenos concesserit dies: paulò inferius dicat ex diebus 348. solum mensi cuilibet viginti nouem dies tribuens. Nec verum est Hebræos cuilibet eorum mensi dies tantum viginti nouem tribuisse: Id ex dictis liquet, & ex dicendis manifestū erit. Sed remur, quòd aliqui rentur, Caietanum doctissimum, & numquàm satis laudatum, in explicatione Scripturæ ad literam Hebræis sui temporis vsum fuisse. Quod & significare videtur in commentarijs super Psalmos in præfatione; à quibus vel deceptum iudicamus, vel in rebus Hebraicis eos ineruditos prorsus (quamuis Hebræi) existimamus. Ex his apud Hebræos regulariter annos semper fuisse duodecim mensium habetur. Vnde si verum est quod dicūt, Cingium Sabinorum Regem annum in duodecim diuisisse menses, vel (vt in Euterpe auctor est Herodotus) Ægyptios primum, annum, anniq; diuisionem in menses comperisse: prior tamen apud Iudæos extitit obseruatio hæc. Cum enim annū obseruent lunarem. Isq; duodenis mensibus, diebus scilicet 354. perficiatur: manifestum est, ante omnes nationes hunc fuisse annum apud Iudæos, etiam ante diluuium tempore Noë: Nam ex Genesis 8. cap. elicitur annum mensium duodecim fuisse. De vtroq; tamen anno, vide Franciscum Bordinum Corrigiensem in sua Chiliade responso 335.

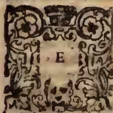
Caietani contradictio.

Excusatur Caietanus.

Quis diuisit annū in duodecim mēses. Herodotus.

Franciscus Bordinus.

De anno Hebræorum Embolismico. Cap. X X.

EST denuò accurratè animaduertendum, præter illam anni Hebraici diuisionem, quam aliqui commemorant in vsualem scilicet, legitimum, & emergentem; & eam, quem naturalem, & vulgarem; ciuilem, & sacrum dicunt: Hanc esse præcipuam. (prima enim anni principiū respicit, secunda quantitatem) Annum duplicem esse, communē, & embolismicum: communis iam explicatus est, mensium duodecim. Hic quidem triginta dierum: hic verò vigintinouem. Ita vt dierum 354. horarum 8. minutorum 48. absolui comperitur. Embolismicus autem sic à calculatoribus nuncupatus: mensium tredecim. Quorum vltimus dierum duorum & viginti, atque trium, & viginti: vicibus alternatis

Varia anni Hebraici diuisio.

Annus Hebræorum duplex.

Quid est annus cōmunis.

Quid Embolismicus.

asserit esse Sigonius libro tertio de Republica Hebræorum capite primo. Quandoquidem quo lunaris annus ad solarem reduceretur, vndecim dierum intercalatione opus erat, & quadrãtis: quos Iudæi secundo, & quarto anno interponebant post mensem duodecimum, qui dicitur Addar. Hic verò mensis dierum duorum, & viginti, ac trium, & viginti, vicibus alternatis habita ratione quadrantis fiebat: & vocabatur Veaddar ואדר quasi alterum Addar. Hoc quoque docet Lyranus 12. Exodi. Veruntamen sentit in tertio anno Iudæos facere decimum tertium mẽsem. Igitur Carolus Sigonius annum Embolismicum dierum 376. aliquando 377. putat. Nam vicenis, & duobus additis 354. resultabant 376. vicenis, & tribus 377. At melius est decimũ tertium mensem triginta dierum fore, seu meo quidem iuditio, viginti noue, & semissis, quam viginti & duorum, vigintiq; & trium. Quandoquidem Iudæi cum à Neomenia, mensis exordium inchoant, iam septem ferè dies deessent; antequam à noua Luna mensis initium exordiretur. Id sequutus est Iunilius, quid, vt anno solari posset concordare Lunæ circuitus, tertio quoq; anno, vel secundo tertium decimum addit mensem, annumq; dierum 384. fieri adnotat. Similiter Rupertus docet. Si Embolismus, idest tredecim mensium sit annus, sic dierum 384. extat. Et verè sic est. Nam hunc annum Embolismalem dierum 384. solũ Sancto Moysi diuinitas reuelatum fuisse testatur Durandus Episcopus Mimatensis lib. 8. sui rationalis diuinorum officiorum cap. 10. Sed ex huius occasione, adnotatione dignum censuimus: quod quamuis anni Hebraici præcipua diuisio sit in communem, & Embolismicũ: Adhuc ab eis communis diuiditur in communem deficientem, & in abundantem. Deficiens annus volunt, vt diebus 353. constet, abundans verò diebus 355. Embolismicus itidem in deficientem, & abundantem. Diuiditur. Sed deficiens est dierum 383. abundans 385. Hæc clarius habes in tabula magni Cycli Hebræorum. Cur verò tam diuersus apud Hebræos extet annus, prouenire dicimus ex diuerso Lunæ motu. Hinc patet annum Iudæorum Embolismicum, seu eundem annũ iuxta Scripturæ vsum acceptum non esse trecentorum, ac nonagenorũ dierum, vel circa propter diei quartam, vt censuit Naclantus, loco supra citato, sed 384. Quandoquidem menses, seu anni in sacris literis explicati sunt lunares, vt cõstat Doctorum omnium dilucidationibus. Naclantus verò, quamuis idem referat: dicens annum Embolismicum esse dierum 390. hic solaris erit non lunaris: seu meo quidem iudicio, nec solaris, nec lunaris: hic enim diebus 354. (vt dictum est) perficitur, si communis est; Ille verò 365. absoluitur cum quadrante; sed si Embolismicus, lunaris erit dierum 384. solaris 366.

Sigonius. quomodo intercalabant Hebræi.

Mensis intercalaris apud Hebræos.

Lyranus quid opinatur de intercalatione Hebræorũ.

Sigoni⁹ quid de Embolismico senticit anno.

Mensis exordiũ apud Hebræos.

Iunilius.

Rupertus.

Annus Embolismicus quot constat dieb⁹.

Annus Embolismalis reuelatus Moysi.

Durandus.

Cõmunis anni Hebræorũ diuisio, & Embolismici anni Hebræorum diuisio.

Naclanti error.

Annus dierũ 390. nec solaris, nec lunaris erit.

De

De festis Hebræorum, & Neomeniarum sacrificio, & huius causa.
Cap. XXI.

NON ab re Iudæorũ festiuitates hic inserere decreuimus, vt sciatur quæ sint magis solemnes, & quæ minus; quæ à Deo, & quæ ab hominibus institutæ: quæ demum legales, & quæ aduentitiæ: cum plerosq; in calendario præfixerimus. Festorum igitur aliqua erant legalia, aliqua propter aliquos euentus ab hominibus instituta. Legalia festa septem: Sabbatum, Neomenia, Phase, Penthecostes, Festum clangoris, seu tubarum. Festum propitiationis, seu expiationis: festum Scænophegiæ, seu tabernaculorum: addimus, & octauum, festum cætæ & collectæ, septimo die post Scęnophegiæ solemnitatem celebratum, & apud eos celeberrimum, & sanctissimum (quamuis ipso etiam die tabernaculorum, fiebat). Reliqua verò quæ in Calendario enumerantur, ab hominibus ob euentus aliquos adinuenta sunt: præter annum septimum, & quinquagesimũ ambos à Deo institutos. Sabbatum in memoriam creationis rerum colebatur, Neomenia in diuinæ gubernationis: Phase ob liberationem populi ab Aegyptiaca seruitute: Penthecostes in eius diei memoriam, quo Deus Moysi tabulis lapideis legẽ dedit in Synai monte. Festum tubarum in memoriam redemptionis Isaac ab immolatione. Festum propiciationis, seu expiationis, in quo ieiunabant, lamentabantur. Deplorabantq; peccata sua: præcipuè ad expiandum peccatum ob vituli adorationem: festum tabernaculorum in diuinæ protectionis memoriam erga Iudaicum populum, quem protexit, pauit, reduxit quadraginta annis per desertum. Fiebat quoq; festum cæræ, & collectæ; in quo à populo necessaria colligebantur ad diuini cultus expensas: populi adunationem, pacemq; in terra promissionis præstitã, significans. Item erat sacrificium quotidie, mane & vespere, ob id iuge vocatum: perpetuam denotans beatitudinem. Sed inter hæc, tria erant illustriora, quibus quotannis omnes virilis sexus ter conuenire in vrbem sanctam Hierusalem debuerant ex omnibus Iudææ finibus, atq; sacris interesse: Pascha, Penthecostes, & Tabernacula. Vide Exodi caput vigesimum tertium, & secundi Paralipomenon octauum. Verum de septimo anno cõsule Exodi vigesimum tertium Leuitici 25. de quinquagesimo, qui erat Iobelęi, vide vigesimũ quintum Leuitici caput. Similiter Holocaustomata, oblationes, libamina: Sacrificia, & cætera ad vnumquemq; festum pertinentia vide suis in locis. De sacrificiis iugis Exodi cap. 29. num. 28. Leuit. 23. & 2. Paralipom. 11. de Sabbato vide Exodi 16. Leuit. 23. de sacrificio num. 28. de Paschatæ, & azimis Exodi 12. Leuit. 23. & Deutoronomij 16. de Penthecostę Leuit. 23.

Festorum Hebræorum diuersitas.

Festa legalia quot, & quæ.

Festa ab hominib' instituta.

Festorum Hebræorũ significationes.

Sabbatum.

Neomenia.

Phase.

Penthecostes

Festum tubarum.

Festũ expiationis.

Tabernaculorum festum.

Festum cæræ, & collectæ.

Sacrificiũ iuge.

Inter Hebręorũ festa quæ illustriora.

numerum decimum octauum, & Deutoronomium decimum sextum; de festo tubarum vide Leuitic. 23. Item de festo expiationem Leuitic. 23. & 16. De festis collectarum, & tabernaculorum vide Leuitic. 23. nume. 29. Deutoronomium 16. Exodi 24. & 34. de Neomenijs numerorum 28. 2. 2. Paralipomenon, & 8. & alibi: sat sint hæc tanquam insigniora adduxisse. Cæterùm cum de Neomeniis nostrũ præcipuum sit institutum, conueniens erit, ipsarum Holocaustum, & causam celebrationis hic annectere; vt manifesta fiat Iudæorum impietas, & blasphemia in Deum. Holocaustũ igitur, (vt iam supra tactum est) sic se habet. Duo vituli de armento, Aries vnus: Agni anniculi septem immaculati: & tres decimæ similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos &c. causa est in memoriam diuinæ gubernationis. Omnes ferè Doctores hunc locum dilucidantes, sic explicant. Hinc liquet Iudæorũ impudentia, qui non verentur asserere in suo Thalmud ordine quarta dist. 1. Deum ideo Hebræorum populo præcepisse, vt singulis Neomenijs vnius hædi sacrificium peragerent. Ad expiandum scælus à se ipso commissum, quando lumen quod iniustè à Luna ademerat Soli attribuit. Quod accurratius progressus est Daniel Finus Ferrariensis in suo contra Iudæos flagello lib. 9. cap. 5. his verbis. Legitur in libro, qui dicitur Hulin, Thalmudistas dicere, ac in primis Rabbi Symeon: quod Deus peccauerit Sole Lunam lumine minorem fecisse. Vtq; huiusmodi expiaretur peccatum, voluit Deus quolibet nouilunio de Hirco sacrificium fieri. Quemadmodum scribitur num. cap. 28. vbi sic dicitur. Hircus quoque offertur Domino pro peccatis in Holocaustum sempiternum cum cibamentis suis. Et ibi narrat Rabbi Symeon, quòd cũ Luna Solis lumini adæquaret, censuit ipsa diuinæ sapientiæ nõ congruere: vt duo eodem fungerentur diademate, siue decore. Idq; cum delatum Deo ab ea fuisset. Dixit Deus, Minuatur lumen tuum. Hoc audiens Luna, atq; dolens inquit, Domine mundi recta loquuta sum profecto, cur meum iubes lumen diminui? Tunc Deus, vt Lunæ solicitudinem leniret, atq; mæstitiam: decreuit die Solem tantum, Lunam vero die noctuq; lucescere: cui dedit etiam ne sui diminutionem luminis iniquo ferret animo, stellas tanquàm comites, atq; pedisequas. His namq; non contenta, rursus ait. Domine mundi lumen candelæ penes Solem nihil est. Cui Deus. Peccaui inquit, & ad huiusmodi peccatum expiandum, velim, vt in singulis mensium capitibus à populo Israel sacrificium fiat de Hirco in holocaustum sempiternũ. Hæc sunt Iudæorum blasphemiæ, ne dicam nugæ. Ecquis est, qui non videat horũ dementiam. Ecquis est, qui hasce hæreses non detestetur? Sacrilega profecto manus fuit, quæ tam impia ausa est scriptitare, sed magis peruersa mens, quæ talia sensit: obtenebratusq; intellectus, qui similia dixit; sed supra omnia obstinatior voluntas quę Deo attribuit. Quod attribuen-

Holocaustũ Neomeniarũ & causa celebrationis earundem.

Iudæorũ blasphemia in Deum circa causam sacrificij Neomeniarũ

Daniel Fin°. Thalmudistarũ opinio, & Rabbi Symeõ circa holocaustum Neomeniarum.

Hebræorum nugæ, & blasphemiæ.

tribuendum minimè eſt. Quomodo ſuſtinuit Deus, ne fulgur è cælo demiſſus, eiiceret, deſtrueret, euerteret in ſempiternum blaſphemãtem. Sed recepit mercedem ſuam. Cur autem quod per Eſaiam cap. 52. ſcriptum eſt Thalmudiſtæ non adnotent? ſcilicet. Eo quòd iniquitatẽ non fecerit, neq; dolus inuentus eſt in ore eius. Vt quid ergo talia deliramenta confingunt; vt quid figmenta commenti ſunt, peccatum quid aliud eſt niſi auerſio à ſummo bono, auerſus eſt igitur Deus à ſeipſo? abſit vt talia exiſtimemus, non enim eſſet Deus ſi peccatum feciſſet. Eſt enim ita eſſentialiter bonus, vt nemo bonus niſi ſolus Deus. Eſt enim infinitæ bonitatis fornax; eſt veluti auri ſolidi ſtatua, quã ſi ſemper attigeris, ſemper aurum deteges. Eſt aurum purum ſolidum, & electum. Nominum vero bonitates veluti ſcintillæ è fornace exiliẽtes, immo ad Dei probitatem relatæ, ſicuti ferra rubigine conſumpta: deniq; ſicuti ſtatuæ fictiles auro contectæ, quas ſi attigeris fragilem deteges materiam. Innumeras ferè auctoritates quæ Dei bonitatẽ prædicant, ex ſacris literis adducere potuiſſemus, multaſq; rationes; ſed de his alias Deo annuente: Non enim ad præſens ſpectat inſtitutum omnia afferre. Solum in huius blaſphemiæ, ac nequitiæ confutatione arma inimicorum ſummam: generoſum enim eſt inimicorum telis inimicos confodere. Rerum emanationem à ſummo principio Moſes ennarans. Vtriuſque luminaris productionem ſic proſequitur primo Geneſeos. Fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius, vt præeſſet diei, & luminare minus, vt præeſſet nocti: & Stellas. Et poſuit eas in firmamento cæli, vt lucerẽt ſuper terram: & præeſſent diei, ac nocti, & diuiderent lucem, ac tenebras. Et vidit Deus quod eſſet bonum. Sanctes Pagninus ſic vertit iuxta Hebraicam veritatem. Et fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius ad dominium diei, & luminare minus ad dominium noctis, & ſtellas: &c. Hanc infallibilem veritatem Iudæi inficiari non poſſunt. Quandoquidem magnus ille legiſlator Moyſes in primo Geneſis: qui ab Hebræis Bereſith dicitur. Eam fatetur. Falſus igitur primo eſt huiuſmodi emanationis modus, quem Thalmudiſtæ fingunt. Falſum ſecundo eſt, Deum Lunæ lumen Solis lumini æquaſſe. Nam in principio creationis vtriuſque, lumen, ſic tribuit Lunæ: vt in noctis dominium præeſſet: Soli ita, vt in diei poteſtatem. Id confirmat Regius Profeta Dauid Pſalmo 135. qui fecit luminaria magna. Solem in poteſtatem diei, Lunam & Stellas in poteſtatem noctis. Erroneum tertio eſt, immo dicam, hæreticum, dicere Deum peccaſſe: ſubdidit Moyſes. Et vidit Deus quod eſſet bonum. Omnia igitur fecit Deus, & erant valde bona. Rerum bonitas, eius bonitatem arguit à quo proceſſerunt: ſolum id Deus non fecit, peccatum ſcilicet. Et ſine ipſo factum eſt nihil hoc eſt peccatum. Ioannis 1. cap. Reprehendunt deinde Deum ſtultitia atq; inſipientiæ, ac ſi

Eſaias contra Thalmudiſtarum opinionem.

Peccatũ quid eſt.

Quomodo Deus eſt bonus.

Hominũ bonitates quæ.

Confutatio opinionis Thalmudiſtarum.

Sanctis Pagnini verſio.

Geneſis.

Dauid propheta.

Dicere Deum peccaſſe, eſt Hæreticum.

Deus quid nõ fecit.

quæ fecerat, haud ſapienter feciſſet, & tamen omnia in ſapientia fecit Dominus: cuius ſapientiæ non eſt numerus. Pſal. 146. obmuteſcant infelices, & nolint de Deo, qui ob illorum gratiam tot mirabilia fecit in terra Ægypti, hæc ſtulta loqui: & reſipiſcant aliquando, ne gehennalibus flammis in æternum afficiantur. In memoriam diuinæ gubernationis Deus præcepit, vt in ſingulis menſiũ exordiis Aries in holocauſtum ſempiternum offeretur, non ad expiandum ſcælus ſuum.

Pſalmus.

Cur De' præcepit Neomeniarum ſacrificium.

De ordine, ac Calendarij Hebraici ratione. Cap. XXII.

VPERFLVVM non erit Calendarij ordinem atq; rationem hic enarrare, præſertim ratione anni emboliſmici: cui additur tertius decimus menſis. Ordo igitur prædicti Calendarij, hic eſt. Primo anni Hebraici dies inſeruntur, (anni dico, communis) ſecundo Lunæ motus, & aſpectus, per quos menſes obſeruant: Tertio dies menſium, vltimo feſti, & profeſti dies, Ieiunia, obſeruationes, Liſamina &c. In menſium capitibus ſemper eſt Neomenia, quia à noua Luna exordia menſium incipiunt. Vnde manifeſtum eſt, abſq; Lunæ nouæ aſpectu, nõ ſolum Neomenias non poſſe ab Hebræis ſciri, Verum etiam reliqua feſta, vel inſignia, vel minus illuſtria celebrari. In anno autem emboliſmico additur tertius decimus menſis, & tunc feſtum phurim minus, celebratam quartadecima Luna mẽſis Addar, celebratur quartadecima die menſis Veaddar. Phurim maius celebratum quintadecima die illius menſis, protenditur vſq; ad quintamdecimam Lunam huius menſis Veaddar: reliqua vero, prout iacent. Menſis deinde primus poſt Veaddar erit Niſan, cuius initium iuxta hanc infallibilem regulam ſemper prima Luna æquinoctio verno propinquiori, obſeruandum eſt. Calendarium verò diebus 354. ſolum conſtare fecimus. Nam hic eſt verus annus Lunaris cõmunis, & ordinatus Hebræorum, & non alius. Et quãuis Hebræi aliquando celebrant annum communem ordinatum, aliquando creſcentem, aliquando deficientem: ſimiliter emboliſmicum, quandoq; ordinatum, quandoq; abundantem, quandoq; deficientem (vt patet in tabula magni Cycli Hebræorum) in qua ſunt radices pro annis Hebraicis conficiendis, ex quibus facilè varias anni Hebraici quantitates condere potuiſſemus: Qui anno Domini cuilibet correſpondere quiuiſſet. Nos tamen Iudæorum prauitatẽ inſpicientes nunquàm ex eorum Epochis Paſcha ſuum ſexta Sabbati celebrare, nec celebraſſe, immo nec celebraturos: qua feria Ieſus Chriſtus Saluator noſter pro totius mundi reparatione ligno Crucis affixus fuit, clauis cõfoſſus; & tandem vt morte ſua vitam nobis vendicaret, ibidem mortuus:

Calendarij ordo qui.

Sine nouæ Lunæ aſpectu nõ poſſunt Iudæi nec Neomenias celebrare, nec reliquas feſtiuitates.

In anno Emboliſmico feſtum phuris minus quãdo celebratur, & feſtũ phurim maius?

Principium menſis Niſan quando?

Annus lunarij verus Hebræorum.

Anni Iudæorum varietas.

Iudæi nunquàm ſuũ Paſcha ſexta Sabbati celebrant.

tuus: eo cõstruximus modo, vt Iudæorum Pascha quod quintadecima Luna,& consequenter quintodecimo die primi mensis Nisan à Domino Iudæis præceptum est, obseruari; cuius initium quartadecima Luna ad vesperam sumebatur: sextæ Sabbati rectè congruisset: cum eo die, & non alio crucifixus fuerit,ac mortuus. Nam Iudæi dicunt Christum Saluatorem nostrum nunquam die Veneris fuisse crucifixũ, quia post secundam Templi reædificationem ex patrũ traditione,nunquàm feria sexta, Pascha suum celebrarunt. Idq; cõfirmare nituntur Gamalielis Christi discipuli auctoritate,qui in libro suo,cuius inscriptio est, De Solis,& Lunæ motibus, anniq; ratione; sic scribit. Statuerunt Doctores Patres nostri Neomenias,& festa in tẽpore conueniente ne Sabbati honor minuatur, aut alia præcepta violentur. Statuerunt itaque Neomeniam nunquàm feria prima, feria quarta, vel sexta posse contingere: festum expiationis nunquam feria prima, tertia, neq; sexta. Pascha verò nunquam feria secunda. Feria quarta, & sexta obseruari posse,quod & sequitur Paulus Burgensis super Matthæum cap.26.super illud: prima dies azymorum, nulla fretus ratione. Hac itaq; auctoritate Iudæi negant Christum Redemptorem nostrum feria sexta Crucis patibulo affixum. At de libro Gamalielis iam citato, vtrum sit illius,aut alterius dubium est. Primo cum hucusq; non reperiatur, secundo quia Hebræi hodierni temporis nihil tale referunt: tertio, cum hoc mense Augusti 1598. tradito nobis à D.Ioanne Vincentio de Porta viro vndequaq; doctissimo libro de emendatione temporũ Iosephi Scaligeri de quarumcumq; rerum notitia benemeriti, Neapoli iã recognito; inuenimus in initio lib.7. Spicilegium computi Hebraici sine auctore,similiter Methodum computi: regulas feriarum, Canones Kempharum, & æras annorum mundi. In regulis verò feriarũ hos 19. Canones ab eodem ex Hebræa in Latinam conuersos. Annus communis Hachaz Gada. Annus Embolimæus Hachaz Hoz. Adù in omnibus annis. Iàh in diebus 2.3.5.7. Gatrad in cõmunibus. Bdtu takphat post Embolismum. Numquàm Bàdu phase. Nunquàm Gàhaz solemne Penthecostes. Nunquàm Adù caput anni. Nunquàm Zàbad phurim. Nunquàm Hagu dies Kiphurim. Nunquàm Bach,neq; Gach,neq;Gasch, neque Zach, neq; Hach in cõi. Nunquã Hach,neq; Gasch in embolismo. Semper primus dies Nisan est primus phase. Semper Penthecostes est feria secũda phase. Semper caput anni, & æra eius est feria tertia phase. Semper festiuitas legis est feria quarta phase. Semper ieiunium Kiphur est feria quinta phase, Semper phurim præteritum est feria sexta phase. Ex quibus canonibus anni quantitatem modo suo Hebræi conficiunt, celebrantq; festa. Iam nõ est Gamalielis, sed alicuius incogniti Hebræi; nisi dixerint: ex his canonibus Gamalielem excerpsisse; & suo quem de Solis, & Lunæ motibus, anniq; ratione conscripsit, inseruisse

Quando celebrandum Pascha Iudæorũ iuxta Dei præceptum.

Iudæi negant Christũ crucifixũ die veneris, & cur.

Gamaliel Christi discipulus.

Iudæi quã no non celebrãt Neomeniã, festum expiationis: Paschalis.

Ambiguũ est num sit Gamalielis liber præcitatus.

Io. Vincẽtius de Porta. Iosephus Scaliger.

Canones festorum, & feriarũ Hebraicarũ translatarum.

Nec id possunt Iudæi subterfugere. Quod scilicet, in festo Paschæ Iesus Christus neci addictus fuerit. Sunt tamen super illis Ioannis verbis, & ipsi non introierunt in prætorium, & non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha, Doctorum testimonia. Chrysostomus dicit. Quoniam tunc Iudæi faciebant Pascha. Augustinus explicat. Dies enim agere cœperāt azymorum, quibus diebus contaminatio illis erat in alienigenæ habitaculum intrare. Et Alcuinus. Quartadecima Luna Dominus, sicut, & alij Iudæi Pascha celebrauit. Quintadecima Luna quando magna solemnitas celebratur est crucifixus. Et Theophilatus. Voluit in Paschate crucifigi, quia ipse verū erat Pascha. Sed quid Doctorum auctoritatibus immoror? Sunt Euangelistæ, qui concorditer diē cœnæ Iesu Christi filij Dei vespertina hora, diei Iouis fuisse, in quo Iudæi Pascha tunc cœperant, constanter affirmant: cuius nocte captus, ligatus, mane inito consilio ad Præsidem præsentatus, flagellatus, coronatus vocibus Iudæorum tumultuosis morti condemnatus, tandem crucis patibulo affixus fuit. Hæc non sunt nugæ, nec res ab hominibus excogitatæ, sed ab ipsa veritate infallibili pro hominū salute exequutæ, vt scripturæ adimplerentur. A quibus, Doctores quicquid dicunt, excerpunt. In festo igitur Paschatis Christo passo. Tunc dies veneris occurrebat. Scribitur enim Ioannis 19. Erat autem parasceue Paschæ hora quasi sexta. Super quo Alcuinus parasceue, idest præparatio: Hoc nomine dicebatur sexta Sabbati, in qua præparabant necessaria Sabbato, vt de manna dictum est. Sexta die colligetis duplum, quia sexta die factus est homo, & in septima requieuit Deus. Ideo sexta die pro homine patitur. Idem penitus dicit Rabbanus super 26. cap. Matthæi, super illud altera autem die, quæ est post parasceuem, vt habetur ex cathena aurea D. Thomæ. Idem Beda super 15. cap. Matthæi parasceue Græcè, Latinæ, præparatio dicitur, quo nomine Iudæi: qui inter Græcos morabantur, sextam Sabbati appellabant: eo quod in illo, ea quæ requiei Sabbati necessaria erant, præparare solerent. Quia ergo sexta die homo factus est, septima autem die cōditur ab omni opere suo requieuit: rectè Saluator sexta die crucifixus humanæ restaurationis impleuit arcanum. Idem confirmare videtur illud Ioannis 19. Iudæi ergo quoniam parasceue erat, vt non remanerent in cruce corpora Sabbato, erat enim magnus dies ille Sabbati, rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, & tollerentur. Ex quibus verbis quis est, qui negabit, quod si ob diei Sabbati reuerentiam non permiserunt, vt crucifixorum corpora in crucibus remanerent, sed inde sublatis, non contaminabatur dies Sabbati, quia magnus, tum propter Sabbatum, tùm ob Paschatis festum, & dierum azymorum, erat dies ille Sabbati, parasceue non erat dies Sabbatum præcedens, ipsiq; continuus, Sabbatumq; parasceue subsequēs? Tractatum opportuisset edere specialem

Chrysostomi testimoniū, quod Christ' passus fuit in paschate.
Testimoniū D. Augustini
Alcuini auctoritas.
Theophilacti
Ratio cur in paschate pati voluit christus.
Christus quo tempore vlti-mam perfecit cœnam.
Alcuinus.
Parasceue dicebatur feria sexta, & cur.
Rabbanus.
D. Thomas.
Beda.
Parasceue nomen Græcū.
Homo qua die fact' est.
Ioānes Euangelista.
Iudæi cōuincuntur.

Pascha Hebræorũ in scripturis tam 14 quàm 15. Nisan dicitur.

Dubiũ de die passionis christi.

si rationes, siq; Doctorum auctoritates, afferre voluissemus. Quare nescio cur Scaliger optimus vir dixerit, quod etsi Christus passus sit feria sexta: non tamen erat paschæ festum, cum Pascha in sacris biblijs, etiam iuxta Scaligerum, tam 14. quam 15. Nisan dicatur, & feria sexta 15. Nisan, vel 14. erat. Igitur Paschæ festum erat. Verumtamen non ita solemne, vt sequens: ac ideò præparabunt necessaria pro Sabbati die, qui magnus erat ob sabbatismum, & solemnitatem paschalem. Licet illis diebus, etsi solemnes, poterāt aliquid operis facere in his, quæ ad vescendum pertinerent. Vt habetur Exod. 12. Sed mox se offert dubium ex Euangelistarum dictis circa diem passionis Iesu Christi filij Dei. Inquit enim Matthæus 26. cap. prima die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes. Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? prima dies azymorum propriè, & absolutæ illo anno fuit feria sexta, sicut & nos in calendario præfiximus: si hoc verum est. Sabbato esset crucifixus Saluator noster, non sexta Sabbati. Idem dicunt Marcus 14. cap. & Lucas 22. Sed facilis est responsio, si cōsideretur Iudæos semper à Vesperis inchoare dies festos, qui ad sequentes vesperas terminabantur. Vocant igitur Euangelistæ primam diem azymorum diem Iouis non absolutæ, sed illius legale initium, qui verè quartadecima Luna, ac per hoc quartadecima die primi mensis inchoabat. Vnde signanter addidit Marcus 14. cap. quando Pascha immolabant. Nam simul pascha, & azyma incipiebant. Nihilominus dies Paschatis succedens verè primus dies azymorum dicebatur, qui etiam Pascha appellabatur. Vnde hinc diluitur dubium ex Ioannis dictis 13. cap. scilicet quando dixit ante festum Paschæ, vbi cęteris Euangelistis contrarius videtur. Hi enim in Paschatis festo Christum cęnatum dicunt, Ille verò ante festum. Quod cũ ita sit, tertiadecima Luna (vt dicunt Gręci) cęnasset, dieq; Iouis esset crucifixus; nam die sequenti post cęnam fuit crucifixus. Hoc inquā dubium diluitur modo prædicto, scilicet: quod si ante festum cęnatum dicit Ioannes, intelligitur ante festum Paschæ, idest ante primum diem azymorum absolutè, non ante illius legale initium: & per hoc quartadecima Luna. Vnde & quintadecima fuit crucifixus. Euangelista enim primum azymorum diem pro Pascha, Pascha verò pro primo die azymorum sumere consueuerunt. Vnde Græci maximè errant nō intelligentes Euangelistarum intentionem. Quamuis & Caietanus in commentariis super Ioannis 13. cap. respōdeat cænam illam, quoad festi legale initium in Paschatis festo fuisse, quo verò ad naturale tempus cænæ ante festum. Nam cæna erat diei scilicet terminati ante festum, hoc est in vigilia festi. Itaq; Ioannes diem vsualem secundum prandium, supputauit, cæteri Euangelistæ diem legalē, vnde non contrariantur ad inuicem. Sed quia res est cum Iudæis. Etiā se ipsos, ne dum Christum Dominum nostrum, & Doctorum testimonia

Dubii solutio

Dies festos quādo inchoant Iudæi.

Aliud dubiũ de die cænæ Christi.

Græcorũ opinio de die cænæ Christi.

Alterius dubij solutio.

Prima explicatio illi' auctoritatis Io. 13. ante diem festũ paschæ.

Azymorum primus dies, & Pascha idē sunt.

Caietani secunda explicatio de die cænę Christi

Dies cęnę duplex.

nia negare solentibus, videant historicos, legant illos; vbi Iesum Christum filium Dei in eorum Paschatæ, sexta Sabbati, quæ apud nos dies est Veneris, fuisse crucifixum luce clarius intuebantur. Tu autem qui sacri baptismatis lauacro regeneratus es, Intellectus aciem in ea quæ Euangelistæ dicunt, intende, ac quæ in eorum expositione Doctores aperiunt, tota mente reuolue. Attende quod qui non venerat soluere legem, sed adimplere: omnia equidẽ quæ legis erant, vsq; ad exitum animæ, adimpleuit. Attende antiquam sanctæ Ecclesiæ consuetudinem, quæ ab Apostolorum tempore vsq; ad nostra, passionem Domini semper feria sexta celebrauit; Cuius auctoritas cuiuslibet auctoritati anteponitur, cum ea sit, vt à Spiritu Sancto regatur, ob id nec falli, ne fallere potest. Cæterùm Iudæi dicent, non dum auctoritati Gamalielis, qui & ipse discipulus erat Iesu satisfactum est. Cui respondendum arbitramur, librum illum Gamalielis si modo suus fuerit antequàm esset discipulus Christi editum esse. Sed (dices) vel ante, vel post, parum refert, quinimò dicimus, parum referre cum non iuxta propriam sententiam, sed Hebræorum suorum id dixerit. At etiam diximus, qui Iosephus Scaliger rerũ Hebraicarum eruditissimus, nouiter; & si aliquando Gamalielem nominet, nunquàm tamen hunc citat librũ. Mirum quidem cum maximè versatus sit hisce rebus. Sed ex spicilegio computi (vt iam dictum est) ex regulis feriarum elicit Hebræos instituisse translationes polyticas, tam quoad anni quantitatem, quàm quo ad mensium qualitatem, tam quo ad anni caput, quàm quo ad ferias capitis anni mensis Nisan &c. Verum inferius id expẽdemus. Episcopus tamen Forosemproniensis lib.3. secundæ partis respondet. Duplex Pascha esse apud Iudæos, antiquum, & nouum, seu legitimum, & iudiciale. Antiquum, & legitimum 14. die primi mensis ad vesperam inchoari, de quo 12. Exodi, Leuit. 23. & num. 9. longè digreditur. Nouum verò, & iudiciale sic vocatum, quia à Iudicibus, & Doctoribus per Epicheiam quandam, & legis moderationem in secũda templi restauratione institutum fuit, quia ob certas causas licuit Neomeniam anni, & mensium, obseruari non semper ipso die nouilunij, verum aliquando ad sequentem, non vnquàm ad duos dies tranferri. Causa vero est, ne expiationis festum Sabbato cõtinuaretur: aut palmarum solemnitas, & frondium densarum; ex quo accideret, vt Sabbati honor minueretur. Et festa violarentur. Idem prorsus dicit Ioannes Lucidus Samosathæus cap. 9. de vero die passionis Domini. Sed adhuc viri isti non explicant, intentum: an scilicet in Paschatæ legitimo, & antiquo, vel in nouo, & iudiciali Christus sit passus: aut Pascha legitimum, & antiquum illo anno passionis Christi die Iouis acciderit ad vesperam, seu nouum & iudiciale. Vel si dicere velint Christum passum in paschatæ legitimo, non autem iudiciali, vel è conuerso. Nos tamen dicimus,

Christianus quid debet facere.

Rationes potissimæ, quod Christus sit crucifixus feria sexta, probantes.

Ecclesia non põt falli, vel fallere, & cur Iudæorũ instantia.

Episcopus Forosemproniẽsis.

Duplex Pascha Iudæorũ

Pascha antiquum, & legitimũ quid.

Pascha nouũ, & iudiciale quid.

Hebræi non semper obseruarunt Neomeniam ipso die nouilunij & ius.

Io. Lucidus.

quod vel fuerit tunc Pascha legitimum, vel iudiciale proculdubio die Veneris passus est Christus Saluator noster. Primo credendũ est, Christum vsq; ad extremum vitæ non esse aduersatum legi, & consequenter pascha legitimum celebrasse, eoq; die manducasse agnum paschalem: sequenti tamen crucifixum: quæ dies fuit Veneris. Quod si Iudæi sexta Sabbati non quinta ad vesperas manducarunt pascha, sicq; illud Sabbato celebrarunt, adhuc in paschatæ iudiciali; scilicet in illius initio; quod accideret feria sexta ad vesperas, passus esset. Vel dicendũ: quod si non manducarunt pascha congruo tempore ipsi aduersati sunt legi. Nec excusatione digni sunt, quòd maiores sui ita statuerunt. Ne festa violarentur, & Sabbati honor minueretur. Sunt ne prudentiores, & Deo sapientiores? Verè nil aliud inferre volunt, nisi quòd Deus fuerit impudentissimus, ac ignorans quando festa celebrari debebant. Et nisi est aliquod Dei præceptum circa hanc festorum obseruationem, & Epicheiam quod me adhuc latet, nec etiam credo manifestè perspicitur Iudæos nunquàm vel raro festa obseruare iuxta Dei mandatum in lege. Quòd si semel aut bis propter impedimenta aliqua, factum sit: vt festa haud tempore suo celebrata fuerint: non tamen propter hoc trahendum est in consequentiam, vt festa sic semper celebrentur: aut celebrata sint tempore passionis Christi, vel ante. Ratio verò quã assignant, ne festa violarentur. Et ne Sabbati honor minueretur friuola est. Nam tunc maior solemnitas esset. Vnde bene dixit Ioannes Euangelista: erat enim magnus dies ille Sabbati. Quod in aliis Sabbatis, præsertim eis in quibus aliquod miraculum à Domino effectũ est, nec ipse, nec alij Euangelistę vnquàm dixerunt; Num quia cæteri Sabbatorum dies non essent magni? vtique, ratione Sabbatismi; sed addidit tunc magnus propter Paschalem solemnitatem, cum secunda dies esset azymorum. Nec ob id violatum est festum illud. Cæterùm, vt negotij huius veritas illustrior reddatur, huius translationis festorum, & Neomeniarum causam nõ arbitramur factam, quia Sabbati honor minueretur, & festa violarentur: non enim violatur festum propter festũ, sed maior arguitur (vt dictum est) solemnitas. Sed remur factam ob Iudæorum ingluuiem, & crapulam. Existimabant namque duo Sabbata continua, in commoda esse propter cibos, quos coctos biduum continuum asseruare in regionibus calidis, anni tempore præsertim torridò difficile erat: ac propterea, vt manducarent recentes carnes, instituerũt festa celebrari alio quàm suo tempore (id Hebræi met fatentur). Vide quam vecordes, & impudẽtes quòd propter Seniorum traditiones, & ventris commoditatem; recedunt à præceptis Dei. Sed addunt quoq; id effectum, quod tunc mortuorum corpora asseruari minimè possent. Si quis enim tunc obiret, non posse sepelliri ob solemnitates: cumq; citra putoris, & corruptionis periculum asseruari quoq; non

Quando passus est Christus, vel fuerit Pascha legitimum, vel iudiciale; feria sexta passus est.

Ratio potissima.

Iudęi nõ sum digni excusatione de Paschatæ nõ celebrando iuxta Dei præceptum.

Ratio de celebratione Paschatis iudicialis friuola.

Cur Io. Euangelista diem Sabbati, post diem crucifixionis Iesu Christi, appellauit magnum.

Hebræorum festa cur trãslata.

non possent; quo periculum huiuscemodi euitarent instituisse translationes has polyticas. Sed quis non videt ambas rationes friuolas, cum vtriq; non fuerit difficile prouidere? carnes scilicet per biduum coctas asseruare incorruptas: & itidem mortuorum corpora non olentia? sed conuincuntur Hebræi primò, quod cum ante Babylonicam transmigrationem non essent huiusmodi translationes (quamuis Iosepho Scaligeri videatur temporibus Seleucidarum in Iudæa incæpisse auctoritate flauis Iosephi inde antiquitate Iudæorum Iudæis verò ab exilio Babylonio) festum festo succedebat; ac propterea carnes coctas asseruari per biduum incorruptas, itemq; mortuorum corpora absq; fætore. Quare nec Sabbati honor nunc minuebatur, nec festa violabantur. Secundo, translationibus polyticis suppositis, iā Pascha in Sabbatum incidere potest iuxta eorum Epochas: tunc Penthecostes incidit quoque in Sabbatum, quia Penthecostes quinquagesima paschatis est, ergo duo festa eodem die. Quid respondent ad hæc? Tertio, cum 15. Nisan, hoc est Pascha, in feriam primam incidit, quæ iuxta translationes polyticas iam incidit: tunc duo incidunt solemnia, quia Sabbatum præcedit solemnitatem paschalem. Hæ rationes conuincunt Hebræos. Quarto, si quæritur ab Hebræis cur translata sint festa reditum à Babylone in Hierosolymis. Respondent (quod superius factum est) vt scilicet carnes coctæ per biduum conseruari possent: Itemq; mortuorum corpora à fætore; ac propterea quia non licet Sabbato, diebus festiuis, nec ignem accendere: vt cōmodè hæc omnia seruari potuissent, translata sunt festa polyticæ. Si vltra quæritur, cur ante transmigrationem in Babylone non sint translata, post autem sic? Respondent ante transmigrationem Hierosolymitarum aerem temperatiorem, post verò reditum calidiorem fuisse, & pestilentiorem: ac propterea, quia carnes coctæ per biduum perseuerare non potuissent absq; putredine, itemq; mortuorum corpora ob aerem pestilentiorem, propterea mutata sunt festa polyticæ. Friuola ratio est, cum terra promissionis præ cæteris à Deo Opt. Max. ideo data fuerit Hebræis, quia ferocior aere salubrior, aquis limpidior, omnibusq; bonis abundans: terra fluens lacte, & melle. Qui igitur fieri poterit, vt spatio annorum 70. mutatus sit aer Hierosolymitanus? Vanitates, Vanitates: Nugæ, Nugæ. Rursus poterant vtiq; Hebræi exercere ea, quę ad vescendum pertinebant diebus festiuis absq; peccato: quandoquidem scribitur Exodi 12. dies prima, idest azymorum, sancta atq; solemnis erit, & dies septima (hoc est vltima azymorum) eadem festiuitate venerabilis; nihil operis facietis in eis, exceptis his, quæ ad vescendum pertinet. Cur igitur tanta mutatio obseruatioq;: ne dicamus superstitio? Sed quod facescit negotium est, nos huius esse opinionis, translationes hasce polyticas post Christum passum ab Hebræis adinuentas esse: vt suæ adhiberetur opinioni

Rationes Hebræorum de festorū translationib' friuolæ.

Prima ratio contra Hebræos.

Iosephus Scaliger.

Iosephus Hebræus.

Secūda ratio.

Tertia ratio.

Quarta ratio

Quinta ratio contra Hebræos.

Exodus.

Trāslationes festorum Hebræorum polyticæ, post Christū facte

nioni fides, Iesum Christum filium Dei haud esse passum feria sexta:

Sexta, & vltima ratio contra Hebræos.

Eritq; vltima nostra ratio. Id nobis persuadet spicilegium cōputi Hebraici cum methodo computi, cum regulis feriarum, cum canonibus ketupharum, cum æris annorum mundi post Christi passionem editum esse. Demonstratur autem sic. Totum spicilegium diuiditur in quinque capita, nempè in spicilegium computi: in methodum computi: in regulas feriarum: in canones Kempharum, & in æras annorum mundi. Tota hæc tractatio diuiditur in 68. canonibus. Accipiamus in æra annorum mundi numerum 66. correspōdentem canoni ad exilium Franciæ 5155. Numerum 67. ad exilium Hispaniæ 5252. numerum 68. Ad exilium Portugalliæ 5260. qui sic explicantur. A conditu mundi ad exilium Franciæ præcucurrerunt anni mundi 5155. Ad exilium Hispaniæ 5252. Ad exilium Portugalliæ 5260. Videamus, hi anni mundi ar, & quibus correspondeant annis Domini. Reperiemus numerum 66. cui correspondet ad exilium Franciæ 5155. à conditu mundi respondere annis Domini 1395. Quandoquidem computus in æra annorum mundi adnotat à mundi conditu vsque ad æram Christianorum 3760. Nunc accōmodata subtractione minoris à maiore, annus mundi 5155. correspondet anno Domini 1395. In quo fuit exilium Franciæ Iudæis (vt ipsimet dicunt) Annus ab orbe condito ad exilium Hispaniæ 5252. correspondet annis Domini 1492. Annus à mundi exordio ad exilium Portugalliæ 5260. correspondet anno Domini 1500. Igitur his annis editum est computi spicilegium, cum methodo computi: cum regulis feriarum, cum canonibus Ketupharum, & cum æris annorum mundi: ex quibus conficiunt Hebræi annuam quantitatem, solemnitas polyticas, caput anni &c. Qui enim fieri poterit, vt ante Christum sint translationes polyticæ: & canones tamen feriarum, & similia post Christum sint effectæ? Dicacitates Hebræorum sunt ad fundandas eorum opiniones, illam præsertim qua dicunt Christum non esse passum feria sexta. Nihilominus tamen, negare non possunt post Christi passionem canones editos. Scio Iosephum Scaligerum virum præstātissimum affirmare computum huiusmodi esse antiquissimum: quinimò lib. 4. de emendatione temporum inde anno solari Iudaico, magistrum Samuelem Iudæum citat: affirmatq; vnum esse ex antiquissimis computi annalis Iudæorum castigatoribus, nescio tamen si de hoc, aut de alio loquatur. At non negamus rationem inueniendi Neomeniam antiquissimam esse: modum tamen spicilegij, ordinem, dilectum, distinctionem, & similia; æra annorū mundi docet in canonibus 66.67.68. post Christum edita: ac propterea translationes polyticas. Verum Scaliger obiicit: non alio elencho refelli posse eos, qui translationes polyticas Seleucidarum temporibus vsitatas negant, quàm Iosephi Iudæi auctoritate, cuius testimonia conuincunt annis plusquàm 130. ante Chri-

Spicilegij cōputi & c. diuisio.

Exiliū Franciæ Iudæis.

Exilium Hispaniæ, & Portugalliæ.

Spicilegium computi Hebræorū quando editum.

Iosephus Scaliger.

Ratio inueniendi Neomeniā est antiquissima.

Scaligeri obiectio.

Iosephus Hebræus.

Christum eas in vsu fuisse. Respondemus Iosephum Iudæum illustrem virum, de festis illis polyticæ translatis loqui: quæ ob impedimenta, vel bellorum, vel inimicorum, vel itineris, vel captiuitatis, vel alicuius similis non potuerunt debito tempore, commodè celebrari; quæ aliis celebrari diebus necesse fuit. Sicuti in veteri scriptura reperies Pascha Hebræum aliquando celebratum 14. die mensis secundi: & tamen 14. die primi mensis debere celebrari: ex scripturis sanctis manifestè elicitur. Posset dici secundo, Iosephum ore Hebræorum sui temporis loqui, qui cum dixerint antiquas esse translationes polyticas, id quoque Iosephus enunciauit. Claruit certè Iosephus tempore obsidionis, & euersionis vltimæ Hierusalem per Titum, & Vespasianum factæ, ac propterea post Christum annis à Natiuitate 72. à passione vero 39. & paulo amplius (si Neotericis credendum erit) fuitq; vnus ex captiuis Hebræorum; Romæq; cum aliis delatus Hebræis. Si verò diceretur quod Canones ab æra Christianorum vsq; ad exilium Portugalliæ, sint additi prioribus Canonibus, qui sunt antiqui. Respondemus, primò id contra Scaligerum militare, cum dicat canones omnes ante Christum editos, quia trãslationes festorum polyticas annis plusquam 130. ante Christum in vsu fuisse: ergo & Canones. Fatemur secundo esse additos, quia sunt vltimi (vltimum etenim penultimo additur) verum Canones met innuunt post Christum esse editos: nec inficiari possunt. Qua de re Gamalielem ex his canonibus excerpsisse canones, & suo (quem de Solis, & Lunæ motibus anniq; ratione conscripsit) inseruisse libro: valde dissonare omnibus conspicuum erit.

Obiectionis dilutio prima

Pascha Hebræorum aliquando celebratũ est mẽse secundo.

Secunda responsio.

Iosephus Hebræus quando claruit.

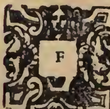
Euersio vltima Hierusalem.

Obiectio.

Prima respõsio.

Secunda responsio.

De Mense, & die Passionis Iesu Christi filij Dei. *Cap. XXIIII.*

FIDELES omnes cõueniunt qua die passus est Christus, nempè feria sexta: dissentiunt verò in mense, & in die mensis; quæ scilicet erat illa nobis Latinis, cuius mensis Iuliani, & cuius diei mensis. Non admodum parua quidem est hæc disputatio, sed illustris: ob varias illustrium virorum sententias. Nos verò ex professo haud difficultatem hãc discutiemus, quandoquidem, nec tempus, nec pagina sufficerent. Iam opus de die passionis Iesu Christi filij Dei, quem præ manibus habemus: diffusius, ac seiunctim Deo ter Maximo nobis opitulante in lucem emittetur. Siccis igitur pedibus nunc pertrãsire oportet, nec omnium omnes opiniones recensere, sed solemnes, recentioresq;: nec animus erit nobis pro nunc eas absolutè refellere; iterum namq; succedet hæc tractatio, ibiq; & refutabimus, & amplectemur: quia nondum ab Ecclesia (cui omnes nostros subiicimus labores) aliquid huiusmodi determina-

Fideles conueniũt in die passionis Christi, dissentiũt verò in mẽse, & in die mensis.

Quo die mensis passus est Christus non est determinatum ab Ecclesia.

D. Augustini opinio mystica, & coniecturalis. Aliorum opinioni responsio. minatum est. D. Augustinus (quem pleriq; sequuntur), die 25. Martij Christum passum arbitratur: & est opinio magis communis; at rationes eius omnes, sunt mysticæ, & coniecturales. Quod autem alij probant tali die passum Christum, quia in martyrologio fit mentio de bono latrone tali die passo, & mortuo: fit quidem satis dicendo, opinionem hanc esse vulgarem; cum verò, qui hoc in martyrologio inseruit: illius esse opinionis. Quæ cum nec fidei, neq; optimis repugnet moribus absq; iudicio teneri poterit. Verum id ex placito, & coniectura factum esse satis constat; cum Franciscus Maurolycus Abbas Messanensis, passionis Christi memoriam in suo martyrologio diei 26. Martij attribuat: inquiens insuper, huc referri memoriam dis me latronis: cui Saluator in cruce paradisum promisit. Cęsar verò Baronius Cardinalis doctissimus, & de Ecclesiasticis annalibus optimè meritus: in suo Martyrologio diei xxv. Martij memoriam boni latronis dumtaxat, nulli tamen dierum Martij passionis Christi memoriam tradit. Ambobus libris, dum Vico Neomeniarũ Salomonis impressioni ademus, nobis oblatis à Paulo Regio Æquēsium Episcopo viro integerrimo. Cuius laboribus, in vitis Martyrum, Confessorum, atq; Sanctarũ virginũ fœliciter decoratur Ecclesia. Cuius probitas, sapientia, mansuetudo, morum affabilitas cunctis perspecta est. Sed quis charitatē eius in hospitalitate munificentissimã non admirabitur? Admiramur & Nos certè ob redituum paucitatem, & tamen Episcopi domum, omnium; pauperum Christi præsertim, Hospitium esse. Verum ad id à quo religiosissimi Antistitis merita me auocauerant, redeuntes: ratio de Dis me latronis memoria 25. vel 26. Martij relata non est demonstratiuè conuincens illo die Christum passum. Onufrius Panuinius ordinis Heremitarum Sancti Augustini vir in historiis versatissimus 26. Martij contendit Christum passum: (quam opinionem amplexi sunt Maurolycus, & Io. Paduanius) vnam addens diem opinioni Augustinianæ. Verum ea facilitate refelli potest, qua superior reiectà est. Sed peior opinio illorum est, qui minus 25. Martij Christũ passum dicunt: quam non opus est, nunc nec recensere, neq; refellere; cum in speciali opere sumus tractaturi, reiecturique. Si verò argueretur, omnino tenendum esse Martij mense Christum passum ex longa fidelium obseruatione, quippe qui dies Veneris Martij singulos in magna reuerentia habeant (vt manifestum est fidelium huius tēporis deuotione) non nisi certè, quia tunc creditur passum fuisse Christum. Respondendum arbitramur, vtiq; die Veneris Martij Hebræorum, qui est Nisan passum fuisse, non Martij latinorum: illumq; diem fideles venerari quo passus est. At quis negabit, quod Ecclesia cõtrarium asserere videtur; cum in decretis de consecratione dist. 3. c. celebritatem: doceat mensem passionis fuisse Aprilem? loquens etenim de mense Hebræorum Pascha-

Marginal notes: Franciscus Maurolycus. — Cæsar Baronius Cardin. — Paul' Regius Aequensis Episcopus. — Onufrij Panuinij opinio de die, & mēse passionis Christi. — Franciscus Maurolycus. Io. Paduani'. — Argumentũ. — Responsio. — Ecclesia mensem passionis Christi Aprilem sentire vi-

paſchali in quo accidit Chriſti paſſio,habet hæc verba.Qui mēſis apud Hebræos appellatur Niſan,apud nos verò Aprilis.Subinde,diſt.75.Primus menſis, hoc eſt lunatio; quæ fit circa æquinoctium vernum apud Hebræos,eſt Aprilis: ſed in illa lunatione accidit Chriſti paſſio, ergo (iuxta canones) menſis paſſionis Chriſti fuit Aprilis, non alius. Nonnulli deinde conueniunt in menſe Aprili: opponuntur tamen in die. Omittentes itaq; placita aliorum,examinãda eſt Ioſephi Scaligeri viri illuſtris,opinio: qui lib. 6.de emendatione temporum iam recognito, conſtanter affirmat Ieſum Chriſtum filium Dei paſſum die 23. Aprilis nobis Latinis:anno ætatis ſuæ triceſimo quarto cõpleto,triceſimo autem quinto inchoante. Opinio quidē noua, & hucuſq; inaudita, ſed ex veris canonibus vetuſtiſſimi anni Hebraici (vt ipſe fatetur) eruta:quā ex progreſſu euangeliorum, ex hiſtoriis, præſertim Ioſephi Iudæi, ex quàm plurimis doctoribus conſtantiſſimis demonſtrationibus probare credit,& nititur. At quid opus eſt omnes rationes eius afferre, cum in ſpetiali tractatu,& afferemus,& examinabimus, ſupereſt ergo aliquas apponere. Inter alias præcipua eſt ea, qua retur Chriſtum paſſum anno triceſimo quarto completo (vt dictū eſt) & triceſimo quinto inchoante: Tiberij decimo nono Iudaico, viceſimo autem Romano; Coſſ. L.Vitellio Nepote.Dub.Fabio Priſco. Ponitq; Neomeniā Niſan die 6. menſis hor. 19.ſcrup.95. correſpondentemq; 10. Aprilis noſtri feria 7. Iudæorū. Hæcq; vt manifeſtentur diagramma conficit quinq; paſcharum à Baptiſmo Chriſti vſq; ad paſſionem ſuam. Examinare quidem oportet haſce ſupputationes. Quid intelligit Scaliger per diem 6. Niſan, aut diem menſis,aut feriam. Si diem,quomodo dici 6.Niſan attribuit Neomeniam; cū dies Neomeniæ ſemper ſit prima menſis, ipſe verò facit 6. ſi feriam, qua nam ratione ponit diem Niſan 6.feriā vero 7. Si reſpectu horarum 19.ſcrup.95.iam dies Hebræorū etiam iuxta Scaligerum ab occaſu deſumitur. Secundum examinandum, ſi Neomenia Hebræa correſpondet 10.Aprilis menſis noſtri,ſeu Iuliani,& 14.die cū Luna, phaſe eſt Hebrçorum 15.verò prima dies azymorum in qua paſſus eſt Chriſtus; numeretur à 10. Aprilis in qua eſt Neomenia Niſan vſq; ad 23.in qua paſſum Chriſtum dicit Scaliger: iam 13. mēſis Niſan paſſus eſſet Chriſtus.Igitur 13.Luna: conueniret ergo cum Græcis.At in ſumma diſputationis ſuæ (dices) Scaliger habet 14.die paſſum, ſumit namq; partem diei Neomeniæ,& partem diei paſſionis: ſicq; conficiuntur 14.dies. At quo nam modo id ſit verum,neſcimus. Vnum tamen nos minimè latet,14.Luna,& conſequenter die,ad veſperā agnum mactatum,& editum: Chriſtumq; tunc comediſſe; crucifixum verò die ſequenti 15.feria ſexta. Quomodo igitur 14.Niſan? niſi differentiā inter veram, & mediam 14.Lunam facere vellet. Quod autē dicit,Chriſtum paſſum triceſimo quarto anno completo,triceſimo autem quinto

L. inchoan-

Scaliger opinio de d e mēſis paſſionis Chriſti.

AetasChriſti paſſi iuxta Scaligerum.

Cronologia Chriſti paſſi iuxta Scaligerum.

Primum opinionis Scaligere examen

Secundū examen.

Dies agni mactari, & editi paſſione Chriſti.

RefelliturScaligera opinio de ætatechriſti paſſi,& baptizati.

inchoante (quod est suum primum fundamentum) probatq; ob quinq; paschata à baptismo Christi vsq; ad passionem eius decursa: quia anno tricesimo completo, tricesimo autem primo inito baptizatus fuit; pace tanti viri videtur contra Sancti Lucæ Euangelium directè militare. Quandoquidem ennarrans Euangelista cap.3.baptismum Christi, ætatemq; suam: inquit, quod ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta. Quo in loco duo dicit Sanctus Lucas. Primum est, quod Iesus erat incipiens annorum triginta: secundum est, quod quasi erat incipiens annorum triginta. Quare si in verbis vim fieri licuerit, posset dici: quod nondum incæperat Christus annum tricesimum, sed propè erat. Nam ly quasi, conditio diminuens est annorum triginta: ac propterea suffecisset dictu; erat incipiens annorum triginta: hoc est quod tunc incæperat; sed addens quasi, videtur innuere, quod nondum attigerat tricesimum annum, sed iam attingere vellet. Cæterũ veritas est, quòd à die natiuitatis Christi vsq; ad diem baptismi eiusdem, qui die Ianuarij sexta, occurrit (tunc enim celebrat Ecclesia Christi baptismum) cum dies 13. Soli currant, totidem dierum erat Christus supra 29. annos completos. Qua de re ob dierum paucitatem dicit Euangelista erat incipiens quasi annorum triginta, scilicet 29. completorum, & triginta initorum nempè 13. dierum dumtaxat. Quo igitur fundamento Scaliger doctissimus, & optimus vir, tricesimo anno completo baptizatum autumat Christum, & tricesimo primo inito: cum Sanctus Lucas expresè dicat esse incipientem annorum quasi triginta? Videãt alij si rectè exponamus. Ergo cum addat annum annis Christi, innixus opinioni, quòd tricesimo completo, tricesimo autem primo inito baptizatus fuerit: ruit ratio sua de die passionis Christi in 23. Aprilis relata. Subinde, ex Paulo Apostolo elicere conatur Christum passum triginta quinq; annorum, quia perfectæ ætatis scribit esse interfectum cum loquitur de resurrectione: perfecta verò ætas est annorũ trigintaquinque. Sed Paulus Apostolus non habet Christum interfectum 35. anno ætatis suæ. Arbitramur autem (etsi Scaliger non citet locum) ex verbis Apostoli ad Ephesios 4. vbi dicit: donec occurramus in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum in mensurã ætatis plenitudinis Christi: elicere tali ætate Christum passum. Verum ex illo loco nihil aliud habemus, nisi quod omnes resurgemus in ætatẽ plenitudinis Christi: at ætas in qua Christus mortuus est, & resurrexit nõ determinatur à Paulo; nisi quòd in perfecta ętate resurgere debuit, quemadmodum & resurrexit. Sed quæ ætas sit ista, doctores ferè omnes affirmant 33. annorum, esse ætatem perfectam. Quare 33. annorum completorum erat Iesus in Cruce positus, & paulò amplius; nempè mensium trium, & paulò amplius. Quapropter absurdissima est illorum opinio, qui dicunt Christum Iesum in senectute passum, nec est verum

Christi ætas in baptismo.

Prima expositio verborũ Sancti Lucæ de ętate Christi baptizati.

Secunda expositio Germana.

Scaligeri fundamentũ de ætate Christi baptizati est contra Sanctum Lucam.

Alia Scaligeri ratio ętate Christi passi.

Rationis Scaligeræ dilutio.

Aetas Christi mortui, & resuscitati non determinatur à Paulo.

Aetas pfecta.

Aetas christi in cruce.

Opinio absurdissima de christo passo in senectute.

verum esse Hirenęi viri doctissimi,& Christianissimi:(cuius vitã nuper elaboratam cernimus à Paulo Regio Æquensium Episcopo, viro tum pietate, in doctrina, insigni) sed falsò ab Hæreticis illi ascribitur. Opinio quidem quæ aduersatur omnibus Euangelistis. Amplius Scaliger habet Christum passum in anno Embolimæo, sumens anni initium à Tisri, qui est septimus: ac propterea, qui dicunt passum, vel 26. Martij, vel quarta Aprilis sumpserunt Neomeniam, vel Addar, vel alterius Addar. Vnde, etsi annus passionis Christi iuxta eundem sit communis æquabilis, respectu tamen anni præcedẽtis Embolimæi, factum est, vt lunatio paschalis decurreretur vsq; ad 23. Aprilis. Verum, salua huius viri illustris auctoritate, cum annus Hebræorum iuxta Dei præceptum à Mosis tempore initium sumat à Martio; hic erit primus mensium in mensibus anni, ergò præcedens fuit (si modo fuerit) Embolimæus: sequens verò communis mediocris. Nam annus Domini 1673. correspondet anno passionis Christi in Tabula magni Cycli Hebræorum, iuxta computum annorum mundi secundum Hebræos ibi præfixorum. Quamobrem Calendarium Hebræum diebus 354. cõstare fecimus, quia annus cõmunis ordinatus erat. Quòd si iuxta aliam Hebræorum supputationem, quam sequitur Scaliger, ab huiusmodi cõputatione duos subtraxerimus annos: adhuc in anno cõmuni; quamuis abundante passus esset. Sed abundantia vnius diei extat supra dies 354. Rursus nunquàm concordabit Christum passum esse 23. Aprilis, & eo tempore esse brumam. Nam nocte frigus erat (inquit Ioannes Euangelista cap. 18.) quam ob causam Petrus calefaciebat se ad ignem cum ministris, qui stabant ad prunas: quia frigus erat. Qui enim fieri poterit, vt eo tempore 23. Aprilis frigus esset; cũ & regiones segetum eo tempore Hierosolymis albescerent ob calorẽ? Temperatissima quidem regio fuit Hierosolymitana tamquàm orienti, & Austro proxima: ideò plus calida, quàm frigida. Qua de re à Deo Optimo Maximo dono data est filijs Israel, tamquàm populo inter cæteros magis dilecto. Igitur difficile est credere 23. Aprilis passum Christum: & tunc temporis esse brumam. Itaq; autumantes viginti dierum minus 23. Aprilis passum Christum: melius sentiunt; nam eo tempore frigescit magis aer, quàm 23. Aprilis. Subinde multum innititur Scaliger sententiæ Flauij Iosephi ad fundandam suam opinionem de die passionis Christi. Quæ, etsi ad ea, quæ ad Iudaismum pertinent; & ad alia multa quoq; non sit minimi ponderis: nihilominus tamen ad ea, quæ fidei non congruunt, minimè est amplectenda. Exemplis res illustrior fiat. Auctor est Iosephus, Ioannem Baptistam in carcerem coniectum ab Herode ob discipulorum turbam, quotidie ei affluẽtem: quæ suspecta erat Herodi; Euangelistæ verò dicunt in carcerem coniectum ob Herodiadẽ, ac propterea decollatum: & hæc est veritas, quam neq; Scaliger negat.

Hirenæus. Paul' Regius

Alia Scaligeri ratio.

Responsio ad rationem Scaligeri.

Annus passionis christi fuit cõmunis ordinatus.

Nocte passionis chri frigus erat.

Veris tempore Hierosolymis albescebant segetes.

Alia ratio cõtra Scaligerũ

Flauius Iosephus Hebræ'

Io. Baptista carceri mancipatus propter Herodiadem, non ob turbã ei dies affluentem.

Vide igitur disparem rationem. Cur igitur in stabiliendo die passionis Christi, tantum Iosepho tribuit Scaliger; vt nihil horum roboret absq; eius auctoritate? Illustris quidē auctor est Iosephus Hebræus, verumtamen quò ad fidem spectantia: non multum fidendū est illi, tanquàm Hebraicis traditionibus imbuto. Credendum namq; est magis Euangelio: quàm Iosepho Hebræo. Accedit deinde ratio superiori capite tacta: computum scilicet Hebraicum post Christum editum; quo inuestigant (vt volunt) Hebræi festa sua: ac propterea Scaliger diē passionis Christi. Verum enimuerò Scaliger inquit computum Iudaicum omnium, qui hodie extant antiquissimum, artificiosissimum, & elegantissimum esse. At non negamus artificiosissimè, elegantissimæq; compositum: antiquissimum verò nō credimus ob canones 66.67.68. modo de hoc non de alio loquatur Scaliger, vti arbitramur verè loqui. Initium quippe computi sic Hebraicè habetur. לקט קציר לסוד הצבור hoc est lechet chazir lesod azibud: quod Latinè redditur, spicilegiu computi. Vt aūt extremā huic exiguo capiti imponamus, manū ratio (inter alias, quæ me conuincit Christum Dominum non esse die 23. Aprilis passum, est: pascha Hebræorum ex instituto diuino semper celebrandum post Æquinoctium vernum in luminarium oppositione: Sole Arietem permeante, Luna verò libram; Neomenia completa, vel proximè ante æquinoctium vernū, vel post: ita vt oppositio in Libræ signo fiat. At qui fieri potest, vt 23. Aprilis Sol fuerit in Ariete; Luna verò in Libra; cum Sol in initio tertiæ partis Tauri tunc foret? Cui Scorpius cum opponatur, in eo oppositio facta fuisset, ac propterea in lunatione impura, ergo cōtra sacrā videtur militare scripturā. Quod Deus præceperit 14. Luna primi mensis, ac propterea 14. die à Neomenia in æquinoctio verno facta, vel propè æquinoctium vernum ante, vel post, pascha Hebræorum celebrandum: vetus scriptura multis in locis testatur; quæ à me adducerentur; si in tractatione de die passionis Christi fusius haud tractanda essent. Quòd autem Sol passionis Christi tempore 23. Aprilis, in initio tertiæ partis Tauri fuerit, sic ostenditur. Ingressus Solis in primum Æquinoctij verni punctum iuxta vnam supputationem in anno passionis Christi, fuit 21. mensis Martij more Romano (quemadmodum post anni quoque recognitionē, ibidem euenire conspicitur) hora pomeridiana vndecima: minutis 28. ad poli Hierosolymitani altitudinem; quæ est grad. 31. minut. 40. Igitur ex motu Solis diario, in signo Arietis, quem mensis spatio perlustrat die 23. Aprilis initium tertiæ partis, & amplius Tauri ipsum progredi conspicuum est omnibus. Quare si 23. Aprilis (vt vult Scaliger) crucifixus fuisset Iesus Christus filius Dei: in lunatione impura, Sole scilicet in Tauro existente; Luna verò in Scorpio mortuus esset: ac propterea contra id, quod præceperat Moysi ante incarnationem

Alia ratio cōtra Scaligerū

Ratio potissima cōtra Scaligerum.

Pascha Hebræorum ex instituto diuino, quādo celebrandum.

Sol 23. Aprilis tēpore passionis christi, in quo signi parte erat.

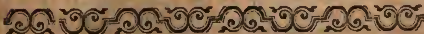
Solis ingress' in primum Arietis punctum tempore passionis Christi.

de

de celebrando paſchatæ; ſi in Paſcha Iudæorum (vt par eſt) mortuus eſſet. Quòd ſi dixeris, iuxta Ptolæmaicas obſeruationes, aliter ſe habere ingreſſum illum in primo æquinoctij vernalis puncto: nos dicimus, in opere, quod de die paſſionis Chriſti molimur: cuncta exactè tractaturos eſſe; nec quid relinquendum erit, quod ad huiuſce rei tractationem neceſſarium iudicabimus; ibiq; etiam opinionem noſtram adducemus. Quam, cum Theologicæ, ac Mathematicæ, tum quoque ex Chronologijs confirmatam perſpicies. Itaq; in præſenti manifeſtare, non opus eſt: quandoquidem rationes afferre omnes neceſſum eſſet; ac propterea ab inſtituto deflecti, maximè eſt conſentaneum. Reliquum eſt tabulam magni Cycli Hebræorum afferre, vt prærecitata maiorem vita habeant.

Dubium.

Dubii ſolutio.

TABVLA MAGNI CYCLI HEBRÆORVM PERPETVA

ANNOS CREATIONIS MVNDI, ANNOS DOMINI, Cyclum Lunarem, Feriam Neomenia Menſis Tiſri, qualitatem Anni, & Feriam Paſcha Hebræorum.

CONTINENS.

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5346	5546	1586	7	3	*Communis mediocris*	5
5347	5547	1587	8	7	*Embolismus Abundans*	5
5348	5548	1588	9	7	*Commun. Abund.*	3
5349	5549	1589	10	5	*Commun. medio.*	7
5350	5550	1590	11	2	*Embolis. Deficiens.*	5
5351	5551	1591	12	7	*Commun. Abund.*	3
5352	5552	1592	13	5	*Commun. medio.*	7
5353	5553	1593	14	2	*Embolis. Abun.*	7
5354	5554	1594	15	2	*Commu. Defici.*	3
5355	5555	1595	16	5	*Commu. medio.*	7
5356	5556	1596	17	2	*Embolis. Abun.*	7
5357	5557	1597	18	2	*Commun. Abun.*	5
5358	5558	1598	19	7	*Embolis. Defici.*	3
5359	5559	1599	1	5	*Commun. medioc.*	7
5360	5560	1600	2	2	*Commun. Abun.*	5
5361	5561	1601	3	7	*Embolis. Defic.*	3
5362	5562	1602	4	5	*Commun. medio.*	7
5363	5563	1603	5	2	*Commun. Abund.*	5
5364	5564	1604	6	7	*Embolis. Abund.*	5
5365	5565	1605	7	7	*Commun. Defic.*	1
5366	5566	1606	8	3	*Embolis. ordinatus*	7
5367	5567	1607	9	2	*Commnn. Abund.*	5
5368	5568	1608	10	7	*Commun. Abund.*	3
5369	5569	1609	11	5	*Embolis. Defici.*	1
5370	5570	1610	12	3	*Commun. Ordin.*	5
5371	5571	1611	13	7	*Commun. Abund.*	3
5372	5572	1612	14	5	*Embolis. Abund.*	3
5373	5573	1613	15	5	*Commun. Ordin.*	7
5374	5574	1614	16	2	*Commun. Defici.*	3
5375	5575	1615	17	5	*Embolis. Abun.*	3

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5376	5576	1616	18	5	*Commun. Ordin.*	7
5377	5577	1617	19	2	*Embolis. Defici.*	5
5378	5578	1618	1	7	*Commun. Abund.*	3
5379	5579	1619	2	5	*Commun.Ordin.*	7
5380	5580	1620	3	2	*Embolis. Abun.*	7
5381	5581	1621	4	2	*Commun. Defici.*	3
5382	5582	1622	5	5	*Commun. Abund.*	1
5383	5583	1623	6	3	*Embolis. Ordin.*	7
5384	5584	1624	7	2	*Commun. Abund.*	5
5385	5585	1625	8	7	*Embolis. Defici.*	3
5386	5586	1626	9	5	*Commun. Ordin.*	7
5387	5587	1627	10	2	*Commun. Abund.*	5
5388	5588	1628	11	7	*Embolis. Defici.*	3
5389	5589	1629	12	5	*Commun. Abund.*	1
5390	5590	1630	13	3	*Commun. Ordin.*	5
5391	5591	1631	14	7	*Embolis. Abund.*	5
5392	5592	1632	15	7	*Commun. Abund.*	3
5393	5593	1633	16	5	*Commun. Ordin.*	7
5394	5594	1634	17	2	*Embolis. Defici.*	5
5395	5595	1635	18	7	*Commun. Abund.*	3
5396	5596	1636	19	5	*Embolis. Defici.*	1
5397	5597	1637	1	3	*Commun. Ordin.*	5
5398	5598	1638	2	7	*Commun. Abund.*	3
5399	5599	1639	3	5	*Embolis. Abund.*	3
5400	5600	1640	4	5	*Commun. Ordin.*	7
5401	5601	1641	5	2	*Commun. Defici.*	3
5402	5602	1642	6	5	*Embolis. Abund.*	3
5403	5603	1643	7	5	*Commun. medio.*	7
5404	5604	1644	8	2	*Embolis. Defici.*	5
5405	5605	1645	9	7	*Commun. Abund.*	3

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5406	5606	1646	10	5	*Commun. Medioc.*	7
5407	5607	1647	11	2	*Embolis. Abund.*	7
5408	5608	1648	12	2	*Commun. Defic.*	3
5409	5609	1649	13	5	*Commun. Abund.*	1
5410	5610	1650	14	3	*Embolis. medioc.*	7
5411	5611	1651	15	2	*Commun. Abund.*	5
5412	5612	1652	16	7	*Commun. Defic.*	1
5413	5613	1653	17	3	*Embolis. Medioc.*	7
5414	5614	1654	18	2	*Commun. Abund.*	5
5415	5615	1655	19	7	*Embolis. Abund.*	5
5416	5616	1656	1	7	*Commun. Defic.*	1
5417	5617	1657	2	3	*Commun. Medioc.*	5
5418	5618	1658	3	7	*Embolis. Abund.*	5
5419	5619	1659	4	7	*Commun. Abund.*	3
5420	5620	1660	5	5	*Commun. medioc.*	7
5421	5621	1661	6	2	*Embolis. Defic.*	5
5422	5622	1662	7	7	*Commun. Abund.*	3
5423	5623	1663	8	5	*Embolis. Defic.*	1
5424	5624	1664	9	3	*Commun. Medioc.*	5
5425	5625	1665	10	7	*Commun. Abund.*	3
5426	5626	1666	11	5	*Embolis. Abund.*	3
5427	5627	1667	12	5	*Commun. Medioc.*	7
5428	5628	1668	13	2	*Commun. Defic.*	3
5429	5629	1669	14	5	*Embolis. Abund.*	3
5430	5630	1670	15	5	*Commun. Medio.*	7
5431	5631	1671	16	2	*Commun. Abund.*	5
5432	5632	1672	17	7	*Embolis.Defic.*	3
5433	5633	1673	18	5	*Commun. Medioc.*	7
5434	5634	1674	19	2	*Embolis. Abund.*	7
5435	5635	1675	1	2	*Commun. Abund.*	5

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5436	5636	1676	2	7	*Commun. Defic.*	1
5437	5637	1677	3	3	*Embolis. medioc.*	7
5438	5638	1678	4	2	*Commun. Abund.*	5
5439	5639	1679	5	7	*Commun. Abund.*	3
5440	5640	1680	6	5	*Embolis. Defic.*	1
5441	5641	1681	7	3	*Commun. Medioc.*	5
5442	5642	1682	8	7	*Embolis. Abund.*	5
5443	5643	1683	9	7	*Commun. Defic.*	1
5444	5644	1684	10	3	*Commun. Medioc.*	5
5445	5645	1685	11	7	*Embolis. Abund.*	5
5446	5646	1686	12	7	*Commun. Abund.*	3
5447	5647	1687	13	5	*Commun. medioc.*	7
5448	5648	1688	14	2	*Embolis. Defic.*	5
5449	5649	1689	15	7	*Commun. Abund.*	3
5450	5650	1690	16	5	*Commun. Medioc.*	7
5451	5651	1691	17	2	*Embolis. Abund.*	7
5452	5652	1692	18	2	*Commun. Defic.*	3
5453	5653	1693	19	5	*Embolis. Abund.*	3
5454	5654	1694	1	5	*Commun. Medio.*	7
5455	5655	1695	2	2	*Commun. Abund.*	5
5456	5656	1696	3	7	*Embolis. Abund.*	3
5457	5657	1697	4	5	*Commun. Medioc.*	7
5458	5658	1698	5	2	*Commun. Abund.*	5
5459	5659	1699	6	7	*Embolis. Defic.*	3
5460	5660	1700	7	5	*Commun. Abund.*	1
5461	5661	1701	8	3	*Embol. Medioc.*	7
5462	5662	1702	9	2	*Commun. Abund.*	5
5463	5663	1703	10	7	*Commun. Defic.*	1
5464	5664	1704	11	3	*Embolis. Medioc.*	7
5465	5665	1705	12	2	*Commun. Abund.*	5

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5466	5666	1706	13	7	*Commun. Abund.*	3
5467	5667	1707	14	5	*Embolis. Deficiens.*	1
5468	5668	1708	15	3	*Commun. medio.*	5
5469	5669	1709	16	7	*Commu. Plen.*	3
5470	5670	1710	17	5	*Embolismus Plen.*	3
5471	5671	1711	18	5	*Commun. medio.*	7
5472	5672	1712	19	2	*Embolis. Defici.*	5
5473	5673	1713	1	7	*Commun. Plen.*	7
5474	5674	1714	2	5	*Commun. medio.*	7
5475	5675	1715	3	2	*Embolis. Defici.*	5
5476	5676	1716	4	7	*Commun. Plen.*	3
5477	5677	1717	5	5	*Commun. medio.*	7
5478	5678	1718	6	2	*Embolis. Plen.*	7
5479	5679	1719	7	2	*Commun. Defici.*	3
5480	5680	1720	8	5	*Embolis. Plen.*	3
5481	5681	1721	9	5	*Commun. medioc.*	7
5482	5682	1722	10	2	*Commun. Plen.*	5
5483	5683	1723	11	7	*Embolis. Defic.*	3
5484	5684	1724	12	5	*Communis mediocris*	7
5485	5685	1725	13	2	*Commun. Plen.*	5
5486	5686	1726	14	7	*Embolis. Defic.*	3
5487	5687	1727	15	5	*Commun. Abund.*	1
5488	5688	1728	16	3	*Commu. medioc.*	5
5489	5689	1729	17	7	*Embolis. Abund.*	5
5490	5690	1730	18	7	*Commun. Defic.*	1
5491	5691	1731	19	3	*Embolis. medioc.*	7
5492	5692	1732	1	2	*Commun. Abun.*	5
5493	5693	1733	2	7	*Commun. Abun.*	3
5494	5694	1734	3	5	*Embolis. Defici.*	1
5495	5695	1735	4	3	*Commun. mdioc.*	5

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5496	5696	1736	5	7	*Commun. Abund.*	3
5497	5697	1737	6	5	*Embolis. Abun.*	3
5498	5698	1738	7	5	*Commun. medio.*	7
5499	5699	1739	8	2	*Embolis. Defici.*	5
5500	5700	1740	9	7	*Commun. Abund.*	3
5501	5701	1741	10	5	*Commun. medioc.*	7
5502	5702	1742	11	2	*Embolis. Defici.*	5
5503	5703	1743	12	7	*Commun. Abund.*	3
5504	5704	1744	13	5	*Commun. medioc.*	7
5505	5705	1745	14	2	*Embolis. Abund.*	7
5506	5706	1746	15	2	*Commun. Defici.*	3
5507	5707	1747	16	5	*Commun. Abund.*	1
5508	5708	1748	17	3	*Embolis. Ordin.*	7
5509	5709	1749	18	2	*Commun. Abund.*	5
5510	5710	1750	19	7	*Embolis. Defici.*	3
5511	5711	1751	1	5	*Commun. Ordin.*	7
5512	5712	1752	2	2	*Commun. Abund.*	5
5513	5713	1753	3	7	*Embolis. Abund.*	5
5514	5714	1754	4	7	*Commun. Defic.*	1
5515	5715	1755	5	3	*Commun. Ordin.*	5
5516	5716	1756	6	7	*Embolis. Abund.*	5
5517	5717	1757	7	7	*Commun. Abund.*	3
5518	5718	1758	8	5	*Embolis. Defici.*	1
5519	5719	1759	9	3	*Commun. Ordin.*	5
5520	5720	1760	10	7	*Commun. Abund.*	3
5521	5721	1761	11	5	*Embolis. Abun.*	3
5522	5722	1762	12	5	*Commun. Ordin.*	7
5523	5723	1763	13	2	*Commun. Defici.*	3
5524	5724	1764	14	5	*Embolis. Abun.*	3
5525	5725	1765	15	5	*Commun. Ordin.*	7

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5556	5756	1796	8	2	*Embolis. Abund.*	7
5557	5757	1797	9	2	*Commun. Defic.*	3
5558	5758	1798	10	5	*Commun. Abund.*	1
5559	5759	1799	11	5	*Commun. medio.*	7
5560	5760	1800	12	2	*Commun. Abund.*	5
5561	5761	1801	13	7	*Commun. Defici.*	1
5562	5762	1802	14	3	*Embolis. medioc.*	7
5563	5763	1803	15	2	*Commun. Abun.*	5
5564	5764	1804	16	7	*Commun. Abun.*	3
5565	5765	1805	17	5	*Embolis. Defici.*	1
5566	5766	1806	18	3	*Commun. medioc.*	5
5567	5767	1807	19	7	*Embolis. Abund.*	5
5568	5768	1808	1	7	*Commu. Abund.*	3
5569	5769	1809	2	5	*Commun. medioc.*	7
5570	5770	1810	3	2	*Embolis. Defic.*	5
5571	5771	1811	4	7	*Communis Abund.*	3
5572	5772	1812	5	5	*Commun. medioc.*	7
5573	5773	1813	6	2	*Embolis. Deficiens.*	5
5574	5774	1814	7	7	*Commun. Abund.*	3
5575	5775	1815	8	5	*Embolis. Abun.*	3
5576	5776	1816	9	5	*Commun. medio.*	7
5577	5777	1817	10	2	*Commun. Defic.*	3
5578	5778	1818	11	5	*Embolis. Abun.*	3
5579	5779	1819	12	5	*Commun. medio.*	7
5580	5780	1829	13	2	*Commun. Abun.*	5
5581	5781	1831	14	7	*Embolis. Defic.*	3
5582	5782	1822	15	5	*Commun. medio.*	7
5583	5783	1823	16	2	*Commu. Abun.*	5
5584	5784	1824	17	7	*Embolis. Abun.*	5
5585	5785	1825	18	7	*Commu. Defici.*	1

ANNI CREATIONIS MVNDI IVXTA HEBR.	ANNI CREATIONIS IVXTA LVCIDVM.	ANNI DOMINI.	CYCLVS LVNARIS.	FERIA NEOMENIÆ.	QVALITAS ANNI.	FERIA PASCHÆ.
5586	5786	1826	19	3	*Embolis. medioc.*	7
5587	5787	1827	1	2	*Commun. Abund.*	5
5588	5788	1828	2	7	*Commun. Abund.*	3
5589	5789	1829	3	5	*Embolis. Defic.*	1
5590	5790	1830	4	3	*Commun. medioc.*	5
5591	5791	1831	5	7	*Commun. Abund.*	3
5592	5792	1832	6	5	*Embolis. Defic.*	1

De Cyclo magno Hebræorum ipsius ordine, ac quantitate.
Cap. XXV.

Enem Cycli magni Hebræorum explicare necessum est, sed in primis eius rationem, ac quantitatẽ. Cyclis ipsius quantitas 247. extat annorum, qui sunt tredecim Cycli lunares. Quibus peractis ad initium reuertitur. Huius rationem assignant Hebræi cum post totidem annos ad eandem diem, & horam ferè, in qua prius lunationes factæ fuerunt omnes redeant. Quo factum est, vt hoc Cyclo suum Pascha inquirũt, sicuti Cyclo annos 532. continentes hactenus ab Ecclesia sanctũ Pascha celebratum est. Huius auctorem Gamalielem Hebræi asserunt. Inseritur tamen in paulina ab Episcopo Forosempronienſi, & à lucido in suo opusculo de verò die passionis Christi. Nos autem ab anno Domini 1586. per annos 247. scilicet vsque ad 1832. condidimus septeni distinctam areis, seu tabellis. In prima sunt anni Creationis mundi iuxta Hebræos, diuersi quidem ab alia Hebræorum supputatione: qua duos minus computãt. In secunda anni eiusdem iuxta lucidum, quamuis Hebraicam esse supputationem ipse asserat. In tertia sunt anni Domini. In quarta Cyclus lunaris Hebræorum non decenouen-

Cycli magni quantitas.

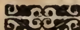
Cycli magni inuentore.

Episcopus Forosemproniẽsis.

Lucidus.

Cycli magni ordo.

nouennalis Alexandrinorum quo vtitur Ecclesia. In quinta sunt Feriæ Neomeniarum annuarum; secundùm quas anni initium semper innuitur in mense Tisri, hoc est Septembris: iuxta eos. Qui mundi creationem eo mense factam esse iudicant. In sexta anni qualitas, an sit communis, vel embolismus, vel mediocris, deficiens, vel abundans. In septima denique, & vltima Feria Paschatis Hebræorum, vbi Feria prima, Feria tertia, Feria quinta, & Feria septima, Pascha suũ semper celebrare Hebræos: manifestè cõspicitur: nunquam verò celebrare Feria secunda, Feria quarta, & Feria sexta: Hæ etenim feriæ non conscribuntur, illas verò adnotari, omnibus in manifesto est. Sed superius iam Hebræos conuincisse credimus. Omnia sunt clara.
Verum tempus est, vt patefiat Neomeniarum ratio tabulis, sed antequàm ipsarum absoluta condatur; potior ipsius pars, atque opportunior stabilienda est. Quo ex ipsa, noua, quæ erit literarum constituatur.

TABVLA

De intelligentia Tabulæ præcedentis. Cap. XXVI.

FREQVENTER accidit, etiam in paucis, vt nisi ea quæ proponuntur seriatim non explicentur, stupidum reddant Lectorem, ac obtusum. Diuersorum enim hominum diuersa sunt ingenia, varijq; intellectus: hanc ob causam tabula præsens explicatione indiget. Cur scilicet decem & nouem literarum notulis, & non pluribus seu paucioribus constet? proculdubio id consulto factum esse arbitrandum est. Cum enim omnium rerum notitijs, scientijsq; Salomon Rex præditus esset, cælestium quoque motuum naturam à Domino edoctum, non est dubitandum. Ergo si decem, & nouem literarum elementa exculpsit; id rectè censuit. Quandoquidem tot annis circulum suum Luna peruagari creditur. Vnde sicuti viginti & octo annis Sol suum percurrit circulum; ita solaribus annis decem & nouem Luna suum perlustrat. Quod est Cyclum conficere lunarem, seu aureum numerum, illudque Cyclum solarem, quos inferius tangemus: Idque rationabiliter. Nam præter hæc, Anno verbi gratia 1585, primo mense, prima die mensis iuxta anni recogniti rationem, Luna Capricornum sibi vendicabit, idemmet signum Sole permeante, atque ibidem futura neomenia; percursis deinde annis decem & nouē, in quibus suum perlustrauerit circulum, quód continget 1503. pridie calendas Ianuarias: calendis Ianuarij anni 604. supra millesimum in illomet inciderit signi loco, & si non in eadem signiferi parte in qua in 1585. En quòd à suæ reuolutionis principio obtinebat, id perfectis decem, & nouem annorum curriculis reassumit: Et hoc est circulum perlustrare. Quemadmodum & Sol anno 1585. eodem die, partibus supputatis, atq; scrupulis, quibus potietur, vt puta in illius diei meridie, ad Inclytæ Vrbis Venetiarum altitudinem, iuxta copernici hypoteses, tabulasque prutemicas: quas Ioannes Stadius Leonnouthensis prosequutus est, ac illustrius nostra ætate Ioannes Antonius Maginus Patauinus, ambo Viri æternæ memoriæ; quę erunt gradus decem, scrupula duo super quadraginta. Post annos octo & viginti, calendis Ianuarij 1613. easdem, quas 1585, consequutus fuit partes, consequetur. Scrupula vero non eadem incidit, quæ 1585. obtinuit, sed differentia erit quattuor scrupulorum fere; tunc enim partes decē, scrupula quadraginta sex ferè possidebit ad poli Inclytæ Vrbis Venetiarum longitudinem: idq; est Cyclum conficere. Verum cum singulis, id accidat annis, sumatur iuxta computistas Solis Cyclus anni 1585. qui erit 26. annis viginti & octo peractis, quod eueniet anno 1513. exclusiue, rursus erit vigesimus sextus: sicq; singulis viginti octo annis: idem erit Solis Cyclus. Cyclus vero Lunæ decennouenalis, qui

Cur Tabula Alphabetica Salomonis xix. literis constet?

Sol, quot annis suum percurrit circulum?

Luna quot annis suū Cyclum cōplet?

Exemplum.

Ioannes Stadius.

Ioannes Antonius Maginus.

Solis cyclus quomodo cōsiderandus.

eodem anno erit 9. post decem & nouem annos: quod erit 1603. inclusiue; quorum spatio, cum suum peruagata fuerit circulum; denuò accidet 9. Igitur verum est, quod quemadmodum Sol viginti & octo annis suum permeat circulum, ita Luna in annis decem & nouem, & è conuerso. Cõsulto igitur, & rationabiliter Salomon Rex Neomeniarũ tabulam decem & nouem literis muniuit, quia tantundẽ Lunę circulus expletur. Id animaduersione dignum censuimus, Latinas literas non æque Hebraicis correspondere caracteribus, ac si omnes eamdem prolationem significationemq; haberent: Nos tantum hoc sequuti fuimus, quod sicuti Hebraico Alphabeto Neomenias Salomon docuit, ita & nos Latino, quamuis ex nostris non omnes æquiualeant. Vnde factum est, vt ab Hebræo modo ad illum quem omnes percipere possunt, reduxerimus. His igitur sic explicatis, literarum ordinem, accommodationem intelligentiam, & vsum præcognoscere superest: secus enim, in Neomeniarum cognitionem nunquam quisque deueniet. Nam si literarum tabulam, ipsarumque ordinem, substantiam, atq; Neomeniarum essentiam fari licuerit, non à veritate aberimus. Est enim totius negotij fundamentum, cum tota vis & Neomeniarum cognitio in literis sit fundata. Immo cum in totius cognitione nemo peruenerit, nisi totius partis aliqualem habuerit cognitionem; cum potior Neomeniarum pars, literarum dilucidatio atque positio sit; quo cognitioni totius Neomeniarum tabulæ mens adhæreat: literarum vsus, & positio tanquam ipsarum pars potissima tradendus est. Qui talis erit, singulis annis, singulas attribuito literas, ac in mense vbi ceciderit: ibi futura est Neomenia. Verum cum adhuc cognitionis modus perdifficilis, atq; subobscurus remaneat; vt à tot molestijs quilibet liberetur, tabulam sic construximus, vt cuipiã anno, quamlibet præscripserimus literã. Hinc cognitionis modus clarè elucescet, quem à seipso bonarũ artium amator consequetur.

Animaduersio.

Literarũ Tabula fundamentum est neomeniarũ.

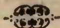

TABVLA

TABVLA LITERARVM CVILIBET ANNO PRÆFIXARVM.

ANNI DOMINI.	LIT. LATINÆ.		ANNI DOMINI.	LIT. LATINÆ.		ANNI DOMINI.	LIT. LATINÆ.		ANNI DOMINI.	LIT. LATINÆ.	
1585	B	1	1595	M	11	1604	B	1	1614	M	11
1586	C	2	1596	N	12	1605	C	2	1615	N	12
1587	D	3	1597	O	13	1606	D	3	1616	O	13
1588	E	4	1598	P	14	1607	E	4	1617	P	14
1589	F	5	1599	Q	15	1608	F	5	1618	Q	15
1590	G	6	1600	R	16	1609	G	6	1619	R	16
1591	H	7	1601	S	17	1610	H	7	1620	S	17
1592	I	8	1602	T	18	1611	I	8	1621	T	18
1593	K	9	1603	A	19	1612	K	9	1622	A	19
1594	L	10				1613	L	10	1623	B	1

AD INVENIENDAM PERPETVO NEOMENIAM.

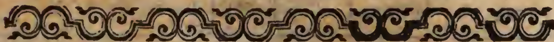

Præcedentis tabulæ explicatio. *Cap. XXVII.*

ETICEREMVS præcedentis tabulæ dilucidationem, quæ à se ipsa clara est; Verum quia claritas nunquam obfuit, semper autem profuit, ipsam quoque explicabimus. Quam longiorem quoque extēdissemus; Sed cum completo decennouennali numero, rursus ad principium regrediatur: idque toties, quoties finitus erit numerus: sat erit pro duobus tantum ipsam condidisse: quam ex superiori Hebraica transtulimus, elicuimus, formauimusq;. Non quod translatio æqua fuerit (haud etenim Hebraicis nostræ correspondent literæ) nihilominus tamen electio, distinctio, tabulæq; formatio vera perpenditur: tanquam certissimum neomeniarum fundamentū à nobis latinis facile perfecteq; inueniendarum. Quare pro maiori faciliorią; huius tabulæ intelligentia, id adnotandum est: Nempe quod cum anno 1584. litera A. cucurrerit, 1585. B. sequitur; literarum enim series hoc requirit, vt post A. sequatur B, post B, sequatur C; Hæcq; deseruiet pro 1586. D, autem vtendum est 1587. & sic vsque ad A, inclusiuè, vbi terminatur numerus decennoualis, siue lunaris cyclus: iuxta literas cuilibet anno præfixas, operaberis. Quo vsus, regredere rursus ad B, quæ opportune 1604. contingct, sicuti in tabula præfiximus: duplici cyclo ipsam constituentes. Post hanc assume C, pro 1605. Vt iam in tabula vides; sicq; gradatim secundum literarum successionem, studiosum diligenter admonentes, ne litera T, vsus pertranseat ad V, sed iuxta cyclum lunarem, qui est nonus supra decimum, numeret decem & nouem elementa literarum, quibus enumeratis, à prima denuo incipiat, completo deinde anno 1622. cui correspondet A, sequitur B, pro anno 1623. anno 1624. C, 1625. D. Hoc igitur modo successiue in æternum operabitur. Sed absolutissimam adducamus Neomeniarum tabulam: Quæ Neomenias facile docet. Quod si ambiguitates fortassis ex ea emerserint, omnes examinabimus, & dilluemus.

Tabulę alphabeticæ intelligentia.

TABVLA NEOMENIARVM SALOMONIS absolutissima literis Hebræis, & Latinis, diebus antiquis, & Gregorianis, horis ac punctis iuxta Hebræum morem constructa, perpetuis temporibus duratura.

TABVLA

IANVARIVS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	
ב	B	22	1	4	972	
י	K	24	3	4	425	
צ	S	26	5	13	289	
ו	G	27	6	13	247	
ס	P	28	7	22	207	
ד	D	30	9	10	857	
ל	M	1	11	5	1005	IANVARIVS.
א	A	2	12	20	576	
ט	I	3	13	19	626	
ם	R	5	15	4	492	
ו	F	7	17	17	160	
נ	O	8	18	13	311	
ג	C	9	19	23	1061	
כ	L	11	21	21	131	
ק	T	13	23	10	880	
ח	H	14	24	10	831	
ע	Q	16	26	19	695	
ח	E	17	27	20	365	
מ	N	19	29	4	515	
כ	B	21	31	17	175	

FE-

FEBRVARIVS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	
י	K	22	1	22	139	
צ	S	24	3	4	0	
ז	G	26	5	1	1034	
ס	P	27	6	10	800	
ד	D	28	7	12	283	
ל	M	30	9	18	719	
א	A	1	11	9	339	FEBRVARI'.
ט	I	2	12	8	339	
פ	R	4	14	17	205	
ו	F	5	15	5	953	
נ	O	7	17	2	24	
ג	C	8	18	14	774	
כ	L	10	20	14	922	
ק	T	11	21	23	593	
ח	H	13	23	22	543	
ע	Q	14	24	8	409	
ה	E	16	26	21	78	
ט	N	17	27	17	229	

MAR-

MARTIVS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	
ב י	B K	19 21	1 3	5 5	931 731	
צ ז	S G	23 24	5 6	14 14	757 272	
ס ד	P D	25 27	7 9	23 12	612 283	
ל א	M A	1 2	11 12	7 21	432 102	MARTIVS.
ט פ	I R	3 4	13 14	21 5	52 998	
ו נ	F O	6 8	16 18	18 14	661 817	
ג כ	C L	10 11	20 21	3 22	497 627	
ק ח	T H	13 14	23 24	13 12	306 288	
ע ח	Q E	16 18	26 28	21 9	122 88	
מ ב	N B	19 21	29 31	5 1	1021 691	

APRI-

APRILIS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.
י	K	22	1	18	644
צ	S	23	2	18	507
ו	G	25	4	4	409
ס	P	27	6	12	316
ד	D	29	8	15	1071
ל	M	30	9	20	245
א	A	1	11	1	885
ט	I	2	12	9	745
ש	R	4	14	18	711
ו	F	5	15	17	379
ג	O	6	16	3	530
ג	C	8	18	16	200
כ	L	10	20	11	350
ק	T	12	22	1	18
ח	H	13	23	13	1049
ע	Q	15	25	19	925
ה	E	16	26	21	585
מ	N	17	27	7	800
ב	B	19	29	7	404
י	K	20	30	7	356

APRILIS.

MA-

MAIVS.							
LITERÆ HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREGOR.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEBR.		
צ ו	S G	22 23	2 3	16 17	220 37		
ס ד	P D	25 27	5 7	1 13	39 783		
ל א	M A	29 30	9 10	7 21	938 508		
ט פ	I R	1 3	11 13	12 7	559 425	MAIVS.	
י נ	F O	4 6	14 16	20 16	91 243		
ג כ	C L	8 10	18 20	4 4	993 63		
ק ח	T H	11 12	21 22	13 13	712 770		
ע ח	Q E	14 16	24 26	22 11	628 297		
ט ב	N B	17 19	27 29	7 20	447 97		
י צ	K S	20 21	30 31	20 3	70 12		

IVNIVS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREGOR.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.
[illegible]	G	23	22	4	966
	P	24	3	13	833
[illegible]	D	25	6	2	1
	M	28	7	21	651
[illegible]	A	20	9	11	322
	I	31	10	11	271
[illegible]	R	1	11	20	137
	F	3	13	8	875
[illegible]	O	4	14	4	136
	C	6	16	17	706
[illegible]	L	8	18	12	855
	T	9	19	2	525
[illegible]	H	11	21	2	485
	Q	13	23	11	341
[illegible]	E	14	24	23	11
	N	15	25	20	160
[illegible]	B	17	27	8	910
	K	19	29	14	858
[illegible]	S	20	30	16	726

IVNIVS.

IVLIVS.

LITERÆ HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREGOR.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEBR.	
י ס	G P	21 23	1 3	16 2	629 545	
ד ל	D M	25 27	5 7	15 10	214 314	
א ט	A I	28 30	8 10	0 9	34 13	
ב ו	R F	1 2	11 12	8 21	930 598	IVLIVS.
ג ג	O C	4 6	14 16	17 6	769 419	
כ ק	L T	8 9	18 19	1 15	568 238	
ח ע	H Q	10 12	20 22	15 0	138 54	
ה מ	E N	14 15	24 25	12 8	83 53	
ב י	B K	17 18	27 28	2 21	33 76	
א ו	S G	19 21	29 31	6 6	439 390	

AVGVSTVS.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREGOR.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEBR.	
ס ד	P D	23 25	2 4	15 3	258 1007	
ל א	M A	26 28	5 7	23 12	76 737	
ט פ	I R	29 30	8 9	12 21	774 643	
ו ב	F O	1 2	11 12	10 6	311 462	AVGVSTVS.
ג כ	C L	4 6	14 16	19 14	132 280	
ק ח	T H	7 9	17 19	3 3	1031 991	
ע ח	Q E	10 12	20 22	12 1	847 416	
מ ב	N B	14 15	24 25	21 10	817 916	
י צ	K S	16 17	26 27	10 19	287 155	
ז ס	G P	19 21	29 31	20 3	165 1051	

SEPTEM-

SEPTEMBER.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	
ד	D	23	2	16	720	
ל	M	25	4	1	870	
א	A	26	5	1	540	
ט	I	27	6	1	490	
פ	R	29	8	10	356	
ו	F	31	10	20	24	
נ	O	1	11	19	175	SEPTEMBER.
ג	C	3	13	7	925	
כ	L	5	15	2	1074	
ק	T	6	16	16	743	
ח	H	7	17	16	694	
ע	Q	9	19	1	560	
ה	E	11	21	14	220	
ס	N	12	22	20	360	
ב	B	13	23	13	49	
י	K	15	25	23	197	
צ	S	16	26	22	849	
ז	G	18	28	7	899	
ס	P	20	30	6	764	

OCTO-

OCTOBER.						
LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	
ד ל	D M	21 24	1 4	5 1	433 583	
א ט	A I	25 26	5 6	14 14	253 203	
[illegible] ו	R F	27 29	7 9	23 23	69 23	
ג ג	O C	1 2	11 12	7 10	857 638	OCTOBER
כ ק	L T	4 5	14 15	15 7	787 457	
ח ע	H Q	7 9	17 19	5 13	407 23	
ח ט	E N	10 12	20 22	2 23	1021 72	
ב י	B K	13 14	23 24	11 6	943 992	
צ [illegible]	S G	15 27	25 27	22 20	611 611	
ס ר	P D	20 21	30 31	6 19	477 150	

NOVEMBER.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.	[illegible]
ל א	M A	22 24	1 3	13 2	296 1045	
ט פ	I R	25 27	4 6	6 11	978 862	
ו נ	F O	29 30	8 9	11 20	916 620	
ג כ	C L	1 2	11 12	8 4	251 670	NOVEMBER
ק ח	T H	4 5	14 15	17 18	120 36	
ע ח	Q E	7 9	17 19	2 15	1066 748	
מ ב	N B	10 11	20 21	11 23	885 500	
י צ	K S	13 14	23 24	8 8	418 375	
ז ס	G P	16 18	26 28	9 18	313 190	
ד	D	19	29	6	839	

DE-

DECEMBER.

LITERAE HEBR.	LITERÆ LAT.	DIES ANTIQ.	DIES GREG.	HORÆ NEOM.	PVNCT. HEB.
ל	M	21	11	3	19
א	A	23	3	15	759
ט	I	24	4	15	711
פ	R	26	6	0	565
ו	F	28	8	9	628
נ	O	29	9	9	392
ג	C	1	11	13	360
כ	L	2	12	17	213
ק	T	3	13	6	15
ח	H	5	15	6	964
צ	Q	7	17	17	779
ה	E	8	18	4	444
מ	N	10	20	14	87
ב	B	11	21	13	49
י	K	12	22	9	268
ש	S	14	24	22	18
ז	G	16	26	22	37
ס	P	18	28	7	982
ד	D	19	29	18	554
ל	M	20	30	15	902

DECEMBER.

De constructione Tabulæ Neomeniarum, & de punctis earundem.
Cap. XXVIII.

N tabulæ absolutissimę Neomeniarum constructio recta sit, quis vsus eius: atq; quis modus inueniendi Neomenias, ostendere licet; vt omnia rectè fiãt. Prę cęteris igitur literas, tam Hebraicas, quam Latinas in confuso posuimus: Non enim literarum positio distincta, ordinatave per dies singulos requirebatur, sed per annos; Quandoquidem cuilibet anno vnam correspondere literã manifestauimus, non cuiuis diei. Inspiciuntur secundo antiqui dies, quo qui Neomeniæ diem iuxta annum veterem indagare desideret: exactè, expeditæq; venari possit. Inseruntur tertiò dies Gregoriani, quos, ne in sacrosanctæ Paschatis celebratione iuxta sanctorum Patrum decreta Nicęni concilij, deuiaremus: Sanctissimus Dominus noster, Dominus Gregorius XIII. Pont. Maximus hodiernis temporibus obseruandos censuit, atq; præcepit. Nam qui sub vna lege viuebamus, ac vni Domino seruiebamus: æquũ erat, vt vniformes in obseruantiis canonici præcepti inueniremur. Instituuntur quartò horæ, in quibus Neomeniæ accident: postremò puncta horarum partes secundum Hebræorũ placita. Verum de punctis dubium difficile exoritur, cur scilicet numeros illos puncta vocitauerint Hebræi: cum nec iuxta computistas, nec mathematicarum scientiarum peritos, Hora tot habeat puncta? Nam de horis duplex potest esse sermo, vel iuxta quorundam arbitratum: vel philosophicè. Si illorum vestigia imitari voluerimus, Hora quum in Solarem distinguatur, & lunarem: neutro horum modorum numeros, punctorum appellatione dignos censebimus. Hora equidem solaris ex quatuor conficitur punctis, punctum ex duobus minutis, & dimidio: Minutum ex quatuor momentis; Momentum ex centum sexaginta quatuor atomis. De hora est magni Alberti testimonium super quartum Ioannis caput: inquientis, quòd hora & si iuxta computistas ex multis conficiatur momẽtis; secundum naturam tamen ex quatuor duntaxat conficitur. Hora verò lunaris habet puncta quinque, minuta decẽ, partes quindecim: momẽta quadraginta; ostenta sexaginta. Vnde punctum lunare (vt dicunt) habet minuta duo, partes tres: momenta octo; ostenta duodecim. Minutum parte vna gaudet, & dimidia, momentis quatuor: ostentis sex. Pars verò momentis duobus, duabusq; tertij momenti partibus: ostentis tribus, ac totidem vnius momenti partibus. Momentum deinde vnicum habet ostentum, & dimidium. Itaq; dicunt Solis horam punctis quatuor constare, Lunæ quinque, minutis decem: partibus quindecim, momentis quadraginta; ostentis sexaginta, atomis 22560. Colligunt ergo diem secũdum Solem, horarum

Explicatio tabulę Neomeniarum, & ipsius ordo.

Dies Gregoriani cur obseruantur. Greg. XIII.

Dubium de punctis.

Hora duplex

Hora Solaris ex quot punctis cõficitur.

Magnus Albertus.

Hora lunaris quot puncta, minuta, partes, momẽta, & ostẽta hẽt.

Dies Solaris quot horas, & puncta continet.

viginti quatuor, punctorum sexaginta nouem. Secundum lunam punctorum centum & viginti, minutorum ducentum & quadraginta, partium trecentum & sexaginta: momentorum 960: ostentorum 1400, atomorum denique (nisi textus corruptus est) 541440. Iuxta ergo horum opinionem, numeri puncta appellari nequibunt: quum omnes forent horæ, vel Solares, vel Lunares. Has temporis fractiones & dierum, & horarum: vide in scholiis Ioannis Nouiomagi, seu Bridesferti Ramesiensis (si rectè meminimus) super Bedam presbyterū inde temporum ratione. Aliter procedit Gulielmus Durandus Episcopus Mimatensis 8. lib. rationali diuinorum officiorum: dum dicit, diem quatuor continere quadrantes, quadrans sex horas: Horam quatuor puncta: punctum decem momenta, momentum duodecim vncias: vnciam septem, & quadraginta atomos: athomus verò indiuisibilis est. Sed nec simili etiā modo horarum fractiones puncta nuncupari poterunt, propterea quod Hora diuiditur in scrupula prima: sexaginta enim scrupula prima horam cōficiunt. Scrupulum primum diuiditur in secunda: id enim ex sexaginta scrupulis secundis conficitur. Similiter in tertia scrupula diuiditur scrupulum secundum: quandoquidem sexaginta scrupula tertia scrupulum secundum conficiunt; & sic in infinitū progredi posset. Igitur iuxta mathematicas supputationes, quas rectè philosophi animaduertunt: nec horarum fractiones puncta existent. Sed dubium diluendum est, antiquo Hebræorum vsu, ac auctoritate, qui horam ex 1080, punctis confici semper arbitrati sunt. Sic docet Hebræus ille Gamaliel occultus Christi discipulus, & Pauli Apostoli præceptor, in libro, quem de Solis, & Lunæ motibus anniq; ratione conscripsit (si modo suus est). Idem testatur, Paulus Episcopus Forosempronienfis lib. 8. secundæ partis de die passionis Domini idemq; multi viri illustres. Verum antequàm modus inueniendi Neomenias indicatur, videndum est de horis; vnde scilicet initium sumant. Aut enim à meridie more astronomico, aut ab ortu Solis, aut ab occasu: aut à media nocte. Sed quia negotium hebræum est, vel ab occasu, vel ab ortu Solis exordientur. Credimus tamen ab ortu Solis potius inchoari. Nam etsi, à vesperis diem Hebræi obseruabant: hoc tamen respectu festiuitatum erat; sed in publicis negotiis ab ortu Solis. Confirmant negotium hoc auctoritates euāgelicæ. Scribitur enim Matt. 20. Et egressus circa tertiam horam vidit alios &c. Et paulò inferius. Iterum autem circa sextam, & nonā horam: & fecit similiter. Circa vndecimam verò exiit &c. idem replicatur inferius. Et Matth. 27, A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super vniuersam terram vsq; ad horam nonam: & circa horam nonam clamauit Iesus &c. Et Marci 15. cap. Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum. Et paulò inferius: Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt super totam terram vsq; in horam

Dies lunaris quot puncta, minuta, partes, momēta, & atomos habet.

Io. Nouiomagus.

Bridesfertus Ramesiensis.

Beda.

Durandi opinio de fractionibus diei.

Hora quomodo rectè diuiditur.

Dubij solutio

Hebræi ex quot punctis horam confici iudicant?

Gamaliel discipulus Christi.

Horę Hebraicæ vnde initium sumāt.

Confirmatio dictorum.

S. Matthæus.

S. Marcus.

ram nonam, & hora nona exclamauit Iesus &c. Et Lucæ 23, Erat autem ferè hora sexta,& tenebræ factæ sunt in vniuersa terra vsq; ad horam nonam. Et Ioannis 4.cap. Hora autem erat quasi sexta. Et inferius propè finem. Et dixerunt ei,Quia heri hora septima reliquit eum febris. Et ij, Non ne duodecim sunt horæ diei? &c. & 19. Erat autem parasceue Paschæ hora quasi sexta. Ex quibus Euangelistarum dictis, manifestum est similes diei horas ab ortu Solis incipi. Idem testatur Ianus Matthæus Durastantes, Philosophus, & Medicus Sancto Iustanus; qui in sua rota Pithagoræ, vbi & similem tabulam ponit, in aliquibus tamen differentem (Quamuis taceat esse Salomonis) ab ortu Solis exordiri docet. Itaq; habito Solis ortu illius diei, cuius Neomeniam desideras: considera horam ortus, atq; ab ea numerato horas Neomeniæ: vbi enim terminabuntur, ibi erit horologij hora; in qua Neomenia accidet. Vel si facilius id expendere volueris, Neomeniarum horas adiicito horis ortus: residuum erit hora Neomeniæ; demptis semper vigintiquatuor horis,si opus fuerit. Sed exemplis res illustrior fiat. Quæratur Neomenia plurium punctorum, quæ erit 17. Calendas Octobris anni 1594. currente litera L. Hæc accidet horis duabus punctis 1074. ab ortu Solis; Hora verò ipsius ortus, qui decimoquinto diei Septembris congruet, vndecima perpenditur, cum scrupulis primis triginta & quatuor, secundis sexdecim: Hæc prætermittamus, parui enim sunt momenti. Vel si scrupulosus es: Neomeniæ horas & puncta, adiicito, horis, minutis, & secundis ortus Solis: tunc summa erit hora Neomeniæ.

S.Lucas. S.Ioannes. Ianus Matthæus Durastantes. Quomodo reducendæ sūt horæ Neomeniæ ad horas horologij mediantibus horis ortus Solis. Exemplum.

H.	M.	P.	2.	
11	34		16	Horæ, & scrupula prima,& secūda ortus Solis.
2		1074	0	Horæ Neomeniæ cum punctis.

13 34 1074 16 Summa horarum, & ipsarum fractionū in quibus Neomenia accidet. Igitur 17 calendas Octobris 1594 in quo opportuna erit litera L, circiter tertiam decimam horam, minuta 34, puncta 1074, secunda 16 futura est Neomenia. Sed cū dixerimus Horam more Hebræo constare punctis 1080, puncta verò assignata sunt 1074, quibus desunt puncta sex; vt hora fiat: accipienda est medietas horæ; quæ erit punctorū 540, quæ 30 scrupula prima conficient astronomica: & remanebunt puncta 354. Ita vt si fiat supputatio more Astrologorum; omnia reducenda sunt ad minuta, vel secunda, vel tertia. Vnde cum cuilibet horæ diei correspondeant puncta Hebræorum 1080, cuilibet minuto horæ correspondebunt puncta 18 cuilibet verò puncto Hebræorum, respōdebunt scrupula secunda Astrologica 3, & scrupula tertia 20. Quod cum ita sit 1074. punctis Hebræorum correspondebunt scrupula prima astrologica 59. tertia vero quadragin-

Neomeniæ vnius demonstratio. Cuilibet horæ diei, quæ puncta Hebraica correspondeat.

ta; ita vt completa ſupputatio talis erit.

H. M. 2.

11 34 16 Horæ, ſcrupula prima, & ſecunda ortus Solis.

2 59 40 Horæ, ſcrupula prima, & ſecunda Neomeniæ.

14 33 56 Summa omnium. Igitur 15 die Septēbris 1594. Neomenia accidet horis 14. min. 33. ſec. 56. diei illius. Aliud afferamus exemplum etiam plurium horarum. Anno reparatæ ſalutis 1605. decimoquarto calendas Februarij, futura eſt Neomenia, Hora poſt Solis ortum 23, punctis 1061: quæ ſi ad prima ſcrupula more Aſtrologorum reducantur; erunt ſcrupula prima 58, ſecunda 56, tertia vero 40; illo autem anno curret litera C. Has ſi ad Horologij horas reducere volueris: quære horam, in qua Sol in horizōte tunc emergere incipiet, atque omnia eius ſcrupula: Inuenies profectò 14. 58. 36. quibus ſi adieceris horas Neomeniæ poſt Solis ortum, reſultabit horologij hora, in quo Neomenia accidet. Verum quia excedunt 24. his demptis; (motus enim primi orbis non niſi 24. horis completur) Reliquū erit hora horologij in qua Neomenia eueniet.

Secundum exemplum.

Motus primi mobilis quot horis completur.

H. M. 2. 3.

14 58 36 0. Horæ, ſcrupula prima, & ſecunda ortus Solis.

23 58 56 40. Horæ, ſcrupula prima, ſecunda, & tertia Neomeniæ poſt Solis ortum adiiciendæ horis ortus Solis.

38 57 22 40. Summa horarum omnium deme. 24. reſultabunt horæ 14. min. 57. ſec. 22. ter. 40. in quibus Neomenia fiet. Igitur anno Domini 1605 die 19. Ianuarij Neomenia continget horis 14. min. 57. ſec. 22. ter. 40. ortus Solis. Quæ verè accidet oriente Sole die ſequenti ferè. Itaq; ſi Neomeniarum tempus ſcire deſideras, modo ſupra expoſito vtere. Sed horis ortus Solis opus eſt: quas iam ex motu ipſius diario confectas habes, ac iuxta calendarij Gregoriani formam accōmodatas. Vſus igitur Neomeniarum manifeſtus eſt: vniuerſaliter tamen talis erit. Habeto literam anni: quære deinde illam in tabula Neomeniarum abſolutiſſima; in menſe ſcilicet cuius Neomeniam optas: qua inuenta proſpicies diem menſis in quo Neomenia fiet: Deinde horas, & ſcrupula poſt Solis ortum. His habitis quęre horas ortus Solis illius diei ſcilicet in quo Neomenia accidit in tabula ortus Solis: his adiicies horas, & ſcrupula poſt Solis ortum. Summaq; erit hora horologij: ſi viginti quatuor exceſſerint deme: reliquas verò pro horologij horas ſumito. Verum ſi quis in Hebræorū obſeruatione perſiſtere voluerit: dicetq; procul dubio Hebræos ab occaſu diem ſumere, vt omnibus ſatisfiat ſi Neomeniarum horas, ab occaſu ſupputaueris, vt habeas horam horologij numerato horas, & puncta Neomenię ab horis, & mi-

Demonſtratio alteraneomeniæ.

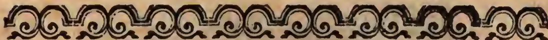
Vniuerſalis Neomeniarū vſus qui.

& minutis ab occasu, & quod resultauerit, erit hora horologij: sed exemplis id ostendatur. Accipiamus Neomeniam futuram anno Domini 1602. cui congruit litera T. Hæc fiet die 22. Aprilis hora 1. punctis 18. Hæc reducta ad minuta more astronomico, Erunt Hora 1. & minutum vnum: Nam 18. puncta Hebraica, vnum conficiunt minutum astronomicum, vt iam dictum est. Igitur prima hora noctis, & minuto fiet Neomenia. Quocirca, horæ omnes, ac puncta, in quibus Neomeniæ accident, quæ iam in tabula Neomeniarum coordinantur, erunt horæ horologij modo Italico, incipientes post occasum Solis vsque ad alterum occasum. Ita vt si pertranseant ortum Solis, erunt horæ horologij diei illius, in quo eædem horæ terminantur: si autem non pertranseant, horæ noctis. Omnia sunt clara, nec alia, indigent expositione. Cæterum cum modus indagandi Neomenias ab ortu respectu punctorum reducendorum ad minuta secunda, & tertia sit perdifficilis: vt boni, ac facilitatis, quisq; consulat, in illorum gratiam omnia puncta hebraica ad scrupula prima, secũda, & tertia astronomica reduximus; Quorum tabulam iam confecimus; nunquam ante hac confectam, quàm ex ratione punctorum hebraicorum resoluimus, atq; in numeros redegimus. Ita vt si quis Neomeniam futuram quæsierit: qua inuenta cũ horis, & punctis: quærat puncta in tabulæ area dextrorsum, prospiciatq;, quæ scrupula prima secunda, & tertia, illis correspondeant; quibus seorsum positis, addat horas minuta, & secunda ortus Solis, summaq; erit hora horologij. Subiicimus igitur duplices tabulas, alteram ortus Solis, alteram verò punctorum hebraicorũ in scrupulis primis secũdis, & tertiis more astronomico reductorum. Omnia itaq; exemplis superius positis (quamuis & ex se) illustria sunt.

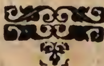
Exemplũ da horis ab occasu.

Omnia puncta Hebraica reducta sunt ad scrupula prima, secunda, & tertia astronomica.

Vsus tabulæ punctorũ hebraicorum.

TABVLA ORTVS SOLIS, DIEBVS ANTIQVIS, diebus Gregorianis, horis ipsarumq; fractionibus constructa.

IANVARIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	FEBRVARIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	15	24	20	22	1	14	28	44
23	2	15	23	32	23	2	14	26	8
24	3	15	22	36	24	3	14	23	32
25	4	15	21	36	25	4	14	20	52
26	5	15	20	36	26	5	14	18	8
27	6	15	19	28	27	6	14	15	24
28	7	15	18	16	28	7	14	12	40
29	8	15	16	56	29	8	14	9	52
30	9	15	15	32	30	9	14	7	4
31	10	15	14	8	31	10	14	4	16
IANVARIVS. 1	11	15	12	40	1	11	14	1	24 FEBRVARIVS.
2	12	15	11	8	2	12	13	58	30
3	13	15	9	32	3	13	13	55	36
4	14	15	7	52	4	14	13	52	40
5	15	15	6	10	5	15	13	49	44
6	16	15	4	20	6	16	13	46	48
7	17	15	2	28	7	17	13	43	50
8	18	15	0	32	8	18	13	40	52
9	19	14	58	36	9	19	13	37	50
10	20	14	56	36	10	20	13	34	48
11	21	14	54	32	11	21	13	31	46
12	22	14	52	24	12	22	13	28	44
13	23	14	50	12	13	23	13	25	40
14	24	14	48	0	14	24	13	22	36
15	25	14	45	44	15	25	13	19	30
16	26	14	43	24	16	26	13	16	24
17	27	14	41	4	17	27	13	13	18
18	28	14	38	36	18	28	13	10	10
19	29	14	36	12	—	—	—	—	—
20	30	14	33	48					
21	31	14	31	20					

MARTIVS.

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
19	1	13	7	2
20	2	13	3	54
21	3	13	0	46
22	4	12	57	36
23	5	12	54	26
24	6	12	51	16
25	7	12	48	6
26	8	12	44	56
27	9	12	41	44
28	10	12	38	32
1	11	12	35	20
2	12	12	32	8
3	13	12	28	56
4	14	12	25	44
5	15	12	22	32
6	16	12	19	20
7	17	12	16	8
8	18	12	12	56
9	19	12	9	42
10	20	12	6	28
11	21	12	3	14
12	22	12	0	0
13	23	11	56	46
14	24	11	53	32
15	25	11	50	18
16	26	11	47	4
17	27	11	43	52
18	28	11	40	40
19	29	11	37	28
20	30	11	34	16
21	31	11	31	4

APRILIS.

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	11	27	52
23	2	11	24	40
24	3	11	21	28
25	4	11	28	16
26	5	11	15	4
27	6	11	11	54
28	7	11	8	44
29	8	11	5	34
30	9	11	2	24
31	10	10	59	14
1	11	10	56	6
2	12	10	51	58
3	13	10	49	50
4	14	10	46	42
5	15	10	43	36
6	16	10	40	30
7	17	10	37	24
8	18	10	34	20
9	19	10	31	16
10	20	10	28	14
11	21	10	25	12
12	22	10	22	10
13	23	10	19	8
14	24	10	16	10
15	25	10	13	12
16	26	10	10	16
17	27	10	7	20
18	28	10	4	24
19	29	10	1	30
20	30	10	58	36

MAIVS. IV NIVS.

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
21	1	9	55	44	22	1	8	47	20
22	2	9	52	56	23	2	8	45	52
23	3	9	50	8	24	3	8	44	28
24	4	9	47	20	25	4	8	43	4
25	5	9	44	36	26	5	8	41	44
26	6	9	41	52	27	6	8	40	32
27	7	9	39	8	28	7	8	39	24
28	8	9	36	28	29	8	8	38	24
29	9	9	33	52	30	9	8	37	24
30	10	9	31	16	31	10	8	36	28
1	11	9	28	40	1	11	8	35	40
2	12	9	26	12	2	12	8	34	52
3	13	9	23	48	3	13	8	34	8
4	14	9	21	24	4	14	8	33	32
5	15	9	18	56	5	15	8	33	0
6	16	9	16	36	6	16	8	32	32
7	17	9	14	16	7	17	8	32	12
8	18	9	12	0	8	18	8	31	56
9	19	9	9	48	9	19	8	31	44
10	20	9	7	36	10	20	8	31	40
11	21	9	5	28	11	21	8	31	36
12	22	9	4	18	12	22	8	31	35
13	23	9	3	24	13	23	8	31	40
14	24	9	1	24	14	24	8	31	44
15	25	8	59	28	15	25	8	31	56
16	26	8	57	32	16	26	8	32	12
17	27	8	55	40	17	27	8	32	32
18	28	8	53	50	18	28	8	33	0
19	29	8	52	8	19	29	8	33	32
20	30	8	50	28					
21	31	8	48	52	20	30	8	34	8

IVLIVS

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
21	1	8	34	52
22	2	8	35	40
23	3	8	36	28
24	4	8	37	24
25	5	8	38	24
26	6	8	39	24
27	7	8	40	32
28	8	8	41	44
29	9	8	43	4
30	10	8	44	28
1	11	8	45	52
2	12	8	47	20
3	13	8	48	52
4	14	8	50	28
5	15	8	52	8
6	16	8	53	50
7	17	3	55	40
8	18	8	57	32
9	19	8	59	28
10	20	9	1	24
11	21	9	3	24
12	22	9	5	28
13	23	9	5	28
14	24	9	7	36
15	25	9	9	48
16	26	9	12	0
17	27	9	14	16
18	28	9	16	36
[illegible]	[illegible]9	9	18	56
20	30	9	21	24
21	31	9	23	48

IVLIVS.

AVGVSTVS

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	9	26	12
23	2	9	28	40
24	3	9	31	16
25	4	9	33	52
26	5	9	36	28
27	6	9	39	8
28	7	9	41	52
29	8	9	44	36
30	9	9	47	20
31	10	9	50	8
1	11	9	52	56
2	12	9	55	44
3	13	9	58	36
4	14	10	1	30
5	15	10	4	24
6	16	10	7	20
7	17	10	10	16
8	18	10	13	12
9	19	10	16	10
10	20	10	19	8
11	21	10	22	10
12	22	10	25	12
13	23	10	26	13
14	24	10	28	14
15	25	10	31	16
16	26	10	34	20
17	27	10	37	24
18	28	10	40	30
19	29	10	43	36
20	30	10	46	42
21	31	10	47	45

AVGVSTVS

SEPTEMBER.

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	10	49	50
23	2	10	52	58
24	3	10	56	6
25	4	10	59	14
26	5	11	2	24
27	6	11	5	30
28	7	11	8	44
29	8	11	11	54
30	9	11	15	4
31	10	11	18	16
1	11	11	21	28
2	12	11	24	40
3	13	11	27	52
4	14	11	31	4
5	15	11	34	16
6	16	11	37	28
7	17	11	40	40
8	18	11	43	52
9	19	11	46	14
10	20	11	50	18
11	21	11	53	32
12	22	11	56	46
13	23	12	0	0
14	24	12	0	0
15	25	12	3	14
16	26	12	6	28
17	27	12	9	42
18	28	12	12	56
19	29	12	16	8
20	30	12	19	20

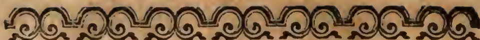
OCTOBER.

Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
21	1	12	22	32
22	2	12	25	44
23	3	12	28	56
24	4	12	32	8
25	5	12	35	20
26	6	12	38	32
27	7	12	41	44
28	8	12	44	56
29	9	12	48	6
30	10	12	51	16
1	11	12	54	26
2	12	12	57	36
3	13	13	0	46
4	14	13	3	54
5	15	13	7	2
6	16	13	10	10
7	17	13	13	18
8	18	13	16	24
9	19	13	19	30
10	20	13	22	36
11	21	13	25	40
12	22	13	28	44
13	23	13	31	46
14	24	13	34	48
15	25	13	37	50
16	26	13	40	52
17	27	13	43	50
18	28	13	46	48
19	29	13	49	44
20	30	13	52	40
21	31	13	55	36

NO-

NOVEMBER. DECEMBER.

NOVEMBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	DECEMBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Horæ Ort.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	13	58	30	21	1	15	10	8
23	2	14	1	24	22	2	15	12	40
24	3	14	4	16	23	3	15	14	8
25	4	14	7	14	24	4	15	15	32
26	5	14	9	52	25	5	15	16	56
27	6	14	12	40	26	6	15	18	16
28	7	14	15	24	27	7	15	19	28
29	8	14	18	6	28	8	15	20	36
30	9	14	20	52	29	9	15	21	36
31	10	14	23	32	30	10	15	22	36
1	11	14	26	8	1	11	15	23	22
2	12	14	28	44	2	12	15	24	20
3	13	14	31	20	3	13	15	25	8
4	14	14	33	48	4	14	15	25	52
5	15	14	36	12	5	15	15	26	28
6	16	14	38	36	6	16	15	27	28
7	17	14	41	14	7	17	15	28	48
8	18	14	43	24	8	18	15	28	14
9	19	14	45	44	9	19	15	28	10
10	20	14	47	41	10	20	15	28	20
11	21	14	50	12	11	21	15	28	24
12	22	14	52	24	12	22	15	28	24
13	23	14	55	32	13	23	15	28	20
14	24	14	58	36	14	24	15	27	16
15	25	15	0	32	15	25	15	27	14
16	26	15	2	28	16	26	15	27	48
17	27	15	4	20	17	27	15	27	28
18	28	15	6	10	18	28	15	27	0
19	29	15	7	52	19	29	15	26	28
20	30	15	9	32	20	30	15	25	52
					21	31	15	25	8

TABVLA PVNCTORVM HEBRAICORVM, in Scrupula Prima, Secunda, & Tertia Astronomica resolutorum.

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Ter.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
1	0	3	20	25	1	23	20	49	2	43	20
2	0	6	40	26	1	26	40	50	2	46	40
3	0	10	0	27	1	30	0	51	2	50	0
4	0	13	20	28	1	33	20	52	2	53	20
5	0	16	40	29	1	36	40	53	2	56	40
6	0	20	0	30	1	40	0	54	3	0	0
7	0	23	20	31	1	43	20	55	3	3	20
8	0	26	40	32	1	46	40	56	3	6	40
9	0	30	0	33	1	50	0	57	3	10	0
10	0	33	20	34	1	53	20	58	3	13	20
11	0	36	40	35	1	56	40	59	3	16	40
12	0	40	0	36	2	0	0	60	3	20	0
13	0	43	20	37	2	3	20	61	3	23	20
14	0	46	40	38	2	6	40	62	3	26	40
15	0	50	0	39	2	10	0	63	3	30	0
16	0	53	20	40	2	13	20	64	3	33	20
17	0	56	40	41	2	16	40	65	3	36	40
18	1	0	0	42	2	20	0	66	3	40	0
19	1	3	20	43	2	23	20	67	3	43	20
20	1	6	40	44	2	26	40	68	3	46	40
21	1	10	0	45	2	30	0	69	3	50	0
22	1	13	20	46	2	33	20	70	3	53	20
23	1	16	40	47	2	36	40	71	3	56	40
24	1	20	0	48	2	40	0	72	4	0	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
73	4	3	20	105	5	50	0	137	7	36	40
74	4	6	40	106	5	53	20	138	7	40	0
75	4	10	0	107	5	56	40	139	7	43	20
76	4	13	20	108	6	0	0	140	7	46	40
77	4	16	40	109	6	3	20	141	7	50	0
78	4	20	0	110	6	6	40	142	7	53	20
79	4	23	20	111	6	10	0	143	7	56	40
80	4	26	40	112	6	13	20	144	8	0	0
81	4	30	0	113	6	16	40	145	8	3	20
82	4	33	20	114	6	20	0	146	8	6	40
83	4	36	40	115	6	23	20	147	8	10	0
84	4	40	0	116	6	26	40	148	8	13	20
85	4	43	20	117	6	30	0	149	8	16	40
86	4	46	40	118	6	32	20	150	8	20	0
87	4	50	0	119	6	36	40	151	8	23	20
88	4	53	20	120	6	40	0	152	8	26	40
89	4	56	40	121	6	43	20	153	8	30	0
90	5	0	0	122	6	46	40	154	8	33	20
91	5	3	20	123	6	50	0	155	8	36	40
92	5	6	40	124	6	53	20	156	8	40	0
93	5	10	0	125	6	56	40	157	8	43	20
94	5	13	20	126	7	0	0	158	8	46	40
95	5	16	40	127	7	3	20	159	8	50	0
96	5	20	0	128	7	6	40	160	8	53	20
97	5	23	20	129	7	10	0	161	8	56	40
98	5	26	40	130	7	13	20	162	9	0	0
99	5	30	0	131	7	16	40	163	9	3	20
100	5	33	20	132	7	20	0	164	9	6	40
101	5	36	40	133	7	23	20	165	9	10	0
102	5	40	0	134	7	26	40	166	9	13	20
103	5	43	20	135	7	30	0	167	9	16	40
104	5	46	40	136	7	33	20	168	9	20	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
169	9	23	20	201	11	10	0	233	12	56	40
170	9	26	40	202	11	13	20	234	13	0	0
171	9	30	0	203	11	16	40	235	13	3	20
172	9	33	20	204	11	20	0	236	13	6	40
173	9	36	40	205	11	23	20	237	13	10	0
174	9	40	0	206	11	26	40	238	13	13	20
175	9	43	20	207	11	30	0	239	13	16	40
176	9	46	40	208	11	33	20	240	13	20	0
177	9	50	0	209	11	36	40	241	13	23	20
178	9	53	20	110	11	40	0	242	13	26	40
179	9	56	40	211	11	43	20	243	13	30	0
180	10	0	0	212	11	46	40	244	13	33	20
181	10	3	20	213	11	50	0	245	13	36	40
182	10	6	40	214	11	53	20	246	13	40	0
183	10	10	0	215	11	56	40	247	13	43	20
184	10	13	20	216	12	0	0	248	13	46	40
185	10	16	40	217	12	3	20	249	13	50	0
186	10	20	0	218	12	6	40	250	13	53	20
187	10	23	20	219	12	10	0	251	13	56	40
188	10	26	40	220	12	13	20	252	14	0	0
189	10	30	0	221	12	16	40	253	14	3	20
190	10	33	20	222	12	20	0	254	14	6	40
191	10	36	40	223	12	23	20	255	14	10	0
192	10	40	0	224	12	26	40	256	14	13	20
193	10	43	20	225	12	30	0	257	14	16	40
194	10	46	40	226	12	33	20	258	14	20	0
195	10	50	0	227	12	36	40	259	14	23	20
196	10	53	20	228	12	40	0	260	14	26	40
197	10	56	40	229	12	43	20	261	14	30	0
198	11	0	0	230	12	46	40	262	14	33	20
199	11	3	20	231	12	50	0	263	14	36	40
200	11	6	40	232	12	53	20	264	14	40	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
265	14	43	20	297	16	30	0	329	18	16	40
266	14	46	40	298	16	33	20	330	18	20	0
267	14	50	0	299	16	36	40	331	18	23	20
268	14	53	20	300	16	40	0	332	18	26	40
269	14	56	40	301	16	43	20	333	18	30	0
270	15	0	0	302	16	46	40	334	18	33	20
271	15	3	20	303	16	50	0	335	18	36	40
272	15	6	40	304	16	53	20	336	18	40	0
273	15	10	0	305	16	56	40	337	18	43	20
274	15	13	20	306	17	0	0	338	18	46	40
275	15	16	40	307	17	3	20	339	18	50	0
276	15	20	0	308	17	6	40	340	18	53	20
277	15	23	20	309	17	10	0	341	18	56	40
278	15	26	40	310	17	13	20	342	19	0	0
279	15	30	0	311	17	16	40	343	19	3	20
280	15	33	20	312	17	20	0	344	19	6	40
281	15	36	40	313	17	23	20	345	19	10	0
282	15	40	0	314	17	26	40	346	19	13	20
283	15	43	20	315	17	30	0	347	19	16	40
284	15	46	40	316	17	33	20	348	19	20	0
285	15	50	0	317	17	36	40	349	19	23	20
286	15	53	20	318	17	40	0	350	19	26	40
287	15	56	40	319	17	43	20	351	19	30	0
288	16	0	0	320	17	46	40	352	19	33	20
289	16	3	20	321	17	50	0	353	19	36	40
290	16	6	40	322	17	53	20	354	19	40	0
291	16	10	0	323	17	56	40	355	19	43	20
292	16	13	20	324	18	0	0	356	19	46	40
293	16	16	40	325	18	3	20	357	19	50	0
294	16	20	0	326	18	6	40	358	19	53	20
295	16	23	20	327	18	10	0	359	19	56	40
296	16	26	40	328	18	13	20	360	20	0	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
361	20	3	20	393	21	50	0	425	23	36	40
362	20	6	40	394	21	53	20	426	23	40	0
363	20	10	0	395	21	56	40	427	23	43	20
364	20	13	20	396	22	0	0	428	23	46	40
365	20	16	40	397	22	3	20	429	23	50	0
366	20	20	0	398	22	6	40	430	23	53	20
367	20	23	20	399	22	10	0	431	23	56	40
368	20	26	40	400	22	13	20	432	24	0	0
369	20	30	0	401	22	16	40	433	24	3	20
370	20	33	20	402	22	20	0	434	24	6	40
371	20	36	40	403	22	23	20	435	24	10	0
372	20	40	0	404	22	26	40	436	24	13	20
373	20	43	20	405	22	30	0	437	24	16	40
374	20	46	40	406	22	33	20	438	24	20	0
375	20	50	0	407	22	36	40	439	24	23	20
376	20	53	20	408	22	40	0	440	24	26	40
377	20	56	40	409	22	43	20	441	24	30	0
378	21	0	0	410	22	46	40	442	24	33	20
379	21	3	20	411	22	50	0	443	24	36	40
380	21	6	40	412	22	53	20	444	24	40	0
381	21	10	0	413	22	56	40	445	24	43	20
382	21	13	20	414	23	0	0	446	24	46	40
383	21	16	40	415	23	3	20	447	24	50	0
384	21	20	0	416	23	6	40	448	24	53	20
385	21	23	20	417	23	10	0	449	24	56	40
386	21	26	40	418	23	13	20	450	25	0	0
387	21	30	0	419	23	16	40	451	25	3	20
388	21	33	20	420	23	20	0	452	25	6	40
389	21	36	40	421	23	23	20	453	25	10	0
390	21	40	0	422	23	26	40	454	25	13	20
391	21	43	20	423	23	30	0	455	25	16	40
392	21	46	40	424	23	33	20	456	25	20	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
457	25	23	20	489	27	10	0	521	28	56	40
458	25	26	40	490	27	13	20	522	29	0	0
459	25	30	0	491	27	16	40	523	29	3	20
460	25	33	20	492	27	20	0	524	29	6	40
461	25	36	40	493	27	23	20	525	29	10	0
462	25	40	0	494	27	26	40	526	29	13	20
463	25	43	20	495	27	30	0	527	29	16	40
464	25	46	40	496	27	33	20	528	29	20	0
465	25	50	0	497	27	36	40	529	29	23	20
466	25	53	20	498	27	40	0	530	29	26	40
467	25	56	40	499	27	43	20	531	29	30	0
468	26	0	0	500	27	46	40	532	29	33	20
469	26	3	20	501	27	50	0	533	29	36	40
470	26	6	40	502	27	53	20	534	29	40	0
471	26	10	0	503	27	56	40	535	29	43	20
472	26	13	20	504	28	0	0	536	29	46	40
473	26	16	40	505	28	3	20	537	29	50	0
474	26	20	0	506	28	6	40	538	29	53	20
475	26	23	20	507	28	10	0	539	29	56	40
476	26	26	40	508	28	13	20	540	30	0	0
477	26	30	0	509	28	16	40	541	30	3	20
478	26	33	20	510	28	20	0	542	30	6	40
479	26	36	40	511	28	23	20	543	30	10	0
480	26	40	0	512	28	26	40	544	30	13	20
481	26	43	20	513	28	30	0	545	30	16	40
482	26	46	40	514	28	33	20	546	30	20	0
483	26	50	0	515	28	36	40	547	30	23	20
484	26	53	20	516	28	40	0	548	30	26	40
485	26	56	40	517	28	23	20	549	30	30	0
486	27	0	0	518	28	46	40	550	30	33	20
487	27	3	20	519	28	50	0	551	30	36	40
488	27	6	40	520	28	53	20	552	30	40	0

Punct.Heb.	Scrup.Pri.	Scrup. Sec.	Scrup.Tert.	Punct.Heb.	Scrup.Pri.	Scrup. Sec.	Scrup.Tert.	Punct.Heb.	Scrup.Pri.	Scrup. Sec.	Scrup.Tert.
553	30	43	20	585	32	30	0	617	34	16	40
554	30	46	40	586	32	33	20	618	34	20	0
555	30	50	0	587	32	36	40	619	34	23	20
556	30	53	20	588	32	40	0	620	34	26	40
557	30	56	40	589	32	43	20	621	34	30	0
558	31	0	0	590	33	46	40	622	34	33	20
559	31	3	20	591	33	50	0	623	34	36	40
560	31	6	40	592	33	53	20	624	34	40	0
561	31	10	0	593	33	56	40	625	34	43	20
562	31	13	20	594	33	0	0	626	34	46	40
563	31	16	40	595	33	3	20	627	34	50	0
564	31	20	0	596	33	6	40	628	34	53	20
565	31	23	20	597	33	10	0	629	34	56	40
566	31	26	40	598	33	13	20	630	35	0	0
567	31	30	0	599	33	16	40	631	35	3	20
568	31	33	20	600	33	20	0	632	35	6	40
569	31	36	40	601	33	23	20	633	35	10	0
570	31	40	0	602	33	26	40	634	35	13	20
571	31	43	20	603	33	30	0	635	35	16	40
572	31	46	40	604	33	33	20	636	35	20	0
573	31	50	0	605	33	36	40	637	35	23	20
574	31	53	20	606	33	40	0	638	35	26	40
575	31	56	40	607	33	43	20	639	35	30	0
576	32	0	0	608	33	46	40	640	35	33	20
577	32	3	20	609	33	50	0	641	35	36	40
578	32	6	40	610	33	53	20	642	35	40	0
579	32	10	0	611	33	56	40	643	35	43	20
580	32	13	20	612	34	0	0	644	35	46	40
581	32	16	40	613	34	3	20	645	35	50	0
582	32	20	0	614	34	6	40	646	34	53	20
583	32	23	20	615	34	10	0	647	35	56	40
584	32	26	40	616	34	31	20	648	36	0	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
649	36	3	20	681	37	50	0	713	39	36	40
650	36	6	40	682	37	53	20	714	39	40	0
651	36	10	0	683	37	56	40	715	39	43	20
652	36	13	20	684	38	0	0	716	39	46	40
653	36	16	40	685	38	3	20	717	39	50	0
654	36	20	0	686	38	6	40	718	39	53	20
655	36	23	20	687	38	10	0	719	39	56	40
656	36	26	40	688	38	13	20	720	40	0	0
657	36	30	0	689	38	16	40	721	40	3	20
658	36	33	20	690	38	20	0	722	40	6	40
659	36	36	40	691	38	23	20	723	40	10	0
660	36	40	0	692	38	26	40	724	40	13	20
661	36	43	20	693	38	30	0	725	40	16	40
662	36	46	40	694	38	33	20	726	40	20	0
663	36	50	0	695	38	36	40	727	40	23	20
664	36	53	20	696	38	40	0	728	40	26	40
665	36	56	40	697	38	43	20	729	40	30	0
666	37	0	0	698	38	46	40	730	40	33	20
667	37	3	20	699	38	50	0	731	40	36	40
668	37	6	40	700	38	53	20	732	40	40	0
669	37	10	0	701	38	56	40	733	40	43	20
670	37	13	20	702	39	0	0	734	40	46	40
671	37	16	40	703	39	3	20	735	40	50	0
672	37	20	0	704	39	6	40	736	40	53	20
673	37	23	20	705	39	10	0	737	40	56	40
674	37	26	40	706	39	13	20	738	41	0	0
675	37	30	0	707	39	16	40	739	41	3	20
676	37	33	20	708	39	20	0	740	41	6	40
677	37	36	40	709	39	23	20	741	41	10	0
678	37	40	0	710	39	26	40	742	41	13	20
679	37	43	20	711	39	30	0	743	41	16	40
680	37	46	40	712	39	33	20	744	41	20	0

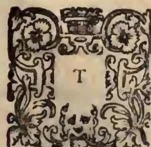
Punct.Heb.	Scrup.Pri.	Scrup. Sec.	Scrup.Tert.
745	41	23	20
746	41	26	40
747	41	30	0
748	41	33	20
749	41	36	40
750	41	40	0
751	41	43	20
752	41	46	40
753	41	50	0
754	41	53	20
755	41	56	40
756	42	0	0
757	42	3	20
758	42	6	40
759	42	10	0
760	42	13	20
761	42	16	40
762	42	20	0
763	42	23	20
764	42	26	40
765	42	30	0
766	42	33	20
767	42	36	40
768	42	40	0
769	42	43	20
770	42	46	40
771	42	50	0
772	42	53	20
773	42	56	40
774	43	0	0
775	43	3	20
776	43	6	40
777	43	10	0
778	43	13	20
779	43	16	40
780	43	20	0
781	43	23	20
782	43	26	40
783	43	30	0
784	43	33	20
785	43	36	40
786	43	40	0
787	43	43	20
788	43	46	40
789	43	50	0
790	43	53	20
791	43	56	40
792	44	0	0
793	44	3	20
794	44	6	40
795	44	10	0
796	44	13	20
797	44	16	40
798	44	20	0
799	44	23	20
800	44	26	40
801	44	30	0
802	44	33	20
803	44	36	40
804	44	40	0
805	44	43	20
806	44	46	40
807	44	50	0
808	44	53	20
809	44	56	40
810	45	0	0
811	45	3	20
812	45	6	40
813	45	10	0
814	45	13	20
815	45	16	40
816	45	20	0
817	45	23	20
818	45	26	40
819	45	30	0
820	45	33	20
821	45	36	40
822	45	40	0
823	45	43	20
824	45	46	40
825	45	50	0
826	45	53	20
827	45	56	40
828	46	0	0
829	46	3	20
830	46	6	40
831	46	10	0
832	46	13	20
833	46	16	40
834	46	20	0
835	46	23	20
836	46	26	40
837	46	30	0
838	45	33	20
839	46	36	40
840	46	40	0

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
841	46	43	20	873	48	30	0	904	50	13	20
842	46	46	40	874	48	33	20	905	50	16	40
843	46	50	0	875	48	36	40	906	50	20	0
844	46	53	20	876	48	40	0	907	50	23	20
845	46	56	40	877	48	43	20	908	50	26	40
846	47	0	0	878	48	46	40	909	50	30	0
847	47	3	20	879	48	50	0	910	50	33	20
848	47	6	40	880	48	53	20	911	50	36	40
849	47	10	0	881	48	56	40	912	50	40	0
850	47	13	20	882	49	0	0	913	50	43	20
851	47	16	40	883	49	3	20	914	50	46	40
852	47	20	0	884	49	6	40	915	50	50	0
853	47	23	20	885	49	10	0	916	50	53	20
854	47	26	40	886	49	13	20	917	50	56	40
855	47	30	0	887	49	16	40	918	51	0	0
856	47	33	20	888	49	20	0	919	51	3	20
857	47	36	40	889	49	23	20	920	51	6	40
858	47	40	0	890	49	26	40	921	51	10	0
859	47	43	20	891	49	30	0	922	51	13	20
860	47	46	40	892	49	33	20	923	51	16	40
861	47	50	0	893	49	36	40	924	51	20	0
862	47	53	20	894	49	40	0	925	51	23	20
863	47	56	40	895	49	43	20	926	51	26	40
864	48	0	0	896	49	46	40	927	51	30	0
865	48	3	20	897	49	50	0	928	51	33	20
866	48	6	40					929	51	36	40
867	48	10	0	898	49	53	20	930	51	40	0
868	48	13	20	899	49	56	40	931	51	43	20
869	48	16	40	900	50	0	0	932	51	46	40
870	48	20	0	901	50	3	20	933	51	50	0
871	48	23	20	902	50	6	40	934	51	53	20
872	48	26	40	903	50	10	0	935	51	56	40

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
936	52	0	0	968	53	46	40	1000	55	33	20
937	52	3	20	969	53	50	0	1001	55	36	40
938	52	6	40	970	53	53	20	1002	55	40	0
939	52	10	0	971	53	56	40	1003	55	43	20
940	52	13	20	972	54	0	0	1004	55	46	40
941	52	16	40	973	54	3	20	1005	55	50	0
942	52	20	0	974	54	6	40	1006	55	53	20
943	52	23	20	975	54	10	0	1007	55	56	40
944	52	26	40	976	54	13	20	1008	56	0	0
945	52	30	0	977	54	16	40	1009	56	3	20
946	52	33	20	978	54	20	0	1010	56	6	40
947	52	36	40	979	54	23	20	1011	56	10	0
948	52	40	0	980	54	26	40	1012	56	13	20
949	52	43	20	981	54	30	0	1013	56	16	40
950	52	46	40	982	54	33	20	1014	56	20	0
951	52	50	0	983	54	36	40	1015	56	23	20
952	52	53	20	984	54	40	0	1016	56	26	40
953	52	56	40	985	54	43	20	1017	56	30	0
954	53	0	0	986	54	46	40	1018	56	33	20
955	53	3	20	987	54	50	0	1019	56	36	40
956	53	6	40	988	54	53	20	1020	56	40	0
957	53	10	0	989	54	56	40	1021	56	43	20
958	53	13	20	990	55	0	0	1022	56	46	40
959	53	16	40	991	55	3	20	1023	56	50	0
960	53	20	0	992	55	6	40	1024	56	53	20
961	53	23	20	993	55	10	0	1025	56	56	40
962	53	26	40	994	55	13	20	1026	57	0	0
963	53	30	0	995	55	16	40	1027	57	3	20
964	53	33	20	996	55	20	0	1028	57	6	40
965	53	36	40	997	55	23	20	1029	57	10	0
966	53	40	0	998	55	26	40	1030	57	13	20
967	53	43	20	999	55	30	0	1031	57	16	40

Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Ter.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.	Punct. Heb.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Scrup. Tert.
1032	57	20	0	1049	58	16	40	1066	59	16	20
1033	57	23	20	1050	58	20	0	1067	59	13	40
1034	57	26	40	1051	58	23	20	1068	59	20	0
1035	57	30	0	1052	58	26	40	1069	59	23	20
1036	57	33	20	1053	58	30	0	1070	59	26	40
1037	57	36	40	1054	58	33	20	1071	59	30	0
1038	57	40	0	1055	58	36	40	1072	59	33	20
1039	57	43	20	1056	58	40	0	1073	59	36	40
1040	57	46	40	1057	58	43	20	1074	59	40	0
1041	57	50	0	1058	58	46	40	1075	59	43	20
1042	57	53	20	1059	58	50	0	1076	59	46	40
1043	57	56	40	1060	58	53	20	1077	59	50	0
1044	58	0	0	1061	58	56	40	1078	59	53	20
1045	58	3	20	1062	59	0	0	1079	59	56	40
1046	58	6	40	1063	59	3	20	1080	60	0	0
1047	58	10	0	1064	59	6	40				
1048	58	13	20	1065	59	10	0				

De constructione alterius Tabulæ Neomeniarum, iuxta aliquorum Astrologorum doctrinam. Cap. XXIX.

ABVLIS ne dum ortus Solis, verum etiam: & punctorum hebraicorum promulgatis, alteram Neomeniarum absolutissimam à priore diuersam, in gratiam studiosorum subiicere minimè grauati sumus. Hanc ex epactis annuis menstruis, & diurnis, (quibus aliquando etiã vsi sunt Hebręi) vnius cycli lunaris spatio condidimus. Quibus tantam fidem adhibet Paulus Episcopus Forosemproniensis; vt luminarium coitiones etiam ante Christum, non alia ratione, quam hac inuestigat, quamuis non eodem modo. Quo factum est, vt longo processu lib. 11. prima partis suæ paulinæ de istis tractauerit: Testem adducens aliquando Gamalielem; quem in huiusmodi re eruditissimum approbat. Vnde & plerasq; eius tabulas epactis annorum, mensium, Paulus Episcopus Forosemproniensis.

&

& dierum constantes inscribit: ita vt earum auctorem facilè suspicamur. Hanc igitur tabulam cum iuxta calendarij Gregoriani formam construxerimus, & veluti priorem ordinauerimus: si quis ea vti voluerit; illius vsus, & cognitio talis erit. Inspiciatur litera, quæ tali occurrit anno, quo mense incidat: ac vbi reperta fuerit, ibidem futuram esse Neomeniam non est dubitandum; modo supra exposito, sicq; noti erunt dies, horæ, & minuta. Hoc tamen in huiusmodi tabula animaduertendum est, horas, minutaq; non ab ortu (vt in superiori factum est: quod etiam obseruant Babiloni, atq; Boemi) sed à meridie exordium sumere. Id innuere videntur literæ P. & M. in sexta columua affixæ quæ pòst meridiem indicant. Hæ ad horologij horas (si ad has, quarum vsus apud nos est, Neomeniæ casum scire cupis) reducendæ sunt; quod absq; arcus semidiurni cognitione, ac vsu fieri nequibit. Verum cum arcus semidiurni tabula (quo in horologij horas, pomeridianæ conuertantur) requiratur, eam adducere necessarium esset: sed quia absque motu Solis diario, cum gradibus scilicet, atq; scrupulis fieri minimè potest: idq; ad ephemerides spectat; modum alium faciliorem pomeridianas horas ad horologij conuertendi gratia, trademus: qui quidem ita se habet. Cognita meridie: hoc est horis, quibus in cardine cæli meridionali Sol scandit; adiicito ipsas horis pomeridianis: summaq; numerata; quot resilient, tot horologij erunt horæ. Si autem vigintiquatuor superauerint, his proiectis, reliquas pro horologij horis habeto. Ponatur exemplum, quo res facilius capiatur. Reperienda est Neomenia anno Domini 1585. tertio Cal. Aprilis, futuram inuenio horis 5. min. 36. post meridiem: quo anno currit litera B. has horas, & minuta adiicio horis, & minutis meridiei: quæ cum Solis motu, cum gradibus scilicet, & scrupulis repertæ per arcus semidiurni tabulam à 24. horis subtractæ, se offerũt H. 17. M. 47. Hasce ita horis pomeridianis adiungo.

Vsus secũdæ tabulæ Neomeniarũ quis.

Dierũ horas, & minuta vnde sumũt Babiloni, & Boemi.

Arcu semidiurno, & motu Solis diario opus est, vt horæ pomeridianę reducantur ad horas horologij.

Modus alius reducendi horas pomeridianas ad horas horologij ex meridie.

Exemplum.

H.	M.	
5.	36.	Horæ, & minuta post meridiem Neomeniæ futuræ.
17.	47.	Horæ, & minuta meridiei adiungendæ Horis pomeridianis.
23.	23.	Summa horarum, & minutorum horologij, in quibus Neomenia accidit.

Igitur anno Domini 1585. die 30. mensis Martij accidit Neomenia Hor. 23. Min. 23. Horologij Italici. Quòd si ex arcus semidiurni ratione, indagare velles ex hora pomeridiana, Neomeniæ horam horologij Italici; diducito illum ab horis pomeridianis: quotq; emergent, tot pro horologij horis habeto: sed quia eadem est operatio, vt supra, ad primum reuertamur. Cæterum cũ modus adhuc subobscurus remaneat, (necessarium enim esset omnino, semidiurni arcus tabulam extendere, vel propter arcum semidiurnum eli-

Modus reducendi horas pomeridianas ad horas horologij ex arcu semidiurno.

eliciendum, vel propter meridiem; idq; abſque Solis meatu fieri nequit) ex motu ipſius iuxta Copernici hypotheſes, tabulasq; prutenicas, ſupputato; meridiei tabulam ab anno Dominicæ Incarnationis 1585, in poſterum profuturam, ad poli Inclytæ Vrbis Venetiarum altitudinem diariam confecimus: quæ pro totius etiam Galliæ Ciſalpinæ regione deſeruiet. Condidimus rurſus ad formam Gregorianam, innuentes dies antiquos: horas, ſcrupulaq; in quibus meridies incidet. Vſus igitur iſtius tabulæ talis erit. Habita litera anni, vt ſupra, menſe itidem, & die cum horis atque minutis: quære in tabula meridiei, eiuſdem menſis & diei meridiem, in quibus anni literam inueniſti; Horasq; cum ſcrupulis ſeorſum adnotatas adiicito horis pomeridianis, vel è conuerſo: (eadem enim eſt operatio) ſumma erit hora horologij. Si viginti quatuor exceſſerint, his abolitis, reliquum horologij horam indicabit: modo iam declarato. Sed clareſcat negotium exemplo. Scire volumus Neomeniam futuram anno Domini 1590. menſis Ianuarij iuxta ſecundæ tabulæ doctrinam, ante omnia quærenda eſt litera anni: quæ ſe offert G. Deinde in tabula Neomeniarum ſecunda, Ianuarij menſem: vbi reperimus literam fixam in quinta eiuſdem menſis die iuxta annum correctum: ſecundum verò veterem, die vigeſima ſexta Decembris anni 1589. Igitur perſpicimus Neomeniam tunc fore horis 12. min. 55. poſt meridiem. Sed vt ſciamus ad quot horologij horas accidet: diligenter quærendus eſt in Ephemeridibus meridiei, in area, dies menſis Ianuarij quintus, cui correſpondere animaduertimus horas decem & nouem, minuta 41. meridiei: haſce adiungo Neomeniæ horis, vel e conuerſo; ſicq; reſultans erit hora horologij, demptis ſemper horis 24. ſi opus fuerit. Sed vt omnia clariora redantur, ad praxim.

Tabula meridiei ad quem polum ſupputata.

Vſus ſequentis Tabulæ qui?

Exemplum.

H.	M.	
19.	41.	Horæ, ac minuta meridiei.
12.	55.	Horæ, ac minuta Neomeniæ horis, ac minutis pomeridianis adiiciendæ.
32.	36.	Summa omnium excedens 24, demenda: quibus demptis, remanent.
8.	36.	Horæ, ac minuta Neomeniæ, quæ erunt noctis ſequentis.

Pronunciandum igitur eſt, anno 1590. 5. die Ianuarij fore Neomeniam hor. 8. min. 36. Noctis ſequentis. Et ne exempla abundent, hæc in reliquis tui duces erunt. Subiicimus itaque geminas tabulas, alteram Neomeniarum, iuxta epactarum rationem; annorum ſcilicet menſium, dierumq;, ſecundum aliquorum Aſtrologorum doctrinam: alteram vero meridiei. Quæ, & ſi ad poli latitudinem 45. grad. fermè conſtructæ ſint, ad reliquorum tamen polorum latitudines deſeruire poterunt: reductis omnibus, ſuis in locis. Verum inferius cum

Geminæ Tabulæ.

Tabularum longitudinũ, & latitudinũ, loci Solis, ortus eiusdem, & meridiei dilucidatio.

tertia Neomeniarum dilucidabitur tabula, quomodo id fiet: manifestum erit. Nam eo loci ob meridianorum discrimen, & latitudines locorum diuersas: docemus Neomenias omnes quomodo reducendas ad loca quæcumq; insigniora; subiicientes tabulam longitudinũ latitudinumq; eorumdem cum differentiis, vel addendis, vel subtrahendis: vt Neomenia futura rectè habeatur. Adiicientes insuper tabulam loci Solis in signifero, vt ortus Solis, & meridies haberi possint. Et quamuis tabula sit ad polum Venetiarum condita, nihilominus tamen, cum ad ortum, vel meridiem dumtaxat indagandam deseruiat: de minutis parum curandum est; Quandoquidem à gradu primo vsq; ad tertium, à tertio vsq; ad sextum: à sexto vsq; ad nonum, & sic tripla habita proportione (demptis intermediis) ad reliquos proceditur gradus. Adiiciuntur insuper tabulæ ortus Solis, & meridiei tum in signis boreis tum Australibus iuxta propria loca, vt iuxta eadẽ quoq; Neomeniæ præcisè habeantur. Cæterum cum adamussim hæc inferius habenda sint, superfluum videtur hic (vbi non est suus locus) eadem examinare.

TABVLA NEOMENIARVM SECVNDA, iuxta aliquorum doctrinam; literis Latinis, diebus antiquis, & Gregorianis; horis, ipsarumq; minutis constructa.

IA-

IANVARIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	
K	23	2	4	5	P.M.
S	24	3	16	47	P.M.
G	26	5	12	55	P.M.
P	28	7	1	36	P.M.
D	29	8	21	48	P.M.
M	31	10	10	26	P.M.
A	1	11	23	7	P.M.
I	3	13	19	17	P.M.
R	5	15	7	58	P.M.
F	6	16	4	6	P.M.
O	7	17	16	48	P.M.
C	9	19	12	57	P.M.
L	11	21	1	37	P.M.
T	12	22	14	19	P.M.
H	14	24	10	27	P.M.
Q	15	25	23	8	P.M.
E	17	27	19	18	P.M.
N	19	29	8	0	P.M.
B	20	30	4	8	.M.

IANVARIVS

FEBRVARIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Minuta.	
S	23	2	5	31	P.M.
G	25	4	1	39	P.M.
P	26	5	14	20	P.M.
D	28	7	10	30	P.M.
M	29	8	23	10	P.M.
A	31	10	11	52	P.M.
I	2	12	8	1	P.M.
R	3	13	20	42	P.M.
F	4	14	16	51	P.M.
O	6	16	5	32	P.M.
C	8	18	1	41	P.M.
L	9	19	14	22	P.M.
T	11	21	3	3	P.M.
H	12	22	23	11	P.M.
Q	14	24	11	52	P.M.
E	16	26	8	2	P.M.
					P.M.
N	17	27	20	44	P.M.
B	18	28	16	54	P.M.

MARTIVS

Lit.Lat.	Dies Ant.	Dies Grc.	Hor.Neo.	Minuta.	
K	20	2	5	33	P.M.
S	21	3	18	15	P.M.
G	23	5	14	23	P.M.
P	25	7	3	4	P.M.
D	26	8	23	14	P.M.
M	28	10	11	54	P.M.
A	2	12	0	36	P.M.
I	3	13	0	0	P.M.
R	4	14	9	26	P.M.
F	6	16	5	25	P.M.
O	7	17	18	16	P.M.
C	9	19	14	25	P.M.
L	11	21	5	6	P.M.
T	12	22	15	47	P.M.
H	14	24	11	55	P.M.
Q	15	25	0	36	P.M.
E	16	26	20	46	P.M.
N	18	28	9	28	P.M.
B	20	30	5	36	P.M.

MARTIVS

APRILIS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Grc.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	
S	23	2	6	59	P.M.
G	25	4	3	7	P.M.
P	26	5	15	48	P.M.
D	28	7	11	58	P.M.
M	30	9	0	38	P.M.
A	31	10	15	20	P.M.
I	1	11	9	29	P.M.
R	2	12	22	10	P.M.
F	4	14	18	19	P.M.
O	6	16	7	0	P.M.
C	8	18	3	9	P.M.
L	9	19	15	50	P.M.
T	11	21	4	31	P.M.
H	13	23	0	39	P.M.
Q	14	24	13	20	P.M.
E	15	25	9	30	P.M.
N	16	26	20	46	P.M.
B	18	28	18	20	P.M.
K	20	30	7	1	P.M.

APRILIS.

MAIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	
S	21	1	19	43	P.M.
G	23	3	15	51	P.M.
P	25	5	4	32	P.M.
D	27	7	0	40	P.M.
M	28	8	13	22	P.M.
A	29	9	17	47	P.M.
I	30	10	2	4	P.M.
R	2	12	10	54	P.M.
F	4	14	7	3	P.M.
O	5	15	19	44	P.M.
C	7	17	15	53	P.M.
L	9	19	4	34	P.M.
T	10	20	17	15	P.M.
H	12	22	13	23	P.M.
Q	13	23	8	52	P.M.
E	14	24	22	4	P.M.
N	16	26	10	56	P.M.
B	18	28	7	4	P.M.
K	19	29	19	45	P.M.
S	21	31	15	13	P.M.

MAIVS

IVNIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Minuta.	
G	23	2	4	35	P.M.
P	24	3	17	16	P.M.
D	26	5	13	26	P.M.
M	28	7	2	6	P.M.
A	29	8	14	48	P.M.
I	30	9	10	57	P.M.
R	31	10	23	38	P.M.
F	2	12	19	47	P.M.
O	4	14	8	28	P.M.
C	6	16	4	36	P.M.
L	7	17	17	18	P.M.
T	9	19	5	59	P.M.
H	11	21	2	7	P.M.
Q	12	22	14	48	P.M.
E	13	23	10	58	P.M.
N	14	24	23	40	P.M.
B	16	26	19	48	P.M.
K	18	28	8	29	P.M.
S	19	29	21	11	P.M.

IVNIVS

IVLIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Grc.	Hor. Neo.	Minuta.	
G	21	1	17	19	P.M.
P	23	3	6	0	P.M.
D	25	5	2	10	P.M.
M	26	6	14	50	P.M.
A	28	8	3	32	P.M.
I	29	9	0	0	0 0
R	30	10	12	22	P.M.
F	2	12	8	38	P.M.
O	3	13	21	12	P.M.
C	5	15	17	21	P.M.
L	7	17	6	2	P.M.
T	8	18	18	43	P.M.
H	10	20	14	51	P.M.
Q	12	22	3	32	P.M.
E	13	23	0	0	0 0
N	14	24	12	24	P.M.
B	16	26	8	32	P.M.
K	17	27	21	13	P.M.
S	19	29	9	55	P.M.
G	21	31	6	3	P.M.

IVLIVS.

T

AVGVSTVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Græ.	Hor. Neo.	Minuta.	
P	22	1	18	40	P.M.
D	24	3	14	54	P.M.
M	26	5	3	34	P.M.
A	27	6	16	16	P.M.
I	28	7	12	25	P.M.
R	30	9	1	6	P.M.
F	31	10	21	15	P.M.
O	2	12	9	56	P.M.
C	4	14	6	4	P.M.
L	5	15	18	46	P.M.
T	7	17	7	27	P.M.
H	9	19	3	35	P.M.
Q	10	20	16	16	P.M.
E	11	21	14	26	P.M.
N	13	23	1	8	P.M.
B	14	24	21	16	P.M.
K	16	26	9	57	P.M.
S	17	27	22	39	P.M.
G	19	29	18	47	P.M.
P	21	31	7	28	P.M.

AVGVSTVS.

SEPTEMBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Minuta.	
D	23	2	3	38	P.M.
M	24	3	16	18	P.M.
A	26	5	5	0	P.M.
I	27	6	1	9	P.M.
R	28	7	13	50	P.M.
F	30	9	9	59	P.M.
Ö	31	10	22	40	P.M.
C	2	12	18	49	P.M.
L	4	14	7	34	P.M.
T	5	15	20	11	P.M.
H	7	17	16	19	P.M.
Q	9	19	5	0	P.M.
E	10	20	1	10	P.M.
N	11	21	13	52	P.M.
B	13	23	10	0	P.M.
K	14	24	22	41	P.M.
S	16	26	11	23	P.M.
G	18	28	7	31	P.M.
P	19	29	20	12	P.M.

SEPTEMBER

OCTOBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Minuta.	
D	21	1	16	22	P.M.
M	23	3	5	2	P.M.
A	24	4	14	44	P.M.
I	25	5	13	53	P.M.
R	27	7	3	34	P.M.
F	28	8	22	43	P.M.
O	30	10	11	24	P.M.
C	2	12	7	33	P.M.
L	3	13	20	14	P.M.
T	5	15	8	55	P.M.
H	7	17	5	3	P.M.
Q	8	18	17	44	P.M.
E	9	19	13	54	P.M.
N	11	21	2	56	P.M.
B	12	22	22	44	P.M.
K	14	24	11	25	P.M.
S	16	26	0	7	P.M.
G	17	27	20	15	P.M.
P	19	29	8	56	P.M.
D	21	31	5	6	P.M.

OCTOBER.

NOVEMBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Minuta.	
M	22	1	17	46	P.M.
A	24	3	6	28	P.M.
I	25	4	2	37	P.M.
R	26	5	15	18	P.M.
F	28	7	11	27	P.M.
O	30	9	0	8	P.M.
C	31	10	20	17	P.M.
L	2	12	8	58	P.M.
T	3	13	21	39	P.M.
H	5	15	17	47	P.M.
Q	7	17	6	28	P.M.
E	8	18	2	38	P.M.
N	9	19	15	20	P.M.
B	11	21	12	28	P.M.
K	13	23	0	9	P.M.
S	14	24	12	51	P.M.
G	16	26	8	59	P.M.
P	17	27	21	40	P.M.
D	19	29	17	50	P.M.

NOVEMBER

DECEMBER

Lit.Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor.Neo.	Minuta.	
M	21	1	6	30	P.M.
A	22	2	19	12	P.M.
I	23	3	15	21	P.M.
R	25	5	4	2	P.M.
F	27	7	0	11	P.M.
O	28	8	12	52	P.M.
C	30	10	9	1	P.M.
L	1	11	21	42	P.M.
T	3	13	10	23	P.M.
H	5	15	6	31	P.M.
Q	6	16	19	12	P.M.
E	7	17	15	22	P.M.
N	9	19	4	4	P.M.
B	11	21	0	12	P.M.
K	12	22	12	53	P.M.
S	14	24	1	35	P.M.
G	15	25	21	23	P.M.
P	17	27	10	24	P.M.
D	19	29	6	34	P.M.
M	20	30	19	14	P.M.

DECEMBER

EPHEMERIS MERIDIANA AD POLI LATITVDINEM grad.44.min.50. supputata, & secundum Calendarij Gregoriani formam restituta, conuertendi gratia horas pomeridianas ad horas horologij.

IANVARIVS.					FEBRVARI*.			
	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Mer.	Min. Mer.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Mer.	Min. Mer.
	22	1	19	42	22	1	19	13
	23	2	19	41	23	2	19	12
	24	3	19	41	24	3	19	10
	25	4	19	40	25	4	19	9
	26	5	19	40	26	5	19	8
	27	6	19	39	27	6	19	6
	28	7	19	38	28	7	19	5
	29	8	19	38	29	8	19	4
	30	9	19	37	30	9	19	2
	31	10	19	36	31	10	19	1
	1	11	19	36	1	11	18	59
	2	12	19	35	2	12	18	58
	3	13	19	34	3	13	18	56
	4	14	19	33	4	14	18	55
	5	15	19	32	5	15	18	53
	6	16	19	31	6	16	18	52
	7	17	19	30	7	17	18	50
	8	18	19	29	8	18	18	49
	9	19	19	28	9	19	18	47
	10	20	19	27	10	20	18	46
	11	21	19	26	11	21	18	44
	12	22	19	25	12	22	18	43
	13	23	19	24	13	23	18	42
	14	24	19	23	14	24	18	40
	15	25	19	22	15	25	18	38
	16	26	19	21	16	26	18	37
	17	27	19	19	17	27	18	35
	18	28	19	18				
	19	29	19	17	18	28	18	34
	20	30	19	16				
	21	31	19	14				

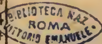
	MARTIVS				APRILIS				
	Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	
	19	1	18	32	22	1	17	41	
	20	2	18	30	23	2	17	39	
	21	3	18	29	24	3	17	38	
	22	4	18	27	25	4	17	36	
	23	5	18	26	26	5	17	34	
	24	6	18	24	27	6	17	33	
	25	7	18	22	28	7	17	31	
	26	8	18	21	29	8	17	30	
	27	9	18	19	30	9	17	28	
	28	10	18	18	31	10	17	26	
MARTIVS.	1	11	18	18	1	11	17	26	APRILIS.
	2	12	18	14	2	12	17	25	
	3	13	18	12	3	13	17	23	
	4	14	18	10	4	14	17	22	
	5	15	18	8	5	15	17	20	
	6	16	18	6	6	16	17	19	
	7	17	18	5	7	17	17	17	
	8	18	18	3	8	18	17	17	
	9	19	18	2	9	19	17	14	
	10	20	18	0	10	20	17	13	
	11	21	17	58	11	21	17	11	
	12	22	17	57	12	22	17	10	
	13	23	17	55	13	23	17	8	
	14	24	17	54	14	24	17	7	
	15	25	17	52	15	25	17	5	
	16	26	17	50	16	26	17	4	
	17	27	17	49	17	27	17	2	
	18	28	17	47	18	28	17	1	
	19	29	17	46	19	29	16	59	
	20	30	17	44					
	21	31	17	42	20	30	16	58	

	MAIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	IVNIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	
	21	1	16	56	21	1	16	23	
	22	2	16	55	22	2	16	22	
	23	3	16	54	23	3	16	21	
	24	4	16	52	24	4	16	20	
	25	5	16	51	25	5	16	20	
	26	6	16	51	26	6	16	20	
	27	7	16	48	27	7	16	19	
	28	8	16	47	28	8	16	19	
	29	9	16	46	29	9	16	18	
	30	10	16	44	30	10	16	18	
MAIVS	1	11	16	44	1	11	16	18	IVNIVS
	2	12	16	43	2	12	16	17	
	3	13	16	42	3	13	16	17	
	4	14	16	40	4	14	16	17	
	5	15	16	39	5	15	16	17	
	6	16	16	38	6	16	16	16	
	7	17	16	37	7	17	16	16	
	8	18	16	36	8	18	16	16	
	9	19	16	35	9	19	16	16	
	10	20	16	34	10	20	16	16	
	11	21	16	33	11	21	16	16	
	12	22	16	32	12	22	16	16	
	13	23	16	31	13	23	16	16	
	14	24	16	30	14	24	16	16	
	15	25	16	29	15	25	16	16	
	16	26	16	28	16	26	16	16	
	17	27	16	27	17	27	16	16	
	18	28	16	26	18	28	16	17	
	19	29	16	25	19	29	16	17	
	20	30	16	24					
	21	31	16	24	20	30	16	17	

	IVLIVS Dies Antiq.	IVLIVS Dies Greg.	IVLIVS Hor. Merid.	IVLIVS Min. Mer.	AVGVSTVS Dies Antiq.	AVGVSTVS Dies Greg.	AVGVSTVS Hor. Merid.	AVGVSTVS Min. Mer.	
	21	1	16	18	22	1	16	43	
	22	2	16	18	23	2	16	44	
	23	3	16	19	24	3	16	46	
	24	4	16	19	25	4	16	47	
	25	5	16	20	26	5	16	48	
	26	6	16	20	27	6	16	50	
	27	7	16	20	28	7	16	51	
	28	8	16	21	29	8	16	52	
	29	9	16	21	30	9	16	53	
	30	10	16	22	31	10	16	54	
IVLIVS.	1	11	16	22	1	11	16	55	AVGVSTVS.
	2	12	16	23	2	12	16	56	
	3	13	16	24	3	13	16	58	
	4	14	16	24	4	14	16	59	
	5	15	16	25	5	15	17	0	
	6	16	16	26	6	16	17	2	
	7	17	16	27	7	17	17	4	
	8	18	16	28	8	18	17	5	
	9	19	16	29	9	19	17	7	
	10	20	16	30	10	20	17	8	
	11	21	16	31	11	21	17	10	
	12	22	16	32	12	22	17	11	
	13	23	16	33	13	23	17	13	
	14	24	16	34	14	24	17	14	
	15	25	16	35	15	25	17	16	
	16	26	16	36	16	26	17	17	
	17	27	16	37	17	27	17	19	
	18	28	16	38	18	28	17	20	
	19	29	16	39	19	29	17	21	
	20	30	16	41	20	30	17	22	
	21	31	16	42	21	31	17	24	

	SEPTEMBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	OCTOBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	
	22	1	17	26	21	1	18	13	
	23	2	17	28	22	2	18	14	
	24	3	17	30	23	3	18	16	
	25	4	17	31	24	4	18	18	
	26	5	17	33	25	5	18	19	
	27	6	17	34	26	6	18	21	
	28	7	17	36	27	7	18	22	
	29	8	17	38	28	8	18	24	
	30	9	17	39	29	9	18	26	
	31	10	17	41	30	10	18	27	
SEPTEMBER.	1	11	17	41	1	11	18	28	OCTOBER.
	2	12	17	42	2	12	18	29	
	3	13	17	44	3	13	18	30	
	4	14	17	46	4	14	18	32	
	5	15	17	47	5	15	18	34	
	6	16	17	49	6	16	18	35	
	7	17	17	50	7	17	18	37	
	8	18	17	52	8	18	18	38	
	9	19	17	54	9	19	18	40	
	10	20	17	55	10	20	18	41	
	11	21	17	57	11	21	18	43	
	12	22	17	58	12	22	18	44	
	13	23	18	0	13	23	18	46	
	14	24	18	2	14	24	18	47	
	15	25	18	3	15	25	18	49	
	16	26	18	5	16	26	18	50	
	17	27	18	6	17	27	18	52	
	18	28	18	8	18	28	18	53	
	19	29	18	10	19	29	18	55	
					20	30	18	56	
	20	30	18	11	21	31	18	58	

	NOVEMBER				DECEMBER				
	Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	Dies Antiq.	Dies Greg.	Hor. Merid.	Min. Mer.	
	22	1	18	59	21	1	19	35	
	23	2	19	1	22	2	19	36	
	24	3	19	2	23	3	19	36	
	25	4	19	4	24	4	19	37	
	26	5	19	5	25	5	19	38	
	27	6	19	6	26	6	19	38	
	28	7	19	8	27	7	19	39	
	29	8	19	9	28	8	19	40	
	30	9	19	10	29	9	19	40	
	31	10	19	12	30	10	19	41	
NOVEMBER	1	11	19	13	1	11	19	42	DECEMBER
	2	12	19	14	2	12	19	43	
	3	13	19	16	3	13	19	43	
	4	14	19	17	4	14	19	43	
	5	15	19	18	5	15	19	43	
	6	16	19	19	6	16	19	44	
	7	17	19	21	7	17	19	44	
	8	18	19	22	8	18	19	44	
	9	19	19	23	9	19	19	44	
	10	20	19	24	10	20	19	44	
	11	21	19	25	11	21	19	44	
	12	22	19	26	12	22	19	44	
	13	23	19	27	13	23	19	44	
	14	24	19	28	14	24	19	44	
	15	25	19	29	15	25	19	44	
	16	26	19	30	16	26	19	43	
	17	27	19	31	17	27	19	43	
	18	28	19	32	18	28	19	43	
	19	29	19	33	19	29	19	43	
					20	30	19	42	
	20	30	19	34	21	31	19	42	

De

De constructione alterius tabulæ Neomeniarum iuxta medios, seu æquales Lunæ motus, iuxta tabulas prutenicas. Cap. XXX.

ET si completam Neomeniarum scientiam adhuc tradidisse speramus, nihilominus tamen cum hæc ad Astronomicas pertinere videatur supputationes: ex ipsis etiam petenda est fontibus; vt omnia rectè fiant. Ob id, quid in hac re sentiunt Astrologi inuestigare oportet. Erasmus Rehinoldus (cuius labores adhuc mirabiles extant) 37. præcepto suarum tabularum prutenicarum, quomodo tempus ne dum neomeniarum, sed aliorum planetarum coniunctiones quadraturæ, ac oppositiones inueniendæ sint: certissima, & infallibili regula docet. Verum in primis supponendum est, duplices in planetis reperiri motus: veri, seu apparentes; & æquales, seu medij. Et de veris, seu apparentibus, cum ad inuicem inæquales, & dissimiles cernantur: non quia re uera sint tales; quoniam omnes cælestium corporum motus: propriè, & ex se vniformes, regulares, firmi, ac æquales existunt (Luna enim 27. dierum spatio, ac horarum 8. ferè semper signiferũ percurrit. Sol annuo, quod Venus, ac Mercurius fermè obseruãt: Mars duorum annorum interuallo ferè; duodecim Iuppiter, Saturnus 30.) Sed id accidit ob planetarum anomalias, variosq; illorum circulos: scilicet, aut quia in vna parte orbis planeta diutius commoretur, quàm in alia; vel quia æquales zodiaci semicirculos, non æquali tempore permeat (vt Sol): vel quia modo tardus, modo velox, nunc in austrum procũbens, nunc in boream enitens, (vt Luna) vel quia modo stationarius, modo retrogradus, modo directus (vt cæteri planetæ) inspicitur. Hanc ob causam æquales, seu medij motus in præsentiarum à nobis examinandi sunt: cum & hos Astrologi inuestigent; vt quantum istis addendum sit, vel demendum omnibus sit manifestũ; Vnde & canones prosthaphæreseon adinuenerunt. Hos verò motus: circa duorum maiorum luminum theoriam considerabimus. His igitur suppositis præter priorem doctrinam Neomeniarum inueniendarum in geminas tabulas traditam: aliam afferimus. Primo omnium, aspectus cuiuslibet planetæ tempus exploraturi: à diurno motu æquali velocioris planetæ, auferendus est diurnus motus æqualis tardioris; in illud verò resultans (quod vocant superationem) partiendus è totus signifer, vel partium sexagenæ sex; tunc quotus numerus, ostendet tempus, quod inter binos aspectus intercedit distributum in dies, & dierum scrupula: & etiam fortè sexagenas. Ita vt tempus periodici aspectus luminarium prospicitur dierũ 29. scrup. 31. secun. 50. ter. 8. seu totidem dierum, Ho. 12. scru. primorum 44. secun. 3. ter. 12. ferè;

Erasmus Reinholdus.

Mot' duplex in planetis.

Motus veri, seu apparentes dicuntur inæquales.

Quot diebus, seu annis planetæ suũ perficiunt cursũ.

Motus medij & æquales cõsiderantur ab Astrologis.

Quomodo inuenitur tempus aspectus planetæ.

Tẽpus periodici aspectus planetarum.

ferè; quod & nos ſuperius annotauimus. Hoc quoq; ſuppoſito, quod eſt, vt Epocha quædam, & radix, ad cæteras luminarium ſyzigias inueniendas: Quid operandum erit; vt ſciatur datum tempus quantum præcedat, vel ſubſequatur proxima ſyzigia periodica binorum planetarum? Eſt præceptum octauum Eraſmi Reinholdi de calculo mediorum, ſeu æqualium motuũ. Nempe ante omnia inueſtigandæ ſunt Epochæ, ſeu radices, vel initia motus congrüentis certo tempore, à quibus æquales motus ad alia tempora, vel ſequentia, vel antecedentia transferuntur. Qua Epocha erunt annorum, menſium, dierum, horarum, ac etiam ſcrupulorum: quibus inueniuntur motus æquales longitudinum binorum planetarum. Inuento igitur æquali longitudinis motu vtriuſque planetæ puta Solis, & Lunæ, & tardioris motu à velocioris ablato, toto aſſumpto ſignifero. Si opus eſt; ac reliquo diuiſo in diurna ſuperatione iuxta 38. præcepti doctrinam, ſtatim reſultabit tempus, cuius intercapedine proxima Neomenia eorundem planetarum datum tempus præcedit. Aut ſi reſultans à toto zodiaco demptum fuerit, huiuſq; ſuperatio denuo diſtributa fuerit, dabit tẽpus, cuius interuallo proxima Neomenia tempus promiſſum conſequitur. Hoc igitur modo luminarium coitiones mediæ inueniuntur.

Tempus præceſſionis, ſeu ſubſequutionis proximè ſyzigię periodicæ binarũ planetarum quomodo inuenitur.

Nos autem vſi fuimus præter hæc præcepta. Præcepto *39.* nempè per canones coniunctionum, & oppoſitionum generales Solis, & Lunæ in menſibus, ac per canonem Epocharum coniunctionum, & oppoſitionum mediarum à Chriſto iuxta dati rationem cum numero hecatontaeteridon; proximè minore numero datorum annorum plenorum. Elicientes ſub temporis titulo dies, & horas cum ſcrupulis, ſimiliter cum reliquis annis, ac plenis menſibus quibus omnibus in vnũ congeſtis, contulimus dies ad numerum dierum in canonio reuolutionũ, qui proximè maior adſcriptus eſt è regione ſigni coniunctionis: à quo numero ablata hæc ſumma, reliquit dies, & horas cum ſcrupulis ab initio menſis dati ad tempus Neomeniæ. Hac igitur regula inuenimus tempus Neomeniæ anni 1584. menſis Decẽbris accidere die 21. hor.3.min.32.ſec.59.iuxta annum veterem, iuxta verò nouum die 31. cum totidem horis, & ſcrupulis eiuſdem menſis. Vt enim futurorum annorũ Neomenias habere potuiſſemus, illius certè opus erat. Nam ſicuti æqualium motuum Epochæ aliæ à meridie, vt olympiadum Nabonaſſari, & Alexandri, aliæ à media nocte præcedenti, vt Cæſaris, & Chriſti Saluatoris noſtri initium ſumunt: ſic etiam Neomeniarum Epochæ ſemper à præcedentibus inchoantur. Cum autem modus iſte ſit laborioſiſſimus, ne toties per tales canones, & epochas cuiuslibet anni, & menſis Neomenias ſupputaremus; ſubſidio menſis Synodici conſtantis dierum *29.* horar.12. min.44. ter.*3.* quem addidimus præcedenti Neomeniæ; proiectis diebus menſem ſuperãtibus: Neomenias

Secundus modus inueniendi Neomenias.

Epochę olympiadum Nabonaſſari, Alexandri, Cæſaris, & Chriſti vnde initiũ ſumunt?

Neomeniæ ſupputatæ ſũt ſubſidio menſis ſynodici.

con-

condidimus ſpatio vnius cycli Lunaris,& eadem eſt operatio qua ſupra, ſcilicet ſi per canones, & Epochas quotannis, ac ſingulis menſibus Neomenias inueſtigauiſſemus. Verum cum præcedens Neomeniarum Epocha, ſicuti & Epochæ omnes æqualium motuum prutenicarum tabularum Eraſmi Reinholdi, ad meridianum Regij mõtis ciuitatis Boruſſiæ, quæ ſub longitudine grad.41. min. 16. ſub latitudine vero 54. min.17. ſita eſt: ſupputata fuerit: correctione indiget ſi ad alium meridianum reducere velimus. Quamobrem ſe offert ſecundum præceptum Eraſmi de æquando tempore ob meridianorum varietatem. Et quia huiuſmodi ſupputationes ſunt luminariũ aſpectus, non motus, differentiam temporis inter diuerſos meridianos interceptam, & montis Regij meridianum, addere oportet ciuitatibus orientalioribus, occidentalioribus verò minuere, ſicuti è contrario operandum eſt in motu planetarum. Nos autem ad poli longitudinẽ gra.32.30. ſub qua Inclyta Venetiarum Ciuitas condita eſt, ſupputauimus, alacriter ob ſtudioſorum profectum labores omnes tollerantes. Et quia Venetiarum Ciuitas, vt ex eius longitudine deprændhenditur, occidentalior eſt Monte Regio Boruſſiæ: ſubtrahenda eſt temporis differentia horis, & ſcrupulis illis, differentia verò inter vtrumq; meridianum eſt 35. minutorum, quæ ex ſubductione vnius longitudinis ab altera manifeſta eſt, pro ſingulis 15. partibus æquatoris vnã accipiendo horam, ac pro qualibet parte horæ quatuor minuta. Itaq; quum Neomenia prædicti anni 1584. mẽſis Decembris iuxta mediũ, & æqualem motum die 21. iuxta annum veterem, iuxta vero nouum die 31. hor.3. ſcrup. primis 32.ſec.59. Idq; ſub longitudine grad.41. min.16. ſubtrahenda ſunt ſcrupula prima 35. & ſic æquatè erunt horæ, ac ſcrupula ſub longitudine grad. 32.min.30. illius nouilunij. Accidit igitur Venetiis prædicta Neomenia eodem die, Horis vero 2. ſcrupulis primis 57.ſec.59. Hæc vero cum ſit, vt Epocha quædam, & radix ſequentium menſium, & annorum, ſi illi addideris menſem ſynodicum, proieceriſq; dies menſem ſuperãtes, habebis & ſequentem Neomeniam, vti & nos fecimus, & in tabula præfiximus cum diebus horis, & ſcrupulis primis, & ſecundis, quæ omnia initium ſument à meridie illius diei more aſtronomico. Quibus ſi rurſus adieceris totum menſem ſynodicum, proiectis etiam diebus, menſem excedentibus; emerget alterius menſis Neomenia cum horis, & earum fractionibus. Verum cum vnius cycli lunaris ſpatio Neomenias ſupputauerimus, non eſt neceſſe, vt id perficias. Sed cum huiuſmodi Neomeniarum ſupputationes à polo Montis Regij Boruſſię ſint ad polum Inclytæ Vrbis Venetiarum redactæ; ac ob id non præciſè reliquis mundi ciuitatibus, & locis deſeruient: Cum non eadem ſit vbiq; locorũ Meridies, nec eadem poli longitudo, vt omnibus locis inſeruire poſſint; ſub-

Epochæ oẽs æqualiũ motuum Eraſmi Reinholdi ſub quo meridiano ſupputatæ ſunt?

Modus reducendi ſupputationes Reinholdi ad alios meridianos.

Neomeniarũ vltima ſupputatio, ſub qua longitudine facta eſt?

Differentia inter meridianum Venetiarum, & Montis Regij.

Neomeniæ futuræ quomodo habebuntur.

Neomeniarũ ſupputandi mod' ad quoſcumq; mundi polos.

subtrahenda est differentia longitudinis,si ciuitas seu locus;vbi Neomeniam præcisè iuxta mediū,& æqualem motum desideras,sit Venetiis occidentalior, seu addenda si sit orientalior; loca enim occidentalia pauciores numerant horas, orientalia plures. Hæc enim differentia longitudinis, est distantia duorum quorumlibet meridianorū, quæ iuxta Reinholdi secundum præceptum, terminatur, vel arcu æquatoris,vel paralleli verticalis alteri locorū inter eosdem meridianos intercepto:Qua operatione habebis Neomenias tuę regioni profuturas præcisè iuxta medium,& æqualem motum. Sed vt id expeditę operari possis, subiicimus etiam tabulam insignium ciuitatum, & locorum cum eorum longitudinibus, & differentiis inter illas interceptas cum nota Add. quæ significat quod addenda est differentia,& cū nota subt. quæ significat quod subtrahenda est differentia, quæ differentiæ in horas, & horarum scrupula æquatoris reductæ sunt. Sed vt studiosus sit voti compos, duobus exemplis totum negotium fiet manifestum.Inuenienda est Neomenia,quæ accidet Venetiis anno 1595. mense Ianuarij: eo anno iuxta literarum tabulam, curret litera M. qua inuenta in vltima Neomeniarum tabula secūdum prutenicos canones supputata, in area literarum mensis Ianuarij, ostendit Neomeniam fore die 30. mensis Decembris iuxta annum veterem, iuxta verò Gregorianū 9. Ianuarij ho.22. scrup.0.sec.33.Nunc vt sciatur qua hora alteri ciuitati accidet; quære ciuitatem quam desideras; puta, videamus qua hora Bario totius Iapigyæ Inclytæ Vrbi eueniet. Quia hæc ciuitas, vt ex eius longitudine depræhenditur Venetiis est orientalior; differentiam inter vtrosq; meridianos interceptam adde horis, & scrupulis Neomeniæ Venetiarum: & prosiliens indicabit tempus futuræ Neomeniæ Barij. Id verò sic expedies; Quęre in tabula insignium ciuitatum,& locorum differentiam,& inuenies 40. scrupulorum horæ: his additis superiori Neomeniæ; accidet Neomenia Bario die,vt supra, horis 22.scrup.primi 40.secun.33. Aliud exemplum, accipiendo ciuitatem Venetiis occidentaliorem, puta Salmanticensem Hispaniarum, quæ vt ex eius longitudine elicitur, occidentalior est Venetiis, igitur subtrahenda est eius differentia ab horis Neomeniæ Venetiarum: Quæ cum sit horæ vnius, & scrupulorum primorum 39. accidet Salmanticæ die, vt supra horis 20. scrupulis primis 21. sec.33. Cæterùm cum inter priscos,& modernos auctores de ciuitatū longitudinibus latitudinibusq;, variæ sint sententiæ, ita vt perplexū reddant studiosum, quam viam, aut quem Geographū sequi debeat. Vnde iudicamus quòd si in aliis ciuitatibus, & locis eclipses non rectè accidant, non solum id euenire: quia planetarum motus in ephemeridibus tacti minimè cælo præcisè congruant, (quamuis & id non sit minus) sed propter diuersa hominum placita circa ciuitatum, & loco-

Longitudinis differētia qd sit? Reinholdus.

Exemplum.

Barij Ciuitas est oriētalior Venetiis.

Secundum exemplum. Salmanticæ ciuitas occidentalior est Venetiis.

Eclipsis cur non rectè inspiciuntur?

locorum longitudines latitudinesq;. Ita vt quot Geographi, tot opiniones. Vidimus oculis propriis dum essemus vtino, præsente R. admodum P.F. Petro Antonio à Duce Vtinensi ordinis prædicatorum lectore doctissimo viro integerrimo,& mathematicis rebus nobiliter prædito. Dominum Ioannem de Strasoldo virum ne dum generis nobilitate illustrem, & in mathematicis rebus peritissimum, & diligentissimum, sed qui humanitate sua omnes sibi deuincit, filo obseruasse aliquarum ciuitatum longitudines latitudinesq; in tabulis Geographiæ Ptolomæi, & recentiorum puta Hieronymi Ruscelli,& vtrobiq; inuenisse prorsus diuersas. Sed an id ex authorum placito, qui sic in mappis pinxerunt, accidat aliis decidendum: relinquimus. An verò quia longitudines, latitudinesq; ex se se mutationi succumbunt: nescimus quidem quomodo id verum esse possit; cum Ptolomęus ad longitudines depræhendendas aliquod principium immobile esse posuerit in Geographicis, tum in terrestribus,tum quoq; in cælestibus:quæ vtiq; ab ortu in occasum sumūtur, sicuti latitudines ab Austro in boream (& si graduum numeratio longitudinum sit è conuerso ab occasu in ortum, latitudinum verò ab æquatore polos versus) quia distinguuntur hæ à parallelis: illæ autem à meridianis; ac propterea hæ ab ortu in occasum,quia eò protenduntur: illæ verò à borea in austrum, quia similiter eo protendūtur loco. Hinc euenit parallelos distinguere latitudines, meridianos longitudines: sed meridianos mensurare latitudines; parallelos longitudines: vnde paralleli transeuntes per loca verticalia sunt latitudinum termini,& subiecta, in quibus numerantur longitudines locorum. Itaq;, cum ad longitudines deprælhendendas aliquod principium immobile Ptolomæus constituerit, nempè Insulas fortunatas vltimas ad occidentem à sinarū regione distantes duobus quadrantibus: ad orientem verò,sinarum regionem vltimam post Indos; quæ longitudinis gradus similiter 180. habet: meridianum itidem, qui per polos transiens altera dimidiata parte ad Orientem,ad 180.gradus vsq; protenditur: seu polum,qui sub æquatore in horizonte conspicitur. Quomodo igitur longitudines locum mutabunt? de latitudinibus autem vtrum & ipsæ mutentur, in præsentiarum exponere non curamus: cum alias (diuino nobis opitulante numine) id expendemus. Scimus tamen Io. Antonium Maginum Patauinum, virum in mathematicis rebus præstantissimum in prolegomenis tabularum suarum secundorum nobilium fateri locorum latitudines successiuè aliquatenus mutationi obnoxias esse: sequentem in hoc nonnullos doctissimos viros, qui in eadem consentiunt sententia. Cæterùm an id sit verum: perplexi reddimur, & ancipites. Scimus tamen per proportionem gnomonis,& vmbræ, iuxta Geometrica ratiocinia, inuestigari posse locorum latitudines: quemadmodum

Petrus Antonius à Duce Vtinensis.

Ioannes de Strasoldo.

Ptolomæus. Hieronymus Ruscellus.

Lōgitudines latitudinesq; an mutationi succumbant?

Ad longitudines depræhēdendas principiū immobile cōstituit Ptolomæus.

Magini opinio de mutatione latitudinum.

Locorum latitudines per quæ inuestigari possent.

Plinius.

Plinius (vt libro ſecundo ſuæ naturalis hiſtoriæ ipſemet teſtatur) per gnomonem, & æquinoctialem vmbram aliquarum ciuitatum latitudines ſuo tempore inueſtigauit, quibus collatis ad Neotericas facilè perſpici poſſet vtrorum diſcrimen. Id autem cum ex Horizontis inclinatione ad mundi axem prouenire, cóſpicuum ſit omnibus: videndum eſſet num immotus permanet; an cótinuò moueatur horizon ad axem mundi? ſuſpicamur tamen pro nunc (etſi non deſint rationes in contrarium) minimè moueri Horizontem ad mundi axem ſenſibiliter; ac ideo polares latitudines minimè augeri, aut alicui mutationi ſuccumbi. Quod ſi obieceris, parallaxem Solarem, refractionemque nonnihil mutationis adiicere: dicitur; quod ſi aliquam: nullā tamen ſenſibilem (vt ſuſpicamur) ingerere. Diximus per gnomonem inueſtigari poſſe locorum latitudines: ex vmbris ibidem perſpectis; quia gnomon architectonicum inſtrumentum eſt, quo recti anguli depræhenduntur: ex quibus in qualibet regione vmbræ diuerſæ perſpici poſſunt: diuerſis quidem temporibus; ſed inæqualiter. In duobus namq; æquinoctijs, ac tropicis, bis in anno æquinoctialis vmbra perſpicitur: in verno ſcilicet æquinoctio, ac æſtiuo; iterumq; in duobus ſolſtitiis hyberno ſemel, ac æſtiuo iterum: in aliis verò diebus variantur vmbræ. At in 26. parallelo, qui eſt horarum 18. & paulo amplius, eleuat. grad. 59. & paulo amplius eſtq; inter 12. & 13. clima: vmbrarū rationes deficiunt. Quandoquidem ob nimis anguſtam parallelorum propinquitatem, ſuperfluū eſt iuxta Ptolomæum lib. 2. de magna conſtructione cap. 6. atque in Geographicis, vel horarum, vel vmbrarū quadrantes in gnomonibus recenſere. Itaq; cum per gnomonem locorum aliquorum latitudines Plinius inueſtigauerit, per eundē quoque inueſtigari poterit; num mutationi obnoxiæ ſint, nec ne? quamuis vtriuſque conſtructio ſemper fuerit diuerſa. Quippe quæ, olim tribus rectilineis in vnum triangulum coniunctis fiebat (teſtibus Euclide propoſitione penultima libri primi, & Vitruuio lib 9. c. 2.) quarum prima erat perpendiculum trium pedum, ſeu cubitorum, ſecunda baſis quatuor: tertia demum quinque longa. Nunc autem, erecto ſtylo in plano ad perpendiculum, æquè cum horizonte iacente: diuiſoq; ſtylo in partes æquales ſexagenas, in has planum iacens æquè ſcinditur: ſed vt brumales pingi poſſint vmbræ, multo longius protenditur; tunc reſultabit gnomon: apparebuntq; in qualibet regione, vmbræ diuerſæ. Per hunc igitur gnomonem videri poterit, num mutentur latitudines. Verum enimuerò, cum multa circa huiuſmodi ratiocinationem ſe offerant dubia, ſingulaque quidem ſigillatim examinanda: protrahenda eſt morula; quo huiuſce rei veritas illuſtrè clareſcat. Interim tamen (vt ad noſtrum reuertamur intentum) quamuis circa huiuſmodi polares latitudines, longitudinesve, diuerſæ

Opinio propria de mutatione latitudinum.

Quid ſit gnomon.

Vmbrarū rationes ex gnomone.

Ptolomæus.

Conſtructio gnomonis antiqua.

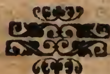
Euclides, & Vitruuius.

Neoterica gnomonis cōſtructio.

uerſæ extent ſententiæ: & nos communem (pro nunc) ſequi licet opinionem de earum incremento. Nos tamen ſequi voluimus Geographos quos Maginus clariſſimus vir ſequutus eſt: quòd ſi aliquando viderimus reſtitutas longitudines latitudinesq; iuxta proprias obſeruationes; facilè illis hærebimus. Sed ſi iuxta Reinholdum recta fuerint, totis viribus illas amplectimur. Differentia igitur inter polum montis Boruſſiæ, & Venetiarum, aſſignatur ſcrupulorum primorum horæ 50: Vnde iuxta eius ſententiam à ſingulis Neomeniis in tabula Aſtronomica conditis, abiicito 15. ſcrupula prima horæ, ſic quidem redactæ erunt ad polum Venetiarum.

TABVLA NEOMENIARVM ASTRONOMICA ſecundum Prutenicos Reinholdi canones ſupputata, iuxta æquales, ſeu medios Lunæ motus, ad longitudinem grad. 32. 30. ſub qua inclyta Venetiarum Ciuitas ſita eſt, literis Latinis, diebus antiquis, & Gregorianis, horis ipſarumq; fractionibus conſtructa.

IANVARIVS

Lit.Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor.Neo.	Scrup.Pri.	Scrup.Sec.
K	22	1	15	39	12
S	24	3	4	45	28
G	26	5	0	29	15
P	27	6	13	10	30
D	29	8	9	19	19
M	30	9	22	0	33
A	1	11	10	41	47
I	3	13	6	50	35
R	4	14	19	31	50
F	5	15	15	40	38
O	7	17	4	21	52
C	9	19	0	30	41
L	10	20	13	11	55
T	12	22	1	53	9
H	13	23	21	51	57
Q	15	25	10	43	12
E	17	27	6	52	1
N	18	28	19	33	14
B	19	29	15	42	2
K	21	31	5	23	16

IANVARIVS

FEBRVARIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Grę.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
S	22	1	16	54	31
G	24	3	13	13	19
P	26	5	1	54	34
D	27	6	22	3	22
M	29	8	10	44	36
A	30	9	23	25	50
I	1	11	19	34	38
R	3	13	8	15	53
F	4	14	4	24	42
O	5	15	17	5	55
C	7	17	13	14	44
L	9	19	1	55	58
T	10	20	14	37	12
H	12	22	10	46	0
Q	13	23	23	27	15
E	15	25	19	36	4
N	17	27	8	17	17
B	18	28	4	26	5

FEBRVARIVS.

MARTIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
K	19	1	17	7	19
S	21	3	5	38	34
G	23	5	1	57	22
P	24	6	14	38	37
D	26	8	10	47	25
M	27	9	23	28	39
A	1	11	12	9	53
I	2	12	8	18	41
R	3	13	20	59	56
F	5	15	17	8	45
O	6	16	5	49	58
C	9	19	1	58	47
L	10	20	14	40	1
T	12	22	3	21	15
H	13	23	23	30	3
Q	15	25	12	11	18
E	16	26	8	20	7
N	17	27	21	1	20
B	19	29	17	10	8
K	21	31	5	51	23

MARTIVS.

APRILIS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
S	22	1	18	22	37
G	24	3	14	40	26
P	26	5	3	22	40
D	27	6	23	31	28
M	29	8	12	12	42
A	30	9	23	53	58
I	31	10	21	2	44
R	2	12	9	44	0
F	4	14	5	52	48
O	5	15	18	34	2
C	7	17	14	42	50
L	9	19	3	24	4
T	10	20	16	5	18
H	12	22	12	14	6
Q	13	24	20	55	21
E	14	24	21	4	10
N	16	26	10	45	24
B	18	28	5	54	12
K	19	29	18	35	27

APRILIS

MAIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Grc.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
S	21	1	7	6	41
G	23	3	3	25	29
P	24	4	16	6	44
D	26	6	12	15	33
M	28	8	0	56	46
A	29	9	13	37	59
I	30	10	9	46	48
R	1	11	22	28	3
F	3	13	18	36	51
O	5	15	7	18	5
C	7	17	3	26	53
L	8	18	16	8	7
T	10	20	16	5	18
H	12	22	0	58	10
Q	13	23	13	39	24
E	14	24	9	48	13
N	15	25	22	29	27
B	17	27	18	38	15
K	19	29	7	19	30
S	20	30	19	50	44

MAIVS

IVNIVS

Lit.Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor.Neo.	Scrup.Pri.	Scrup.Sec.
G	22	1	16	9	32
P	24	3	4	50	47
D	26	5	0	59	36
M	27	6	13	40	49
A	28	7	2	22	3
I	29	8	22	30	51
R	31	10	11	12	6
F	2	12	7	20	54
O	3	13	20	2	8
C	5	15	16	10	57
L	7	17	4	52	10
T	8	18	17	33	24
H	10	20	13	42	13
Q	12	22	1	23	28
E	12	22	22	32	16
N	14	24	11	13	30
B	16	26	7	22	18
K	17	27	20	3	33
S	19	29	8	34	47

IVNIVS.

Y

IVLIVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
G	21	1	4	53	35
P	22	2	17	34	50
D	24	4	13	43	39
M	26	6	2	24	52
A	27	7	15	6	6
I	28	8	11	14	54
R	29	9	23	56	9
F	1	11	20	4	57
O	3	13	8	46	11
C	5	15	4	55	0
L	6	16	17	36	13
T	8	18	6	17	27
H	10	20	2	26	16
Q	11	21	15	7	31
E	12	22	11	16	19
N	13	23	23	57	33
B	15	25	20	6	21
K	17	27	8	47	36
S	18	28	21	19	50
G	20	30	17	37	38

IVLIVS.

AVGVSTVS

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
P	22	1	6	18	53
D	24	3	2	27	42
M	24	3	3	52	58
A	27	6	3	50	9
I	27	6	23	58	57
R	29	8	12	40	12
F	31	10	8	49	0
O	1	11	21	30	14
C	3	13	17	39	3
L	5	15	6	20	17
T	6	16	19	1	31
H	8	18	15	10	19
Q	10	20	3	51	34
E	11	21	0	0	22
N	12	22	12	41	36
B	14	24	8	50	24
K	15	25	21	31	39
S	17	27	10	2	53
G	19	29	6	21	41
P	20	30	19	2	56

AVGVSTVS.

SEPTEMBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
D	22	1	15	11	45
M	24	3	3	52	58
A	25	4	16	34	12
I	26	5	12	43	0
R	28	7	1	24	15
F	29	8	21	33	3
O	31	10	10	14	17
C	2	12	6	23	6
L	3	13	19	4	20
T	5	15	7	45	34
H	7	17	3	54	22
Q	8	18	16	35	37
E	10	20	12	44	25
N	11	21	1	25	39
B	12	22	21	34	28
K	14	24	10	15	42
S	15	25	22	46	56
G	17	27	19	5	43
P	19	29	7	46	59

SEPTEMBER

OCTOBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
D	21	1	3	55	48
M	23	3	16	37	1
A	24	4	5	18	15
I	25	5	1	27	3
R	26	6	14	8	18
F	28	8	10	17	6
O	29	9	22	58	20
C	1	11	19	7	9
L	3	13	7	48	23
T	4	14	20	29	37
H	6	16	16	38	26
Q	8	18	5	19	40
E	9	19	1	28	28
N	10	20	14	9	42
B	12	22	10	18	30
K	13	23	22	59	45
S	15	25	11	31	0
G	17	27	7	49	47
P	18	28	20	31	3
D	20	30	16	39	51

OCTOBER

NOVEMBER

Lit. Lat.	Dies Ant.	Dies Grc.	Hor. Neo.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
M	22	1	5	21	5
A	23	2	18	2	18
I	24	3	14	11	6
R	26	5	2	52	22
F	27	6	23	1	9
O	29	8	11	42	24
C	31	10	7	51	12
L	1	11	20	32	27
T	3	13	9	13	40
H	5	15	5	22	29
Q	6	16	18	3	43
E	7	17	14	12	31
N	9	19	2	53	46
B	10	20	23	2	34
K	12	22	11	43	48
S	14	24	0	15	3
G	15	25	20	33	50
P	17	27	9	15	6
D	19	29	5	23	54
M	20	30	6	49	11

NOVEMBER

DECEMBER

Lit.Lat.	Dies Ant.	Dies Gre.	Hor.Neo.	Scrup.Pri.	Scrup.Sec.
A	22	2	6	46	21
I	23	3	2	55	9
R	24	4	15	36	25
F	26	6	11	45	12
O	28	8	0	26	27
C	29	9	20	35	16
L	1	11	9	16	30
T	2	12	21	57	43
H	4	14	18	6	32
Q	6	16	6	47	46
E	7	17	2	56	35
N	8	18	15	37	49
B	10	20	11	46	37
K	12	22	0	27	51
S	13	23	12	59	6
G	15	25	9	17	53
P	16	26	21	59	9
D	18	28	18	7	58
M	20	30	6	49	11
A	21	31	19	30	25

DECEMBER

TABVLA LONGITVDINVM INSVLARVM

Ciuitatum, & Locorum, atque differentiæ temporis inter Meridianum Venetiarum, & illarum interceptæ; addendæ, vel subtrahendæ, vt discatur hora Neomeniæ.

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lógit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. tẽporis. Hó.	Mi.	Ciuit. & loc. Oriẽ. et Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi.
Alba Vngariæ.	36	36	0	16	Orient.	Adde	46	48
Alexandria Ægypti.	60	30	1	52	Orient.	Adde	30	50
Amberga Bohemiæ.	29	3	0	14	Occid.	Subtrahe	49	26
Ancona.	36	30	0	16	Orient.	Adde	43	40
Antioch. penes ta. mon.	70	15	2	31	Orient.	Adde	37	20
Atuerpia Brabantiæ.	26	36	0	24	Occidẽ.	Subtrahe	51	28
Aquinum.	38	30	0	24	Orient.	Adde	41	56
Aquila.	38	20	0	23	Orient.	Adde	43	30
Aquileia.	33	15	0	3	Orient.	Adde	45	12
Aquisgranum Imper.	22	24	0	40	Occid.	Subtrahe	51	6
Aretium.	34	40	0	9	Orient.	Adde	42	45
Argentina Imper.	24	30	0	32	Occid.	Subtrahe	48	45
Assisium.	35	52	0	13	Orient.	Adde	42	55
Athenæ.	52	45	1	21	Orient.	Adde	37	15
Auenio.	22	0	0	42	Occid.	Subtrahe	43	50
Augusta Vindelicorũ.	28	20	0	17	Occid.	Subtrahe	48	15
Aurelia Galliæ.	15	36	1	8	Occid.	Subtrahe	47	13
Ariminum Italiæ.	35	0	0	10	Orient.	Adde	43	50
Babylon Chaldæorum.	79	0	3	6	Orient.	Adde	35	0
Bamberga Franconiæ.	28	10	0	17	Occid.	Subtrahe	49	56
Barcino Hyspaniæ.	17	0	1	2	Occid.	Subtrahe	41	34
BARIVM	42	30	0	40	Orient.	Adde	40	6
Basilea Helu.	24	22	0	33	Occid.	Subtrahe	47	40
Badena Heluetiæ.	25	16	0	29	Occid.	Subtrahe	48	44
Bellogradum Vng.	45	0	0	50	Orient.	Adde	44	30
Beneuentum.	36	15	0	15	Orient.	Adde	41	20
Berlinum.	31	36	0	4	Occid.	Subtrahe	52	50
Bergamum.	32	0	0	2	Occid.	Subtrahe	44	15
Berna Heluetiæ.	24	18	0	33	Occid.	Subtrahe	46	25

Nomina Civitatum, et Locorum.	Lógit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. té poris. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc. Orié. et Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi.
Bethleem.	165	45	2	13	Orient.	Adde	31	56
Bizantium Galliæ.	22	20	0	41	Occid.	Subtrahe	47	36
Bononia.	32	5	0	2	Occid.	Subtrahe	43	54
Brandeburgum.	30	35	0	8	Occid.	Subtrahe	52	36
Brixia Italiæ.	32	30	0	0	0 0	0 0	44	16
Brugæ Flandriæ.	18	7	0	38	Occid.	Subtrahe	51	30
Brundusium.	42	30	0	40	Orient.	Adde	39	40
Bruxella Brabantiæ.	20	16	0	49	Occid.	Subtrahe	51	4
Buda Pannoniæ.	36	44	0	17	Orient.	Adde	47	0
Burdegala Galliæ.	18	0	0	58	Occid.	Subtrahe	45	30
Calecutum Indiæ.	112	0	5	18	Orient.	Adde	5	0
Callipolis.	55	0	1	34	Orient.	Adde	41	30
Camerinum.	36	0	0	14	Orient.	Adde	43	0
Campena Frisiæ.	21	22	0	45	Occid.	Subtrahe	52	50
Cretæ Insula.	54	0	1	26	Orient.	Adde	34	45
Capua.	40	0	0	30	Orient.	Adde	41	10
Carolostadium Franc.	27	40	0	19	Occid.	Subtrahe	50	5
Cartago Barbariæ.	31	48	0	3	Occid.	Subtrahe	31	50
Catina Siciliæ.	39	46	0	29	Orient.	Adde	37	40
Caschouia Vngariæ.	40	36	0	32	Orient.	Adde	48	20
Cayrum.	61	50	1	57	Orient.	Adde	29	50
Cesena.	34	40	0	9	Orient.	Adde	43	40
Cephalenia Insula.	37	40	1	1	Orient.	Adde	37	10
Cæsar Augusta Arago.	13	45	1	15	Occid.	Subtrahe	41	45
Colmaria Alsatiæ.	24	3	0	34	Occid.	Subtrahe	48	12
Colonia Agrippina.	23	28	0	36	Occid.	Subtrahe	51	0
Compostellam Hispan.	5	0	1	50	Occid.	Subtrahe	44	13
Confluentia.	23	56	0	34	Occid.	Subtrahe	50	25
Cōstātinopolis Grӕc.	56	0	1	34	Orient.	Adde	43	5
Constantia.	26	43	0	23	Occid.	Subtrahe	47	30
Corduba Hispan.	7	4	1	42	Occid.	Subtrahe	37	50
Corfinium.	45	40	0	53	Orient.	Adde	38	15
Corsica Insula.	29	20	20	13	Occid.	Subtrahe	40	50
Cosentia Calabr.	40	40	40	73	Orient.	Adde	39	30

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lógit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. tẽporis. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc. Oriẽ. et Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi
Cracouia Poloniæ.	37	50	0	22	Orient.	Adde	50	12
Cremona.	31	45	0	3	Occid.	Subtrahe	44	40
Cumæ.	39	20	0	29	Orient.	Adde	41	30
Cyprus Insula.	65	30	2	12	Orient.	Adde	35	30
Damascum.	69	0	2	26	Orient.	Adde	33	0
Dantiscum Prussiæ.	39	2	0	26	Orient.	Adde	54	50
Dertona.	30	40	0	7	Occid.	Subtrahe	44	0
Durazzum.	42	45	0	41	Orient.	Adde	44	55
Drepanum Siciliæ.	37	0	0	18	Orient.	Adde	36	20
Dyrrachium Maced.	45	0	0	50	Orient.	Adde	40	50
Eboracum Scotiæ.	18	0	0	58	Occid.	Subtrahe	57	0
Eislebia.	32	30	0	0	0 0	0 0	51	46
Ephesus.	67	40	2	21	Orient.	Adde	37	40
Epidaurus.	51	5	1	14	Orient.	Adde	35	30
Erfordia Turingiæ.	28	30	0	16	Occid.	Subtrahe	51	10
Eslinga Imperialis.	26	33	0	24	Occid.	Subtrahe	48	35
Etemburgum Scotiæ.	19	18	0	53	Occid.	Subtrahe	57	13
Famagustha.	66	20	1	35	Orient.	Adde	35	10
Fanum.	35	40	0	13	Orient.	Adde	43	40
Fauentia.	35	20	0	11	Orient.	Adde	43	30
Ferraria.	32	15	0	1	Occid.	Subtrahe	44	28
Fessa Aphricæ.	5	0	1	50	Occid.	Subtrahe	34	40
Florentia Hetruriæ.	33	30	0	4	Orient.	Adde	43	4
Forum Liuij.	33	20	0	3	Orient.	Adde	43	40
Forum Sempronij.	34	50	0	9	Orient.	Adde	43	30
Forum Cornelij.	34	15	0	7	Orient.	Adde	43	30
Forum Flaminij.	36	0	0	14	Orient.	Adde	42	40
Forum Iulium.	33	52	0	5	Orient.	Adde	45	0
Finis terræ.	4	23	1	52	Occid.	Subtrahe	44	2
Francfordia Germ.	25	38	0	27	Occid.	Subtrahe	50	12
Frãcfordia ad Oderan.	32	34	0	0	0 0	0 0	52	33
Friburgum Misniæ.	30	39	0	7	Occid.	Subtrahe	50	58
Friburgum Heluet.	24	18	0	33	Occid.	Subtrahe	46	25
Friburgũ Brisgeæ Rhe.	24	38	0	31	Occid.	Subtrahe	48	13

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lōgit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. tēporis. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc. Orié. & Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi.
Gaieta.	41	10	0	35	Orient.	Adde	39	30
Gandauum Fland.	19	8	0	53	Occid.	Subtrahe	51	24
Geneua Sabaudiæ.	24	35	0	32	Occid.	Subtrahe	44	50
Genua Italiæ.	28	20	0	17	Occid.	Subtrahe	43	50
Genua Heluetiæ.	23	0	0	38	Occid.	Subtrahe	46	0
Geldria.	22	33	0	40	Occid.	Subtrahe	51	42
Granata Hisp.	8	34	1	36	Occid.	Subtrahe	37	50
Gæppinga.	30	0	0	9	Occid.	Subtrahe	49	37
Gorlicium Slesiæ.	32	30	0	0	0 0	0 0	51	0
Golmona Pomeria.	33	54	0	6	Orient.	Adde	54	6
Hadrianopolis Bulgar.	52	30	1	20	Orient.	Adde	42	45
Hamburgū Holsatiæ.	27	c	0	22	Occid.	Subtrahe	54	24
Hamaria Noruergiæ.	32	0	0	2	Occid.	Subtrahe	60	0
Halberstadium Sax.	28	38	0	15	Occid.	Subtrahe	52	11
Herbipolis Franco.	27	3	0	22	Occid.	Subtrahe	49	58
Hierosolyma.	66	0	2	14	Orient.	Adde	31	40
Hiberniæ, seu Irlād. me.	7	30	1	40	Occid.	Subtrahe	57	0
Hydruntum.	40	6	0	30	Orient.	Adde	40	0
Inglostadium Bauariæ.	29	6	0	14	Occid.	Subtrahe	48	42
Iuliacum.	22	44	0	39	Occid.	Subtrahe	51	8
Lanzanum.	35	50	0	12	Orient.	Adde	47	40
Landiæ medium.	7	30	1	40	Occid.	Subtrahe	57	0
Lacedæm. Spart.	50	15	1	11	Orient.	Adde	35	30
Laodicæa Rhamata.	64	40	2	9	Orient.	Adde	39	40
Leoburgum Sax.	28	2	0	18	Occid.	Subtrahe	54	10
Leoburgum Rut.	43	15	0	43	Orient.	Adde	50	33
Londinum Angliæ.	13	20	1	17	Occid.	Subtrahe	52	30
Louanium Brabant.	20	36	1	17	Occid.	Subtrahe	51	0
Leodium Iul. duc.	21	48	0	43	Occid.	Subtrahe	50	51
Lubecum Saxonia.	28	20	0	14	Occid.	Subtrahe	54	48
Lucca.	32	30	0	0	0 0	0 0	43	40
Lugdunum.	21	25	0	44	Occid.	Subtrahe	45	10
Lundis Gotthicæ.	36	30	0	16	Orient.	Adde	57	23

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lōgit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. tēporis. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc. Oriē. et Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi.
Lucerna Heluet.	26	0	0	26	Occid.	Subtrahe	46	34
Lypsia Misniæ.	34	30	0	8	Orient.	Adde	51	25
Lysbona Portugall.	4	18	1	53	Occid.	Subtrahe	39	38
Machlinia Brabant.	20	20	0	49	Occid.	Subtrahe	51	15
Maguntia Imperial.	25	4	0	30	Occid.	Subtrahe	50	8
Magdeburgum Sax.	34	30	0	8	Orient.	Adde	52	20
Mantua.	30	40	0	7	Occid.	Subtrahe	44	30
Marsilia Gall. Narb.	24	30	0	32	Occid.	Subtrahe	43	6
Manfredonium.	42	50	0	41	Orient.	Adde	40	45
Maioricæ Insula.	16	45	1	3	Occid.	Subtrahe	39	15
Marpurgum Hassiæ.	25	45	0	27	Occid.	Subtrahe	51	0
Mediolanum.	28	20	0	17	Occid.	Subtrahe	45	6
Messana.	39	50	0	29	Orient.	Adde	38	15
Mildeburgum Franc.	26	34	0	24	Occid.	Subtrahe	49	44
Minoricæ Insulæ.	17	30	1	0	Occid.	Subtrahe	39	30
Mons Garganus.	42	50	0	41	Orient.	Adde	40	45
Mons Pessul. Gall.	20	46	0	47	Occid.	Subtrahe	43	5
Mons Regius Borrussię	41	16	0	35	Orient.	Adde	54	17
Mons Reg. Franc.	28	4	0	17	Occid.	Subtrahe	50	16
Mutina.	33	0	0	2	Orient.	Adde	43	20
Narbona Galliæ.	19	18	0	53	Occid.	Subtrahe	43	0
Nantes Brittaniæ.	12	6	1	21	Occid.	Subtrahe	48	12
Neapolis Italiæ.	39	10	0	26	Orient.	Adde	40	0
Neapolis Austriæ.	34	45	0	9	Orient.	Adde	47	54
Nebia Corsicæ.	27	30	0	20	Occid.	Subtrahe	40	40
Neoburgium Dann.	28	49	0	15	Occid.	Subtrahe	48	42
Neaburgium Turing.	29	15	0	13	Occid.	Subtrahe	51	20
Nola.	40	15	0	31	Orient.	Adde	40	45
Nouaria.	30	30	0	8	Occid.	Subtrahe	44	30
Nicea.	57	0	1	38	Orient.	Adde	41	40
Nidrosia Noruergiæ.	20	56	0	46	Occid.	Subtrahe	60	50
Nigroponti Insula.	53	40	1	25	Orient.	Adde	38	15
Norimberga Imper.	28	20	0	17	Occid.	Subtrahe	49	24

Nur-

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lõgit. ciui. & lo. Gr.	Mi.	Diffe. tẽporis. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc. Oriẽ. & Occid.	Add. vel ſubtrah.	Latitud. ci. & lo. Gr.	Mi.
Nurſia.	36	32	0	16	Orient.	Adde	42	44
Onolſpachium.	32	0	0	2	Occid.	Subtrahe	49	33
Ortonum.	40	42	0	33	Orient.	Adde	43	15
Orchades Inſulæ.	30	0	0	10	Occid.	Subtrahe	61	0
Octinga infe. Sueuiæ.	28	3	0	18	Occid.	Subtrahe	48	58
Panormus.	38	0	0	22	Orient.	Adde	37	0
Parpineana Gall.	18	30	0	56	Occid.	Subtrahe	42	40
Patauium Bauariæ.	34	0	0	6	Orient.	Adde	48	20
Papia Italiæ.	28	22	0	17	Occid.	Subtrahe	44	50
Pampelon.	13	15	1	17	Occid.	Subtrahe	43	9
Pariſius.	17	8	1	2	Occid.	Subtrahe	47	55
Parma.	22	0	0	2	Occid.	Subtrahe	43	30
Patauium Italiæ.	32	50	0	1	Orient.	Adde	44	46
Peruſia.	35	18	0	11	Orient.	Adde	42	56
Piſaurum.	35	20	0	11	Orient.	Adde	43	45
Piſtorium.	33	20	0	3	Orient.	Adde	43	0
Piſæ.	31	28	0	4	Occid.	Subtrahe	42	22
Placentia.	31	40	0	3	Occid.	Subtrahe	44	30
Portugalla.	4	56	1	50	Occid.	Subtrahe	41	35
Potentia.	40	40	0	33	Orient.	Adde	40	15
Pola.	34	40	0	9	Orient.	Adde	44	50
Praga.	32	0	0	2	Occid.	Subtrahe	50	6
Prugis.	30	50	0	7	Occid.	Subtrahe	50	18
Ratisbona Imperialis.	29	50	0	11	Occid.	Subtrahe	48	56
Rauenna.	33	0	0	2	Orient.	Adde	44	2
Rhecanatum.	36	40	0	17	Orient.	Adde	43	22
Raguſia.	43	54	0	39	Orient.	Adde	42	20
Regium Calabriæ.	39	50	0	29	Orient.	Adde	38	15
Regium Lombardiæ.	32	30	0	0	0 0	0 0	43	30
Riga Liuoniæ.	50	0	1	10	Orient.	Adde	59	0
Rodes Franciæ.	18	30	0	56	Occid.	Subtrahe	45	15
Remis Galliæ.	18	35	0	54	Occid.	Subtrahe	48	45
ROMA.	34	40	0	9	Orient.	Adde	41	40
Roſtochium.	30	14	0	9	Occid.	Subtrahe	45	36

Ro-

Nomina Civitatvm, et Locorvm.	Lógit.ci ui.& lo. Gr.	Mi.	Diffe.té poris. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc.Orié. et Occid.	Add. vel subtrah.	Latitud. ci.& lo. Gr.	Mi.
Rothomagus Norm.	15	50	1	7	Occid.	Subtrahe	49	0
Salmantica Hisp.	7	39	1	39	Occid.	Subtrahe	40	15
Salueldia Turi.	33	45	0	5	Orient.	Adde	50	46
Salernum.	36	10	0	15	Orient.	Adde	40	30
Salisburgium Boiar.	31	0	0	6	Occid.	Subtrahe	47	44
Sardiniæ Insula.	30	0	0	10	Occid.	Subtrahe	38	0
Sauona.	27	50	0	19	Occid.	Subtrahe	43	30
Saloniana Dalmatiæ.	45	0	0	50	Orient.	Adde	43	20
Scutara Dalmatiæ.	45	30	0	52	Orient.	Adde	41	30
Scotiæ Insula.	20	0	0	50	Occid.	Subtrahe	57	0
Selestadium Alsatiæ.	24	6	0	33	Occid.	Subtrahe	48	22
Senæ.	33	18	0	3	Orient.	Adde	42	50
Sibilia Hisp.	7	15	1	41	Occid.	Subtrahe	37	50
Sibinicum.	43	0	0	42	Orient.	Adde	43	20
Siracusa.	39	30	0	28	Orient.	Adde	37	15
Spoletum Italiæ.	36	30	0	16	Orient.	Adde	42	55
Spira Imperialis.	25	36	0	28	Occid.	Subtrahe	49	20
Stetinum Pomerianæ.	33	20	0	3	Orient.	Adde	54	0
Suessa.	38	40	0	25	Orient.	Adde	41	30
Sulmo.	40	30	0	32	Orient.	Adde	40	0
Tarentum.	41	15	0	35	Orient.	Adde	39	45
Taruisium.	32	28	0	0	0 0	0 0	45	30
Tibur Italiæ.	34	50	0	9	Orient.	Adde	42	0
Toletum Hispan.	9	4	1	34	Occid.	Subtrahe	39	55
Tholosa Galliæ.	17	0	1	2	Occid.	Subtrahe	43	30
Thyle Insula.	33	0	0	2	Orient.	Adde	63	0
Taurinum Pedemont.	30	30	0	8	Occid.	Subtrahe	43	40
Tergestum.	33	30	0	4	Orient.	Adde	44	54
Tigurum Heluet.	26	36	0	24	Occid.	Subtrahe	46	48
Thebæ Aphricæ.	62	30	2	0	Orient.	Adde	29	30
Thunetum.	35	0	0	10	Orient.	Adde	33	20
Tubinga.	28	30	0	16	Occid.	Subtrahe	48	38
Traiectum Hosland.	20	52	0	47	Occid	Subtrahe	52	16
Treueris.	28	0	0	18	Occid.	Subtrahe	49	55

Tri-

NOMINA CIVITATVM, ET LOCORVM.	Lõgit.ciui.& lo. Gr.	Mi.	Diffe. tẽporis. Ho.	Mi.	Ciuit. & loc.Oriẽ. et Occid.	Add. vel ſubtrah.	Latitud ci.& lo. Gr.	M.
Tridentum.	30	30	0	8	Occid.	Subtrahe	45	18
Trutauia Francon.	28	18	0	17	Occid.	Subtrahe	49	45
Valentia Hiſp.	11	30	1	24	Occid.	Subtrahe	36	10
Vallis Oletana Hiſp.	10	10	1	29	Occid.	Subtrahe	42	0
Velitrum.	35	0	0	30	Orient.	Adde	41	0
VENETIÆ.	32	30	0	0	0 0	0 0	44	50
Verona.	31	16	0	5	Occid.	Subtrahe	44	50
Vercellæ.	30	0	0	10	Occid.	Subtrahe	44	0
Vicentia.	32	10	0	1	Occid.	Subtrahe	44	30
Vienna Galliæ.	21	25	0	44	Occid.	Subtrahe	44	48
Viena Pannoniæ.	35	8	0	10	Orient.	Adde	48	22
Viterbium Italiæ.	35	43	0	13	Orient.	Adde	42	18
Vlma Inferio.Sueu.	27	30	0	20	Occid.	Subtrahe	48	26
Volaterra Italiæ.	32	45	0	1	Orient.	Adde	42	40
Vrbinum.	34	30	0	8	Orient.	Adde	43	4
Vratislauia Sleſiæ.	34	34	0	8	Orient.	Adde	51	10
Vtinum.	35	0	0	10	Orient.	Adde	46	30
Vuittemberga Sax.	30	30	0	8	Occid.	Subtrahe	51	50
Vnormatia Impialis.	25	15	0	29	Occid.	Subtrahe	49	44

De

De Polorum Altitudinibus pro Neomenia rectè indaganda. Cap. XXXI.

Polorum eleuationes non eædem.

MNIA rectè se haberent, si Polorũ eleuationes singulis quibuscumq; regionibus æquè corresponderent. Verum cum contrarium perpendatur: quomodo Neomenia quæ polo Venetiarum vno tempore accidet, eodem temporis momento cæteris polis eueniet? Nos etenim, qui extra æquatorem habitamus, latitudinem habere necessum est, qui verò sub æquatore minimè. Vnde & in singulis regionibus singuli sunt Horizontes: quia vt Zenith, ita & Horizon cedit: Zenith enim polus Horizontis est. Igitur sicuti, qui sub æquatore degunt illis vterq; polus in Horizonte apparet: ita qui ab æquatore recesserit versus polos, alterum eleuari, alterum verò deprimi necessum est. Si quis enim (vt in hac re exẽplis vtamur) ab Æquatore recedens, ad Cancri tropicum accessisset, eleuatus esset ei polus Articus viginti quatuor gradus fermè: è conuerso totidem gradibus Antarticum depressum cerneret; totq; verticali puncto punctum oppositum cessisset, sicq; deinceps, donec sub polum ipsum aduenerit. Quare poli eleuatio nihil aliud esse videtur: nisi distantia ipsius ab Horizonte, siue distantia Zenith ab æquatore (distantiam enim Zenith ab æquatore, distantiam puncti oppositi ab eodem, eleuationem poli, & depressionẽ alterius idem prorsus existere, ac significare, ex rerum cœlestium peritis nemo est quin affirmet. Igitur qui vltra citraq; æquatorem habitant, cũ eius sphæræ non sit eadem vbiq; habitudo, nec phœnomenarum eadẽ ratio ob terræ rotunditatem; nec polorum eleuationes eædem erunt ob sphæram obliquam: in qua alter polus ab Horizonte eleuatur, alter infra deprimitur: ac æquator cum Horizonte angulos efficit obliquos; obtusum eum qui polum eleuatum respicit: acutum qui ad oppositum vergit: Quemadmodum qui sphæram habent rectam, in illa vterq; polus in Horizonte conspicitur, & æquator super caput apparet, constituendo cum Horizõte rectum angulum sphæricum. Cumq; ita sit Tabulæ Neomeniarũ Salomonis duæ præsertim vltimæ ad poli Venetiarum eleuationem conditæ, reliquis polis minimè cõgruent. Hac de causa correctione indigent. Quas si reduxeris longitudini regionis iuxta doctrinam in tabula longitudinum datam: qua nam ratione cum tabulis, vel ortus Solis, vel meridiei ad polum Venetiarũ relatis ad alios supputaueris? Necessum enim omnino est singulis polorum altitudinibus singulas ortus Solis tabulas, & meridiei cõdere: ita vt correcta Neomenia secundum longitudinem talis regionis, secundum eiusdem altitudinem corrigenda remanet. Nos igitur ex arcus

Quot regiones tot Horizõtes & cur? Zenith quid?

Exemplum.

Poli eleuatio quid?

Polorum eleuationes cur non eædẽ habitantibus vltra citraq; æquatorem.

In sphæra recta apparitio poli, & æquatoris quæ.

cus ſemidiurni tabulis cum Solis gradibus, tam in Boreis, quàm in Auſtralibus ſignis: tabulas ortus Solis, & meridiei iuxta vniuſcuiuſque regionis altitudinem in gratiam ſtudioſorum condidimus. Sed à Poli altitudine 36. incepimus vſq; ad 55. ea quidem ratione: cum ex vnius altitudinis proportione ad aliam, facilè reliquæ altitudines inſpiciantur. Similiter partes Solis in ſignis iuxta vſum tabularum arcus ſemidiurni poſuimus: à prima ſcilicet vſq; ad tertiam, à tertia vſq; ad nonam, & à nona vſq; ad duodecimam, & ſic de reliquis, vt videndum eſt à lateribus tabularum ortus Solis, & meridiei, reliquas verò partes, ex vnius collatione ad alteram ſtatim inuenies. Exemplum deſideras, exemplum accipito. Eſt Sol in gradu quarto Arietis, ſcire vellem in eleuatione poli 37. quota hora diei erit meridies, neceſſe eſt cõferre horas meridiei in tertio gradu poſitas cum horis eiuſdem in ſexto. Illæ ſunt 17. cum 56. minutis: Hæ autem ſunt 17. cum 53. Differentia igitur eſt minutorum trium plenorum. Igitur horæ erunt totidem minuta verò 55. Nam duo gradus mediant. Eadem ferè eſt operatio nè dum in reliquis polis circa horas meridiei, verum & circa horas ortus Solis. Quare pro completa neomeniarum cognitione, quo omnia facilè habeãtur, tres tabulas mathematico more confecimus, quas in medium adducimus. Prima eſt loci Solis in ſignis cuicumq; diei menſis cõgruentis: quem locum iuxta calculum copernici, & tabularum prutenicarum ſupputatum ex Magini diariis excerpimus hoc anno 1586. pro anno 1585. Secunda eſt ortus Solis pro neomenia reperienda iuxta ritum primæ neomeniarum tabulæ more Hebræorum. Tertia, & vltima eſt meridiei. Quarum omnium duæ vltimæ diuiduntur: ſingulæ enim in octo ſectæ ſunt; ac in prima area dextrorſum per longum à capite vſq; ad pedes deſcendenda ſunt tria ſigna cum gradibus quos Sol permeat: in vltima itidem ſiniſtrorſum à pede vſq; ad caput aſcendendo, reliqua. In capite vniuſcuiuſque areæ, primò eſt eleuatio poli: deinde literæ H. M. quæ explicant horas, & minuta; vltimò horæ, & minuta, vel ortus Solis, vel meridiei. Verum animaduertendum eſt ſigna Borea eſſe Arietem, Taurum, Geminos, Cancrum, Leonem, & Virginem: Auſtralia verò eſſe Libram, Scorpium, Sagittarium, Capricornum, Aquarium, & Piſces. Quæ ſigna hiſce caracteribus impreſſa ab Aſtrologis docentur.

Margin notes: Tabulę ortus Solis, & meridiei quomodo conditæ. — Exemplum. — Tabularum ordo & explicatio. — Signa borea quæ. — Signa Auſtralia quæ.

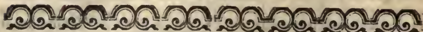
♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍

♎ ♏ ♐ ♑ ♒ ♓

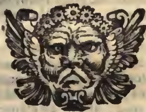
Margin note: Signorum caracteres.

Quorum caracteres hanc ob cauſam hic adducti, ac explicati ſunt: Cum in tabularum initio ſint illorum ſuperſcriptiones. Tabula in

ſignis Boreis, tabula in ſignis Auſtralibus: atq; in lateribus dextrorſum, vel ſiniſtrorſum propriorum caracterum notulis ſint expreſſa. At aduerte polorum eleuationes in vltimis areis tabulæ longitudinum ciuitatum, & locorum ſub latitudinis nomine conſtitutas eſſe: ita vt ſi alicuius ciuitatis, ſeu loci eleuationem, vel altitudinem pro neomenia indaganda iuxta vſum tabularum ortus, vel meridiei, volueris: reperto loco, ſeu ciuitate per latum diſcurrens, ſtatim è directo eleuationem proſpicies; Id pro certo tenens eleuationem, altitudinem, & latitudinem idem prorſus ſignificare.

TABVLA LOCI SOLIS IN SIGNIS; diebus antiquis, & Gregorianis: partibus, ſcrupulis primis, & ſecundis diſtincta.

	IANVARIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad.° Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	FEBRVARIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad.° Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	
♑	22	1	10	41	57	22	1	12	12	39	♒
	23	2	11	43	4	23	2	13	13	25	
	24	3	12	44	10	24	3	14	14	10	
	25	4	13	45	16	25	4	15	14	54	
	26	5	14	46	22	26	5	16	15	36	
	27	6	15	47	27	27	6	17	16	17	
	28	7	16	48	32	28	7	18	16	57	
	29	8	17	49	37	29	8	19	17	35	
	30	9	18	50	42	30	9	20	18	12	
	31	10	19	51	46	31	10	21	18	47	
IANVARIVS.	1	11	20	52	50	1	11	22	19	21	FEBRVARI.
	2	12	21	53	53	2	12	23	19	53	
	3	13	22	54	56	3	13	24	20	24	
	4	14	23	55	58	4	14	25	20	53	
	5	15	24	57	0	5	15	26	21	21	
	6	16	25	58	1	6	16	27	21	47	
	7	17	26	59	2	7	17	28	22	12	
	8	18	28	0	2	8	18	29	22	35	
	9	19	29	1	2	9	19	0	22	57	♓
♒	10	20	♒ 0	2	1	10	20	♓ 1	23	17	
	11	21	1	2	59	11	21	2	23	36	
	12	22	2	3	56	12	22	3	23	53	
	13	23	3	4	52	13	23	4	24	9	
	14	24	4	5	48	14	24	5	24	24	
	15	25	5	6	43	15	25	6	24	37	
	16	26	6	7	37	16	26	7	24	48	
	17	27	7	8	30	17	27	8	24	57	
	18	28	8	9	22	18	28	9	25	4	
	19	29	9	10	13						
	20	30	10	11	3						
	21	31	11	11	52						

	MARTIVS					APRILIS					
	Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad' Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad' Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	
	19	1	10	25	9	22	1	11	11	49	
	20	2	11	25	12	23	2	12	10	52	
	21	3	12	25	13	24	3	13	9	53	
	22	4	13	25	12	25	4	14	8	52	
	23	5	14	25	9	26	5	15	7	49	
	24	6	15	25	4	27	6	16	6	44	
	25	7	16	24	57	28	7	17	5	37	
	26	8	17	24	48	29	8	18	4	28	
	27	9	18	24	38	30	9	19	3	17	
	28	10	19	24	26	31	10	20	2	4	
MARTIVS	1	11	20	24	23	1	11	21	0	50	APRILIS
	2	12	21	23	56	2	12	21	59	34	
	3	13	22	23	36	3	13	22	58	16	
	4	14	23	23	18	4	14	23	56	56	
	5	15	24	22	56	5	15	24	55	35	
	6	16	25	22	32	6	16	25	54	12	
	7	17	26	22	6	7	17	26	52	47	
	8	18	27	21	38	8	18	27	51	20	
	9	19	28	21	9	9	19	28	49	51	
	10	20	29	20	38	10	20	29	48	20	
	11	21	0 ♈	20	5	11	21	0 ♉	46	47	
	12	22	1	19	29	12	22	1	45	12	
	13	23	2	18	52	13	23	2	43	35	
	14	24	3	18	13	14	24	3	41	56	
	15	25	4	17	32	15	25	4	40	15	
	16	26	5	16	49	16	26	5	38	33	
	17	27	6	16	4	17	27	6	36	50	
	18	28	7	15	17	18	28	7	35	5	
	19	29	8	14	28	19	29	8	33	19	
	20	30	9	13	37	20	30	9	31	31	
	21	31	10	12	44						

MAIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	IVNIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
21	1	10	29	41	22	1	10	21	37
22	2	11	27	50	23	2	11	19	8
23	3	12	25	57	24	3	12	16	38
24	4	13	24	3	25	4	13	14	7
25	5	14	22	7	26	5	14	11	35
26	6	15	20	10	27	6	15	9	2
27	7	16	18	11	28	7	16	6	28
28	8	17	16	10	29	8	17	3	53
29	9	18	14	8	30	9	18	1	17
30	10	19	12	4	31	10	18	58	41
MAIVS 1	11	20	9	59	1	11	19	56	4 IVNIVS
2	12	21	7	53	2	12	20	53	27
3	13	22	5	46	3	13	21	50	49
4	14	23	3	37	4	14	22	48	11
5	15	24	1	27	5	15	23	45	32
6	16	24	59	16	6	16	24	42	53
7	17	25	57	3	7	17	25	40	13
8	18	26	54	49	8	18	26	37	33
9	19	27	52	34	9	19	27	34	53
10	20	28	50	17	10	20	28	32	13
11	21	29	47	59	11	21	29	29	32
12	22	♊ 0	45	40	12	22	♋ 0	26	51
13	23	1	43	20	13	23	1	24	10
14	24	2	40	59	14	24	2	21	28
15	25	3	38	37	15	25	3	18	4
16	26	4	36	14	16	26	4	16	22
17	27	5	33	50	17	27	5	13	40
18	28	6	31	25	18	28	6	10	58
19	29	7	28	59	19	29	7	7	
20	30	8	26	32	20	30	8	5	26
21	31	9	24	5					

	IVLIVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	AVGVSTVS Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	
♋	21	1	9	2	33	22	1	8	40	59	♌
	22	2	9	59	50	23	2	9	38	31	
	23	3	10	59	7	24	3	10	36	4	
	24	4	11	54	24	25	4	11	33	38	
	25	5	12	51	41	26	5	12	31	13	
	26	6	13	48	59	27	6	13	28	49	
	27	7	14	46	17	28	7	14	26	26	
	28	8	15	43	35	29	8	15	24	5	
	29	9	16	40	54	30	9	16	21	45	
	30	10	17	38	11	31	10	17	19	26	
IVLIVS.	1	11	18	35	32	1	11	18	17	8	AVGVSTVS.
	2	12	19	32	52	2	12	19	14	51	
	3	13	20	30	12	3	13	20	12	35	
	4	14	21	27	32	4	14	21	10	20	
	5	15	22	24	52	5	15	22	8	6	
	6	16	23	22	13	6	16	23	5	54	
	7	17	24	19	34	7	17	24	3	43	
	8	18	25	16	56	8	18	25	1	33	
	9	19	26	14	18	9	19	25	59	24	
	10	20	27	11	41	10	20	26	57	16	
	11	21	28	9	4	11	21	27	55	10	
	12	22	29	6	28	12	22	28	53	5	
♌	13	23	♌	3	52	13	23	29	51	2	
	14	24	0	1	17	14	24	♍ 0.	49	0	♍
	15	25	1	58	42	15	25	1	46	59	
	16	26	2	56	8	16	26	2	45	0	
	17	27	3	53	34	17	27	3	43	2	
	18	28	4	51	1	18	28	4	41	6	
	19	29	5	48	29	19	29	5	39	12	
	20	30	6	45	58	20	30	6	37	19	
	21	31	7	43	28	21	31	7	35	28	

SEP-

	SEPTEMBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
♍	22	1	8	33	38
	23	2	9	31	50
	24	3	10	30	4
	25	4	11	28	20
	26	5	12	26	37
	27	6	13	24	56
	28	7	14	23	16
	29	8	15	21	38
	30	9	16	20	2
	31	10	17	18	28
SEPTEMBER.	1	11	18	16	55
	2	12	19	15	24
	3	13	20	13	55
	4	14	21	12	28
	5	15	22	11	3
	6	16	23	9	40
	7	17	24	8	10
	8	18	25	6	58
	9	19	26	5	40
	10	20	27	4	24
	11	21	28	3	10
	12	22	29	1	57
♎	13	23	♎	0	46
	14	24	0	59	33
	15	25	1	58	30
	16	26	2	57	25
	17	27	3	56	22
	18	28	4	55	21
	19	29	5	54	22
	20	30	6	53	25

OCTOBER Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.	
21	1	7	52	30	♎
22	2	8	51	35	
23	3	9	50	40	
24	4	10	49	57	
25	5	11	49	10	
26	6	12	48	25	
27	7	13	47	42	
28	8	14	47	1	
29	9	15	46	22	
30	10	16	45	45	
1	11	17	45	10	OCTOBER.
2	12	18	44	37	
3	13	19	44	6	
4	14	20	43	37	
5	15	21	43	10	
6	16	22	42	45	
7	17	23	42	22	
8	18	24	42	1	
9	19	25	41	41	
10	20	26	41	23	
11	21	27	41	7	
12	22	28	40	53	
13	23	29	40	41	
14	24	♏ 0	40	31	♏
15	25	1	40	23	
16	26	2	40	17	
17	27	3	40	13	
18	28	4	40	11	
19	29	5	40	11	
20	30	6	40	12	
21	31	7	40	15	

NOVEMBER

Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
22	1	8	40	20
23	2	9	40	27
24	3	10	40	35
25	4	11	40	45
26	5	12	40	57
27	6	13	41	11
28	7	14	41	27
29	8	15	41	44
30	9	16	42	3
31	10	17	42	23
NOVEMBER 1	11	18	42	45
2	12	19	43	8
3	13	20	43	33
4	14	21	44	0
5	15	22	44	28
6	16	23	44	58
7	17	24	45	30
8	18	25	46	3
9	19	26	46	38
10	20	27	47	14
11	21	28	47	51
12	22	29	48	30
13	23	0 ♐	49	10
14	24	1	49	51
15	25	2	50	33
16	26	3	51	16
17	27	4	52	1
18	28	5	52	47
19	29	6	53	34
20	30	7	54	22

DECEMBER

Dies Antiq.	Dies Greg.	Grad. Solis.	Scrup. Pri.	Scrup. Sec.
21	1	8	55	11
22	2	9	56	1
23	3	10	56	52
24	4	11	57	44
25	5	12	58	37
26	6	13	59	31
27	7	15	0	26
28	8	16	1	23
29	9	17	2	21
30	10	18	3	20
DECEMBER 1	11	19	4	20
2	12	20	5	20
3	13	21	6	21
4	14	22	7	22
5	15	23	8	24
6	16	24	9	26
7	17	25	10	29
8	18	26	11	32
9	19	27	12	35
10	20	28	13	40
11	21	29	14	44
12	22	♑ 0	15	48
13	23	1	16	53
14	24	2	17	58
15	25	3	19	4
16	26	4	20	10
17	27	5	21	16
18	28	6	22	21
19	29	7	23	26
20	30	8	24	32
21	31	9	25	38

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS BOREALIBUS.

Polus ☉	36		37		38		39		40		Polus ☉
G.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	G.
♈ 0	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0	30 ♍
3	11	54	11	52	11	52	11	52	11	52	27
6	11	46	11	46	11	44	11	44	11	44	24
9	11	40	11	38	11	38	11	36	11	36	21
12	11	32	11	32	11	30	11	30	11	28	18
15	11	26	11	24	11	22	11	22	11	20	15
18	11	18	11	16	11	16	11	14	11	12	12
21	11	12	11	10	11	8	11	6	11	4	9
24	11	6	11	4	11	0	10	58	10	56	6
♈ 27	11	58	10	56	10	54	10	52	10	48	3
♉ 0	10	52	10	50	10	50	10	44	10	42	0 ♌
3	10	46	10	42	10	40	10	38	10	34	27 ♌
6	10	40	10	36	10	34	10	30	10	26	24
9	10	34	10	30	10	26	10	24	10	18	21
12	10	28	10	24	10	20	10	16	10	10	18
15	10	22	10	18	10	14	10	10	10	4	15
18	10	16	10	10	10	8	10	4	10	0	12
21	10	10	10	6	10	2	9	58	9	54	9
♉ 24	10	6	10	0	9	56	9	52	9	48	6
27	10	0	9	56	9	52	9	46	9	42	3
♊ 0	9	56	9	52	9	46	9	42	9	36	0 ♌
3	9	52	9	46	9	42	9	36	9	32	27 ♋
6	9	48	9	42	9	38	9	34	9	26	24
9	9	44	9	40	9	34	9	28	9	22	21
12	9	42	9	36	9	30	9	26	9	20	18
15	9	38	9	34	9	28	9	22	9	16	15
18	9	36	9	32	9	26	9	20	9	14	12
21	9	34	9	30	9	24	9	10	9	12	9
24	9	34	9	28	9	22	9	16	9	10	6
27	9	32	9	28	9	22	9	16	9	10	3
♊ 30	9	32	9	26	9	22	9	16	9	8	0 ♋

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉		41		42		43		44		45		Polus ☉	
	G.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	G.	
♈	0	12	0	12	0	12	0	12	0	12	0	30	
	3	11	52	11	52	11	52	11	50	11	50	27	
	6	11	44	11	42	11	42	11	42	11	40	24	
	9	11	36	11	38	11	34	11	32	11	32	21	
	12	11	26	11	26	11	24	11	24	11	22	18	
	15	11	18	11	18	11	16	11	14	11	12	15	
	18	11	10	11	8	11	6	11	6	11	2	12	
	21	11	2	11	0	10	58	10	56	10	24	9	
	24	10	54	10	52	10	50	10	48	10	10	6	
	27	10	50	10	44	10	40	10	38	10	58	3	
♉	0	10	38	10	36	10	32	10	30	10	44	0	♍
	3	10	30	10	28	10	24	10	20	10	32	27	
	6	10	24	10	20	10	16	10	10	10	16	24	
	9	10	16	10	10	10	8	10	4	10	0	21	
	12	10	8	10	4	10	0	9	56	9	52	18	
	15	10	2	9	58	9	52	9	48	9	44	15	
	18	9	54	9	50	9	46	9	40	9	36	12	
	21	9	48	9	44	9	38	9	34	9	28	9	
	24	9	42	9	38	9	32	9	26	9	20	6	
	27	9	36	9	30	9	26	9	20	9	14	3	
♊	0	9	30	9	26	9	20	9	14	9	8	0	♌
	3	9	26	9	20	9	14	9	8	9	2	27	
	6	9	22	9	14	9	8	9	2	8	56	24	
	9	9	16	9	10	9	4	8	58	8	50	21	
	12	9	14	9	6	9	0	8	54	8	46	18	
	15	9	10	9	4	8	56	8	50	8	42	15	
	18	9	8	9	0	8	54	8	46	8	40	12	
	21	9	6	8	58	8	52	8	44	8	38	9	
	24	9	4	8	56	8	50	8	42	8	36	6	
	27	9	2	8	56	8	50	8	42	8	34	3	
	30	9	0	8	56	8	48	8	42	8	34	0	♋

TA-

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉		46	47	48	49	50	Polus ☉	
	G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.	
♈	0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30	♍
	3	11 50	11 50	11 50	11 48	11 48	27	
	6	11 40	11 40	11 38	11 38	11 38	24	
	9	11 30	11 30	11 28	11 28	11 26	21	
	12	11 20	11 20	11 18	11 16	11 14	18	
	15	11 10	11 8	11 8	11 6	11 4	15	
	18	11 0	10 58	10 56	10 54	10 52	12	
	21	10 52	10 48	10 50	10 44	10 40	9	
	24	10 42	10 38	10 36	10 32	10 30	6	
	27	10 32	10 28	10 26	10 26	10 18	3	
♉	0	10 26	10 20	10 16	10 10	10 8	0	
	3	10 14	10 10	10 6	10 2	9 58	27	♌
	6	9 58	10 0	9 56	9 52	9 46	24	
	9	9 56	9 50	9 46	9 42	9 36	21	
	12	9 46	9 42	9 36	9 30	9 26	18	
	15	9 38	9 34	9 26	9 22	9 16	15	
	18	9 30	9 24	9 18	9 12	9 6	12	
	21	9 22	9 16	9 10	9 4	8 58	9	
	24	9 14	9 8	9 2	8 56	8 48	6	
	27	9 8	9 2	8 54	8 48	8 40	3	
♊	0	9 0	8 54	8 48	8 40	8 32	0	
	3	8 54	8 48	8 40	8 32	8 24	27	♋
	6	8 48	8 42	8 34	8 26	8 18	24	
	9	8 44	8 36	8 28	8 20	8 12	21	
	12	8 40	8 32	8 24	8 14	8 6	18	
	15	8 36	8 28	8 20	8 10	8 2	15	
	18	8 32	8 24	8 16	8 6	7 58	12	
	21	8 30	8 22	8 12	8 4	7 54	9	
	24	8 28	8 20	8 10	8 2	7 52	6	
	27	8 26	8 18	8 8	8 0	7 52	3	
	30	8 26	8 18	8 8	8 0	7 50	0	

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉ G.	51 H. M.	52 H. M.	53 H. M.	54 H. M.	55 H. M.	Polus ☉ G.
♈ 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30 ♍
3	11 48	11 48	11 48	11 46	11 46	27
6	11 36	11 36	11 38	11 38	11 32	24
9	11 24	11 24	11 22	11 20	11 20	21
12	11 12	11 17	11 10	11 8	11 10	18
15	11 2	10 58	10 56	10 54	10 52	15
18	10 50	10 50	10 44	10 44	10 38	12
21	10 38	10 34	10 32	10 28	10 24	9
24	10 26	10 26	10 20	10 16	10 10	6
♈ 27	10 14	10 10	10 6	10 2	9 58	3
♉ 0	10 4	10 0	9 54	9 50	9 44	0 ♍
3	9 52	9 48	9 42	9 38	9 32	27 ♌
6	9 42	9 36	9 30	9 26	9 16	24
9	9 30	9 26	9 20	9 12	9 6	21
12	9 20	9 14	9 8	9 0	8 54	18
15	9 10	9 4	8 56	8 50	8 42	15
18	9 0	8 52	8 46	8 38	8 30	12
21	8 50	8 42	8 36	8 26	8 18	9
24	8 42	8 34	8 24	8 16	8 8	6
♉ 27	8 40	8 24	8 16	8 6	7 56	3
♊ 0	8 24	8 16	8 6	7 56	7 46	0 ♌
3	8 16	8 8	7 58	7 48	7 36	27 ♋
6	8 8	8 0	7 50	7 40	7 28	24
9	8 2	7 52	7 42	7 22	7 20	21
12	7 56	7 46	7 36	7 26	7 14	18
15	7 52	7 42	7 30	7 20	7 8	15
18	7 48	7 38	7 26	7 14	7 2	12
21	7 44	7 34	7 22	7 10	6 58	9
24	7 42	7 32	7 20	7 8	6 56	6
27	7 40	7 30	7 18	7 6	6 54	3
♊ 30	7 40	7 30	7 18	7 6	6 52	0 ♋

TA-

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉	36	37	38	39	40	Polus ☉
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.
♎ 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30 ♓
3	12 6	12 8	12 8	12 8	12 8	27
9	12 14	12 14	12 16	12 16	12 16	24
6	12 20	12 22	12 22	12 24	12 24	21
12	12 28	12 28	12 30	12 30	12 32	18
15	12 34	12 36	12 38	12 38	12 40	15
18	12 42	12 44	12 44	12 46	12 48	12
21	12 48	12 50	12 52	12 54	12 56	9
♎ 24	12 54	12 56	13 0	13 2	13 4	6
27	13 2	13 4	13 6	13 8	13 12	3
♏ 0	13 8	13 10	13 14	13 16	13 18	0 ♒
3	13 14	13 18	13 20	13 22	13 26	27 ♒
6	13 20	13 24	13 26	13 30	13 34	24
9	13 26	13 30	13 34	13 36	13 42	21
12	13 32	13 36	13 40	13 44	13 48	18
15	13 38	13 42	13 46	13 50	13 56	15
18	13 44	13 48	13 52	13 56	14 0	12
21	13 50	13 54	13 58	14 2	14 6	9
24	13 54	14 0	14 4	14 8	14 14	6
♏ 27	14 0	14 4	14 8	14 14	14 18	3
♐ 0	14 4	14 8	14 14	14 18	14 24	0 ♑
3	14 8	14 14	14 18	14 24	14 28	27 ♑
6	14 12	14 16	14 22	14 28	14 34	24
9	14 16	14 20	14 26	14 32	14 38	21
12	14 18	14 24	14 30	14 34	14 40	18
15	14 22	14 26	14 32	14 38	14 44	15
18	14 24	14 28	14 34	14 40	14 46	12
21	14 26	14 30	14 36	14 42	14 48	9
24	14 26	14 32	14 38	14 44	14 50	6
27	14 28	14 32	14 38	14 44	14 50	3
♐ 30	14 28	14 34	14 38	14 44	14 52	0 ♑

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉ G.	41 H. M.	42 H. M.	43 H. M.	44 H. M.	45 H. M.	Polus ☉ G.
♎ 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30 ♓
3	12 8	12 8	12 8	12 10	12 10	27
6	12 16	12 22	12 18	12 22	12 20	24
9	12 24	12 26	12 26	12 28	12 28	21
12	12 34	12 34	12 36	12 36	12 38	18
15	12 42	12 42	12 46	12 46	12 48	15
18	12 48	12 52	12 54	12 54	12 58	12
21	12 58	13 0	13 2	13 4	13 6	9
24	13 6	13 8	13 10	13 12	13 16	6
♎ 27	13 14	13 16	13 20	13 22	13 26	3
♏ 0	13 22	13 24	13 28	13 30	13 34	0 ♒
3	13 30	13 32	13 36	13 40	13 42	27 ♒
6	13 36	13 40	13 44	13 48	13 52	24
9	13 44	13 48	13 52	13 56	14 0	21
12	13 52	13 56	14 0	14 4	14 8	18
15	13 58	14 2	14 8	14 12	14 16	15
18	14 6	14 10	14 14	14 20	14 24	12
21	14 12	14 16	14 22	14 26	14 32	9
24	14 18	14 22	14 28	14 34	14 40	6
♏ 27	14 24	14 30	14 34	14 40	14 46	3
♐ 0	14 30	14 34	14 40	14 46	14 56	0 ♒
3	14 34	14 40	14 46	14 56	14 58	27 ♑
6	14 38	14 46	14 52	14 58	15 4	24
9	14 44	14 50	14 56	15 2	15 10	21
12	14 46	14 54	15 0	15 6	15 14	18
15	14 50	14 56	15 4	15 10	15 18	15
18	14 52	15 0	15 6	15 14	15 20	12
21	14 54	15 2	15 8	15 16	15 24	9
24	14 56	15 4	15 10	15 18	15 24	6
27	14 58	15 4	15 10	15 18	15 26	3
♑ 30	15 0	15 4	15 12	15 18	15 26	0 ♑

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉	46	47	48	49	50	Polus ☉
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.
♎ 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30 ♓
3	12 10	12 10	12 10	12 12	12 12	27
9	12 20	12 20	12 22	12 22	12 22	24
6	12 30	12 30	12 32	12 32	12 34	21
12	12 40	12 40	12 42	12 44	12 46	18
15	12 50	12 52	12 52	12 54	12 56	15
18	13 0	13 2	13 4	13 6	13 8	12
21	13 8	13 12	13 14	13 16	13 20	9
♎ 24	13 18	13 22	13 24	13 28	13 30	6
27	13 24	13 32	13 34	13 38	13 42	3
♏ 0	13 38	13 40	13 44	13 48	13 52	0 ♒
3	13 46	13 50	13 54	13 58	14 2	27 ♒
6	13 54	14 0	14 4	14 8	14 14	24
9	14 4	14 10	14 14	14 18	14 24	21
12	14 14	14 18	14 24	14 30	14 34	18
15	14 22	14 26	14 34	14 38	14 44	15
18	14 30	14 36	14 42	14 48	14 54	12
21	14 38	14 44	14 50	14 56	15 2	9
24	14 46	14 52	14 58	15 4	15 12	6
♏ 27	14 52	14 58	15 6	15 12	15 20	3
♐ 0	15 0	15 6	15 12	15 20	15 28	0 ♑
3	15 6	15 12	15 20	15 28	15 36	27 ♑
6	15 12	15 18	15 26	15 34	15 42	24
9	15 16	15 24	15 32	15 40	15 48	21
12	15 20	15 28	15 36	15 46	15 50	18
15	15 24	15 32	15 40	15 50	15 58	15
18	15 28	15 36	15 44	15 54	16 2	12
21	15 30	15 38	15 48	15 56	16 6	9
24	15 32	15 40	15 50	15 58	16 8	6
27	15 34	15 42	15 52	16 0	16 8	3
♐ 30	15 34	15 42	15 52	16 0	16 10	0 ♑

TABVLA ORTVS SOLIS IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉	51	52	53	54	55	Polus ☉
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.
♎ 0	12 0	12 0	12 0	12 0	12 0	30 ♓
3	12 12	12 12	12 12	12 14	12 14	27
6	12 24	12 24	12 26	12 26	12 28	24
9	12 36	12 36	12 38	12 40	12 40	21
12	12 48	12 48	12 50	12 52	12 54	18
15	12 58	13 2	13 4	13 6	13 8	15
18	13 10	13 12	13 14	13 18	13 22	12
21	13 22	13 26	13 28	13 32	13 36	9
24	13 34	13 38	13 40	13 44	13 48	6
♎ 27	13 46	13 50	13 54	13 58	14 2	3
♏ 0	13 56	14 0	14 6	14 10	14 16	0 ♓
3	14 8	14 12	14 18	14 22	14 28	27 ♒
6	14 18	14 24	14 30	14 34	14 42	24
9	14 30	14 34	14 40	14 48	14 54	21
12	14 40	14 46	14 52	15 0	15 6	18
15	14 50	14 56	15 4	15 10	15 18	15
18	15 0	15 8	15 14	15 22	15 30	12
21	15 10	15 18	15 24	15 34	15 42	9
24	15 18	15 26	15 36	15 44	15 52	6
♏ 27	15 28	15 36	15 44	15 54	16 4	3
♐ 0	15 36	15 44	15 54	16 4	16 14	0 ♒
3	15 44	15 52	16 2	16 12	16 24	27 ♑
6	15 52	16 0	16 10	16 20	16 32	24
9	15 58	16 8	16 18	16 28	16 40	21
12	16 4	16 14	16 24	16 34	16 46	18
15	16 8	16 18	16 30	16 40	16 50	15
18	16 12	16 22	16 34	16 46	16 58	12
21	16 16	16 26	16 38	16 50	17 2	9
24	16 18	16 28	16 40	16 52	17 4	6
27	16 20	16 30	16 42	16 54	17 6	3
♐ 30	16 20	16 30	16 44	16 56	17 8	0 ♑

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉	36	37	38	39	40	Polus ☉	
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.	
♈ 0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30	♍
3	17 57	17 56	17 56	17 56	17 56	27	
6	17 53	17 53	17 52	17 52	17 52	24	
9	17 50	17 49	17 49	17 48	17 48	21	
12	17 46	17 46	17 45	17 45	17 44	18	
15	17 43	17 42	17 41	17 41	17 40	15	
18	17 39	17 38	17 38	17 37	17 36	12	
21	17 36	17 35	17 34	17 33	17 32	9	
24	17 33	17 32	17 30	17 29	17 28	6	
27	17 29	17 28	17 27	17 26	17 24	3	
♉ 0	17 26	17 25	17 23	17 22	17 21	0	
3	17 23	17 21	17 20	17 19	17 17	27	♌
6	17 20	17 18	17 17	17 15	17 15	24	
9	17 17	17 15	17 13	17 12	17 9	21	
12	17 14	17 12	17 10	17 8	17 6	18	
15	17 11	17 9	17 7	17 5	17 2	15	
18	17 8	17 6	17 4	17 2	17 0	12	
21	17 5	17 3	17 1	16 59	16 57	9	
24	17 3	17 0	16 58	16 56	16 54	6	
27	17 0	16 58	16 56	16 53	16 51	3	
♊ 0	16 58	16 56	16 53	16 51	16 48	0	
3	16 56	16 53	16 51	16 48	16 46	27	♋
6	16 54	16 51	16 49	16 46	16 43	24	
9	16 52	16 50	16 46	16 44	16 41	21	
12	16 51	16 48	16 45	16 43	16 40	18	
15	16 49	16 47	16 44	16 41	16 38	15	
18	16 48	16 46	16 43	16 40	16 37	12	
21	16 47	16 45	16 42	16 39	16 36	9	
24	16 47	16 44	16 41	16 38	16 35	6	
27	16 46	16 44	16 41	16 38	16 35	3	
30	16 46	16 43	16 41	16 38	16 34	0	

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉ G.	41 H. M.	42 H. M.	43 H. M.	44 H. M.	45 H. M.	Polus ☉ G.
♈ 0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30
3	17 56	17 56	17 56	17 55	17 55	27
6	17 52	17 51	17 51	17 51	17 50	24
9	17 48	17 47	17 47	17 46	17 46	21
12	17 43	17 43	17 42	17 42	17 41	18
15	17 39	17 39	17 38	17 37	17 36	15
18	17 35	17 34	17 33	17 33	17 31	12
21	17 31	17 30	17 29	17 28	17 27	9
24	17 27	17 26	17 25	17 24	17 22	6
27	17 23	17 22	17 20	17 19	17 17	3
♉ 0	17 19	17 18	17 16	17 15	17 13	0 ♍
3	17 15	17 14	17 12	17 10	17 9	27
6	17 12	17 10	17 8	17 6	17 4	24
9	17 8	17 6	17 4	17 2	17 0	21
12	17 4	17 2	17 0	16 58	16 56	18
15	17 1	16 59	16 56	16 54	16 52	15
18	16 57	16 55	16 53	16 50	16 48	12
21	16 54	16 52	16 49	16 47	16 44	9
24	16 51	16 49	16 46	16 43	16 40	6
27	16 48	16 45	16 43	16 40	16 37	3
♊ 0	16 45	16 43	16 40	16 37	16 34	0 ♌
3	16 43	16 40	16 37	16 34	16 31	27
6	16 41	16 37	16 34	16 31	16 28	24
9	16 38	16 35	16 32	16 29	16 25	21
12	16 37	16 33	16 30	16 27	16 23	18
15	16 35	16 32	16 28	16 25	16 21	15
18	16 34	16 30	16 27	16 23	16 20	12
21	16 33	16 29	16 26	16 22	16 19	9
24	16 32	16 28	16 25	16 21	16 18	6
27	16 31	16 28	16 25	16 21	16 18	3
30	16 30	16 28	16 24	16 21	16 17	0 ♋

TA-

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉	46	47	48	49	50	Polus ☉
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.
♈ 0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30 ♍
3	17 55	17 55	17 55	17 54	17 54	27
6	17 50	17 50	17 49	17 49	17 49	24
9	17 45	17 45	17 44	17 44	17 43	21
12	17 40	17 40	17 39	17 38	17 37	18
15	17 35	17 34	17 34	17 33	17 32	15
18	17 30	17 29	17 28	17 27	17 26	12
21	17 26	17 24	17 23	17 22	17 20	9
24	17 21	17 19	17 18	17 16	17 15	6
27	17 16	17 14	17 13	17 11	17 9	3
♉ 0	17 11	17 10	17 8	17 6	17 4	0
3	17 7	17 5	17 3	17 1	16 59	27 ♌
6	17 3	17 0	16 58	16 56	16 53	24
9	16 58	16 55	16 53	16 51	16 48	21
12	16 53	16 51	16 48	16 45	16 43	18
15	16 49	16 47	16 43	16 41	16 38	15
18	16 45	16 42	16 39	16 36	16 33	12
21	16 41	16 38	16 35	16 32	16 29	9
24	16 37	16 34	16 31	16 28	16 24	6
27	16 34	16 31	16 27	16 24	16 20	3
♊ 0	16 30	16 27	16 24	16 20	16 16	0
3	16 27	16 24	16 20	16 16	16 12	27 ♋
6	16 24	16 21	16 17	16 13	16 9	24
9	16 22	16 18	16 14	16 10	16 6	21
12	16 20	16 16	16 12	16 7	16 3	18
15	16 18	16 14	16 10	16 5	16 1	15
18	16 16	16 12	16 8	16 3	15 59	12
21	16 15	16 11	16 6	16 2	15 57	9
24	16 14	16 10	16 5	16 1	15 56	6
27	16 13	16 9	16 4	16 0	15 56	3
♋ 30	16 13	16 9	16 4	16 0	15 55	0

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS BOREIS.

Polus ☉	51		52		53		54		55.		Polus ☉
G.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	H.	M.	G.
♈ 0	18	0	18	0	18	0	18	0	18	0	30
3	17	54	17	54	17	54	17	53	17	53	27
6	17	48	17	48	17	47	17	47	17	46	24
9	17	42	17	42	17	41	17	40	17	40	21
12	17	36	17	36	17	35	17	34	17	33	18
15	17	31	17	29	17	28	17	27	17	26	15
18	17	25	17	23	17	22	17	21	17	19	12
21	17	19	17	17	17	16	17	14	17	12	9
24	17	13	17	11	17	10	17	8	17	6	6
27	17	7	17	5	17	3	17	1	16	59	3
♉ 0	17	2	17	0	16	57	16	55	16	52	0 ♍
3	16	56	16	54	16	51	16	49	16	46	27
6	16	51	16	46	16	45	16	43	16	38	24
9	16	45	16	43	16	40	16	36	16	33	21
12	16	40	16	37	16	34	16	30	16	27	18
15	16	35	16	32	16	28	16	25	16	21	15
18	16	30	16	26	16	23	16	19	16	15	12
21	16	25	16	21	16	18	16	13	16	9	9
24	16	21	16	17	16	12	16	8	16	4	6
27	16	16	16	12	16	8	16	3	15	58	3
♊ 0	16	12	16	8	16	3	15	58	15	53	0 ♌
3	16	8	16	4	15	59	15	54	15	48	27
6	16	4	16	0	15	55	15	50	15	44	24
9	16	1	15	56	15	51	15	46	15	42	21
12	15	58	15	53	15	48	15	43	15	37	18
15	15	56	15	51	15	45	15	40	15	34	15
18	15	54	15	49	15	43	15	37	15	31	12
21	15	52	15	47	15	41	15	35	15	29	9
24	15	51	15	46	15	40	15	34	15	28	6
27	15	50	15	45	15	39	15	33	15	27	3
30	15	50	15	45	15	38	15	33	15	26	0 ♋

TA-

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉ G.	36 H. M.	37 H. M.	38 H. M.	39 H. M.	40 H. M.	Polus ☉ G.
♎ 0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30 ♓
3	18 3	18 4	18 4	18 4	18 4	27
9	18 7	18 7	18 8	18 8	18 8	24
6	18 10	18 11	18 11	18 12	18 12	21
12	18 14	18 14	18 15	18 15	18 16	18
15	18 17	18 18	18 19	18 19	18 20	15
18	18 21	18 22	18 22	18 23	18 24	12
21	18 24	18 25	18 26	18 27	18 28	9
♎ 24	18 27	18 28	18 30	18 31	18 32	6
27	18 31	18 32	18 33	18 34	18 36	3
♏ 0	18 34	18 35	18 37	18 38	18 39	0 ♒
3	18 37	18 39	18 40	18 41	18 43	27 ♒
6	18 40	18 42	18 43	18 45	18 47	24
9	18 43	18 45	18 47	18 48	18 51	21
12	18 46	18 48	18 50	18 52	18 54	18
15	18 49	18 51	18 53	18 55	18 58	15
18	18 52	18 54	18 56	18 58	19 0	12
21	18 55	18 57	18 59	19 1	19 3	9
24	18 57	19 0	19 2	19 4	19 6	6
♏ 27	19 0	19 2	19 4	19 7	19 9	3
♐ 0	19 2	19 4	19 7	19 9	19 12	0 ♑
3	19 4	19 7	19 9	19 12	19 14	27 ♑
6	19 6	19 8	19 11	19 14	19 17	24
9	19 8	19 10	19 13	19 16	19 19	21
12	19 9	19 12	19 15	19 17	19 20	18
15	19 11	19 13	19 16	19 19	19 22	15
18	19 12	19 14	19 17	19 20	19 23	12
21	19 13	19 15	19 18	19 21	19 24	9
24	19 13	19 16	19 19	19 22	19 25	6
27	19 14	19 16	19 19	19 22	19 25	3
♐ 30	19 14	19 17	19 19	19 22	19 26	0 ♑

TA-

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

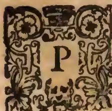
Polus ☉		41	42	43 †	44	45	Polus ☉	
	G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.	
♎	0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30	♓
	3	18 4	18 4	18 4	18 5	18 5	27	
	6	18 8	18 9	18 9	18 9	18 10	24	
	9	18 12	18 13	18 13	18 14	18 14	21	
	12	18 17	18 17	18 18	18 18	18 19	18	
	15	18 21	18 21	18 23	18 23	18 24	15	
	18	18 25	18 26	18 27	18 27	18 29	12	
	21	18 29	18 30	18 31	18 32	18 33	9	
	24	18 33	18 34	18 35	18 36	18 38	6	
♎	27	18 37	18 38	18 40	18 41	18 43	3	
♏	0	18 41	18 42	18 44	18 45	18 47	0	♓
	3	18 45	18 46	18 48	18 50	18 51	27	♒
	6	18 48	18 50	18 52	18 54	18 56	24	
	9	18 52	18 54	18 56	18 58	19 0	21	
	12	18 56	18 58	19 0	19 2	19 4	18	
	15	18 59	19 1	19 4	19 6	19 8	15	
	18	19 3	19 5	19 7	19 10	19 12	12	
	21	19 6	19 8	19 11	19 13	19 16	9	
	24	19 9	19 11	19 14	19 17	19 20	6	
♏	27	19 12	19 15	19 17	19 20	19 23	3	
♐	0	19 15	19 17	19 20	19 23	19 26	0	♒
	3	19 17	19 20	19 23	19 26	19 29	27	♑
	6	19 19	19 23	19 26	19 29	19 32	24	
	9	19 22	19 25	19 28	19 31	19 35	21	
	12	19 23	19 27	19 30	19 33	19 37	18	
	15	19 25	19 28	19 32	19 35	19 39	15	
	18	19 26	19 30	19 33	19 37	19 40	12	
	21	19 27	19 31	19 34	19 38	19 42	9	
	24	19 28	19 32	19 35	19 39	19 42	6	
	27	19 29	19 32	19 35	19 39	19 43	3	
♐	30	19 30	19 32	19 36	19 39	19 43	0	♑

TABVLA MERIDIEI IN SIGNIS AVSTRALIBVS.

Polus ☉	46	47	48	49	50	Polus ☉
G.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	H. M.	G.
♎ 0	18 0	18 0	18 0	18 0	18 0	30 ♓
3	18 5	18 5	18 5	18 6	18 6	27
9	18 10	18 10	18 11	18 11	18 11	24
6	18 15	18 15	18 16	18 16	18 16	21
12	18 20	18 20	18 21	18 22	18 23	18
15	18 25	18 26	18 26	18 27	18 28	15
18	18 30	18 31	18 32	18 33	18 34	12
21	18 34	18 36	18 37	18 38	18 40	9
♎ 24	18 39	18 41	18 42	18 44	18 45	6
27	18 42	18 46	18 47	18 49	18 51	3
♏ 0	18 49	18 50	18 52	18 54	18 56	0 ♒
3	18 53	18 55	18 57	18 59	19 1	27 ♒
6	18 57	19 0	19 2	19 4	19 7	24
9	19 2	19 5	19 7	19 9	19 12	21
12	19 7	19 9	19 12	19 15	19 17	18
15	19 11	19 13	19 17	19 19	19 22	15
18	19 15	19 18	19 21	19 24	19 27	12
21	19 19	19 22	19 25	19 28	19 31	9
24	19 23	19 26	19 29	19 32	19 36	6
♏ 27	19 26	19 29	19 33	19 36	19 40	3
♐ 0	19 30	19 33	19 36	19 40	19 44	0 ♑
3	19 33	19 36	19 40	19 44	19 48	27 ♑
6	19 36	19 39	19 43	19 47	19 51	24
9	19 38	19 42	19 46	19 50	19 54	21
12	19 40	19 44	19 48	19 53	19 57	18
15	19 42	19 46	19 50	19 55	19 59	15
18	19 44	19 48	19 52	19 57	20 1	12
21	19 45	19 49	19 54	19 58	20 3	9
24	19 46	19 50	19 55	19 59	20 4	6
27	19 47	19 51	19 56	20 0	20 4	3
♐ 30	19 47	19 51	19 56	20 0	20 5	0 ♑

TA-

De vsu praecedentium Tabularum. *Cap. XXXII.*

Raecedentium Tabularum vsus, & intelligẽtia facilis erit, si quæ in de explicatione tabularum Neomeniarum adducta fuerunt, plenè recolueris. Quandoquidem si correcta Neomenia secundum longitudinem, respexeris denuò illius diem in quo fiet: quo inuento in tabula loci Solis, si adnotaueris gradum quem rursus inuenire te oportebit in tabulis, vel ortus Solis, vel meridiei in altitudine regionis quam desideras: sine controuersia aliqua Neomeniæ futuræ tempus scies, illiusq; momentum. Nam horas, vel ortus Solis, vel meridiei secundũ tui poli eleuationem inuentas horis Neomeniæ iuxta regionis longitudinem correctis addere oportebit: ac resultans erit hora Neomeniæ quæsita. Quod si Solis gradum præcisè non offenderis, ex vnius ad alterum collatione (vt prædictum est) assequeris. Sed illustretur res exemplo. Quæratur Neomenia 1600. mensis Septembris; eo anno curret litera R. Hæc in tabula tertia illius mensis die 7. adnotatur: cui correspondent H.1. scrup. prima 24.sec.15. Videamus Neapoli nobilissimæ, ac delitiosissimæ ciuitati, qua hora accidet? in tabula longitudinum ciuitatum reperimus 26.min. addenda, quia Venetiis orientalior perpenditur: ergo Neapoli accidet H. à meridie 1.scrup. primis 50.sec.15. Nunc vt sciatur, qua hora horologij Italici Neapoli præcisè accidet: videndum est in tabula loci Solis die 7. mensis Septembris; quam signi partem Sol progreditur: & inuenimus partes 14.cũ scrupulis primis 23.sec.16.signi Virginis. Quæ, etsi ad poli lat. Venetiarum sint supputatæ, nihil tamen obstat: cum partes tantum absq; scrupulis attendendę sint. Hæ partes reperiendæ sunt in tabula meridiei signorum septentrionaliũ, seu (vt inscribitur) in tabula in signis Boreis. Quare, inuento Virginis signo in area vltima sinistrorsum, hæc pars non apparet: sed propinquior est 15. Nunc igitur proportione habita, à 12. ad 15. tres intermediant partes: 12.grad.Virginis correspondent horæ meridiei 17.min.36.grad.15.horæ totidem min.40. (supposita polari altitudine grad.40.sub qua Neapolim recentiores ponunt, Nam Guaricus, & stadius sub 41. Petrus Pitatus sub 40. min.20. Maginus verò sub 40. reponit) à 36. ad 40. quatuor decurrunt minuta: igitur addenda hor.17.min.36.minuta duo, secund.20. Erit igitur meridies die prærecitata H.17.38.20. Ergo Neomenia Neapoli accidet H.19.min.28. sec.35. horologij. Quod si latitudinem Neapolitanam 41. dixeris, differẽtia erit vnius minuti à supradicta: ita vt meridies foret H.17.37.40. & Neomenia H.19.27.35. A simili etiã in reliquis tabulis operandũ erit. Quam Neomeniam (etsi recognitã) si tabulæ altitudinis Venetiarum retuleris, differẽtem quippe,

Neomeniæ æquatẽ inuestigatio.

Exemplum.

Neapolis orientalior est Venetiis.

Altitudo polaris Neapolis iuxta diuersos auctores.

& inæqualem inuenies: tum ob poli diuersitatem quoq; ob fractiones, iniustiasq; in Solis loco exuperantes. Illud quoque hoc in loco annotandum censemus: quòd etsi Solis locus sit pro anno 1585. pro futuris tamen annis etiam deseruiet. Solus enim gradus Solis obseruandus est minuta verò minime: sic etenim & arcus semidiurni tabulæ supputatæ sunt. In anno autem intercalari locum Solis in calendis Martij positum ita habeto, ac si in die 29. Februarij collocatus esset. Circa tabulam verò altitudinum, si aliqua ciuitas, seu locus ibi descriptus minimè fuerit: accipe viciniorem: ac eleuationem eius considera; illaq; vtaris pro non posita, quod obseruandum quoq; est circa longitudines in eadem met tabula positas. Vt, si Vico Æquensi (vbi plenus meritis præsidet Paulus Regius) aliqua Neomeniarum reperienda esset: cum in tabula haud inscribatur, (licet ex Mappis elici posset) ad Neapolitanam confugi debet; illiusq; differentiam addendam maxime est cōsentaneum. Quæ, etsi non sit præcisa Vico: in pauculis tamen minutis differre maximè est consentaneum; distantia namq; inter vtrasque ciuitates milliariorum 18, & paulo amplius assignatur; quamuis non desint, qui ad 20. extendant. In tabulis verò ortus Solis, & meridiei, partes eleuationis sub poli nomine constitutas, absq; minutis tantum inscripsimus, hac quidem lege, quòd cum tui altitudinem poli inueneris, prætermitte minuta, si triginta nō excesserint, si verò maiora fuerint, sume pro vno gradu: si autem triginta tantum, pro vno etiā gradu habenda sunt. Ita vt si ad eleuationem poli Antuerpiæ Neomeniam supputaturus sis, cum talis eleuatio sit gr.51. min.28. fac ita, ac si essent.51. sed si ad eleuationem vrbis Romæ id volueris: cum illa sit partium 41. min.40. sume pro par.42. Verum relata ad Cypri Insulam quaelibet Neomenia: cum illius eleuatio poli sit partium 35. minut.30. putato esse 36.

Duratio tabulæ loci Solis. Loci Solis cōsideratio in anno intercalari. Circa ciuitatum latitudines, & longitudines obseruatio. Paul' Regi'. Exemplum.

De quadraturis, & luminarium sessimibus. Cap. XXXIII.

Reliqvvm est, vt si quis post Neomeniam repertam, lunares etiam aspectus cum Sole voluerit: iam modum explicabimus. Verum enimuero, cum & motus Solis diarius, & Lunæ peragrationes per singula cæli dodecatemoria requirerentur; id vero ad ephemerides attinere perspicitur: tetragonos tantum, & semisses tanquam potissimas mutationum temporum causas post nouilunia, indagabimus. Si quis igitur tetragonum aspectum scire desiderat, Neomeniæ inuentæ addat dies septem, & eliciet primum tetragonum, Lunamq; à Sole nonaginta partibus abesse comperiet. Sed cum huiusmodi additio non sit præcisa; est Reinholdi præceptum 37. id demonstrans. Scilicet quòd cum

Quomodo inuenitur tetragon' aspectus.

qua-

quadrans sit dierum 7. Horar.9. scrup.prim.11.sec.o.tert.48. Hæc addat diebus,horis, & scrupulis Neomeniæ, & habebit primum tetragonum: hisce additis rursus septem diebus & semisse,semissis diem habebit, Lunamq; à Sole centum octuaginta partibus distantem inspiciet: vel si expeditius semissem venari cupierit, Neomeniæ diei, addat dies quindecim. Sed si præcisè id expedire volueris ò lector;scito à luminarium coniunctione vsq; ad oppositionem secundum medium motũ semper esse dies integri 14. H.18.min.22. testibus viris illustribus: Ioanne scilicet Stoflerino propositione 35. litera E. Paulo Forosemproniensi Episcopo lib.14.secun.partis c.3. Et Ioanne Lucido de vero die passionis Christi cap.5.sed Erasmus Reinholdus illis horis addit scrup.2.Vel (vt ex eius 37. præcepto excerpitur) semissis quantitas est dierum 14. H.18.scr.pri.22.sec.1.tert.36. His igitur Neomeniæ additis, habebitur semisse, quibus denuo si addideris quadrantis dies, & horas cum scrupulis,iuxta Reinholdi præceptum: habebis vltimum tetragonum. Sed vnico tantum Exemplo, res illustrior fiat. Anno Domini 1590. in quo curret litera G. futura est Neomenia iuxta medium motum Venetiis mense Augusti D.29.secundum calendarij Gregoriani reformationem H.6.scrup.pri.21.sec.41. post meridiem,idq; considerata supputatione tertiæ tabulæ.Vt eliciatur primum tetragonum,addendus est quadrãs, dierum scilicet 7.H.9.scr.pr.11.& sumptis illis 48.tertiis pro vno secundo scrupulo,resultabit primum quadrans,qui erit die 5. mẽsis Septembris H.15.scr.pri.32.sec.42.Vt autem habeatur semisse: eodem vtamur exemplo.Addamus semissem diebus Neomeniæ; semissis(vt dictum est) diebus 14.H.18.scrup.pr.22.sec.1.tert.36.constat: verũ his tertiis sumptis pro vno scrup. erunt dies 14. H.18 scrup.pr.22.sec.42. his additis priori Neomeniæ statim resultabit semisse,qui erit die 13. Septembris Ho.o.scr.pr.43.sec.43.post meridiem. Et hæc secundũ medios & æquales motus.Cui semissi,si rursus addideris totum quadrantem,nẽpe dierum 7.H.9.scr.pr.11.& sec.1.emerget secundus tetragonus;qui accidet die 20.Septẽb.H.9. scr.pr.54.sec.44.Quare si quibus diebus mẽsis iuxta annum antiquũ hos aspectus euenturos nosse volueris,scies Neomeniã fore D,19. Augusti,Horis verò,vt supra;primus tetragonus die 27.eiusdem mensis. Semissem die tertia Septembris,vltimus vero tetragonus die decima eiusdem mensis. Itaq; ex Neomeniis,tetragonis,& semissibus,si temporum mutationes portẽdere voluerit quispiam:Lunæ qualitates ibidem considerare necessum erit: quæ sic habebuntur. Luna à Neomenia vsque ad primum tetragonum ardet, sed humectat magis, ab hoc vsque ad semissem sicca est, sed magis est calida: à semisse vsque ad alterum tetragonum frigescit, potius tamen siccitatem influit: à secundo tetragono vsque ad futuram Neomeniam humectat, sed habetur frigida magis. His habitis, iuxta Lunæ qualitates in quo

Quadrantis quãtitas quæ iuxta Reinholdum.

Semissis dies quæ nam ratione indagatur.

Semissis quãtitas quæ?

Io. Stoflerinus.

Paulus Forosemproniẽsis Episcopus.

Io. Lucidus.

Semissis quãtitas iuxta Reinholdũ.

Exemplum.

Quid requiritur ad cognoscendum temporum mutationes.

Lunæ qualitates in mense.

uis aſpectu vaticinare mutationes temporum: Regionum inſuper ſtatus conſiderando, ac quatuor anni tempora adiungendo. Cæterũ quum multæ ad dignoſcendum temporum varietates requirantur conditiones, pro nunc ſat erit, ita pingui Minerua ex Neomeniis, Tetragonis: ſemiſſibusq; aeris diſpoſitiones innuiſſe; alibi enim tradidimus, & Deo adiutore: promulgabimus. Habebis quidem in opere, quod de temporum mutatione inſcribere placuit. Vbi iuxta cælorum omnium conuerſionem, inerrantium ſyderum naturas, & qualitates, planetarũ configurationes, motus, accidentiaq́, omnia: iuxta quoq; elementorum habitudines, mixtorumq́; multorum diſpoſitiones; temporum mutationes, quæ, vt plurimum (tamquam à naturalibus cauſis procedentes) eueniunt, inſpicies.

Animaduerſio circa omnes Neomeniarum tabulas. *Cap.* XXXIV.

TRibvs iam Neomeniarum tabulis ſuperius conſtitutis, prima quidem Salomonis, ſecunda iuxta aliquorum Aſtrologorum doctrinam: poſtrema aſtronomica: ſecundum Rehinoldi canones: Eſt hic animaduertendum, iſtarum tabularum conſtructionum recta ſit: & illarum quæ exactior depræhendatur; num altera alteram excedat, an omnes æquè perpendantur, vel vniuerſaliter Neomeniarum fundamentum verum ſit? Accidit hic huiuſmodi conſideratio ob nouam præcipuè calendarij reformationem, cum modus quo nouilunia omnia à Romana Eccleſia ſuperioribus annis per aureum numerum indagabâtur: potiſſimum feſta mobilia, penitus euerſus ſit. Idq́; conſultò, cum ſacroſancta Paſchatis feſtum, ſæpiſſimè in vigeſima tertia, in vigeſima quarta, quinta, ſextaq́; Luna &c. contra Patrum decreta Sacri Concilij Nicæni celebratum fuerit: Hocq́; vnde principaliter originẽ ſumpſerit, inferius cum de anni ratione agetur, demonſtrabitur. Accidit ſecundo, quod verò Lunæ motui minimè correſpondent. Accidit tertiò ex varia horarum poſitione cum ſcrupulis in vtriſque tabulis: cum prima horas ab ortu conſideret, ſeu ab occaſu, reliquæ à meridie. Vnde cum dirutus iam ſit aureus numerus, huic olim deſeruiens negotio: hanc ob rem meritò quæritur, num huiuſcemodi modus inueniendi Neomenias per Salomonis regulam rectus ſit? cui difficultati reſpondendum arbitramur: Salomonis regulam ad Neomenias inueſtigandas decem, & nouem literarum elementis, rectam quidem, ac canonicam eſſe. Quamuis enim aureus euerſus ſit numerus, non tamen hoc mediante Salomonis Neomeniæ inueſtigabantur; licet decem, & nouem alphabeticis hieris, inſtar aurei nnmeri, ſeu cycli decemnouennalis: nõ tamen cyclo mediante; ideſt numerorum ordine ac vſu, ab vno vſque ad decem, & nouem,

Supputationum tabularum Neomeniarum quæ exactio.

Feſta mobilia uon amplius indagâtur aureo numero ſicuti olim & curl

quemadmodum ab Ecclesia Romana priscis temporibus obseruatum est: penitus his temporibus à S.D.N.Gregorio XIII. abolitum: sed hoc numero decenouennali Neomenias futuras posuimus: cum annis totidem peractis, literæ omnes ad eandem redeant sedē: sicq; ad eundem, à quo discesserunt Neomeniæ redeunt diem. Sed vt id elucescat; aliquem accipiamus aureum numerum, nempe 1586. qui in ordine est decimus: eodem anno ad Neomenias inquirendas iuxta Salomonis traditionem currit litera C. quæ non est in numero Alphabeti decima, seu in constitutione tabulę literarum: in alphabeto enim est tertia; in constitutione tabulæ est secunda. Similiter aureus numerus anni 1587. est vndecimus, litera est D. quæ in ordine Alphabeti est quarta: in tabula literarum tertia. Item aureus numerus 1588. est duodecimus: litera Neomeniarum E. Hæc in Alphabeti serie est quinta, in literarum tabula est quarta, simili etiam modo de reliquis dici posset. Sed dices literæ commutari possunt, ita vt omnes aureo congruerent numero: Nempe A. primo, B. secundo, C. tertio &c. Sed quicquid esset de hoc, nec sic Salomonis Neomeniæ adinuenirentur, sicuti ab Ecclesia olim nouilunia; (vt in veteri calendario videri potest). Sed si decem & nouem literis inquiruntur, prouenit: quia tantundem Lunæ circulus expletur; & idem zodiaci signum ipsa permeare visa est, ac obtinere, licet non easdē præcisè partes & minuta. Vnde cyclus lunaris Hebræorum est, quo Neomeniæ reperiuntur non decenouennalis. Quod autem verum non assequantur motum, ita vt vel Alphonsino calculo, vel prutenico cohærere viderentur: iam verum est; eorum tamen supputationes omnes iuxta medios, & æquales motus, quibus vtuntur Astronomi, vt ad veros reduci possint, existunt. Vnde propius ad Astronomicam accedunt supputationem, quam Epactarum nouilunia à Calendarij correctore statuta. Nec ob id calendarij restitutionem nullam esse obiicies. Tribus enim modis Neomeniæ nouiluniave sumi possunt, vel pro vero Lunæ coitu cum Sole in eisdem partibus, & scrupulis: vel pro combustione: cum scilicet solaribus radiis obtecta, & visui non apparet, & vires perdit: vel pro recessu, cum à combustione paulatim Luna recedit. Equidem his modis Neomeniæ, & nouilunia dici possunt: differēter tamen. Nam primus verissimus est; secundus imitatur primum: tertius large Neomeniæ appellatione dignus est. Primum supputatio Astronomica ad vnguem obseruat: secundum Salomon: tertium calendarium Gregorianum. Secundus modus sæpenumero primum sequitur: postremus aliquando: Hic autem vt in pluribus imitatur secundum. Itaq; & si nouilunia per Epactarum cyclum inuenienda, iuxta calendarij Gregoriani correctionem; non sic Lunæ motui semper æquantur, quo vera inde elicienda sit Neomenia (sæpè enim post veram luminarium cōiunctionem primo, secundo, & tertio die ab Ecclesia animaduertuntur) nihilosecius

Greg. XIII.

Exemplum.

Quæsitum.

Dilucidatio.

Neomeniæ cur decem, & nouem literis inquiruntur?

Tripliciter sumi possunt Neomeniæ.

losecius canonicè festorum mobilium inuentioni (quod superioribus temporibus neutiquã actum est) sufficient; vnde & ipsæ mediæ coniunctiones appellari possunt. Tabularum vero quæ exactior erit? Iam cum muneris astrologorum id videtur esse, & illi motus omnes, vel inæquales, seu medios, vel veros distinguant: manifestum erit, postremam tabulam cæteris æquiorem; vtpotè ad astronomicam accedētem supputationem: ita vt quartam eiusdē generis non sit inuenire, nisi verorum motuum: quos in ephemeridibus prospicies. Prima igitur quæ est Salomonis totis amplectimur viribus, vtpotè à Rege excogitatã: quam perpetuò decernit durare, ob perpetuam cycli lunaris reuolutionem. Secundam verò, quæ iuxta aliquorum Astrologorum doctrinam supputata est, cui hærere videtur ferè, Episcopus Forosemproniensis (etsi non eodem modo cęteras reperiat Neomenias) non reiicimus, nã conformis videtur esse astrologicæ supputationi. Hæc vnius cycli lunaris spatio, hoc est 19. annorum, confecta est: quo completo, reuertitur ad primam, sed si scrupulosus es: est præceptum eiusdem Episcopi lib. 11. ꝙ cum omnes lunationes iuxta æqualem cursum, quo Ecclesia vtitur post 76. annos, semper reuertantur ordine, quo prius: si tamen demeris à qualibet earum Ho. 5. mi. 52. sec. 13. si semel has lunationes, annor. 76. interuallo, supputaueris: per eas, futuras lunationes per subtractionē; præteritas per additionē habebis. Verum quia oportet epactas annorum, mensium, & dierum 76. annorũ adducere, id enim non est præsentis negotij: si addideris post completos annos 19. totũ mensem synodicum vltimæ Neomeniæ, habebis sequentem cũ diebus, horis, & minut. Huic vero Neomeniæ si rursus addideris eundē mensem, scilicet dierum 29. Ho. 12. mi. 44. cõsurget altera Neomenia; & sic perpetuo operando, perpetuam habebis Neomeniarũ tabulam. Exemplum desideras: exemplũ accipito. Tabula secunda finietur 1603. desideras Neomeniam futuram mense Ianuarij 1604. vltima Neomenia anni 1603. mensis Decēbris accidet die 2. Decemb. Ho. 19. mi. 12. post meridiem: his adde totũ mensem synodicum, consurget Neomenia anni 1604. die prima Ianuarij Ho. 7. mi. 56. quã Neomeniam Ioannes Paduanius Veronensis in sua secunda editione de temporum cõputatione, & diuisione in primo die eiusdem mensis, sed anni 1585. fixit: cuius opus valde vtile, dum hæc scriberemus; nobis oblatum fuit. Qui eundem modum ferè inueniēdi Neomenias, per epactas scilicet annuas, & menstruas tradit, à super excrescentia anni solaris, supra lunarem (sicuti, & nos fecimus) elicitum. Deinde si priori Neomeniæ addideris mensem synodicum, denuo consurget altera Neomenia: & sic in infinitum. Sed in huiusmodi supputationibus, rationem bissexti habere memento: ac dierum subtractionē, & horarũ congeries. Si 24. horas excesserit, quæ pro die naturali sumendæ sunt: reliquum indicabit tibi dies, & horas cũ minutiis Neomeniæ.

Verum

Mot⁹ omnes duplicē consequuntur ordinem.

Episcopus Forosemproniēsis.

Quomodo omnes lunationes post 76. annos reuertantur?

Qua nã ratione perpetua confici poterit Neomeniarum tabulã?

Exemplum.

Ioannes Paduanius.

Verum si præcisè, vel iuxta Gamalielem, vel iuxta æquales, Lunæ motus Neomenias pro reliquis annis cuperes: consule Episcopum Forosemproniēsem; qui in prima parte suę paulinæ diffuse hæc edocet. Idem penè modus seruandus est in tabula Neomeniarum iuxta æqualem, & mediū motum supputata. Adde vltimæ Neomeniæ dies 29. Ho. 12. minu. 44. habebis sequentem Neomeniā: huic totidem, habebis sequentem, sicq; sigillatim, perpetuas habebis Neomenias, & præcisè iuxta æqualem & mediū motum; non autem verum. Cui autem polari eleuationi tabula Salomonis inseruiet, in tabula Salomonis scriptum nō offendimus, credimus tamen ad poli eleuationem gr. 31. scr. 40. sub qua Hierosolyma ciuitas sita est: & ob id toti Iudeæ. Si tamen ita est: indiget aliquali etiam emendatione. Sed in lunationibus credimus Iudæos nō curare præcisam Neomeniarū rationem, sed sicuti Ecclesia hodie inuestigat nempè æquales, & medias, non autem veras, & aliquando, nec medias, sed solam cyclorū rationem; ita credimus eos tunc temporis inuestigasse. Circa tabulas vero ortus Solis, & meridiei, si quis interdum ambigeret: cum ex assiduo Solis motu, tum meridies, tum ortus Solis eliciatur: nū singulis annis ijsdem diebus, horis, ac scrupulis, meridies & ortus Solis euenient; cum singulis annis motum variet? hoc est dictu: partem ne eandem obtenturus est Sol quā alias obtinuit, à qua eadem elici posset meridies, & idem ortus; vt rectè Neomenia reperiri possit? Respondemus quod à cæteris annis minimè dissentient, nisi pro aliquibus scrupulis, & his paucissimis: aliquando superstitibus, quandoq; desinentibus; verum longiori temporis tractu: vtræque, emendatione indigebunt. Tandem, vnde proueniant tot varia supputationum Neomeniarum genera, dum alij tardius, alij velocius Neomenias accidere signant: his paucis absoluitur verbis; nēpè ex diuersis Astrologorū placitis de superexcrescentia anni solaris supra lunarem. Aliqui enim minorem (quam decet) statuunt: aliqui maiorem; Aliqui ex cōmuni quantitate anni solaris eam eliciunt, aliqui ex bissextili. Nos tamen minorem fecimus differentiā, quam ex anno intercalari sumere placuit: (cū omnes etiam Neomeniarū tabulæ ab anno 1585. initium sumāt, qui est primus ab intercalari: Neglectis tamen horarū fragmētis, & minutijs.

Idem modus qui supra obseruandus est vt tabula Neomeniarū iuxta prutenicas tabulas supputata, sit perpetua.

Cui poli eleuationi cōdita est tabula Neomeniarū Salomonis?

Dubium circa tabulā meridiei.

Responsum.

Vnde proueniant tot variæ supputationes Neomeniarū, vt tres tabulæ Neomeniarū sint conditæ?

Mystica Neomeniarum significationes. Cap. XXXV.

VÆ ab homine in hac fragili, & miserabili vita aguntur, cum ad gloriam, & Dei honorem effici, vel reduci necessum sit, iuxta illud Apostoli primæ ad Corinthios cap. 10. siue editis, siue bibitis, siue aliquid aliud facitis, ad Dei gloriam facite: Ideo & Nos operam dabimus, quod sicuti Neomeniarum theoria naturaliter intellectus pastus est: mens etiam,

Homo quicquid facit, ad Dei gloriam facere, vel reducere conuenit.

tiam, & anima mysticis ipsarum significationibus spiritualiter reficiatur. Iam dictum fuit, Neomeniam nihil aliud; nisi nouam significare Lunam: quæ tunc noua quidem efficitur, cum Soli copulatur. Per Lunam igitur quid, nisi beata Virgo? Quam admirans Spiritus Sanctus, ait. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra, vt Luna. Et Dauid Psalmo 88. & sicut Luna perfecta in æternum. Tunc enim Soli coniuncta fuit, cum nube Solem tegere meruit: cum Iustitiæ Sol Christus pendens in Cruce, totis animi visceribns & ipsa hærebat, vt simul cum filio penderet. Sicq; cohæruit, quod tota noua fide facta fuit; non quod fidem prius non habuerit, cum illius mater, qui fidei est auctor, extiterit: sed fides illa quæ in discipulorum Christi pectoribus morabatur, tota in Maria inspecta est; quando scilicet percusso pastore, dispersæ sunt oues gregis, ac fidem amiserunt: sola Maria (iuxta Doctorum omnium sententiam) fidelis inuenta est. Quod & sancta mater Ecclesia in diuinis officiis sanctæ Hebdomadæ, cereis illis quindecim accensis significare videtur, quæ cum omnes sigillatim extinguãtur, vltimus semper accensus perseuerat. Nam qui passim extinguuntur Apostolos denotant, qui accensus, donec alij extinguuntur, Mariam Virginem. Verum tam præcisa extitit Neomenia hæc, quod obscuratus est Sol. Quandoquidem, (vt superius tetigimus) Sol nunquam, nisi in Neomeniis deficere visus est, capiti, vel caudæ Draconis coniunctus: Lunaq; in ecclipitica existente cum eisdem pariter conditionibus. Sic etiam Mariæ interuentu, obscuratus est Sol iustitiæ Christus Iudæorum synagogæ, ab illis fidei lumen, & spiritualium charismatum dona auferens, fidelibusq; cunctis misericorditer impartiens. Hæc enim mediatrix erat inter Deum & hominem, non obstinatione, & incredulitate suffultum, sed captiuantem in Christi obsequium, eius mentem, & intellectum. Coniungebatur tunc Sol Christus non solum capiti, sed & caudæ Draconis: Quando super aliud caput, manus, pedes & membra quiescere non poterat, nisi super crucẽ, verè Draconem, immo Dracone immaniorem. Super caput crucis, caput spinis coronatum, super transuersum, & pedem, manus, & pedes clauis confossos. O flebile spectaculum. Erat quidem Crux Christi, caput, & cauda Draconis, quæ ab Astronomis intersectiones eccliptica vocitatæ sunt: Cũ omnia piissimi Iesu membra intersecare, diuidereq; pro omnium salute, non dubitauerit. O factum admirabile, ò rem planctu dignam. Verum aliam Neomeniarum mysticam significationem percurramus. Luna hominis animam denotabit, quæ perfecta (sicuti Luna) creata, omnibusq; gratiis, & priuilegiis in illo fæliciſſimo statu prædita, à sua prima conditione defecit: dum à gratia ad peccatum, à Deo ad Diabolum fatuè, inconsideratèque discessit: magis, quæ carnis erat, sapiens, quàm spiritus; veluti Luna lumine plena, à sua dehiscit pulchritudine, dum eo dere-

Quid significatur mysticè per Lunã? Cantic. 6.

In Christi morte sola Maria fidelis fuit.

Quid significant cerei illi, qui accendũtur, & passim extinguũtur in Hebdomada sancta, & q post omnes accensus remanet? Quando Sol deficit?

Caput, & cauda Draconis crucẽ Christi significãt.

Luna quid significat?

derelicto, tenebras petere videtur. Sed post recuperatam gratiam per Iesu Christi mortem, post acceptum baptismi donum, plenariamq; peccatorum suorum omnium remissionem, denuo cecidit, iterum scelestissime mutatur. Quemadmodum Luna post recuperatum à Sole lumen, rursus varium eius motum, tenebris inuolui cernitur. Quocirca benè sapiens iustum Soli, peccatorem Lunæ assimilauit, dum dixit. Homo sensatus (idest iustus) in sapientia manet sicut Sol: nam stultus (hoc est peccator) sicut Luna mutatur, ecclesiastici 27. Tu igitur qui delictorũ sarcina grauiter comprimeris, qui carnis illecebris oneraris, qui tenebrosus totus ob tot perpetrata scelera inueniris: accede ad Solem iustitiæ Christum, vt illumineris, vt tua deleantur peccata, vt illorum sarcina exonereris. Nam quemadmodum Luna lumine priuata, vt à Sole lumen recipiat, ad Solem accedere conuenit: ita tu qui peccatorum tenebris totus inuolutus perspiceris, ad Solem iustitiæ Christum accedere oportet, vt illustreris. Longe enim à Deo ita reperiris, vt cum omnia septem peccata mortalia præcucurreris, sicuti Luna, cum Soli opponitur, septem zodiaci signa perlustrat, ita à Deo auersus es: quinimmò sic per mortalia peccata ipsi te opposuisti, vt omni lumine gratię destitutũ te ostenderis. Accede igitur ad Solẽ fide, spe, charitate: accede lamentis, fletibus, ploratu, & vlulatu. Confitere reatũ tuum, peccata tua, quibus altissimum offendisti, Solem obscurasti, Diabolum lætificasti, carnem fouisti, mundum amplexus es. Clama, Pater peccaui in cœlum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Peccaui super numerum arenæ maris, & multiplicata sunt super me peccata mea: iam non sum dignus videre altitudinem cœli præ multitudine iniquitatis meæ, quoniam irritaui iram tuam, & malum coram te feci. Sic illuminaberis, ita expurgabis vetus fermentum à corde tuo, & eris noua consperfio, sic nouum indues hominem, & veteri expoliaberis: ita fugabit Sol nebulones omnes. Accede ad crucem, quam pro te subire non dedignatus filius Dei, tot immania pertulit tormenta: vt qui antea speciosus præ filiis hominũ videbatur, iam pro te non erat ei amplius aspectus; & dic: miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuã. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meũ contra me est semper. Accede, nam & illuminaberis, accedite ad eũ, & illuminamini (inquit Regius Propheta Psalmo 33.) & facies vestræ non confundentur. Et accedendo dic, faciem tuam illumina super seruum tuũ, & doce me iustificationes tuas. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte. Sicq; tota renouabitur, vt aquilæ, iuuentus tua. Est & alia mystica Neomeniarum significatio. Neomenia nedum nouam denotat Lunam, verum & festum quod in singulis mensium exordijs accidebat. Tu igitur qui in iudæorum festis moraris, qui ea adhuc celebras, obserua Neomeniæ festum non iudaico more; sed Christiano. Omnibus enim

Iustus Soli, peccator Lunæ assimilat.

Qualiter ad Solem Christum accedẽdum est.

Ad crucem accedendum est, & veniam peccatorũ petere.

Psal. 118.

Psal. 12.

Alia mystica Neomeniarũ significatio.

Omnibus Iudæorum festis nostra successerunt.

eorum festis nostra successerunt, admirabili quadam conuenientia. Phase festo, festū Paschæ resurrectionis Iesu Christi Domini nostri successit. De quo Dauid Psalmo 117. sic cecinit. Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Festo Pentecostes, in quo lex data fuit in monte Syna, festum successit missionis Spiritus Sācti super Apostolos. De quo Dauid Psalmo 103. dixit. Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Et actuum 2. legitur. Factus est repentè de cælo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erant Apostoli sedentes. Et Ecclesia canit.

Patrata sunt hæc mysticè
Pascha peracto tempore,
Sacro dierum numero,
Quo lege fit remissio.

Dauid Rex.

Festo tubarum, festum successit Apostolorū: de quibus Dauid Psalmo 18. ita loquutus est. In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Festo expiationis festa martyrum, & cōfessorum: de quibus sapientiæ 3. scribitur. Tanquam aurum in fornace probauit electos Dominus, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respectus illorum, fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent. Festo tabernaculorum, festum dedicationis

Paralipomenon.

Ecclesiæ, de quo Dominus 2. Paralipomenon cap. 7. ita ait. Oculi mei quoque erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in loco isto orauerit. Festo cætus & collectæ, festum Angelorum, & Sanctorum omnium, de quibus Danielis 7. scribitur. Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Et Apocalipsis 7. Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum. Festo denique Neomeniæ, festum Beatissimæ Virginis Matris Dei, de qua canticorum 6. scribitur. Pulchra vt Luna, electa vt Sol. Immo pulchrior quàm Luna: quia iā sine defectu sui corruscat cælestibus illustrata fulgoribus. Vnde & Cantic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Celebra igitur ò peccator Neomeniæ festum, idest festa ipsius tota deuotione obserua: Beatam Virginem in protectricem suscipe, eā deuotam habe. Si conturbationibus animæ, & corporis vndiq; concuteris, eam inuoca, ad illam accede, eam honora: Nam & tibi succurret, propitia absq; dubio erit, nunquam in se sperantes dereliquit. Igitur si nouus totus effici volueris, ad Solem filium accede: quia per charitatem, te frigidum calefaciet, ostendens vulnera Patri. Ad Lunam matrem appropinqua, quia noctem, cui Luna præest: idest te peccatorē, per pietatem humectabit atq; rigabit, ostendens vbera filio. Quis enim eam inuocans, derelictus est? Quis in necessitatibus destitutus? Misera quidem humana conditio, si talem, ac tantam non haberet virginem,

Daniel.
Apocalypsis.

Beata Virgo pulchrior est quàm Luna.

Ad Solē christū, & ad Lunam Matrem accedendum est.

Cele-

Celebra Neomeniæ festum non diabolico more. Hoc est noli Diabolo te coniungere, auxilium eius expectans, lumen eius desiderans. Nam & se transfigurat in angelum lucis, sed diu perseuerare non potest. Coniungitur quidem Diabolo, qui illicitas custodit obseruationes, qui carnis illecebris deseruit: qui rapinas amat, qui discordias dissеminat, qui fratri detrahit: qui furatur, qui interficit, qui pupillum, & viduam opprimit, qui honores ambit, qui superbit, qui inuidet, qui blasfemat, qui deniq; Deum, & proximum non diligit, sed magis mundum, & quæ in mundo sunt, quam cælũ, & quæ in eo existunt, affectat. Celebrant quoque Diaboli Neomeniam, qui ventrem tanquã Deum colunt, qui commessationibus & ebrietatibus in nouiluniis vacant, putãtes qui hæc faciunt, quod si mensis alicuius Neomeniam cum voluptate, & lætitia degunt, reliquum se annum sic transacturos. Sic obseruarunt Græci Neomeniam, quos D. Ioannes Chrysostomus vehementer increpat in oratione sua contra obseruantes nouilunia, Ioanne Checo Cantabrigiensi interprete. Sed bene docet; quomodo fortunatus illi annus erit. Fortunatus (inquit) tibi in vniuersum annus erit, non si in nouilunio ebrius fueris: sed si in nouilunio, & singulo quoq; die, quæ Deo probata sunt; feceris. Dies enim bonus, & malus est, non sua quadam & propria natura: Nam nihil dies à die differt; sed nostra diligentia, vel ignauia. Si iustitiam feceris, bonus tibi erit dies, sin peccatum tibi designaueris, malus, & supplicij plenus. Si ista meditatus, si ita animo affectus fueris, & preces, eleemosinasq; quotidie adhibueris; fortunatum habebis totum annum. Si autem virtutẽ neglexeris, initiis mensiũ, ac statis diebus animi tui oblectationem concredideris, omnium inanis eris bonorum. Et quod de tali obseruatione in Neomeniis dicitur: de quacunq; illicita obseruatione dici potest. Fælix vtiq; semper eris, si quotidie tuã conuersationem in bonis moribus inuocabis, si seruaueris humilitatẽ: si castitatem custodieris, si virtutes, bonaq; opera sectatus fueris, si præ cæteris timorem Dei habebis. Tunc Neomeniam rectè coles, tunc cõiungeris Deo non Diabolo. Est & alia Neomeniarum mystica significatio. Per festum Neomeniæ, quæ est nouæ incẽsio lunæ, primitiuæ Ecclesiæ illuminatio significatur; quam illuminauit certè Christus Sol splendidissimus in ea prædicans, & miracula faciens. Vis igitur celebrare rectè Neomeniam. Esto obediens sanctæ matri Ecclesiæ, eiusq; capiti Romano Pontifici. Caue ne de hiscas, vt Hæretici, qui nouitates diligunt; nouos ritus, & mores amãt, qui noua statuta introducere conantur, noua & curiosa quærunt, & semper aliquid nouitatis afferunt; dicunt, & faciunt. Malè celebrant isti Neomeniam, malè innouantur: Dehiscunt profectò hi ab Ecclesia, quæ est vnio & fidelium congregatio. Romano Pontifici capiti eius non subsunt: sed Diabolo. Tu autem attende, ne recidas, quid dubitas? mendax est Deus? absit. Hæc est illa, quam sanguine

Quis Diabolo coniungitur?

D. Ioannes Chrisostom⁹

Quomodo fortunat⁹ vbi erit ann⁹?

Alia Neomeniarum mystica significatio.

Quomodo rectè celebrabis Neomeniam.

Noua semp quærunt Hæretici.

Quid est Ecclesia.

Ecclesiæ laudes.

guine suo fundauit, quam Sacramentis è latere fluxis, decorauit; quam crucis vexillo contra potestates tartareas fortiter muniuit, super quã, Petrum Apostolorum Principem, & successores fæliciter sedere fecit, & faciet. Vnde vsquequo mundus permanebit: nec præualet, sicuti & nunquam aduersus eam præualuit, nec in æternum præualebit Diabolica potestas. Obserua scripturas eius, traditiones eius, sanctiones eius: decreta Pontificum. statuta conciliorum, præcepta prælatorũm. Odi ecclesiam malignantium, hoc est Hæreticorum conciliabula, Iudæorumq; Sinagogam. Vis scire Ecclesiam Christi esse veram Ecclesiam? considera ab eius fundatione perpetuam in Christo vnitatem: æternam in eo libertatem. Vis scire Sinagogæ Iudæorum peruersitatem? attende perpetuam eius captiuitatem, ac in cunctis terræ populis miseram seruitutem, nec vnquàm (vt antea) in aliquo adiutam. Vis scire Hæreticorum conciliabula, perpende varia eorum dogmata: assiduasq; dissensiones, etiam in vna domo. Nam Pater erit Lutheranus, mater Caluinista, frater Vuicleuista, soror Arriana, filius Hussita, ita vt quot in domo, tot opiniones. Diuisus est Christus? Absit. Hæc si custodieris, si fugies, benè Neomeniam celebrabis: totaq; peccatorũ lepra quibus scatebas, mundaberis. Cæterum cum Neomenias obserues: vellem, vt holocaustum offeras. Quid offerebant Iudæi Deo, in Neomeniarum sacrificio pro holocausto? offerebant quidem vitulos duos de armẽto, arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos, tres decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos, duasq; decimas similæ oleo conspersæ per singulos arietes: & decimam decimæ, similæ oleo conspersæ per singulos agnos. Vinum quoque, & mediam partem. Hin per singulos vitulos, tertiam partem per Arietem, quartam per agnos: Hircum quoque pro peccatis populorum expiandis. Offer igitur vitulos. Vituli iugo subiiciuntur: subiice te iugo Christi per obedientiam; iugum enim meum (inquit) suaue est, & onus meum leue. Et bene ante omnia vitulos scriptura commemorat, quia ante omnia obedientiam vult Deus. Hoc erit bonum holocaustum, præstat enim sacrificio obedientia. Multo enim melior est obedientia, quàm stultorum victimæ, scribitur Ecclesiast. 4. Quinimò D. Gregorius lib. 35. moralium absolute inquit, meliorem esse obedientiam victimis, cum per victimas aliena caro mactetur, per obedientiam propria voluntas Deo: ac propterea obedientia sola virtus est, quæ menti cæteras inserit: insertasq; custodit. Facit quippe obedientia (iuxta D. Bernardũ super cantic.) amabilem sociis, omnibus officiosum: nulli onerosum, deuotum ad Deum: benignum ad proximum, sobrium ad mundum, Domini seruum: proximi socium, mundi Dominum. Superiora non habet ad tristitiam. Sed ad gaudium, æqualia non ad contemptum, sed ad consortium: inferiora non ad dominium, sed ad seruitium. Vel in duobus vitulis iocunditas

Marginalia: Quæ sit Ecclesia malignantium. — Christi Ecclesia est vera Ecclesia. — Holocaustũ Iudæorũ in Neomeniis. — Vitulorũ significatio. Matth. 11. — Obedientia melior victimis. — Obedientiæ effectus iuxta D. Bernardũ. — In duob⁹ vitulis quid significatur.

tas boni operis in anima, vel in corpore signari potest (vt docet glossa ordinaria) quæ secundum duorum testamẽtorum seriem in duobus charitatis præceptis Domino offertur. Bonum igitur fac, quod ad Dei laudem, & proximorum salutem sit ordinatum, & habebis laudem ex eo: sed libenter, non coactè, nec cum tristitia. Hilarem enim datorem diligit Deus. Aries Caprarum, & ouium Rex existit. In Ariete igitur, disciplinæ regimen habeas, non leue, & mobile, sed forte, ac stabile. Idq; secundum fidei Catholicæ vnitatem. Nam vnus offerebatur Aries. Esto etiam Rex tuarum cogitationum, subiice malas rationi: subiice bonas Christo. Bonum erit Hoc holocaustum per Arietẽ. Offer quoq; agnos. Agnus innocentiam, & simplicitatem denotat. Optimum holocaustum erit, si agnum hoc est innocentiam, simplicitatem, morumq; mansuetudinem Deo obtuleris: Non semel, aut bis, sed septies; nam septem agni immaculati offerri debebant. Idest per singulas tuas ætates custodi te immaculatum, simplicem, humilemque. In infantia, in pueritia, in adolescentia, in iuuentute, in virilitate, in senectute, atq; in decrepitate. Si te lactauerint peccatores (scribitur prouerbiorũ primo) ne acquiescas eis. Sicq; bonus puer, bonus iuuenis, bonus adolescens, melior vir, optimusq; senex euades. Adolescens (legitur in prouerbiorum cap. 22.) iuxta viam suam gradiens, etiam cum senuerit, nõ recedet ab ea: & benè etiam septem agnos, quia per gratiam septiformis spiritus. Offerebant deinde per singulos vitulos tres decimas simile oleo cõspersæ. Hoc offeres tu si sciẽtiam spiritalẽ, in sanctæ Trinitatis fide oleo lętitiæ illuminatus, exhibebis cum bono opere. Deinde duas decimas, si legis decalogum in duobus charitatis præceptis ad tuam & proximorum vtilitatem conuertere studebis, & decimam decimæ, si morum simplicitate iuxta scripturarum regulam, gratia Spiritus Sancti cooperante, te institueris, ornaueris que. Verum offerendo decimas, similam oleo conspersam, per singulas consperges. Simila bonam intentionem, mundamq; cogitationem significat, oleum vero misericordiam. Bonum erit tuum sacrificium si in omnibus, quæ feceris, bonam intentionem, mundamq; conscientiam habebis: non ad ostentationem, & hominum gratiam aucupandam, sed ad Dei gloriam, & laudem. Vnde bene omnia. Hæc in holocaustum, non nisi Domino iubebantur offerri, quia hæc omnia agere debemus, non vt humanam quaramus laudem, non vt præsentem expectemus retributionem; sed omnia bonorũ datori Deo, per omnia placeamus, ac æternæ vitæ retributionẽ mereamur. Cauendum maximè est ab hoc peccato, est namq; vanagloria domestica hostis, occultè ingrediens in hominis animam: omniaq;, quæ intus sunt insensibiliter auferens. Quinimò pestifera, vt Tinea; quæ à vestibus originem habens ipsas tandem consumit, & quemadmodum à ferro rubigo nascens, ipsum corrumpit: sic à bono quidem opere oritur vanagloria;

Arietis signi ficatum.

Agnus quid significat.

Innocentia vitæ per singulas hominis ætates custodiẽda est.

Quid p oblatione triũ decimarum.

Quid p duas decimas, & decimam decimæ.

Similacõspersa oleo, quid denotat.

Vanagloria hostis domestica.

ipsum tamen corrodit: euertitq; tandem, cætera verò peccata sunt hostes publici, & manifesti: ac ideo dum ingrediuntur, se manifestant, hæc verò tacitè occultèq; ingreditur. Caue igitur à vanagloria tanquàm à lætifero, quia omnia bona opera destruit: omniaq; vitia paulatim intromittit; inobedientiam præcipuè, iactantiam, Hypocrisim, contentionem, discordiam præsumptionem nouitatum, & pertinaciam, quia sunt eius filiæ. Non efficiamur inanis gloriæ cupidi (inquiebat D. Paulus ad Galathas cap. 6.) inuicem prouocantes: inuicem inuidentes. Et rectè, quia iuxta D. Augustinum super Psal. 149. inanis huius seculi gloria, fallax est suauitas, & infructuosus labor: perpetuus timor, & periculosa sublimitas: initium sine prouidentia, & finis cum pænitentia. Bonum quoque erit tuum sacrificium, si misericordiæ oleo illud asperseris. Nam peccata eleemosynis redimuntur. Si miseriæ proximi tui compassus eris, quid enim est misericordia, nisi ægritudo animi in alienarum speciem, miseria? vt inquit Seneca in libro de clementia? miserum certe cor aliena miseria facit. Si igitur vides miseros, cur miserum nō habes cor? optimum quidem sacrificium est misericordia, ita grata Christo: vt pro paruula misericordia tantum regnum spondet, tot bona retribuit: tot virtutes impartitur. Præsidium salutis est misericordia (inquiebat D. Io. Chrisostomus super Matth.) fidei ornamentum: propitiatio peccatorum; quæ iustos probat, sanctos roborat: Dei cultores ostendit. Est enim eleemosina amica Dei, & semper ei propinqua, pro quibuscumque voluerit facile munus gratiæ impetrat: vincula peccatorum dissoluit, fugat tenebras: & (vt diximus) huic cum multa fiducia portæ cæli aperiuntur. Nam si baptismus regnum cælorū nobis tribuit, eleemosina baptismus quidam est: quia si aqua ignem extinguit; eleemosina extinguit peccatum. Ideo D. Augustinus in Enchiridion, dicebat: in horreis nostris nos habere fiduciam, quas flammas nostras vnus panis extingueret, & ante fores gehennæ stet misericordia, & non permittet aliquem in carcerem mitti. Quid, quod ad temporalia se extendit? vt quod datur, multiplicato fructu recipiatur; ita vt non sit donum, sed mutuū. Quid, quod à mala morte liberat? dicebat certe D. Hieronymus. Non memini me legisse mala morte mortuū, qui libenter opera charitatis exercuit: habet enim multos intercessores; & impossibile est multorum preces non exaudiri. Asperge igitur misericordiæ oleo sacrificium tuum, vbi diuitiis in hoc, & in futuro seculo afflueris: vbi à mala morte liberaberis: vbi præstantissimum medicamentum habes animæ tuæ; dum peccatorum infirmitate ægrotat. Erit quidam in infirmitate constitutus, qui ad sanitatem recuperandam, multarum certe herbarum medicamento indigebit, sed inter has vna erit potentissima; ita & in infirmitate peccatorum, erit pænitentiæ medicamentum necessarium multis herbis bonorum operum cōpositum: cui mixta eleemosinæ

Inanis gloriæ mala.

D. Augustinus.

Quid oleum.

Misericordiæ definitio.

misericordiæ bona.

Misericordiæ laudes.

misericordiæ effectus.

Eleemosina est quidā baptismus.

D. Augustin.

Eleemosina dat temporalia.

Eleemosina à mala morte liberat.

Exemplum.

Inter quæcūque opera bona, eleemosina est dominantissima.

næ herba, dominātiſſima erit; ipſa namq; vniuerſa efficiet. Quare aſpergebatur primum oleo ſacrificium, deinde offerebatur hyrcus, qui pœnitentiam ſignificat: vt diſcas, quòd oleo miſericordiæ aſpergas pænitentiam, & miſerendo pænitentiam agas. Qui enim pauperi miſeretur, & animæ ſuæ minimè: vitam ab iniquitatibus haud cuſtodiens; rem ſuā Deo tribuit: animam verò ſuam iniquitati. Itaq; minus Deo obtulit: maius iniquitati. Neceſſum igitur eſt, vt miſereris & proximo tuo, & animæ tuæ: illi miſericordia, tibi pænitentia. Hanc ob cauſam. Offerebatur inſuper Hircus: quia Hircus pœnitentiam ſignificat; Nam & eius pili pungunt, & pænitentia pungit carnem & ſenſus. Nam pænitentia non tempore penſatur, ſed profunditate luctus & lachrymarum, & pæna, qua cruciatur anima, & caro mortificatur. Offer igitur Hircū, hoc eſt pænitentia pro peccatis tuis age. Sic enim ſcriptum eſt. Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum & Sapientiæ 11. Miſereris omnium, quia omnia potes, & diſſimulas peccata hominum propter pænitentiam. Nullum certè remedium ſalutarius, nullumque magis ſaluti animæ neceſſarium (ſuppoſito læthali crimine) pænitentia. Eſt enim (vt inquit Iſidorus lib.3. de ſummo bono) medicamentum vulneris, ſpes ſalutis: per quam peccatores ſaluantur, & Deus ad miſericordiam prouocatur. Ideo pænitentiam doctores aſſimilant ſecundæ tabulæ poſt naufragium, ex Tertullliani placito in lib. de pænitentia; & Hieronymi in epiſtola ad Demetriadem, & ad Sabinianum: & vocant pænitentiam ſecūdam tabulam poſt naufragium metaphoricè; vt enim naui effracta, ſpes tranatandi mare, & periculum euadendi, eſt tabula aliqua nauis: cui naufragus inſidens, enatare conatur (& vocatur ſecunda reſpectu ſaluæ nauis) ita ammiſſa, ob mortale peccatum, baptiſmi gratia, per pænitentiæ tabulā liberamur. Quare, docebat Chriſoſtomus in ſermone de pænitentia; ipſam ſcilicet peccata remittere: paradiſum reſerare, cōtritum ſanare, triſtem exhilarare: renouare vitam, ſtatum reſtaurare: innouare honores, reformare fiduciam, vires quoque, & gratiam abundantiorem refundere. Clamabat quippe dicens. O pænitentia quid de te non referam? omnia ligāta tu ſoluis, omnia aduerſa tu mitigas: omnia contrita tu ſanas: omnia confuſa tu lucidas; omnia deſperata tu animas. O pænitentia rutilātior auro, ſplendidior argento: quam non vincit peccatum, nec defectio ſuperat: nec deſperatio deletur. Cæterum, vt pænitentia ſit fructuoſa, tria reſpicere oportet: Cor, os, manus. In corde ſit contritio, in ore confeſſio, in manibus ſatisfactio; quæ & ſi pungant: nihiloſecius ſaniem expellent: quam peccata fecerant in anima, ac propterea tribus his partibus integralibus conſtat pænitentia: ita, vt altera deficiente, trunca, & manca eſſet pænitentia (neceſſitate excepta: de qua apud doctores ad ſacietatem habes). Sicq; in Neomeniarum ſacrificio offerens etiam, vinum,

Quid ſignificat Hircus.

Matt.3. & 4.

Pænitentia neceſſaria ad ſalutem.

Pænitentia, ſecunda tabula poſt naufragium.

Pænitentiæ effectus iuxta D. Chriſoſtomum.

Pænitentiæ laudes, & encomia.

Quid per vinum.

Pſal. 103.

rium, hoc eſt bonam lætitiam (nam ſcriptum eſt). Et vinum lætificet cor hominis, ſpiritualem ſpem, & conſolationem; in hac valle miſeriæ ſpem futuræ gloriæ habebis, ac poſt huius temporis curſum, æternam regni cælorum cõſolationem, vbi eſt gaudium ſine mærore, abundantia ſine penuria, ſaturitas ſine fame, conſolatio ſine triſtitia: riſus ſine dolore, pax ſine bello, quies abſque conturbatione: ſanitas abſq; infirmitate, vita ſine morte. Quam Deus pro ſua infinita miſericordia nobis peccatoribus concedere dignetur.
Amen.

FINIS PRIMI LIBRI.

